Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 25 Ιουνίου 2023 • Ετος 15ο • Αρ. φύλλου 773* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Διφωνία σε Ε.Ε. για απεσταλμένο

Ολο το παρασκήνιο των Βρυξελλών γύρω από την ενεργότερη εμπλοκή στο Κυπριακό

Τουρκικές ενστάσεις στη διασύνδεση ευρωτουρκικών-Κυπριακού

Σελ. 9

Δύσκολο να γίνει αποδεκτός ο διορισμός απεσταλμένου της Ε.Ε. από την Τουρκία, εκτιμούν κράτη-μέλη και βλέπουν κίνδυνο αυτή η αναφορά να αποδειχθεί αντιπαραγωγική. Η Γερμανία προτείνει αναφορά στα συμπεράσματα για τα ευρωτουρκικά, με ορίζοντα τη συζήτησή τους τον Οκτώβριο. Ορισμένα κράτη-μέλη, με κύριο τη Γαλλία, στηρίζουν την εισήγηση της Κύπρου, κάνοντας αναφορά σε παλαιότερα συμπεράσματα. **Σελ. 8**

Πεδίο διπλωματικής δραστηριοποίησης της Τουρκίας η Αν. Μεσόγειος

Σελ. 7

ΔΗΣΥ

Οι 100 πρώτες ημέρες της Αννίτας

Κάθε άλλο από περίπατος θεωρείται η μέχρι τώρα παρουσία της Αννίτας Δημητρίου στο πηδάλιο του Δημοκρατικού Συναγερμού, καθώς έχει να διαχειριστεί πολλαπλές προκλήσεις, σε συνδυασμό με τις φωνές αμφισβήτησης των ηγετικών της ικανοτήτων. **Σελ. 6**

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Οι αγωνίες της Αγκυρας για Κύπρο

Οι ενστάσεις της Τουρκίας δεν μένουν στην ονομασία των Δαρδανελλίων και του Βοσπόρου, αλλά εκτείνονται μέχρι και την Κύπρο, καθώς οι Αμερικανοί και –κατ' επέκταση– το ΝΑΤΟ εντάσσουν το νησί στους νέους επιχειρησιακούς χάρτες. **Σελ. 16**

ΔΙΕΘΝΗ

Οι όμοιοι Μπ. Τζόνσον και Ντ. Τραμπ

Ρεπουμπλικανοί και Τόρις μοιάζουν εγκλωβισμένοι στις αμαρτίες και στις δοξασίες του Τραμπ και του Μπόρις Τζόνσον. Κανένα από τα δύο κόμματα δεν ήταν πάντα στη σωστή πλευρά της Ιστορίας – αλλά αμφότερα ήταν σταθερά στυλοβάτες της φιλελεύθερης δημοκρατίας και πολέμιοι του λαϊκισμού. **Σελ. 22**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το πρώτο τεστ

Την περασμένη Τρίτη ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης σε συνέντευξη Τύπου που παρέθεσε στο Προεδρικό Μέγαρο προχώρησε στην παρουσίαση του μέχρι σήμερα έργου της κυβέρνησής του. Σαφώς και είναι σημαντικό να ενημερωθεί η κοινή γνώμη για το τι έχει γίνει, ωστόσο, θα ήταν πιο ωφέλιμο αντί αυτής της μαραθώνιας -και χωρίς ουσία- ενημέρωσης να είχε προβεί ο πρόεδρος σε μία σύντομη τοποθέτηση για τη δέσμευσή του να τηρήσει τους όρους του κοινωνικού συμβολαίου που πρόσφατα υπέγραψε με την κυπριακή κοινωνία, ίσως και παραδεχόμενος τις αστοχίες των πρώτων εκατό ημερών στο πηδάλιο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΕΣ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΦΙΛΕΤΑ

Αναζήτηση παρανομιών στον Ακάμα με drones

Τα τελευταία τρία χρόνια παρατηρείται ασυνήθιστη κινητικότητα με ενδιαφέροντα κομμάτια στον Ακάμα να αλλάζουν χέρια τόσο με απλές εμπορικές πράξεις όσο και μέσω εκποιήσεων από τράπεζες. Το ρεπορτάζ της «Κ» της περασμένης Κυριακής προκάλεσε την αντίδραση του ΥΠΕΣ Κωνσταντίνου Ιωάννου και από την ερχόμενη εβδομάδα το Τμήμα Πολεοδομίας σε συνεργασία με το ΓΤΠ θα πραγματοποιήσουν ελέγχους από αέρος με drones για εντοπισμό παρανομιών. **Σελ. 4**

ΛΟΓΩ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Ανεβαίνουν τα κέρδη και η αξία των τραπεζών

Αισθητά αυξημένα είναι τα κέρδη των τραπεζών από την αύξηση των επιτοκίων. Τα μεγάλα κέρδη καθιστούν τα τραπεζικά ιδρύματα πόλο έλξης για τους επενδυτές. **Οικονομική, σελ. 3**

ΟΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

Τα μέτρα αναμόρφωσης του Δημοσίου

Ενα νομοσχέδιο για τη λειτουργία του κράτους, που σχεδιάζεται να ψηφιστεί ακόμη και πριν από τις θερινές διακοπές της Βουλής, είναι στην κορυφή της ατζέντας της Ν.Δ., σε περίπτωση που εξασφαλίσει απόψε αυτοδύναμη πλειοψηφία. Το νομοσχέδιο θα περιλαμβάνει διατάξεις για τις σχέσεις πολίτη - κράτους. **Σελ. 18**

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΙΝΟΣ

Λίγα ενδιαφέροντα για το κρασί της Κύπρου

Με αφορμή τα Βραβεία Ποιότητας του Γαστρονόμου μερικά ενδιαφέροντα για το κυπριακό κρασί. Πώς από τα κατραμωμένα πιθάρια και το κρασί με γεύση γύψου και πίσσας φτάσαμε στους σημερινούς εξαιρετικούς κυπριακούς οίνους. **Σελ. 10**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ο Δάκης Ιωάννου στην «Κ»

Ο Δάκης Ιωάννου, ένας από τους πέντε κορυφαίους συλλέκτες σύγχρονης τέχνης στον κόσμο, μιλάει αποκλειστικά στην «Κ» για τη συλλογή του, τον Τζεφ Κουνς και την Υδρα. **Τέχνες, σελ. 1**

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ο εξάρχων Χάρης Χατζηγεωργίου

Ο βιολιστής Χάρης Χατζηγεωργίου έφυγε στα 14 του για σπουδές στη Σοβιετική Ενωση ώσπου έγινε εξάρχων στην ΕΛΣ. Συνεργάστηκε στενά με τον Μάνο Χατζιδάκι, τον Μίκη Θεοδωράκη κ.ά. **Τέχνες, σελ. 3**

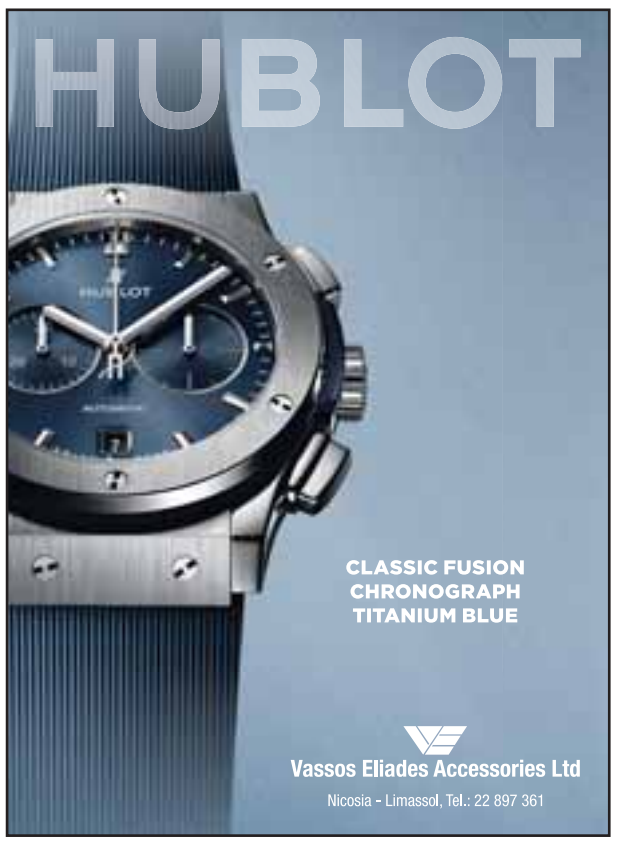

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ασύμμετρος πόλεμος

Αν πρέπει να περιγράψω με μία λέξη τις κυρίες του καρέ, έπειτα από τον μαραθώνιο απολογισμό των πρώτων 100 ημερών της διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη, θα ήταν: εξουθενωμένες. Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, περισσότερο ψύχραιμη, το έθεσε με σινεφίλ όρους: «Μια αιωνιότητα και μια μέρα» χαρακτήρισε τη διάσκεψη στον Λόφο. Η Ευγενία η Καλαμαρού πάλι, ως αμερικανοτραφής, την αποκάλεσε «ο ατέλευτος, τύπου Μπεν Χουρ». Όπως πάντα, βεβαίως, τις εντυπώσεις έκλεψε η λαϊκή θυμοσοφία...

«Επόφκαλεν μας ο Πρόεδρος» είπε η Ελλού κι ας, εκείνη την ώρα που σιδέρωνε, της ήρθε πως ξημέρωνε και σφύριζε καράβι. «Ποτά!» πρόσταξε η Ιουλία και η Ρωσίδα έσπευσε να ετοιμάσει τα νενομισμένα gin and tonic. Το αλκοόλ ήταν το αντίδοτο ενός εξοντωτικού απολογισμού ο οποίος αποδείχτηκε εντέλει μια τρύπα στο νερό. «Αν εξαιρέσουμε τη δήλωση του Προέδρου ότι έχει αναπτύξει αντισώματα στην κριτική, όλα τ' άλλα ήταν πολιτική παπαγαλία ήσσονος ενδιαφέροντος» ομοφώνησε το καρέ.

«Εκτός κι αν η ερώτηση για την ανακαίνιση στο προεδρικό ανοίξει τον ασκό του Αιόλου» σχολίασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν, αν δεν έχουν κάτι να κρύψουν, γιατί δεν άφησαν τον Βικέτο ν' ανέβει στον επάνω όροφο; Η ενεργειακή αναβάθμιση περιλαμβάνει μάρμαρα, παρκέ και ακριβά οικοδομικά υλικά; Κι αν τελικά αποδειχτεί ότι οι φήμες ισχύουν, θα πληρωθούν από τα κονδύλια της Προεδρίας ή από τον Πρόεδρο όπως έκαναν οι προκάτοχοί του;».

«Εξεκινήσαν να παίζουν οι πομπούες» ψιθύρισε η Ελλού αλλά οι κυρίες την αγνόησαν, καθότι δεν ήθελαν να ρίξουν χαμηλά το επίπεδο. «Αν πρέπει να κυλιστεί το επίπεδο στα πατώματα, ας ασχοληθούμε με τον ασύμμετρο πόλεμο που μαίνεται γύρω μας» είπε με νόημα η Ιουλία, ανοίγοντας το κεφάλαιο του πολιτικού σχολιασμού της επικαιρότητας.

Εντρομη η αστική Λευκωσία πληροφορήθηκε, διά στόματος Ζαχαρία Κουλία, για την ύποπτη αριστερίστικη δράση του επαναστατικού πυρήνα ΟΣΑΚ.

Κυρίαρχη θέση στις πολιτικές εχθροπραξίες της εβδομάδας είχε «η μάχη των μαχών» που εξήγγειλε ο ογκόλιθος της ακροδεξιάς Ανδρέας Θεμιστοκλέους. Με αφορμή τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία έβαλε στο στόχαστρό του, με ένα νέο ρεσιτάλ χυδαιότητας, την πρόεδρο του Συμβουλίου Φωνή Αναστασία Παπαδοπούλου και την επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Δέσπω Μιχαηλίδου. «Την αποκάλεσε επίτροπο Παρενόχλησης του Παιδιού» είπε η Ιουλία και οι κυρίες κατένευσαν ότι «ο τύπος το τερμάτισε». Κι όμως, υπήρξαν χειρότερα... Όπως το πολεμικό ανακοινωθέν που εξέδωσε, μέρος του οποίου διάβασε η Ιουλία στο καρέ.

«Τώρα θέλουν να μας πάρουν δίκην παιδομαζώματος τα παιδιά μας, για να τους επιβάλουν αντισυνταγματικά τις ψυχανώμαλες κι έκφυλες πεποιθήσεις τους, για να προωθήσουν και να διαφημίσουν τα πολλά καλά της ομοφυλοφιλίας, της αποδοχής της, της επιβράβευσης, της διαφήμισης και της προώθησής της. (...) Τώρα σε θέλουν καχεκτικό, μίζερο, γονατισμένο ευπειθή κι ουχί δύστροπο υπήκοό τους, αλλά και μισταρκό τους, κι εσένα και την οικογένεια αλλά και τα παιδιά σου, τα οποία θα πρέπει να προδώσεις και να παραδώσεις για να σου τα μετατρέψουν σε γιουσουφάκια και χανουμάκια... ». «Έλεος!», κατάφερε μόνο να ψελλίσει σοκαρισμένο το καρέ.

Οπως είναι βεβαίως γνωστό, ενός κακού μύρια έπονται. Ο Ανδρέας Θεμιστοκλέους δεν είναι ο μόνος ελεύθερος σκοπευτής που πυροβολεί ανεξέλεγκτα κατά της νοημοσύνης μας. «Καθότι ο εχθρός του γραφικού είναι το γραφικότερο» είπε η Κουλλίτσα Κυριακού και οι κυρίες αμέσως έπιασαν το υπονοούμενο. «Τι είπε πάλι ο Κουλίας;» ρώτησε η Ιουλία. «Κατηγόρησε την Ομοσπονδία Συνδέσμων Ασθενών Κύπρου ότι είναι παρακλάδι του ΑΚΕΛ! Θα μπορούσε φυσικά οι ισχυρισμοί να ήταν βαρύτεροι... Οτι η ΟΣΑΚ είναι Τροτσκιστική Οργάνωση ή Αντιεξουσιαστικός Επαναστατικός Πυρήνας. Ποιος του το παραλάλησε του Κουλούμα ότι θα του φόραγε ο Κουλίας κόκκινο μπερέ και θα πρωταγωνιστούσε σε αντάρτικο πόλεων. Πελλότοπος, μάνα μου!».

«Για το αντάρτικο του ΔΗΣΥ λέμε κάτι ή θα θεωρηθεί κτύπημα κάτω από τη μέση;» ρώτησε τάχαμου αθώα η Ιουλία. Οι κυρίες συμφώνησαν ότι γι' αυτόν τον εσωκομματικό πόλεμο θα πρέπει να κάνουμε λίγη ακόμα υπομονή. «Πρώτο θύμα ειρήνης, πάντως, ήταν η Νατάσα Πηλείδου» επιβεβαίωσε τις πληροφορίες η Ευγενία. «Η τέως υπουργός τα βρόντηξε κι έφυγε, όχι επειδή καίγεται να γίνει δήμαρχος Λευκωσίας, αλλά επειδή δεν ανέχεται να την παίρνει τηλέφωνο ο Δίπλαρος και να της δίνει οδηγίες σαν να είναι η γραμματέας του. Οσο για το αντάρτικο που κάποιοι ετοιμάζουν κατά της Αννίτας, ας περιοριστούμε απλώς στη διαπίστωση ότι ούτε ο Πετρίδης αλλά ούτε και ο Χάρης έπαιξαν το τελευταίο τους χαρτί ακόμα» συμπλήρωσε το ρεπορτάζ της η Καλαμαρού.

Μέσα σε αυτό το πολεμικό κλίμα μια πιο ελαφριά νότα κρίθηκε απαραίτητη. Οπως ο «αντίγαμος» π.χ. του Γιώργου Θεοδότου και της Ελις Μισιρλή στη Λεμεσό, πλην όμως η (αμετανόητα) αριστερή Κουλλίτσα Κυριακού θύμισε στο καρέ τη ρήση του Μαρξ: «Η ιστορία επαναλαμβάνεται την πρώτη φορά σαν τραγωδία και τη δεύτερη σαν φάρσα». Και μ' αυτή την πάσα, πέρασε το καρέ στο ακόμα πιο ελαφρολαϊκό ρεπερτόριο...

Ο ωραίος Κωνσταντίνος Αργυρός σήκωσε το λάβαρο του αντικατοχικού αγώνα απευθυνόμενος στους φανς του: «Εχω μια ιδέα, εκεί που γίνεται το "Ελεύθερος" στην Κύπρο το Κυπριακό, να φέρετε μαντήλια από το σπίτι λευκά να τα σηκώσουμε, να στείλουμε παντού το μήνυμα ότι η Κύπρος είναι εκεί ζωντανή». Φιλική συμβουλή προς τις επιρρεπείς στις γελοιότητες σοσιαλιτέ: Η αυτοσυγκράτηση, σε κάτι τέτοια πανηγύρια με εθνικοπατριωτικά μηνύματα, δεν έβλαψε ποτέ κανένα.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

25.6.1933

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ: Ο κόσμος, απησχολημένος πολύ με την οικονομικήν κρίσιν, δεν αντιλαμβάνεται ότι επιτελείται μία καταπληκτική εξέλιξις εις εν περιβάλλον το οποίον θα εφαίνετο το ολιγώτερον επιδεκτικόν βελτιώσεως. Εννοούμεν τους κακοποιούς και ειδικώτερον τους επιδιδομένους εις την βιαίαν απαγωγήν προσώπων, διά την απελευθέρωσιν των οποίων ζητούν την καταβολήν λύτρων. Το είδος αυτό των ληστειών ακμάζει ιδίως εις τας Ηνωμένας Πολιτείας. Είναι πρόσφατος η υπόθεσις της απαγωγής της θυγατρός του Δημάρχου της Κανσάς Σίτυ, απαχθείσης καθ' ην ώραν έπαιρνε το μπάνιο της, προς την οποίαν έδειξαν μεγάλην ευγένειαν, φθάσαντες μέχρι να της δώσουν πιστοποιητικόν... καλής διαγωγής, κατά την απόλυσίν της. Τώρα είναι η σειρά του κ. Ουίλλιαμ Χαμ, του νεώτερου, πολυεκατομμυριούχου ζυθοβιομηχάνου [φωτογραφία], εις τον οποίον συνέβη η ίδια περίπου περιπέτεια.

ΙΔΩΜΕΝ: Απαισιόδοξα αγγέλματα φθάνουν εκ Λονδίνου ως προς την τύχην της Παγκοσμίου Διασκέψεως. Αφορμή της απαισιοδοξίας και της μικράς εμπιστοσύνης ως προς τα ευεργετικά αποτελέσματα της Διασκέψεως είναι εις την επιφάνειαν μεν η στάσις της αμερικανικής αντιπροσωπείας, η οποία δεν φαίνεται διόλου ευμενής προς την σταθεροποίησιν των νομισμάτων, αλλ' εις το βάθος η εκδηλωθείσα αδιαλλαξία των Ην. Πολιτειών εις το ζήτημα των πολεμικών χρεών το οποίον, καίτοι μη περιληφθέν εις τα προς συζήτησιν θέματα, ρυθμίζει τας ενεργείας όλων των αντιπροσωπειών και ευρίσκεται εν τη πράξει εις την ημερησίαν διάταξιν. Θα δυνηθή άραγε η παρουσία του Προέδρου Ρούζβελτ αναχωρήσαντος εις Λονδίνον να σώση την κατάστασιν και να εξαγάγη την Διάσκεψιν εκ του αδιεξόδου; Μένει να ίδωμεν...

ΤΟΥΡΚΟΛΙΜΑΝΟ: Κατά την τελευταίαν συνεδρίασιν του συμβουλίου του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς απεφασίσθη η διαρρύθμισις του Τουρκολίμανου. Θα κατασκευασθή εκεί μικρά προκυμαία και θα επισκευασθή ο κυματοθραύστης προκειμένου να ορισθή λιμήν των γιωτ.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Ζητείται presidential essence

Ο Οδυσσέας -άνευ δούρειου ίππου- Μιχαηλίδης και ο μικρός Νίκος -ξεκάθαρος- Χριστοδουλίδης είχαν για πολλά χρόνια παρόμοια πορεία, χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να κερδίζουν πόντους δημοτικότητας. Η σχέση τους χαρακτηρίζεται από σκαμπανεβάσματα -είναι μια σχέση που... ηλεκτρίζει- ενώ τις τελευταίες μέρες υπάρχει ένταση, καθώς ο πολυμήχανος Οδυσσέας θέλει να ερευνήσει τις προσφορές για την ανακαίνιση της προεδρικής κατοικίας, που η αλήθεια να λέγεται μια μούχλα την βγάζει ο πάνω όροφος του Προεδρικού. Μέχρι και το περίφημο «τζακούζι της Αντρούλλας» δεν δουλεύει στην προεδρική κρεβατοκάμαρα.

Οδ. Μιχαηλίδης: «Πήρατε την άδειά μου για ανακαίνιση;»
Ν. Χριστοδουλίδης: «Γιατί, κύριε, είσαστε από την Πολεοδομία;»

Φανταστήκατε λοιπόν αυτοί οι γαλαζοαίματοι να επισκεφθούν τη Φιλίππα για καφεδάκι και να την βρουν σε μια προεδρική κατοικία συνότζαιρη του Παρθενώνα; Με ρωγμές -και τρύπες σφαιρών- από το πραξικόπημα; Τι θα σκεφτούν για εμάς; Θέλετε να μας περάσουν για τίποτε δευτερότριτους ιθαγενείς;
Ο γενικός ελεγκτής πάντως, ξεχνώντας γρήγορα -ο αχάριστος- πόσο θερμά τον υποδέχθηκε πριν από λίγο καιρό ο πρόεδρος στον Λόφο, τον απειλεί τώρα να οδηγήσει προς διερεύνηση το θέμα της ανακαίνισης του Προεδρικού στην Αρχή κατά της Διαφθοράς. What? Κουτσός στραβός στον Αγιο Παντελεήμονα. Αρχή προώθησης ντόρου στα σόσιαλ μίντια.

Αναμένεται τώρα με αγωνία η αντίδραση της Φιλίππας, που δικαίως δεν αντέχει την παλιομοδίτικη αισθητική του Προεδρικού μας και θέλει να του προσδώσει ένα presidential essence.

Το ΑΚΕΛ προσπαθεί να δημιουργήσει μια νέα πλατιά συμμαχία και κάποιος τόλμησε να προτείνει τον τίτλο «Θάλασσα πλατιά», από το ομώνυμο τραγούδι. Η πρόταση δημιούργησε μεγάλη ένταση καθότι όπως όλοι γνωρίζουμε η θάλασσα είναι γαλάζια ενώ στο ΚΚΚ-ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις-Πλατιά πλατφόρμα-Πολίτες 2028 κ.λπ. κ.λπ. ψάχνουν για κάτι που να παραπέμπει περισσότερο στο κόκκινο ή έστω στο ροζ. Η στήλη προτείνει «πλατιά ερυθρά αιμοσφαίρια» που θυμίζει το νοσταλγικό σύνθημα του περασμένου αιώνα «ΑΚΕΛ πολέμα, σου δίνουμε το αίμα».

Ποιος ήταν άραγε ο εγκέφαλος που σκέφτηκε τη ζωντανή μετάδοση παιχνιδιών φούτσαλ; Και πόσα κόστισαν στην ΚΟΠ να βγουν από την μια τσέπη και να μπουν στην άλλη; Πάντως, εγώ απορώ: γιατί όχι ζωντανή μετάδοση αγώνων σαμπούτεο; Ή, για να το πάρω ένα βήμα πιο πέρα, γιατί όχι ζωντανή μετάδοση παραδοσιακών παιχνιδιών, όπως σκατούλικα, λιγκρίν, αππήησεν ο κάμηλος, σακουλοδρομίες γαϊδουροδρομίες και λοιπά. Απλώς ρίχνω ιδέες, για να βοηθήσω τον Κουμπάρο, άλλως Φαλακρό Αετό, μιας και φημίζεται για το επιχειρηματικό του δαιμόνιο.

Επειδή ρωτάτε διάφοροι, ρώτησα και εγώ στην «Κ», ποιος είναι επιχειρηματίας μου «ττέλιασε» και έκτισε ολόκληρο κτήμα και εξοχικό στην καρδιά του Ακάμα, σας απαντώ πως δεν μου λένε, «ξεκάθαρα», αλλά μου απαντούν πως στο νεόκτιστο ξενοδοχείο του έχει περάσει για διαμονή η μισή Βουλή με τους πολιτικούς αρχηγούς συμπεριλαμβανομένους. Πώς να μην κάνει ό,τι θέλει στον Ακάμα ο συγκεκριμένος, και πώς να μη μεταφερθεί σε μια νύχτα χωρίς φεγγάρι η Λάρα στον αγαπημένο του Δήμο Πέγειας; Αν υποψιαστώ πως μια πράξη για εκατό σκάλες πάνω από το φαράγγι του Αβακα που έγινε ΜΕΤΑ την ψήφιση του νόμου για την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι από τον ίδιο επιχειρηματία... Αν λέω...

Διαβάζω για πρόστιμο 270.000 ευρώ σε γνωστό μοντέλο ινσταγκράμερ για φοροδιαφυγή και παρανοώ. Δηλαδή μέχρι πόσα μπορεί να βγάζει μία ινσταγκράμερ; Προφανώς, πάρα πολλά. Εκεί είναι λοιπόν το μέλλον. Μάλλον πρέπει να αλλάξει και η γνωστή ατάκα: Το «θα τα παρατήσω όλα και θα γίνω πριγκίπισσα» να αντικατασταθεί με το «...θα γίνω ινσταγκράμερ». Εξάλλου κάπως έτσι ξεκίνησε και η influencer πρόεδρός μας και είδατε πόσο γοργά ανελίχθηκε. Τρέμε Νίκο ξεκάθαρε.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νικόλαου Σαριπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

QuickHub

Ένα τραπεζικό κατάστημα στα χέρια σου

Διαθέσιμο σε BoC Mobile App
και Internet banking.

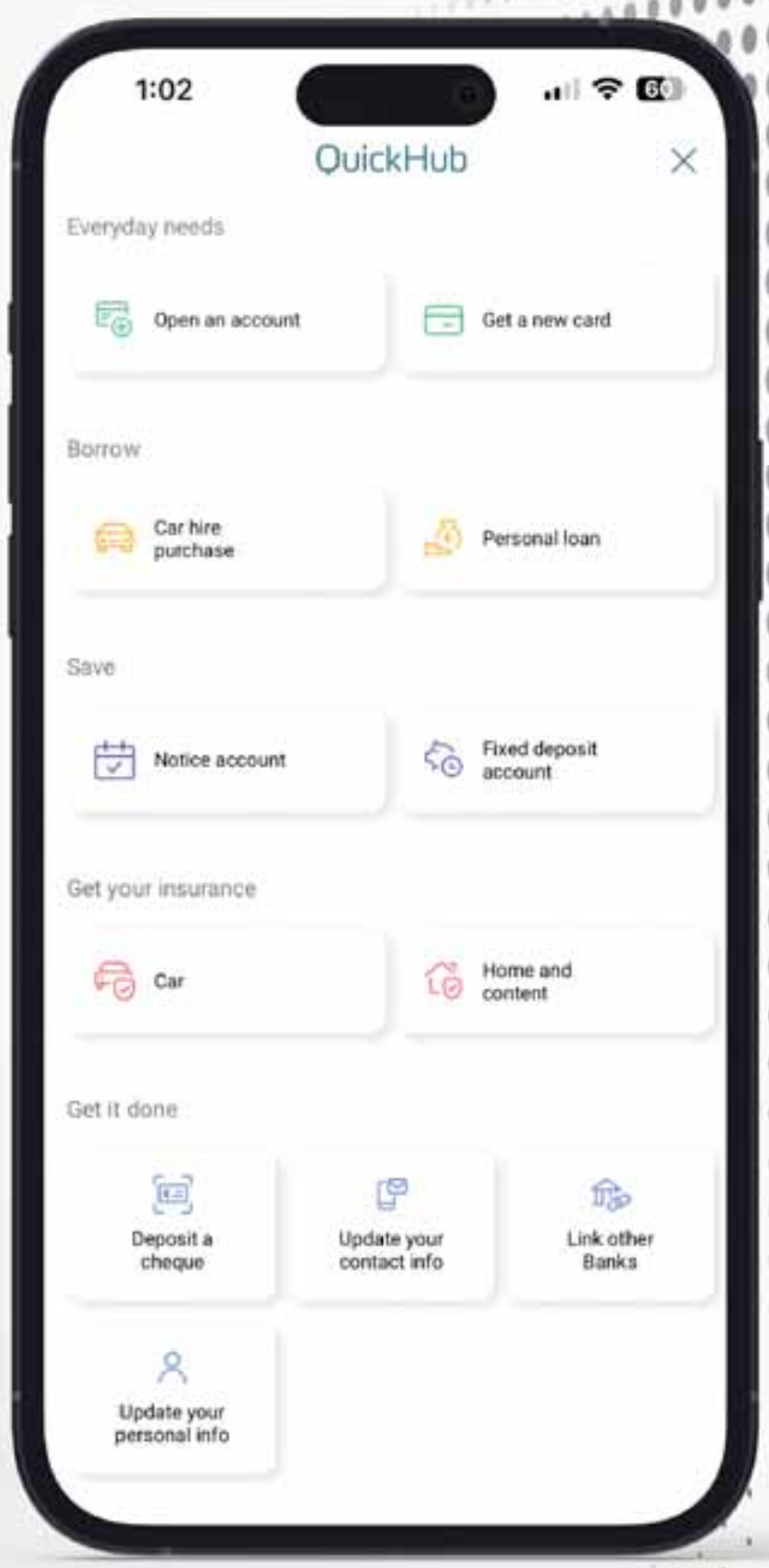

bankofcyprus.com 800 00 800

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

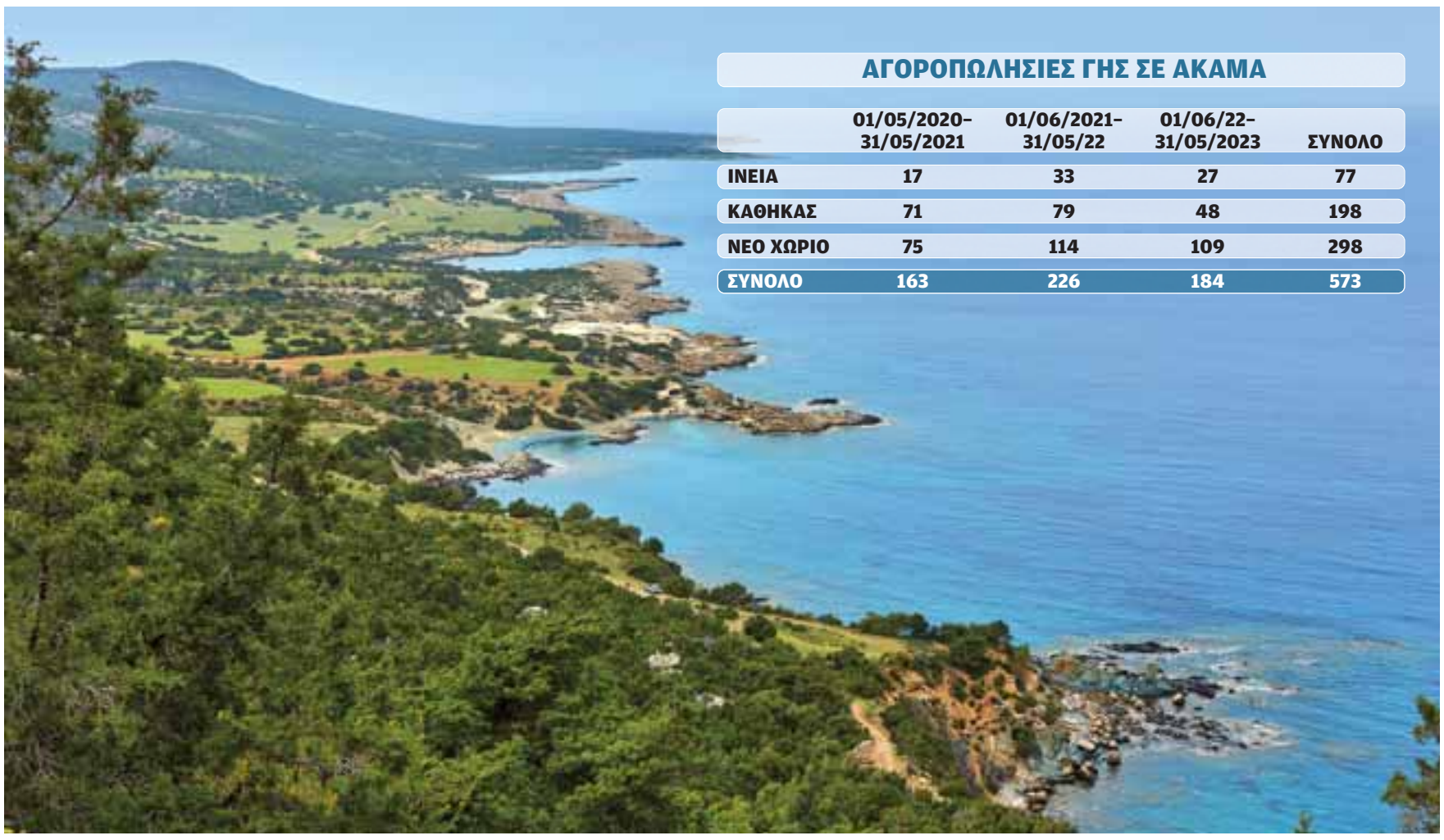

ΑΓΟΡΟΠΩΛΗΣΙΕΣ ΓΗΣ ΣΕ ΑΚΑΜΑ

	01/05/2020-31/05/2021	01/06/2021-31/05/22	01/06/22-31/05/2023	ΣΥΝΟΛΟ
ΙΝΕΙΑ	17	33	27	77
ΚΑΘΗΚΑΣ	71	79	48	198
ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ	75	114	109	298
ΣΥΝΟΛΟ	163	226	184	573

Τα στοιχεία της «Κ» δείχνουν πως ακόμα και μέσα στην περίοδο της πανδημίας πραγματοποιήθηκαν αγοροπωλησίες γης στον Ακάμα που είναι στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Ινειας, Κάθηκα και Νέου Χωριού.

Κομμάτια φιλέτα στον Ακάμα αλλάζουν χέρια

Κοντά στις 600 πωλήσεις γης τα τελευταία τρία χρόνια

Επιχείρηση εντοπισμού παρανομιών από το ΥΠΕΣ με drones

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Οι παρεμβάσεις / παρανομίες που έχουν εμφανισθεί εντός της προστατευόμενης περιοχής του Ακάμα που ανέδειξε το ρεπορτάζ της «Κ» την περασμένη Κυριακή, φαίνεται να είναι μόνο η μια πτυχή του ευρύτερου ζητήματος που δημιουργείται εν αναμονή εφαρμογής του τοπικού σχεδίου, τον ερχόμενο Σεπτέμβριο. Τα στοιχεία που παρουσίασε η «Κ» για παρεμβάσεις σε προστατευόμενες περιοχές δείχνουν να έχουν μια αλληλουχία με περίεργες δραστηριότητες στην περιοχή, που αυτή τη φορά έχουν να κάνουν με αγοροπωλησίες τεμαχίων γης –κάποιες εξ αυτών από εταιρικές οντότητες με αντικείμενο την ανάπτυξη γης. Τα στοιχεία που έχει εξασφαλίσει η «Κ» δείχνουν πως τα τελευταία τρία χρόνια παρατηρείται μια ασυνήθιστη κινητικότητα και ενδιαφέροντα κομμάτια/ φιλέτα να αλλάζουν χέρια τόσο με απλές εμπορικές πράξεις όσο και μέσω εκποιήσεων από τράπεζες, σε μια τουλάχιστον περίπτωση που είναι γνωστή στην «Κ». Ωστόσο, αυτό που προκαλεί υποψίες αλλά και προβληματισμό είναι η χρονική συγκυρία εμφάνισης των δραστηριοτήτων που φαίνεται να συμπίπτει με την ολοκλήρωση της νομοθετικής μεταρρύθμισης για την τοπική αυτοδιοίκηση. Οπως εκτιμούν τοπικοί παράγοντες πέριξ

Σύμφωνα με τοπικούς παράγοντες του Ακάμα, γνωστός επιχειρηματίας ανάπτυξης γης που δραστηριοποιείται στην Πάφο αγόρασε πριν από εννέα μήνες έκταση 120 σκαλών μέσω δημοπρασίας. Η περιοχή βρίσκεται μεταξύ του Αβακα και της Τοξεύτρας, περιοχής χαρακτηρισμένης ως Natura.

του Ακάμα αλλά και της αγοράς γης, δεν μπορεί να θεωρηθεί υπερβολή ο ισχυρισμός ότι το ενδιαφέρον που φαίνεται να επιδεικνύεται για την περιοχή του Ακάμα σχετίζεται και με τις αλλαγές που θα επέλθουν από τη νέα τοπική αυτοδιοίκηση. Ειδικότερα εκφράζονται ανησυχίες για το νέο καθεστώς που θα ισχύει από το καλοκαίρι του 2024 στα ζητήματα Πολεοδομίας, τα οποία ως γνωστόν φεύγουν από την κεντρική κυβέρνηση και θα υπάγονται στα επαρχιακά συμβούλια. Μια εξέλιξη που ενδεχομένως να δημιουργήσει προϋποθέσεις για παρεκκλίσεις.

Σύμφωνα με στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η «Κ» και αποτυπώνουν την πραγματική εικόνα, τα τελευταία τρία χρόνια παρατηρείται ένα αυξημένο ενδιαφέρον για τις περιοχές του Ακάμα, σε σημείο μάλιστα που να σχετίζεται ανοιχτά με τις αλλαγές και τις προοπτικές που θα υπάρξουν από την εφαρμογή του τοπικού σχεδίου του Ακάμα. Οπως και στην περίπτωση εμφάνισης «παράνομων» οικημάτων, και σε αυτή την περίπτωση διάχυτη είναι η αίσθηση και σε τοπικό επίπεδο πως κάποιοι φαίνεται να τρέχουν να προλάβουν και να αγοράσουν γη συνεκτιμώντας το οικονομικό όφελος από τις διαφαινόμενες προοπτικές που διανοίγονται στην περιοχή. Οπως φαίνεται και στον πίνακα, από τον Μάιο του 2020 έως και τον Μάιο του 2023 σε τρεις κοινότητες της περιοχής πραγματοποιήθηκαν συνολικά 573 πράξεις πώλησης και αγοράς γης στον Ακάμα. Αριθμός διόλου αμελητέος, όπως σημείωναν τοπικοί παράγοντες στην «Κ», εάν συνυπολογισθεί το σύνολο της έκτασης της γης στην περιοχή. Ακόμα και την περίοδο της υγειονομικής κρίσης που κάθε μορφής δημόσια δραστηριότητα είχε υποχωρήσει σημαντικά, τα στοιχεία των πωλήσεων και των εγγράφων που κατατέθηκαν στο Κτηματολόγιο δείχνουν πως μέσα σε ένα χρόνο πραγματοποιήθηκαν 163 πράξεις. Η εικόνα διαφοροποιήθηκε τα επόμενα δύο χρόνια με τις αγορές γης να παίρνουν την ανιούσα. Συνολικά από τον Μάιο του 2020 έως και τον Μάιο του 2023 πραγματοποιήθηκαν 573 αγοροπωλησίες στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Ινειας, Κάθηκα και Νέο Χωριό. Αυτό που παραμένει αδιευκρίνιστο και ενδεχομένως να έδειχνε μια ξεκάθαρη εικόνα για τα χαρακτηριστικά των πράξεων είναι η έκταση της γης που πουλήθηκε. Δηλαδή αν πρόκειται για μεγάλα τεμάχια, που σε μια τέτοια περίπτωση δείχνουν αγοροπωλησίες από εταιρείες ανάπτυξης γης.

100 σκάλες

Ανάμεσα στις πράξεις που έγιναν το τελευταίο διάστημα συμπεριλαμβάνεται και ένα τεμάχιο 100 σκαλών. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η «Κ», η συγκεκριμένη γη αγοράσθηκε από γνωστό επιχειρηματία ανάπτυξης γης που δραστηριοποιείται στην Πάφο. Η γη ανήκε σε γνωστή οικογένεια και ήταν υποθήκη σε τραπεζικά δάνεια. Η υποθήκη ενεργοποιήθηκε από την τράπεζα, όταν η αποπληρωμή των δανείων προφανώς ήταν προβληματική. Το τεμάχιο γης βγήκε στη δημοπρασία και αγοράστηκε από τον επιχειρηματία. Το τεμάχιο βρίσκεται στις παρυφές του δήμου Πέγειας και μεταξύ του Αβακα και της Τοξεύτρας, περιοχή που είναι εντός του σχεδίου Natura.

Ελεγχος με drone

Το ρεπορτάζ της «Κ» της περασμένης Κυριακής προκάλεσε την αντίδραση του υπουργού Εσωτερικών Κωνσταντίνου Ιωάννου. Μετά από ενημέρωση που ζήτησε και είχε από το Τμήμα Πολεοδομίας, ο κ. Κωνσταντίνου έδωσε εντολή για έλεγχο του Ακάμα για εντοπισμό παράνομων παρεμβάσεων. Οπως δήλωσε στην «Κ» ο κ. Ιωάννου, από την ερχόμενη εβδομάδα το Τμήμα Πολεοδομίας σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών θα πραγματοποιήσουν ελέγχους από αέρος με drone του ΓΤΠ.

Οπου εντοπιστούν παρανομίες, λειτουργοί της Πολεοδομίας θα πραγματοποιήσουν επιτόπιους ελέγχους και εφόσον επιβεβαιωθεί η παρανομία θα πάρουν τον δρόμο της δικαιοσύνης όπως οι δύο που έχουν καταγγελθεί από το 2020 αλλά και μία τρίτη που επίσης έχει ταυτοποιηθεί. Ο κ. Ιωάννου διαβεβαίωσε πως στην περίπτωση που οι αποφάσεις των δικαστηρίων είναι καταδικαστικές σε θα ζητηθεί έκδοση διατάγματος κατεδάφισης των παράνομων κτισμάτων/ προσθηκών.

Ενόχλησαν οι αποκαλύψεις της «Κ» για τα στιάδια

Στα όσα παρουσίασε η «Κ» για κτίρια που ξεφυτρώνουν εντός του Ακάμα αντίδραση υπήρξε μόνο από τον κοινοτάρχη της Ινειας Γιάγκο Τσίβικο. Ο πρόεδρος της κοινότητας σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχαμε, διέψευσε ότι πραγματοποιούνται πωλήσεις, λέγοντας χαρακτηριστικά πως σε αντίθετη περίπτωση θα ήταν ο πρώτος που θα πουλούσε. Ωστόσο, ο ισχυρισμός του διαψεύδεται από τα στοιχεία που παρουσιάζει η «Κ» και που δείχνουν πως από το 2020 και μετά πραγματοποιήθηκαν 77 πωλήσεις στα όρια της κοινότητας Ινειας. Επίσης, στο ρεπορτάζ παρουσιάστηκαν στοιχεία για ανέγερση κτιρίων μέσα στον Ακάμα τα οποία εξόφθαλμα δεν παραπέμπουν σε κτηνοτροφικά υποστατικά (στιάδια). Στο ρεπορτάζ γινόταν λόγος για οκτώ περιπτώσεις που η «Κ» εντόπισε μέσα στον Ακάμα, παρουσιάζοντας δορυφορικές φωτογραφίες.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΟΔΟΤΟΥ***

Αμεση εφαρμογή του Ελεγκτή Δόμησης και της Ηλεκτρονικής Ταυτότητας κτιρίων

Με αφορμή το δημοσίευμα της «Καθημερινής» της Κυριακής αναφορικά με την παράνομη ανέγερση οικοδομών στον Ακάμα, την προηγούμενη εβδομάδα, επαναφέρουμε το αίτημά μας για τη θέσπιση του θεσμού του Ελεγκτή Δόμησης, αλλά και την εφαρμογή της ηλεκτρονικής ταυτότητας των κτιρίων. Δύο μέτρα με τα οποία πιστεύουμε ότι θα μπορούσε να ελεγχθεί η παράνομη ανέγερση οικοδομών στη χώρα μας.

Τα συγκεκριμένα μέτρα έχουν εφαρμοστεί με επιτυχία σε άλλες χώρες του εξωτερικού. Για παράδειγμα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια για κάθε νέα οικοδομή απαιτείται σε δύο φάσεις της κατασκευής να επιθεωρείται από δύο διαφορετικούς ελεγκτές Δόμησης. Η πρώτη επιθεώρηση γίνεται στην αρχή της ανέγερσης, όπου ουσιαστικά ο ελεγκτής επιθεωρεί και πιστοποιεί τη σωστή χάραξη της οικοδομής, ούτως ώστε να μην υπάρχει οποιαδήποτε πολεοδομική παράβαση, ενώ η δεύτερη επιθεώρηση γίνεται κατά την ολοκλήρωση της οικοδομής, ούτως ώστε πάλι να πιστοποιήσει την ορθή εκτέλεσή της. Για να μπορέσει να γίνει αυτό εφικτό, το ελληνικό κράτος ανέθεσε στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Τ.Ε.Ε. τη δημιουργία και τήρηση του Μητρώου Ελεγκτών Δόμησης το οποίο αποτελείται από ιδιώτες αρχιτέκτονες και πολιτικούς μηχανικούς της χώρας. Για την ένταξη στο συγκεκριμένο μητρώο έχουν καθοριστεί συγκεκριμένα αυστηρά κριτήρια, όπως για παράδειγμα η μεγάλη εμπειρία και η υποχρεωτική εκπαίδευση, και παράλληλα επιβάλλονται αυστηρές ποινές σε περίπτωση οποιασδήποτε παράβασης από τα μέλη του μητρώου αυτού.

Οσον αφορά το δεύτερο μέτρο, την ηλεκτρονική ταυτότητα κτιρίου, έχει και αυτό εφαρμοστεί τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, πάλι με μεγάλη επιτυχία. Ουσιαστικά, για να δικαιούται κάποιος να συμμετέχει σε οποιοδήποτε σχέδιο επιδότησης στην Ελλάδα, όπως για παράδειγμα την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, θα πρέπει να διαθέτει η οικοδομή του ηλεκτρονική ταυτότητα. Η ηλεκτρονική ταυτότητα περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία μια οικοδομής, όπως είναι τα αρχιτεκτονικά, στατικά και ηλεκτρολογικά σχέδια και οι αντίστοιχες μελέτες. Επίσης, μπορείς με βάση αυτή να λάβεις πληροφορίες κατά πόσο το κτίριο έχει σχεδιαστεί και κατασκευαστεί με κάποιο αντισεισμικό κανονισμό αλλά και την ενεργειακή κλάση του κτιρίου. Επιπρόσθετα, για την έκδοσή της απαιτείται από τον ιδιοκτήτη και η «τακτοποίηση» οποιονδήποτε προσθηκών έχει κάνει για τις οποίες είτε θα πρέπει να προχωρήσει σε νομιμοποίησή τους –αν αυτό είναι εφικτό– ή σε κατεδάφισή τους.

Σημειώνεται ότι στα καθήκοντα των ελεγκτών Δόμησης θα μπορούσε να ήταν και ο έλεγχος των αιτήσεων για πολεοδομικές ή και άδειες οικοδομής για οικοδομές μικρής κλίμακας οι οποίες βρίσκονται σε οικόπεδα, ούτως ώστε να επιταχυνθεί και η διαδικασία έκδοσης των αδειών και να σταματήσει ή τουλάχιστον να περιοριστεί το φαινόμενο την έναρξης ανέγερσης μιας οικοδομής πριν την έκδοση των σχετικών αδειών. Με την εφαρμογή των δύο αυτών μέτρων, στην οποία ουσιαστικά συμμετέχουν οι ιδιώτες αρχιτέκτονες και μηχανικοί της χώρας, δίδεται η δυνατότητα στους λειτουργούς των κρατικών υπηρεσιών που σχετίζονται με την ανάπτυξη να αποφορτιστούν από διάφορα καθήκοντα εντός γραφείου, ούτως ώστε να μπορέσουν να βγουν έξω και να ελέγξουν την παράνομη δόμηση. Για τον έλεγχο αυτό θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία από την πλατφόρμα στην οποία θα είναι καταχωρημένη η ηλεκτρονική ταυτότητα κάθε κτιρίου, ούτως ώστε να μπορούν να εντοπίζουν εύκολα αν μια οικοδομή σε ένα τεμάχιο/ οικόπεδο διαθέτει τις απαραίτητες άδειες και κατά πόσον έχει ανεγερθεί με βάση αυτές τις άδειες και δεν έχει γίνει οποιαδήποτε αυθαίρετη προσθήκη σε αυτήν.

Η εντύπωση που είχα μέχρι τώρα είναι πως στην Κύπρο βρισκόμαστε σε καλύτερη θέση από ό,τι στην Ελλάδα όσον αφορά τα αυθαίρετα κτίσματα. Στην Κύπρο γενικά το φαινόμενο που παρατηρείται είναι οι αυθαίρετες προσθήκες μετά την έκδοση πιστοποιητικού τελικής έγκρισης και κατ' επέκταση τίτλου ιδιοκτησίας μια οικοδομής, ενώ ας μην ξεχνάμε ότι και ένα τεράστιο ποσοστό από τις οικοδομές μας δεν διαθέτει πιστοποιητικό τελικής έγκρισης. Ολα αυτά είναι αποτέλεσμα της αδυναμίας επιβολής της νομοθεσίας από την Πολιτεία. Οι πρόνοιες του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου (Κεφάλαιο 96) δίνουν τη δυνατότητα στην Πολιτεία να παρέμβει σε αρκετές περιπτώσεις. Φυσικά, θα πρέπει να βρεθεί και ο τρόπος της άμεσης εφαρμογής του, αφού οι χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες που απαιτούνται πολλές φορές, αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα.

Το πρόβλημα με την παράνομη δόμηση στη χώρα μας φαίνεται ότι αυξάνεται ολοένα και περισσότερο. Το αποκαλυπτικό ρεπορτάζ της «Καθημερινής» για την ύπαρξη παράνομων κτιρίων στον Ακάμα αποδεικνύει την αδυναμία της Πολιτείας να επιβάλει τον νόμο στο συγκεκριμένο θέμα. Απαιτείται να δράσουμε αμέσως όλοι για να προστατεύσουμε όχι μόνο τον εθνικό πλούτο που ονομάζεται Ακάμας αλλά και για να ελέγξουμε την παράνομη δόμηση γενικότερα. Οι αυθαίρετες κατασκευές, οι οποίες πολλές φορές είναι κατασκευασμένες από ευτελή υλικά, μπορούν να προκαλέσουν πολλά προβλήματα αφού σε ένα ενδεχόμενο σεισμό, μια πλημμύρα, ένα ανεμοστρόβιλο και μια πυρκαγιά είναι οι πρώτες που θα πληγούν, ενώ ας μην ξεχνάμε ότι η ύπαρξή τους σε θέση που δεν θα έπρεπε να ήταν μπορεί να προκαλέσει μια πλημμύρα και μια πυρκαγιά. Επιπρόσθετα, οι διάφορες αυθαιρεσίες έχουν ως αποτέλεσμα τον επηρεασμό των ανέσεων άλλων συνανθρώπων μας, κάτι το οποίο θα πρέπει να ξεκινήσουμε κάποτε να το σεβόμαστε.

*Ο Ανδρέας Θεοδότου είναι πολιτικός μηχανικός, Α΄ αντιπρόεδρος ΕΤΕΚ και τέως πρόεδρος του Συλλόγου Πολιτικών Μηχανικών Κύπρου - ΣΠΟΛΜΗΚ

Θέλεις σπίτι;

ΜΠΟΡΕΙΣ

Ogilvy

Δάνειο Κατοικίας
από την Ελληνική Τράπεζα.

Θέλεις να αποκτήσεις το δικό σου σπίτι.
Θέλεις συνεργάτες που να μπορείς να εμπιστευτείς.
Στην Ελληνική Τράπεζα το θέλω σου γίνεται μπορώ!

Επίλεξε Δάνειο Κατοικίας και εάν η κατοικία σου είναι «Green», επωφελείσαι με χαμηλότερο επιτόκιο.

Περισσότερα ή για διευθέτηση ραντεβού στο:
https://www.hellenicbank.com/housingloan

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.
Προειδοποίηση: Σε περίπτωση σταθερού επιτοκίου υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας.
Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Το θέλω γίνεται μπορώ.

HELLENIC BANK

Οι σχεδόν εκατό μέρες της Αννίτας Δημητρίου

Το πολιτικό της αποτύπωμα και οι δυσκολίες από την ημέρα ανάληψης ενός Συναγερμού σε βαθιά κρίση

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οταν τον Μάρτιο του 2023 η Αννίτα Δημητρίου αναλάμβανε την ηγεσία του Δημοκρατικού Συναγερμού με ποσοστό 69,18% έναντι του 30,82% που λάμβανε ο ανθυποψήφιός της Δημήτρης Δημητρίου, πολλοί ήταν εκείνοι που εκτίμησαν πως ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει τα πολιτικά αντανακλαστικά αλλά και το ένστικτο επιβίωσης που χρειάζεται για να διαχειριστεί την ομολογουμένως μεγάλη ήττα που προηγήθηκε. Η αποδοχή της από τον κόσμο, μία δημοτικότητα που εκτοξεύθηκε από τη μέρα που ανέλαβε την προεδρία της Βουλής μέχρι και την εκλογή της στον ΔΗΣΥ, σε συνδυασμό με την πλήρη συστράτευση των πλείστων πρωτοκλασάτων στελεχών γύρω της –την στήριξαν για

Το πρώτο στοίχημα της προέδρου του ΔΗΣΥ είναι ο καταρτισμός των ψηφοδελτίων για τις διπλές εκλογές, με πληροφορίες να θέλουν πρόσωπα που στήριξαν ανοικτά τον Νίκο Χριστοδουλίδη να ενδιαφέρονται να διεκδικήσουν.

Η Αννίτα Δημητρίου παρακολουθεί στελέχη που βρίσκονται ένα βήμα πίσω, να ασκούν δριμύτερη αντιπολίτευση από την ίδια και άλλους να αφήνουν αιχμές για τις ηγετικές της ικανότητες.

την προεδρία και οι Νίκος Αναστασιάδης και Αβέρωφ Νεοφύτου– έστειλαν το μήνυμα πως το κόμμα προχωρά δυνατό και κυρίως ενωμένο. Η ενότητα είναι άλλωστε το κύριο σύνθημα που χρησιμοποίησε από τον προεκλογικό της μέχρι και σήμερα η κα Δημητρίου. Μία ορολογία βεβαίως που έτυχε διαφόρων πολιτικών ερμηνειών. Κάποιοι εκτίμησαν πως είναι αποτέλεσμα της προσπάθειάς της να αποδείξει πως ανήκει στη νέα γενιά πολιτικών που, όπως και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, «δεν συγκρούονται και απαντάνε με χαμόγελο», άλλοι πως ήταν η μέθοδός της για να κρύψει κάτω από το χαλί τη μεγάλη εσωστρέφεια. Το κάλεσμά της –την εβδομάδα που πέρασε– από το Λουξεμβούργο προς συγκεκριμένα στελέχη να στηρίξουν τη νέα ηγεσία, αφήνοντας υπόνοιες προσωπικής ατζέντας, άνοιξαν ένα νέο κύκλο συζητήσεων για το τι τελικά συμβαίνει εντός του ΔΗΣΥ, πόσο δύσκολη είναι η αποτύπωση πολιτικού λόγου και πόσο συστρατευμένοι είναι όλοι γύρω από τη νέα ηγεσία τελικά. Το επόμενο διάστημα θα κληθεί να αποδείξει ποιο είναι το πολιτικό της αποτύπωμα πέρα από το εκτόπισμά της στη βάση, αν μπορεί να χειριστεί τα προβλήματα του ΔΗΣΥ και αν όντως επί της ηγεσίας της θα γραφτεί μία νέα σελίδα που θα ονομάζεται η εποχή της Αννίτας στον ΔΗΣΥ.

Από την ημέρα εκλογής της, αλλά κυρίως από την μέρα που ολοκληρώθηκε η σύνθεση της νέας ηγεσίας, η Αννίτα Δημητρίου ξεκίνησε έναν κύκλο επαφών με στελέχη που βρέθηκαν με το όπλο παρά πόδα. Τα κύρια σημεία που τις έθιξαν ότι ενδέχεται να προκαλέσουν πρόβλημα στη σύνθεση αλλά και στη λειτουργία του κόμματος ήταν συγκεκριμένα:

• **Θα πρέπει** να διαχειριστεί την αίσθηση που έχει επικρατήσει πως η κληριδική σχολή σκέψης έχει αποχωρήσει από το οικοδόμημα που λέγεται Πινδάρου.

• **Να διαψεύσει** την εντύπωση που διαμορφώθηκε και επικρατεί μία προσπάθεια ποδηγέτησής της τόσο από τις αρχικές κινήσεις των δύο τέως όσο και από στελέχη που βρίσκονται στην ανώτατη πυραμίδα.

• **Να βρει** τρόπο να φέρει κοντά στελέχη που πλέον αποστασιοποιήθηκαν καθώς βγήκαν μπροστά κατά τη διάρκεια του προεκλογικού, είχαν πολιτικό κόστος και τιμωρήθηκαν από την ίδια τη βάση.

• **Μία ξεκάθαρη** θέση για το πού ανήκει τελικά ο ΔΗΣΥ: Αν είναι κόμμα που προσβλέπει στη συμπολίτευση ή αν ανήκει καθαρά στην αντιπολίτευση.

• **Να διαχειριστεί** το ποσοστό των Συναγερμικών που έχουν επιλέξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη στις απερχόμενες προεδρικές εκλογές, χωρίς ωστόσο να απομακρύνει εκείνους όσοι στάθηκαν δίπλα στο κόμμα και απέναντι στον Νίκο Χριστοδουλίδη.

Κληριδικοί και Λευκωσία

Η σύνθεση της νέας ηγεσίας με την ήττα του εκτελεστικού διευθυντή του Ινστιτούτου Γλαύκος Κληρίδης Μιχάλη Σοφοκλέους από τη θέση του αναπληρωτή προέδρου και η νίκη του Ευθύμιου Δίπλαρου σε συνδυασμό με την εκλογή των Μάριου Πελεκάνου, Σάβιας Ορφανίδου και Γιώργου Κάρουλλα στην αντιπροεδρία, έναντι των Τσιρίδου - Κωνσταντίνου έστειλε το μήνυμα πως η πιο φιλελεύθερη τάση του κόμματος όχι μόνο αποστασιοποιείται, αλλά κυρίως, πως οι θέσεις τους δεν αντανακλώνται πλέον μέσα στην ηγεσία. Δεν είναι τυχαίο ότι παλαιότερα στελέχη του κόμματος λένε στο παρασκήνιο πως η προτομή του Γλαύκου Κληρίδη δεν έχει καμία θέση στην είσοδο του κόμματος πλέον όπως εξελίχθηκε το κόμμα. Η αλήθεια βεβαίως είναι πως η ίδια η Αννίτα Δημητρίου επιχείρησε να διορθώσει εν μέρει το όλο ζήτημα διατηρώντας κοντά τις Τσιρίδου - Κωνσταντίνου ως αναπληρώτριες εκπροσώπους Τύπου σε μία προσπάθεια να υπάρξει μία σχετική ισορροπία ανάμεσα στη συντηρητική τάση και τη φιλελεύθερη. Σε αυτό το πλαίσιο έγινε και ο πολύκροτος διορισμός της Νατάσας Πηλείδου στη θέση της διευθύντριας του κόμματος. Ενας διορισμός που θεωρήθηκε το δυνατό χαρτί της νέας προέδρου, αντιμετωπίστηκε θετικά από την πλειοψηφία των Συναγερμικών, καθότι και η κα Πηλείδου είχε θετικό πρόσημο από την πορεία της στο κυβερνητικό σχήμα και στην ουσία εξυπηρετούσε το να διατηρηθεί αφενός κοντά η φιλελεύθερη-κληριδική τάση και αφετέρου λόγω των γνωριμιών της να βοηθήσει στην οικονομική ενίσχυση του κόμματος.

Ηγετικά αντανακλαστικά

Το πώς εκτυλίχθηκε τελικά η κατάσταση με την παραίτηση της κας Πηλείδου ενίσχυσε τη θέση κάποιων πολιτικών κύκλων ότι η Αννίτα Δημητρίου δεν μπορεί να διαχειριστεί το κόμμα εξαιτίας και της απειρίας της σε τέτοιες θέσεις. Η φημολογία ήθελε την κα Πηλείδου να περιμένει περισσότερα από τη θέση παρά να περιορίζεται στα γραφειοκρατικά ζητήματα, θα έπρεπε να προχωρήσει σε απολύσεις κάτι που σίγουρα δεν ήθελε, ενώ η φημολογία στα κομματικά πηγαδάκια ήθελε συγκεκριμένο στέλεχος της ανώτατης ηγεσίας να συμπεριφέρεται στην τέως υπουργό Ενέργειας ως υφιστάμενή του. Η παραίτησή της θεωρήθηκε για πολλούς αναμενόμενη, καθώς σύμφωνα με κομματικούς κύκλους άρχισε να δυσφορεί από νωρίς. Το γεγονός ότι η κα Δημητρίου δεν έχει ακόμα συντάξει την ομάδα της –είχε ζητήσει από τον Παναγιώτη Σεντώνα να αναλάβει τη θέση του διευθυντή του γραφείου της χωρίς επιτυχία– αλλά και το γεγονός ότι το έμμισθο προσωπικό ακόμα αναμένει να μάθει τα νέα του καθήκοντα, ενίσχυσαν τη δυσφορία αλλά και τις συζητήσεις στο παρασκήνιο ότι η νέα πρόεδρος αποφεύγει να «διαχειριστεί το μαγαζί της». Επί του παρόντος, πάντως, έχει προσληφθεί οικονομικός διευθυντής από τη Λάρνακα, ο οποίος θα αναλάβει καθήκοντα την 1η Ιουλίου και θα φροντίσει να διορθώσει τα οικονομικά του κόμματος.

Οι διαφορετικές φωνές

Το θέμα των ηγετικών ικανοτήτων της προέδρου του ΔΗΣΥ συζητήθηκε εντόνως, όχι μόνο εξαιτίας του ότι δεν έχει ακόμη ξεκαθαρίσει το ποιοι και πώς θα βρίσκονται δίπλα της, αλλά και εξαιτίας του τρόπου με τον οποίο κινούνται, πρώην και νυν. Ο Νίκος Αναστασιάδης λέγεται πως έχει συχνή επαφή με την ηγεσία του κόμματος και θεωρείται ο συνδετικός κρίκος μεταξύ κόμματος και Προεδρικού.

Ο τέως πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου λέγεται πως έχει μειώσει την επαφή που είχε άλλοτε με την πρόεδρο του Συναγερμού, ωστόσο είναι το πρόσωπο που δίνει το τέμπο στην αντιπολιτευτική τάση του κόμματος. Από το δικό του γραφείο έχει ήδη στείλει μία αιχμηρή επιστολή για την περιβόητη εμπλοκή της Ε.Ε. στο Κυπριακό αλλά και για τις προθέσεις του Νίκου Χριστοδουλίδη. Μία τοποθέτηση που κάποιοι εντός ΔΗΣΥ ανέμεναν από την ίδια την ηγεσία. Εντονη είναι και η παρουσία του στην Επιτροπή Εμπορίου, ενώ, όπως σημειώνεται, δεν είναι λίγες οι φορές που ο ίδιος έχει διαχωρίσει τη θέση του κατά τη διάρκεια της συνεδρίας της κοινοβουλευτικής ομάδας. Μαζί με τον Αβέρωφ Νεοφύτου ωστόσο, κριτική ασκούν και άλλα στελέχη, άλλοι ευσχήμως άλλοι με δηκτικό τρόπο. Η πιο έντονη παρουσία είναι αυτή του Κωνσταντίνου Πετρίδη ο οποίος πολλές φορές έγραψε tweets με κύριο αποδέκτη την Πινδάρου. Το πιο ενδεικτικό βεβαίως ήταν το τελευταίο περί διολίσθησης του ΔΗΣΥ στον λαϊκισμό. Οσοι γνωρίζουν άλλωστε τον κ. Πετρίδη λένε πως ο ίδιος δεν συμφωνεί με τη χλιαρή αντιπολιτευτική τάση του κόμματος αλλά και την απουσία του όποιου πολιτικού αποτυπώματος. Διαφοροποίηση από τις ανακοινώσεις του ΔΗΣΥ κάνει και ο Μιχάλης Σοφοκλέους, ο οποίος σε αντίθεση με την ανακοίνωση του κόμματος ότι το έργο της κυβέρνησης θα κριθεί εκ του αποτελέσματος, χαρακτήρισε την Κύπρο με ανερμάτιστο καράβι βάσει και των όσων ακουστήκαν. Ενδιαφέρον προκαλεί η περίπτωση του πρώην υπουργού Υγείας Γιώργου Παμπορίδη, ο οποίος αν και είναι αποστασιοποιημένος από τον ΔΗΣΥ, έχει επικρίνει έντονα τον Νίκο Χριστοδουλίδη για την έμφαση στην εικόνα αντί της ουσίας, καλώντας την αντιπολίτευση να αναλάβει την ευθύνη του θεσμικού της ρόλου. Πέραν όμως των πρώην υπουργών της κυβέρνησης Αναστασιάδη, ενδιαφέρον προκαλεί και ο τρόπος που κινείται ο υποψήφιος για την προεδρία του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημητρίου. Μέσα από την Επιτροπή Θεσμών έχει καταφέρει να προτάξει το σκάνδαλο του ποδοσφαίρου, ενώ οι πρόσφατες τοποθετήσεις του στο Κανάλι 6 για την σχέση Κούμα - Αβέρωφ προκάλεσαν έντονες συζητήσεις στα συναγερμικά πηγαδάκια για το ποιοι είναι οι στόχοι του πρώην εκπροσώπου Τύπου του κόμματος. Υπάρχουν συνεπώς στελέχη που έχουν ισχυρή πλέον άποψη και την εκφράζουν χωρίς βεβαίως να κάνουν δεύτερη σκέψη για το αν αυτό ενδεχομένως να φέρει σε δύσκολη θέση την ηγεσία.

Σε αυτό το πλαίσιο του καλύτερου συντονισμού, η Αννίτα Δημητρίου προσκάλεσε τους πρώην υπουργούς της κυβέρνησης Αναστασιάδη για συζήτηση. Αν και κάποιοι θεωρούν ότι πρόκειται για προσπάθεια κατσαδιάσματος, μετά και τις αναφορές της στο Λουξεμβούργο, η κύρια αίσθηση είναι πως θα θέλει να ανοίξει την πόρτα της επικοινωνίας μαζί τους για να αποφευχθούν και οι διφωνίες. Δεν πρέπει να αγνοείται ότι η πρώτη σκέψη ήταν η δημιουργία μιας σκιώδους κυβέρνησης απέναντι στον Νίκο Χριστοδουλίδη με την εμπλοκή των πρώην υπουργών. Θέση που ναυάγησε από τη στιγμή που ανέθεσε τις διάφορες θεματικές στην υπόλοιπη ηγεσία του κόμματος.

Κατά τη συνάντηση της Αννίτας Δημητρίου με τους πρώην υπουργούς θεωρείται βέβαιο ότι θα ερωτηθεί για το πού ακριβώς βρίσκεται στην κομματική σκακιέρα ο ΔΗΣΥ. Η αλήθεια βεβαίως είναι πως η πρόεδρος του ΔΗΣΥ έδειξε ότι θέλει να διατηρήσει το κόμμα στην αντιπολίτευση. Αλλωστε γνωρίζει καλά πως αν ενδιαφέρεται για το 2028, τότε δεν θα πρέπει να δώσει πολιτικό σωσίβιο στον Νίκο Χριστοδουλίδη, οδηγώντας το κόμμα στη συγκυβέρνηση. Ηδη έχει κατοχυρώσει τη θέση του Πολιτικού Γραφείου ότι ο ΔΗΣΥ θα βρίσκεται στην αντιπολίτευση μέσω του πρόσφατου συνεδρίου και έχει προσπαθήσει –επί του παρόντος ανεπιτυχώς– να αφήσει εκτός του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος τους υπουργούς της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη.

Πέραν όμως της ίδιας, το κύριο ζήτημα είναι πως η πλειοψηφία της υπόλοιπης ηγεσίας φαίνεται να βλέπει θετικά τη συνεννόηση με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Οπως σημειώνουν κομματικά στελέχη, η αμηχανία που παρουσιάζεται στις ανακοινώσεις του κόμματος γύρω από τις πολιτικές της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη έγκειται στο ότι μέλη της ηγεσίας θέλουν με κάθε τρόπο να αποφύγουν τη σύγκρουση με την κυβέρνηση, φέρνοντας ως πρόσχημα τον κίνδυνο να χάσουν το ποσοστό των Συναγερμικών που έχει στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη έναντι του Αβέρωφ Νεοφύτου.

Και στο βάθος εκλογές

Θα καταφέρει η Αννίτα Δημητρίου να ισορροπήσει στις δύο βάρκες που δημιουργούνται; Αυτό θα διαπιστωθεί στις επικείμενες εκλογές και από τους χειρισμούς που θα γίνουν. Εχει ήδη αναλάβει τη χαρτογράφηση ο αναπληρωτής πρόεδρος του κόμματος Ευθύμιος Δίπλαρος. Για τη Λευκωσία λέγεται πως ο Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης κάνει δεύτερες σκέψεις με κύρια στόχευση τη θέση του περιφερειάρχη, ενώ ο Νίκος Νουρής φέρεται να ενδιαφέρεται για τη δημαρχία Λευκωσίας. Ζήτημα ανοικτό είναι πώς θα κινηθεί το κόμμα σε άλλους δήμους, ωστόσο σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» έχουν αρχίσει οι πρώτες κινήσεις που προμηνύουν είτε ενισχυμένα αντάρτικα, είτε να αναγκαστεί η ηγεσία να στηρίξει σε διάφορους δήμους πρόσωπα που είχαν ταχθεί ανοικτά με τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

Αν και η πολιτική των Τριμερών έχει ατονίσει η Λευκωσία συνεχίζει να επενδύει στις Τριμερείς και δη στις σχέσεις της με το Ισραήλ και την Αίγυπτο, όπως αποδεικνύεται κι από τα πρώτα δύο ταξίδια που πραγματοποίησε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης σε Τελ Αβίβ και Κάιρο. (Στη φωτογραφία ο Νίκος Χριστοδουλίδης με τον πρόεδρο του Ισραήλ Μπ. Νετανιάχου, κατά τη συνάντησή τους τον περασμένο Μάιο). ΚΥΠΕ

Πώς ο Ερντογάν μπαίνει σφήνα στις Τριμερείς

Η Ανατολική Μεσόγειος επανέρχεται στο προσκήνιο ως ένα πολύ σημαντικό πεδίο διπλωματικής δραστηριοποίησης της Τουρκίας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Με το μεγάλο διακύβευμα, μετά την επανεκλογή Ερντογάν, σε σχέση με το πώς θα κινηθεί η Τουρκία στο πλαίσιο του «τουρκικού αιώνα» που σηματοδότησε ο Τούρκος πρόεδρος με την επανεκλογή του να εδράζεται στις ευρωτουρκικές και αμερικανοτουρκικές σχέσεις, η Ανατολική Μεσόγειος επανέρχεται ως ένα πολύ σημαντικό πεδίο διπλωματικής δραστηριοποίησης της Τουρκίας –υπό το βάρος και των τυπικών, πρόσφατα, επανεκκινήσεων στις σχέσεις Αγκυρας - Καΐρου και Αγκυρας - Τελ Αβίβ. Ο Τούρκος πρόεδρος, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, που εντάσσει μέσα στο καλάθι των διπλωματικών ζητημάτων υψηλής γεωστρατηγικής σημασίας της περιοχής την ενέργεια, το Κυπριακό και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, όχι μόνο επιδιώκει να εμβαθύνει σε μια νέα περίοδο στις σχέσεις της χώρας του με το Ισραήλ και την Αίγυπτο αλλά,

Στη συζήτηση για την ενέργεια ήδη επανέρχεται στο Ισραήλ η επιλογή για βόρεια όδευση του φυσικού αερίου από το «Λεβιάθαν» προς το Τσεϊχάν.

αυτή τη φορά, προσπαθεί να επαναφέρει και ένα νέο μοτίβο που αφήνει πίσω τους τις ταραγμένες σχέσεις της περιόδου 2010-2020 – τη δεκαετία που στην ευρύτερη περιοχή ΜΕΝΑ σηματοδότησε η περίοδος της «Αραβικής Άνοιξης», μια περίοδος που και τυπικά τελειώνει με την επιβίωση Άσαντ αλλά και την κανονικοποίηση της Συρίας με την τυπική επάνοδό της στον Αραβικό Σύνδεσμο. Εκτός απροόπτου, τους επόμενους μήνες τόσο ο πρόεδρος της Αιγύπτου, Αμπντελφατάχ αλ Σίσι όσο και ο Ισραηλινός πρωθυπουργός, Μπένιαμιν Νετανιάχου –οι δύο άντρες που ταυτίστηκαν με την πολιτική της διπλωματίας των Τριμερών μετά το 2014 με την Κυπριακή Δημοκρατία– θα επισκεφθούν την Άγκυρα, εγκαινιάζοντας έτσι μια νέα περίοδο σχέσεων.

Οικονομία, Λιβύη κι ΑΟΖ

Όταν προ εβδομάδων ο Αιγύπτιος ΥΠΕΞ, Σάμεχ Σούκρι, βρισκόταν στην Τουρκία για την ορκωμοσία του Ερντογάν η είδηση της επίσκεψης Σίσι στην Τουρκία, την οποία ανακοίνωνε, δεν προκαλούσε έκπληξη σε έμπειρους παρατηρητές της περιοχής. Οι σχέσεις εξάλλου Τουρκίας - Αιγύπτου πέρασαν από σοβαρή κρίση μετά την ανατροπή Μόρσι το 2014 και λόγω της Μουσουλμανικής Αδελφότητας –την οποία στήριζε διαχρονικά η Άγκυρα– ωστόσο τα τελευταία χρόνια και ιδίως μετά το 2019 μπήκαν σε τροχιά ομαλοποίησης κυρίως λόγω της Λιβύης αλλά και με αφορμή τις ανακατατάξεις στην περιοχή με φόντο τη στενή σχέση Σίσι με τη Μόσχα, το Κατάρ και τα ΗΑΕ με τα οποία και ο Ερντογάν διατηρεί άριστες σχέσεις. Η Αίγυπτος όχι μόνο ομαλοποίησε τις σχέσεις της σε διμερές επίπεδο με την Τουρκία αλλά λόγω οικονομικής κρίσης αύξησε το εξαγωγικό εμπόριο, ενώ και στη Λιβύη κυριάρχησαν οι οικονομικές και επενδυτικές συνέργειες έναντι του ψυχροπολεμικού κλίματος λόγω της στρατιωτικής αντιπαράθεσης του 2019. Ο πρόεδρος Σίσι αναμένεται στην Άγκυρα την περίοδο μετά τις 2 Ιουλίου και της ολοκλήρωσης του Eid al-Adha («Κουρμπάν Μπαϊράμι») και οι τάσεις μετά από μια τέτοια επίσκεψη (και ως αντικείμενα πρόσληψης από τη Λευκωσία) εδράζονται σε τρεις άξονες:

• Σε ένα πεδίο «τριμερούς συνεννόησης» στο θέμα της Λιβύης που όχι μόνο θα φέρει ανακατατάξεις στις πολιτικές δυναμικές στην Τρίπολη (κυβέρνηση GNU υπό τον Νταμπάιμπα) αλλά θα εμπλέξει περαιτέρω Κάιρο και Άγκυρα στη διαδικασία πολιτικής σταθεροποίησης της χώρας με αντίκτυπο και σε άλλες χώρες ενδιαφέροντος (ΗΠΑ, Ιταλία, Γαλλία, ΗΑΕ).

• Σε μια πτυχή αλληλοκατανόησης στο ζήτημα της συμπερίληψης της Τουρκίας στη μεγάλη εικόνα της ενεργειακής συνεργασίας στην περιοχή, δυναμική που πέραν του αποτυπώματος της Αιγύπτου στους υδρογονάνθρακες της ανατολικής Μεσογείου έχει και πολιτικό αποτύπωμα που δυνητικά θα ανοίξει το δρόμο για την ένταξη, όπως ξανάγραψε η «Κ», της Τουρκίας στο «Φόρουμ Ενέργειας της Ανατολικής Μεσογείου» (EMGF) –που εδρεύει στην Αίγυπτο.

• Στο επίπεδο της άσκησης κυριαρχικών δικαιωμάτων στην περιοχή, μιας και η Άγκυρα ανάγνωσε την οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών Ελλάδας –Αιγύπτου ως απάντησης στο λεγόμενο τουρκολιβυκό μνημόνιο του 2019, πτυχή που θα άνοιγε τον δρόμο για προκαταρκτικές συζητήσεις οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών Τουρκίας - Αιγύπτου ανατολικά του 28ου μεσημβρινού.

Ο απομονωμένος «Μπίμπι»

Η πολιτική κρίση την οποία διέρχεται ο Μπενιαμίν Νετανιάχου με αφορμή τη μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης αλλά και το συγκείμενο της βίας στην αραβοϊσραηλινή σύγκρουση, δημιουργεί συνθήκες απομονωτισμού για τον πολύπειρο πολιτικό που λοξοκοιτάζει προς την Τουρκία του Ερντογάν –έναν πολύτιμο διαχρονικά εταίρο για το κράτος του Ισραήλ. Το τελευταίο μπήκε σε τροχιά επανεκκίνησης των διμερών σχέσεων και μια επίσκεψη Νετανιάχου στην Άγκυρα θα πραγματοποιηθεί –εκτός απροόπτου– τους επόμενους μήνες. Ο Φιντάν μάλιστα, ο νέος ΥΠΕΞ της Τουρκίας, θεωρείται άτομο-κλειδί στη συνεργασία Μοσάντ-ΜΙΤ που κατόρθωσε μάλιστα να αποτρέψει και σειρά τρομοκρατικών επιθέσεων με ιρανικό αποτύπωμα επί τουρκικού εδάφους κι αναμένεται να διαδραματίσει ρόλο και στην ενίσχυση των διμερών σχέσεων το επόμενο διάστημα. Οι τάσεις εδώ (κι ως αντικείμενα πρόσληψης από τη Λευκωσία) εδράζονται σε τρεις άξονες:

• Στη συζήτηση για την ενέργεια. Ήδη σε επίπεδο δημόσιας σφαίρας επανέρχεται στο Ισραήλ η επιλογή για βόρεια όδευση του φυσικού αερίου από το «Λεβιάθαν» προς το Τσεϊχάν, πτυχή που δεν εγκαταλείφθηκε ούτε την περίοδο 2015-2019 που οι σχέσεις Ερντογάν - Νετανιάχου βρίσκονταν στο ναδίρ.

• Στο επίπεδο της άσκησης κυριαρχικών δικαιωμάτων στην περιοχή ιδίως μετά τη σύναψη συμφωνίας Ισραήλ-Λιβάνου για τις θαλάσσιες ζώνες. Τουρκία και Ισραήλ θα μπορούσαν να δεσμευτούν με ένα μνημόνιο καθορισμού θαλασσίων ζωνών τα επόμενα χρόνια.

• Στη μεγάλη γεωπολιτική ατζέντα που το ίδιο το Ισραήλ προωθεί διπλωματικά μετά τις «Συμφωνίες του Αβραάμ» ως προς τη διάσταση της ομαλοποίησης των σχέσεών του με τον αραβομουσουλμανικό κόσμο, πτυχή που για τις τουρκο-ισραηλινές σχέσεις δεν αφήνει περιθώρια, για το Τελ Αβίβ, αγνόησης της Τουρκίας – με παράλληλο πεδίο συνεργασίας και τον φάκελο του Συριακού που και οι δύο χώρες έχουν σοβαρές πτυχές ασφάλειας (παρουσία Ιράν για το Ισραήλ και Κουρδικό για την Τουρκία).

Η Λευκωσία

Αν και η πολιτική των Τριμερών έχει ατονίσει, σε κορυφαίο επίπεδο, η Λευκωσία συνεχίζει να επενδύει διπλωματικό κεφάλαιο στις Τριμερείς και δη στις σχέσεις της με το Ισραήλ και την Αίγυπτο –όπως αποδεικνύεται κι από τα πρώτα δύο ταξίδια που πραγματοποίησε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης σε Τελ Αβίβ και Κάιρο. Ωστόσο, στην πρώτη περίπτωση η μετατόπιση από το «αγωγός φυσικού αερίου Λεβιάθαν - Κύπρου» που προανήγγειλε ο ίδιος ο Νετανιάχου προς τη διάσταση της ηλεκτρικής διασύνδεσης έγινε πολύ γρηγορότερα από τις εντυπώσεις που δημιουργήθηκαν σε επίπεδο πολιτικής επικοινωνίας ενώ και στην περίπτωση του «Αφροδίτη», η κοινοπραξία επανήλθε στο ζήτημα της εξαγωγής προς τα τερματικά της Αιγύπτου –μάλλον άκομψα σε σχέση με αντίστοιχες προσδοκίες που καλλιεργήθηκαν στο εργαστήρι που διοργάνωσε το υπουργείο Ενέργειας προ εβδομάδων. Επιπλέον, το ζήτημα του «Ισάι» παραμένει ως εκκρεμότητα και η συνεννόηση για διευθέτηση «έως

Μια εμβάθυνση των σχέσεων της Τουρκίας με το Ισραήλ και την Αίγυπτο δεν αποτελεί, απαραίτητα, πρόκληση κόστους για τις άριστες σχέσεις της Λευκωσίας με Τελ Αβίβ και Κάιρο.

τα τέλη του χρόνου», που ανακοινώθηκε μετά την κάθοδο του κ. Παπαναστασίου στο Ισραήλ προ εβδομάδας θα δείξει και τις προθέσεις του Τελ Αβίβ σε επίπεδο λήψης αποφάσεων για το εν λόγω ζήτημα.

Ωστόσο, μια εμβάθυνση των σχέσεων της Τουρκίας με το Ισραήλ και την Αίγυπτο δεν αποτελεί, απαραίτητα, πρόκληση κόστους για τις άριστες σχέσεις της Λευκωσίας με το Τελ Αβίβ και το Κάιρο –ή συμβαίνει εις βάρος τους. Ωστόσο αποτελεί μια διαρκή υπενθύμιση και για το πόσο ρευστό παραμένει το πεδίο της Ανατολικής Μεσογείου σε θέματα γεωπολιτικών ανακατατάξεων αλλά και πόσο διαφορετική είναι η περίοδος που η περιοχή διέρχεται μετά την αντίστοιχη του 2010-2020 (σ.σ. με το 2020 να είναι η απαρχή της αποκατάστασης των διμερών σχέσεων Τουρκίας με τα δύο κράτη της περιοχής). Τέλος, το τρίγωνο Ισραήλ-Τουρκίας-Αιγύπτου θα αναδείξει, επί του πεδίου, αν η Κύπρος, το μοναδικό κράτος μέλος της Ε.Ε. στην περιοχή, έχει δημιουργήσει με τις εν λόγω δύο χώρες μια «άνιση» σχέση ή αν η συμπερίληψη της Τουρκίας μπορεί να δημιουργήσει συνθήκες χαμηλών τόνων και πρεμίας που στην περίπτωση της προσπάθειας για επανέναρξη των συνομιλιών στο Κυπριακό –που είναι και ο δηλωμένος στόχος της κυβέρνησης– μπορούν να αποβούν χρήσιμες. Σε αυτό το επίπεδο, η πλήρης ομαλοποίηση των σχέσεων Τουρκίας με Ισραήλ και Αίγυπτο αποτελεί και πεδίο κινούμενης άμμου, ειδικά αν η Τουρκία, χωρίς ιδιαίτερο κόστος, παραμείνει άτεγκτη στο θέμα της επανέναρξης των συνομιλιών χτίζοντας παράλληλα στρατηγικές πτυχές συνεργασίας με τα δύο εν λόγω κράτη.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Με την υγεία δεν παίζουμε

Η συζήτηση για την υγεία δεν σταματά ποτέ. Λογικό και αναμενόμενο. Η υγεία αφορά όλους, είναι δυναμική διαδικασία, και εκ των πραγμάτων θα είναι συχνά στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων και στην επικαιρότητα. Το ζητούμενο και εδώ, είναι να βρίσκεται στην επικαιρότητα για τους σωστούς λόγους, με σωστές αιτίες. Προσωπικά δεν ανήκω στην κατηγορία όσων λένε με απόλυτο τρόπο «κάτω τα χέρια από το ΓεΣΥ», αλλά στην κατηγορία όσων λένε πως πρέπει συνεχώς να βρίσκουμε τρόπους βελτίωσης του συστήματος, αύξησης των ελέγχων και της αποτελεσματικότητάς τους, αλλά όχι στην αλλαγή της φιλοσοφίας και της αρχιτεκτονικής του συστήματος υγείας.

Από τη μέρα της ομόφωνης ψήφισης των νομοθεσιών, από τον Ιούνιο του 2017, βλέπουμε μια συνεχή προσπάθεια, με πονηριές πολλές φορές, να καταφέρουν από την πίσω πόρτα αλλαγή αυτής της φιλοσοφίας. Μια φορά ήταν η συνταγογράφηση από γιατρούς εκτός ΓεΣΥ φαρμάκων εντός του συστήματος, μια άλλη που συνεχίζεται μέχρι και σήμερα η στέγαση γιατρών εκτός συστήματος σε νοσηλευτήρια που εντάχθηκαν, μια τρίτη φορά η εκπροσώπηση των γιατρών στο συμβούλιο του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας ως εκπρόσωπος του ΚΕΒΕ ή της ΟΕΒ και σήμερα η πρόταση για απευθείας εκπροσώπηση των γιατρών στον ΟΑΥ. Προφανώς ξεχνώ και πολλές άλλες απόπειρες. Δεν έχει και μεγάλη σημασία ποιες ή πόσες ήταν αυτές, αλλά σημασία έχει πως είναι συνεχείς.

Προφανώς και πρέπει να μας προβληματίζουν τα οικονομικά του ΓεΣΥ. Και να δούμε πώς μπορούμε να μηδενίσουμε τις καταχρήσεις, να μειώσουμε την κακοδιαχείριση, να γίνει το όλο σύστημα ένα περιβάλλον που συνεχώς θα βελτιώνεται. Εκεί να είμαστε τολμηροί και να κάνουμε τη συζήτηση. Ενας συνάδελφος μάς ανέφερε τις προάλλες την αύξηση των επισκέψεων σε γιατρούς, σε αναλύσεις και σε τομογράφους. Μα η αύξηση όλων αυτών είναι κυρίαρχος στόχος ενός συστήματος υγείας. Η αύξηση της πρόληψης και η μείωση στην εκ των υστέρων ιατρική περίθαλψη, που έχει πολλές φορές πολλαπλάσιο κόστος και είναι και μη ανατρέψιμη. Βεβαίως και πρέπει όλα συνεχώς να ελέγχονται, τόσο για τη μη κατάχρηση αλλά και για την ποιότητας σε εξετάσεις και αναλύσεις.

Τα δημόσια νοσηλευτήρια, τον ΟΚΥΠΥ, πρέπει επίσης να τον δούμε συνολικά. Από πρόσφατη προσωπική εμπειρία μπορώ να πω για την επάρκεια, την ικανότητα και την αποτελεσματικότητα στα δημόσια νοσοκομεία μας. Χρειάζεται βεβαίως να βρουν τον τρόπο να πάψουν να είναι οικονομικά ζημιογόνοι οργανισμοί. Δεν είναι το πιο εύκολο εγχείρημα και όλοι το αναγνωρίζουμε, από την άλλη δεν μπορεί να είναι αδύνατον να γίνει. Με δεδομένη την πανδημία και την καθυστέρηση που ομολογουμένως υπήρξε στην αναδιοργάνωση των δημόσιων νοσηλευτηρίων, η παράταση στην κάλυψη της οικονομικής διαφοράς στους προϋπολογισμούς είναι απαραίτητη. Δεν μπορεί όμως να διαρκέσει επ' άπειρον, και δεν μπορεί να είναι μια μόνιμη επωδός.

Μακριά λοιπόν από πονηριές, από λογικές της πίσω πόρτας, χωρίς αφορισμούς, χρειάζεται να είμαστε ειλικρινείς και να μην ξεχνάμε τον πρωταρχικό λόγο που προχωρήσαμε σε αυτή τη μεγάλη μεταρρύθμιση. Το όφελος, το συμφέρον των ασθενών. Ως Δημοκρατικός Συναγερμός δυσκολευτήκαμε, ίσως να δυσκολευόμαστε ακόμη να πείσουμε για τις δικές μας προθέσεις. Αυτό ήταν ένα ζήτημα που δεν καταφέραμε να αντιμετωπίσουμε. Να ήμασταν δηλαδή το κυβερνών κόμμα, να προχωρούσαμε στις μεταρρυθμίσεις και να μην καταφέρναμε να τις πιστωθούμε. Το καλύτερο παράδειγμα είναι αυτό της υγείας, το ΓεΣΥ. Σήμερα, χρειάζεται να τοποθετούμαστε με μεγαλύτερη καθαρότητα, πείθοντας και τους πιο καχύποπτους για τις δικές μας προθέσεις. Σε κάθε «πονηρή» πρόταση νόμου, σε κάθε πρόθεση που έχει ως στόχο να αλλάξει, από την πίσω πόρτα τη φιλοσοφία του Γενικού Συστήματος Υγείας.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ. Πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών.
twitter: @dmdemetriou

Απεσταλμένος μετ' εμποδίων

Στη Σύνοδο Κορυφής και στους ηγέτες παραπέμπεται, όπως δείχνουν τα πράγματα, τυχόν αναφορά σε απεσταλμένο

Βρυξέλλες, του ανταποκριτή μας
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Μέχρι τον ενεργό ρόλο στην υποστήριξη της διαπραγματευτικής διαδικασίας, εφόσον ξεκινήσει, έφτανε την περασμένη εβδομάδα η στήριξη των εταίρων στο αίτημα της Κύπρου να συμπεριληφθεί στα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 29ης και 30ής Ιουνίου συγκεκριμένη αναφορά στο ενδεχόμενο διορισμού ενός απεσταλμένου της Ε.Ε. για το Κυπριακό. Η γενικότερη προσέγγιση των εταίρων στη συζήτηση που βρισκόταν σε εξέλιξη κατά τη διάρκεια της εβδομάδας και αναμενόταν να συνεχιστεί τη Δευτέρα, ήταν πως είναι νωρίς για μια τέτοια συζήτηση, αλλά και πως θα ήταν δύσκολο ο διορισμός πολιτικού απεσταλμένου να γίνει δεκτός από την Τουρκία, με τον κίνδυνο μια τέτοια αναφορά στα συμπεράσματα να αποδειχθεί αντιπαραγωγική. Παράλληλα, αυτό που προτείνει η Γερμανία, όπως πληροφορείται η «Κ», είναι όπως υπάρξει αναφορά στα συμπεράσματα για τα ευρωτουρκικά, με ορίζοντα τη συζήτησή τους στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτώβρη.

Εναντίον της πρότασης για αναφορά σε απεσταλμένο στα συμπεράσματα Γερμανία και Ιταλία, πιο θετική η Γαλλία, με αναφορές που παραπέμπουν σε τεχνοκρατικό απεσταλμένο ισορροπούν τα υπόλοιπα κράτη- μέλη.

Η Γερμανία ιδιαίτερα, ανέφερε κατά τη διάρκεια της συζήτησης, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», πως διαφωνεί με το να υπάρξει αναφορά σε διορισμό απεσταλμένου, εκφράζοντας ανησυχία πως ένα τέτοιο λεκτικό θα δημιουργούσε νέες εντάσεις με τον Ταγίπ Ερντογάν.

Ορισμένα κράτη-μέλη, με κύριο τη Γαλλία, στηρίζουν την εισήγηση της Κύπρου κάνοντας αναφορά σε παλαιότερα συμπεράσματα, που παραπέμπουν σε τεχνοκρατικό απεσταλμένο στην αποστολή Καλών Υπηρεσιών του ΟΗΕ, αλλά και σε θετική ατζέντα και σύνοδο για την Αν. Μεσόγειο. Γενικότερα η τάση στο Συμβούλιο της Ε.Ε. δείχνει μια πιο προσεκτική προσέγγιση προς την κατεύθυνση της ισχυροποίησης του λεκτικού υπέρ της πιο ενεργής εμπλοκής της Ε.Ε., αλλά όχι απαραίτητα με απεσταλμένο ξεχωριστό από αυτόν που προβλέπεται ήδη σε τεχνοκρατικό επίπεδο, και ενδεχομένως με διασύνδεση με τις προτεραιότητες σε ολόκληρο το φάσμα των σχέσεων Τουρκίας - Ε.Ε. μέσω της πρότασης της Γερμανίας.

Σύμφωνα με κοινοτικούς αξιωματούχους, οι Βρυξέλλες είναι έτοιμες να λάβουν υπόψη τους την ιδέα για διορισμό απεσταλμένου, όμως τονίζουν παράλληλα την ανάγκη να υπάρξει κινητικότητα πρώτα σε επίπεδο των Ηνωμένων Εθνών, με τη συζήτηση για τη μορφή της εμπλοκής της Ε.Ε. να χαρακτηρίζεται πρώιμη. Από κυβερνητικής πλευράς το μήνυμα που εκπέμπεται είναι προσεκτικό, παραπέμποντας στις διαβουλεύσεις που θα συνεχιστούν σε επίπεδο μόνιμων αντιπροσώπων, αλλά ενδεχομένως και υπουργών Εξωτερικών, τη Δευτέρα στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων στο Λουξεμβούργο, και στη συνέχεια στο επίπεδο των υπουργών Ευρωπαϊκών Υποθέσεων στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων (όπου την Κύπρο εκπροσωπεί ο ΥΠΕΞ) το οποίο είναι αρμόδιο για τη διαμόρφωση του προσχεδίου συμπερασμάτων της συνόδου κορυφής που θα ξεκινήσει την Πέμπτη.

Μιλώντας στον Τύπο κατά τη διάρκεια ενημέρωσης ενόψει του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων, κοινοτικός αξιωματούχος εκτιμούσε την Πέμπτη ότι το ζήτημα που αφορά το αίτημα της Κύπρου για αναφορά σε απεσταλμένο της Ε.Ε. δεν θα κλείσει στις συζητήσεις μεταξύ των μόνιμων αντιπροσώπων ή των υπουργών, και πως θα συζητηθεί σε επίπεδο ηγετών.

Εν εξελίξει προσχέδια

Το προσχέδιο που κυκλοφόρησε στις αρχές της εβδομάδας δεν ικανοποίησε την κυπριακή πλευρά, καθώς ο στόχος είναι να υπάρξει αναφορά που να παραπέμπει σε απεσταλμένο της Ε.Ε. στη βάση της πρότασης που έχει διατυπώσει δημόσια ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης. Το προσχέδιο με ημερομηνία 19/6 αναφέρει πως «Η Ε.Ε. παραμένει πλήρως δεσμευμένη για μια συνολική διευθέτηση του κυπριακού προβλήματος σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ, και θα συνεχίσει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην υποστήριξη της διαπραγματευτικής διαδικασίας των ΗΕ».

Μετά τις συζητήσεις που μεσολάβησαν μέχρι το τέλος της εβδομάδας, προστέθηκαν αναφορές που ζητούσε η Λευκωσία για την ανάγκη η λύση που επιδιώκεται να βασίζεται στις ευρωπαϊκές αρχές, και με παραπομπή σε προηγούμενα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Οπως αναφέρεται στο προσχέδιο ημερομηνίας 22 Ιουνίου: «Υπενθυμίζοντας τα προηγούμενα συμπεράσματά του, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παραμένει πλήρως προσηλωμένο σε μια συνολική διευθέτηση του κυπριακού προβλήματος, στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, κατά τρόπο σύμφωνο με τα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α. των ΗΕ και σύμφωνα με τις αρχές στις οποίες βασίζεται η Ε.Ε. Η Ευρωπαϊκή Ενωση θα συνεχίσει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στη στήριξη της διαπραγματευτικής διαδικασίας των Ηνωμένων Εθνών».

Γερμανία και Γαλλία

Το βελτιωμένο προσχέδιο, το οποίο δεν περιλαμβάνει αναφορά στην ιδέα για απεσταλμένο, ήρθε σε συνέχεια της συζήτησης που έλαβε χώρα στην COREPER (τη συνάντηση των πρέσβεων των 27) της Τετάρτης, όπου καταγράφηκαν οι διαφωνίες της Γερμανίας και της Ιταλίας με την πρόταση για απεσταλμένο, η πιο υποστηρικτική στάση της Γαλλίας, και οι ανάμικτες θέσεις άλλων εταίρων. Η Γερμανία, ιδιαίτερα ανέφερε, κατά τη διάρκεια της συζήτησης, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», ότι διαφωνεί με το να υπάρξει αναφορά σε διορισμό απεσταλμένου, εκφράζοντας ανησυχία πως ένα τέτοιο λεκτικό θα δημιουργούσε νέες εντάσεις με τον Ταγίπ Ερντογάν και δεν θα είχε τα αποτελέσματα που επιδιώκει η Λευκωσία. Ανάλογη θέση κατέθεσε και η Ιταλία στο συγκεκριμένο σημείο.

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, η Γερμανία εξέφρασε πρόθεση να προτείνει να γίνεται αναφορά στα συνολικά συμπεράσματα στις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας με ορίζοντα συζήτησής τους τον Οκτώβριο, πρόταση την οποία δεν απέρριψε η Λευκωσία θεωρώντας πως συνάδει με την προσέγγισή της. Το ζήτημα για το Βερολίνο είναι η Ε.Ε. να αποφασίσει πώς θα χειριστεί την επανεκλογή Ερντογάν κατά τρόπο που να συμβάλει στην επανέναρξη της διαδικασίας στο Κυπριακό αλλά και στην επιδιωκόμενη θετική ατζέντα.

Η Γαλλία, όπως πληροφορείται η «Κ», δεν στάθηκε αντίθετη στα όσα ζητάει η Λευκωσία, παραπέμποντας στο λεκτικό που έχει ήδη καταγραφεί σε προηγούμενα συμπεράσματα και προτείνοντας τα όσα αναφέρονται ήδη να γίνουν πιο συγκεκριμένα. Η αναφορά αυτή της Γαλλίας δείχνει να παραπέμπει στο λεκτικό των συμπερασμάτων της 1ης και 2ας Οκτωβρίου 2020, όπου στην παράγραφο 19 καταγράφεται ότι «Η Ε.Ε. είναι πρόθυμη να συμβάλει ενεργά στην υποστήριξη των διαπραγματεύσεων, μεταξύ άλλων διορίζοντας αμέσως μετά την επανέναρξή τους, εκπρόσωπο στην αποστολή καλών υπηρεσιών του ΟΗΕ». Επίσης στα συμπεράσματα της 10ης και 11ης Δεκεμβρίου καταγράφεται πως «Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί ότι αμέσως μετά την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, η Ε.Ε. θα διορίσει εκπρόσωπο στην αποστολή καλών υπηρεσιών του ΟΗΕ».

Πρώτα τα ΗΕ

Κατά τη συζήτηση της Τετάρτης, σειρά κρατών-μελών (Αυστρία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Σλοβενία) στήριξαν τις προτάσεις της Κύπρου, με κάποιες να σημειώνουν την ανάγκη να υπάρξει συμφωνία για την τελική διατύπωση της αναφοράς. Αλλες χώρες (Ισπανία, Κροατία) έτειναν περισσότερο προς την αναζήτηση συμβιβασμού, δεδομένων των δυσκολιών. Η συζήτηση μέχρι στιγμής φαίνεται να κινείται προς την κατεύθυνση της επιβεβαίωσης της δέσμευσης για απεσταλμένο στο πλαίσιο της διαδικασίας του ΟΗΕ, εφόσον αυτή ξανά ξεκινήσει, και λιγότερο προς την κατεύθυνση πολιτικού διορισμού, είτε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (κάτι το οποίο τεχνοκράτες και αξιωματούχοι θεωρούν ανέφικτο), είτε από την Κομισιόν.

Η πρόταση για πολιτικό απεσταλμένο παραμένει προβληματική για πολλούς στις Βρυξέλλες, γιατί, όπως σημείωσε κοινοτικός αξιωματούχος στα μέσα της εβδομάδας, η Ε.Ε. δεν είναι ουδέτερος παίκτης στο Κυπριακό, καθώς βρίσκεται – προφανώς– με το μέρος του κράτους-μέλους της, δηλαδή της Κυπριακής Δημοκρατίας. Από την άλλη, κοινοτική διπλωματική πηγή που μίλησε στον Τύπο την Παρασκευή ενόψει του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων, σημείωσε ότι ο ύπατος Εκπρόσωπος λαμβάνει υπόψη και εξετάζει ένα τέτοιο ενδεχόμενο, προσθέτοντας παράλληλα πως αυτό που προέχει τώρα είναι μια πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών καθώς αυτά είναι που καθοδηγούν τη διαδικασία.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ**

5.500 λέξεις, εκεί που αρκούσαν 36

Το κείμενο του διαγγέλματος του Τάσσου Παπαδόπουλου το 2004 για το δημοψήφισμα επί του σχεδίου Ανάν είχε έκταση σχεδόν 5.000 λέξεις. Το διάγγελμα του Νίκου Αναστασιάδη το 2013 για την απόφαση για κούρεμα των καταθέσεων ήταν σχεδόν 1.000 λέξεις. Οι δύο προηγούμενοι πρόεδροι απευθύνονταν στον λαό σε δύο από τις πιο καθοριστικές στιγμές της ιστορίας μας από το 1974. Τις προάλλες, ο Νίκος Χριστοδουλίδης χρειάστηκε σχεδόν 5.500 λέξεις για να κάνει απολογισμό του έργου της μόλις τρίμηνης διακυβέρνησής του.

Το σκηνικό της περασμένης Τρίτης ήταν, από κάθε άποψη, αχρείαστα υπερβολικό. Δεν ήταν μόνο η έκταση του κειμένου. Πιο προβληματική ήταν η αναγκαστική παρουσία σύσσωμου του Υπουργικού Συμβουλίου και όλων των συνεργατών του προέδρου. Περίπου 30 ανώτεροι αξιωματούχοι καθόντουσαν για δύο τουλάχιστον ώρες και άκουγαν τον πρόεδρο να διαβάζει την ομιλία του και να απαντά σε ερωτήσεις.

Και όλα αυτά γιατί; Για μια ξεπερασμένη επικοινωνιακή πρακτική, η οποία μάλιστα έτυχε λανθασμένης εφαρμογής. Στις 100 μέρες δεν κάνεις απολογισμό έργου, απλούστατα διότι δεν προλαβαίνεις να κάνεις έργο. Αυτό που γινόταν, τον 20ό αιώνα, ήταν η προεκλογική δέσμευση ότι στις πρώτες 100 μέρες θα υλοποιούνταν συγκεκριμένα έργα και πολιτικές και επί αυτών γινόταν η αξιολόγηση. Μία από τις τελευταίες φορές που, σε δυτική χώρα, έγινε αυτό, ήταν το 1997 από τον Εργατικό Τόνι Μπλερ, ο οποίος δεν συγκάλεσε πανηγυρική δημοσιογραφική διάσκεψη. Απλώς αξιολογήθηκε στις 100 μέρες για αυτά που είχε υποσχεθεί να κάνει τις πρώτες 100 μέρες. Τέσσερα πράγματα, όλα κι όλα. Θεωρήθηκε ότι πέρασε τις εξετάσεις, με την επισήμανση όμως ότι στις πρώτες 100 μέρες δεν αντιμετώπισε κάποια σοβαρή πρόκληση. Ο Εμανουέλ Μακρόν, ένα χρόνο μετά την εκλογή του, τον περασμένο Απρίλιο, επιστράτευσε την πρακτική των 100 ημερών για να αντιμετωπίσει μια σοβαρή πρόκληση. Για να κατευνάσει την οργή των Γάλλων για την αύξηση του ορίου συνταξιοδότησης, έθεσε προθεσμία 100 ημερών στην κυβέρνησή του να επουλώσει τις πληγές που έχουν ανοίξει.

Τι έκανε ο Μητσοτάκης στις πρώτες 100 του μέρες, πώς αξιοποιεί ο Μακρόν το επικοινωνιακό ορόσημο των 100 ημερών, ο χρυσός κανόνας του Μπλερ και η περίπτωση Χριστοδουλίδη.

Στον 21ο αιώνα, το ορόσημο των 100 ημερών είναι η αφορμή για τα ΜΜΕ να κάνουν μια πρώτη αξιολόγηση της νέας διακυβέρνησης και για τους δημοσκόπους να σφυγμομετρήσουν τη διάθεση της κοινωνίας έναντι του νέου προέδρου και της κυβέρνησής του. Το 2019 ο Κυριάκος Μητσοτάκης αρκέστηκε σε ένα tweet στις πρώτες 100 του μέρες. «Στις πρώτες #100 μέρες της κυβέρνησης έχουμε καταφέρει πολλά. Δυσκολίες υπάρχουν, αλλά θα τις αντιμετωπίσουμε με σκληρή δουλειά και θα αξιοποιήσουμε κάθε μέρα για να κάνουμε τη ζωή των Ελλήνων καλύτερη. Εχουμε ακόμα πολλά να κάνουμε». Όλες κι όλες 36 λέξεις. Τόσες αναλογούν σε μόλις τρεις μήνες δουλειάς.

Υπήρξαν φυσικά και αλλού υπερβολές, μεγαλύτερες της δικής μας. Το 2008 στην Ιταλία του Σύλβιο Μπερλουσκόνι, ο οποίος εκτός από πρωθυπουργός ήταν και ιδιοκτήτης ΜΜΕ, τα μέσα έγραφαν για «το θαύμα των 100 ημερών».

Πίσω στον Μπλερ. Αυτό που είχαν επισημάνει τότε οι Βρετανοί αναλυτές ήταν το προφανές. Ότι ο πρωθυπουργός ήταν προσεκτικός να μην υποσχεθεί προεκλογικά περισσότερα απ' όσα μπορούσε να πετύχει τις πρώτες 100 μέρες. Είναι ένας από τους χρυσούς κανόνες της πολιτικής. Μειώνεις προκαταβολικά τις προσδοκίες, για να τις ξεπεράσεις. Στην περίπτωση όμως του προέδρου μας, αυτό που παρατηρείται είναι το αντίθετο, όπως έγινε με τα κριτήρια επιλογής των υπουργών. Φούσκωσε σε απραγματοποίητο βαθμό τις προσδοκίες, με φυσιολογικό αποτέλεσμα να μην τηρήσει τις υποσχέσεις του και να γρατζουνίσει την εικόνα του.

Ακολούθησε ο απολογισμός έργου. Το μόνο θύμα της αχρείαστης φλυαρίας των 5.500 λέξεων ήταν η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Διότι, αντικειμενικά ομιλούντες, στους τρεις μήνες η κυβέρνηση κατάφερε να έχει στο ενεργητικό της μερικά αξιοσημείωτα επιτεύγματα. Όπως η συμφωνία για την ΑΤΑ, ο διπλασιασμός επιστροφών μεταναστών, το πρόγραμμα «κτίζΩ», για να αναφέρω μερικά. Η αγωνία όμως να παρουσιαστούν σαν έργα, επουσιώδεις δράσεις (που δεν είχαν καν θέση σε ομιλία πρόεδρου της Δημοκρατίας), «έπνιξε» τα επιτεύγματα. Για παράδειγμα, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης σπατάλησε διπλάσιο χρόνο φουσκώνοντας μια «επαναπροκήρυξη» σχεδίου χορηγιών, απ' όσο αφιέρωσε στο «κτίζΩ». Το ίδιο έκανε και με τη συμφωνία για την ΑΤΑ. Αφιέρωσε διπλάσιο χρόνο προσπαθώντας να εμφανίσει ως επίτευγμα την ολοκλήρωση μιας εφαρμογής ηλεκτρονικής υποβολής περιουσιακών στοιχείων των Δημόσια Εκτεθειμένων Προσώπων.

Μετά από τρεις μήνες στο τιμόνι της χώρας, το ζητούμενο για τον κ. Χριστοδουλίδη είναι να προφυλάξει τον εαυτό του και τον θεσμό που εκπροσωπεί από τη φθορά της επικοινωνιακής υπερκατανάλωσης.

Σημαίνοντες κύκλοι στην Ε.Ε. θεωρούν ότι «είναι εξαιρετικά δύσκολο να ανοίξει ξανά το πακέτο της θετικής ατζέντας Ε.Ε. - Τουρκίας και να περιληφθούν νέοι όροι, όπως η επίλυση του κυπριακού προβλήματος.

Δύσκολα τα μαθηματικά για εμπλοκή Ε.Ε.

Τουρκικές ενστάσεις στη διασύνδεση ευρωτουρκικών - Κυπριακού
Πληρώνει «αμαρτίες» η Λευκωσία

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η Λευκωσία αναμένει εξελίξεις στην προσπάθειά της να εμπλέξει «ενεργότερα» την Ε.Ε. σε μια ανανεωμένη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, στον απολογισμό των 100 ημερών της διακυβέρνησής του, παρέπεμψε σε τρία ορόσημα, με πρώτο αυτό του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 29-30 Ιουνίου, δεύτερο αυτό της Συνόδου του ΝΑΤΟ, στο Βίλνιους της Λιθουανίας στις 2 Ιουλίου και τρίτο αυτό της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, τον προσεχή Σεπτέμβριο.

Επεσήμανε χαρακτηριστικά ότι «η Ε.Ε., σε περίπτωση που η Τουρκία ανταποκριθεί, έχει συγκεκριμένα εργαλεία με τα οποία μπορεί να προσφέρει στην Τουρκία κίνητρα» για λύση του Κυπριακού. Κίνητρα που όπως είπε «τα Ηνωμένα Εθνη δεν έχουν», παραπέμποντας στην ευρωπαϊκή εργαλειοθήκη, οικονομικών κινήτρων, με αφετηρία την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ενωσης Ε.Ε. - Τουρκίας. Στο πλαίσιο αυτό, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας εξέφρασε ετοιμότητα να συζητήσει μια θετική προσέγγιση, «μια θετική ατζέντα» στα ευρωτουρκικά. Ωστόσο, όπως πληροφορείται η «Κ», οι προσδοκίες της Λευκωσίας σκοντάφτουν, τουλάχιστον επί του παρόντος, σε δύο εμπόδια:

1) Οπως πληροφορούμαστε, τα πρώτα μηνύματα της Αγκυρας, μετά τις πρόσφατες εκλογές, «έχουν διαφορετικές αποχρώσεις». Ο Ταγίπ Ερντογάν, στις πρώτες τηλεφωνικές κουβέντες που έκανε με ηγέτες σημαινόντων κρατών-μελών, ως επίσης και με επικεφαλής θεσμικών οργάνων της Ε.Ε., φέρεται να απέφυγε να τοποθετηθεί σε σχέση με το Κυπριακό και την εμπλοκή της Ευρώπης στην προσπάθεια λύσης του προβλήματος.

> *Τούρκος επίσημος έχει διαμηνύσει σε Ευρωπαίους συνομιλητές του, ότι «ούτε η Τουρκία, αλλά ούτε και οι ευρωτουρκικές σχέσεις, μπορούν να καθίστανται 'όμηρος' του κυπριακού προβλήματος».*

Την ίδια πάντως ώρα, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», σε διπλωματικό επίπεδο, η Αγκυρα έχει επιχειρήσει να προκαταλάβει κάθε σκέψη για διασύνδεση των ευρωτουρκικών σχέσεων με το Κυπριακό. Οπως επεσήμαναν έγκυροι κύκλοι, Τούρκος επίσημος έχει διαμηνύσει σε Ευρωπαίους συνομιλητές του ότι «ούτε η Τουρκία, αλλά ούτε και οι ευρωτουρκικές σχέσεις μπορούν να καθίστανται 'όμηρος' του κυπριακού προβλήματος», το οποίο όπως είπε, «παραμένει άλυτο εξαιτίας της υπαιτιότητας της 'ελληνοκυπριακής διοίκησης'». Ο ίδιος Τούρκος επίσημος υποστήριξε παράλληλα ότι η Ε.Ε. θα πρέπει σε πρώτο χρόνο, να υλοποιήσει τις ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις της προς την τουρκοκυπριακή πλευρά, φωτογραφίζοντας την εφαρμογή της πρότασης Κανονισμού για το απευθείας εμπόριο, από το κατεχόμενο λιμάνι της Αμμοχώστου.

2) Το δεύτερο εμπόδιο, προκύπτει εκ του γεγονότος ότι η «θετική ατζέντα» που επιδιώκει η Λευκωσία να εγκαθιδρυθεί, ώστε να αξιοποιούνται ευρωπαϊκά εργαλεία προς όφελος της Αγκυρας, παράλληλα με τη δρομολόγηση εξελίξεων για λύση του Κυπριακού, έχει ήδη προσφερθεί προς την Τουρκία, επισήμως, εδώ και τρία χρόνια, στο πλαίσιο Συμπερασμάτων της Ε.Ε. Ομόφωνα, με τη σύμφωνη γνώμη όλων των κρατών-μελών, περιλαμβανομένης και της ίδιας της Λευκωσίας, επί διακυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη και με ΥΠΕΞ τον σημερινό πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Χριστοδουλίδη.

Και χωρίς την παραμικρή διασύνδεση της εν λόγω «θετικής ατζέντας» με την επίλυση του προβλήματος της Κύπρου. Κατά συνέπεια, σημαίνοντες κύκλοι στην Ε.Ε. θεωρούν ότι «είναι εξαιρετικά δύσκολο να ανοίξει ξανά το πακέτο της θετικής ατζέντας Ε.Ε. - Τουρκίας και να περιληφθούν νέοι όροι, όπως η επίλυση του κυπριακού προβλήματος. «Αν και τίποτα δεν μπορεί να προαποκλειστεί, θεωρώ μάλλον απίθανο να καταλήξουμε σε μια τέτοια τροποποίηση του πλαισίου της θετικής ατζέντας που πρόσφερε ήδη προς την Τουρκία η Ε.Ε. Κυρίως αν αναλογιστούμε ότι η αρχή που διέπει την ακολουθητέα πρακτική στην Ε.Ε. είναι ότι όλες οι συμφωνίες πρέπει να τηρούνται, pacta sunt servanta», όπως επεσήμαναν με νόημα οι ίδιες κοινοτικές πηγές. Τα Συμπεράσματα που είχαν εκδοθεί στις 2 Οκτωβρίου 2020, με τη σύμφωνη γνώμη της Λευκωσίας, δεν αφήνουν άλλωστε κανένα περιθώριο παρερμηνείας, αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Υπό τον όρο ότι θα συνεχιστούν οι εποικοδομητικές προσπάθειες να τερματιστούν οι παράνομες ενέργειες έναντι της Ελλάδας και της Κύπρου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί να δρομολογήσει θετικό πολιτικό θεματολόγιο (σ.σ. θετική ατζέντα) Ε.Ε. - Τουρκίας με ιδιαίτερη έμφαση στον εκσυγχρονισμό της τελωνειακής ένωσης και τη διευκόλυνση του εμπορίου, τις διαπροσωπικές επαφές, τους διάλογους υψηλού επιπέδου, τη συνεχή συνεργασία σε ζητήματα μετανάστευσης, σύμφωνα με τη δήλωση Ε.Ε. - Τουρκίας του 2016».

Αρα, όπως γίνεται κατανοητό, η Λευκωσία, επί διακυβέρνησης Αναστασιάδη και με ΥΠΕΞ τον Νίκο Χριστοδουλίδη, συναίνεσε στην έγκριση της θετικής ατζέντας Ε.Ε. - Τουρκίας με μόνο όρο τον τερματισμό των παράνομων ενεργειών της Αγκυρας, στην κυπριακή ΑΟΖ. Τρία σχεδόν χρόνια αργότερα, η Λευκωσία, με πρόεδρο της Δημοκρατίας τον τότε υπουργό Εξωτερικών, προσδοκά να προσθέσει νέο όρο στη «θετική ατζέντα», ο οποίος να αφορά αφενός στην επανέναρξη των συνομιλιών και αφετέρου στην επίλυση του Κυπριακού, υπό τον μανδύα μιας «ενεργότερης εμπλοκής» της Ε.Ε. στη διαδικασία. Προσδοκία, η οποία προϋποθέτει ουσιαστική τροποποίηση της υφιστάμενης εδώ και τρία χρόνια «προσφοράς» της Ε.Ε. προς την Τουρκία για «θετική ατζέντα». Με την προσθήκη νέων όρων για την επίλυση του Κυπριακού, με βάση το «συμφωνηθέν πλαίσιο», κάτι που θεωρείται εκ των πραγμάτων μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση.

Πρώτα ΟΗΕ και μετά Ε.Ε.

«Η Ε.Ε. είναι πρόθυμη να συμβάλει ενεργά στην υποστήριξη των διαπραγματεύσεων, μεταξύ άλλων διορίζοντας, αμέσως μετά την επανεναρξή τους, εκπρόσωπο στην αποστολή καλών υπηρεσιών του ΟΗΕ». Αυτή ήταν η κοινή θέση στην οποία επίσης κατέληξαν όλα τα κράτη-μέλη, περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως αποτυπώνεται στα Συμπεράσματα της 2ας Οκτωβρίου 2020, επί διακυβέρνησης Αναστασιάδη.

Κοινοτική πηγή, με την οποία μίλησε η «Κ», υπό την προϋπόθεση τήρησης της ανωνυμίας της, επιστράτευσε τα εν λόγω ομόφωνα Συμπεράσματα των «27», επισημαίνοντας ότι «όπως όλοι είχαμε συμφωνήσει, ο διορισμός εκπροσώπου της Ε.Ε., στην αποστολή καλών υπηρεσιών του ΟΗΕ, θα γίνει μετά την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων και σε κάθε περίπτωση, έχω την εντύπωση, ότι δεν μπορεί να προηγηθεί του διορισμού απεσταλμένου από τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, ο οποίος έχει το γενικό πρόσταγμα». Οπως επεσήμανε, «η Ε.Ε. είναι εδώ και πολλά χρόνια έτοιμη για να συμβάλει στη διαδικασία, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που είχε συμβάλει και στο παρελθόν, συμμετέχοντας δηλαδή στην ομάδα των Ηνωμένων Εθνών». Η ίδια πηγή απέφυγε να τοποθετηθεί γύρω από το ενδεχόμενο διορισμού «ισχυρής ευρωπαϊκής πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο», που δηλώνει ότι επιδιώκει η Λευκωσία, επαναλαμβάνοντας τις αποφάσεις και τα ομόφωνα Συμπεράσματα που έχουν εκδοθεί με τη σύμφωνη γνώμη όλων των κρατών-μελών. «Αντιλαμβάνομαι ότι τώρα ζητείται επίσπευση διορισμού ενός Ευρωπαίου εκπροσώπου, αλλά έχω την εντύπωση ότι θα δημιουργούνταν λανθασμένες εντυπώσεις εάν η Ε.Ε. προκαταλάμβανε τη διαδικασία και συνεπώς τον διορισμό του απεσταλμένου του ΟΗΕ, σπεύδοντας η ίδια να διορίσει δικό της απεσταλμένο», κατέληξε η ίδια πηγή.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΒΑΣΩΣ ΚΙΝΤΗ**

Τα σύνορα και η σημασία τους

Ολοι θα δεχθούν ότι το μεταναστευτικό είναι ένα σύνθετο και δύσκολο πρόβλημα, με σύνθετες αιτίες που διαφοροποιούνται ανά εποχές και περιοχές. Δυστυχώς, όμως, γι' αυτό το σύνθετο πρόβλημα ακούγονται συχνά απλοϊκές απαντήσεις. Μια τέτοια απλοϊκή απάντηση είναι αυτή που ζητάει ανοιχτά σύνορα. Εχουμε ως ανθρωπότητα ένα μεγάλο πρόβλημα: εκατομμύρια άνθρωποι σε τεράστιες περιοχές του πλανήτη, στην Αφρική, στην Ασία, στη Λατινική Αμερική, διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, πολύ συχνά υπό καθεστώς διώξεων και φόβου, καθώς έχουν να αντιμετωπίσουν δικτατορίες, πολέμους και εμφύλιες σφαγές.

Επιχειρούν να δραπετεύουν από αυτή τη μοίρα αναζητώντας μια καλύτερη ζωή και πέφτουν πάνω στους φράχτες, στα τείχη και τις κλειστές πύλες που προστατεύουν σύνορα και κλείνουν τις διελεύσεις. Στο δύσκολο ερώτημα τι να κάνουμε, πώς να χειριστούμε αυτό το θέμα, έρχεται η εύκολη απάντηση: γκρεμίστε τους φράχτες, άρατε πύλας. Είμαστε όλοι άνθρωποι, είμαστε όλοι αδέρφια, τα σύνορα είναι αυθαίρετες χαράξεις και κατασκευές, τα πράγματα θα μπορούσαν να έχουν εξελιχθεί αλλιώς, είναι τυχαίο πού γεννήθηκε ο καθένας.

Οσοι υποστηρίζουν αυτή τη θέση δεν σκέφτονται ή δεν ενδιαφέρονται να δουν τι σημαίνει αυτή η λύση πρακτικά, όταν έχεις τεράστιους αριθμούς, πώς μπορεί να υλοποιηθεί και τι συνέπειες έχει. Αρκούνται στο θετικό φορτίο που έχει ο όρος «ανοιχτός», εν αντιθέσει προς τον όρο «κλειστός». Η ανοιχτή κοινωνία, το ανοιχτό πνεύμα, οι ανοιχτοί ορίζοντες είναι όλα καλά πράγματα. Η κλειστή κοινωνία, τα κλειστά μυαλά, οι κλειστές πόρτες είναι όλα προβληματικά. Θέλω εδώ να υποστηρίξω ότι τα σύνορα, που παραπέμπουν σε κάτι κλειστό, είναι εντούτοις καλά, ή για να το θέσω αλλιώς, επιτελούν κρίσιμες λειτουργίες. Δεν θα αναφερθώ στην προφανή, ότι προστατεύουν την υπόσταση ενός εθνικού κράτους, πρώτον διότι το δέχονται σχεδόν όλοι και, δεύτερον, διότι οι επικριτές των συνόρων θεωρούν και τα εθνικά κράτη αναλώσιμα, προσβλέποντας σε ένα παγκόσμιο κράτος.

> *Χάρις στα εθνικά σύνορα μπορούμε στις δημοκρατίες να έχουμε αυτοπροσδιορισμό και λογοδοσία των Αρχών.*

Τα «σύνορα» συγγενεύουν με τους «όρους» στην αρχαιότητα, τα «όρια», τους «ορισμούς», τους «περιορισμούς», τη «μεθόριο». Τα όρια οδηγούν στη διαφοροποίηση. Χωρίς όρια θα είχαμε μια αδιαφοροποίητη, άμορφη μάζα. Η διαφοροποίηση συγκροτεί ταυτότητες. Εγώ συστήνομαι ως υποκείμενο χαράσσοντας όρια ανάμεσα σε μένα και στον Αλλο. Αυτά τα όρια συγκροτούν την υπόστασή μου και περιχαρακώνουν την ιδιωτική σφαίρα μου. Η ιδιωτική σφαίρα μου με τα σύνορα της κατοικίας μου είναι το άσυλό μου. Χάρις σε αυτά τα σύνορα απολαμβάνουμε την ηρεμία μας και μπορούμε να αναπτύσσουμε τα σχέδιά μας. Δεν είμαστε όμως μόνοι. Μπορεί ως βιολογικά όντα να γεννιόμαστε σε τυχαίο τόπο, αλλά άπαξ και έρθουμε στη ζωή, βρισκόμαστε πάντα σε γερά ριζωμένα κοινωνικά περιβάλλοντα, την οικογένεια, την κοινότητα, την πόλη, τη χώρα, κ.λπ., που έχουν πάντα όρια, αφού η μία διαφοροποιείται από την άλλη. Σε κάποιες περιπτώσεις τα όρια είναι σαφή, καθορισμένα και άκαμπτα, όπως συμβαίνει με τα εθνικά σύνορα ή με τους νόμους που προσδιορίζουν αυστηρά την επικράτεια στην οποία έχουν εφαρμογή. Σε άλλες περιπτώσεις τα όρια είναι ρευστά και εύπλαστα.

Οπου υπήρξε κοινωνία υπήρξαν όρια, διαχωριστικές γραμμές και σύνορα. Εξασφάλιζαν έναν χώρο συμβίωσης όπου καλλιεργούνταν από τα χωράφια μέχρι ο πολιτισμός και αναπτύσσονταν η επικοινωνία, το εμπόριο και ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις επικράτειες. Στη σύγχρονη εποχή, χάρις στα εθνικά σύνορα μπορούμε στις δημοκρατίες να έχουμε αυτοπροσδιορισμό και λογοδοσία των Αρχών. Αυτό ακριβώς επικαλούνταν όσοι διαμαρτύρονταν για το άνοιγμα των συνόρων στην παγκοσμιοποίηση: ότι χάνεται ο δημοκρατικός έλεγχος όταν η εξουσία διαχέεται και απομακρύνεται πάρα πολύ από τους πολίτες, που έχουν ένα πλήθος από ειδικά χαρακτηριστικά και ενδιαφέροντα. Οπως λέει η Σέιλα Μπενχαμπίμπ, οι αυτοκρατορίες έχουν μεθορίους (frontiers), οι δημοκρατίες όρια (boundaries). Ορια θέτουμε επίσης στην εκπαίδευση, στην αγωγή γενικά. Και επειδή υπάρχουν, μπορούμε να τα υπερβαίνουμε, ακόμη και να επαναστατούμε, δηλαδή να αντικαθιστούμε ένα σύνολο περιορισμών με άλλους. Τα όρια δεν είναι μόνο περιοριστικά, διαμορφώνουν επίσης δυνατότητες.

Θα πει κανείς, έγινε το τραγικό ναυάγιο στην Πύλο κι εσύ μιλάς για το καλό που έχουν τα σύνορα; Ναι, για να αφήσουμε στην άκρη τις αφελείς απαντήσεις σε δύσκολα προβλήματα. Μπορεί να γεννιόμαστε σε τυχαίο τόπο, μπορεί τα σύνορα να χαράχτηκαν πρώτη φορά αυθαίρετα, με την πυγμή, αλλά γεννιόμαστε in media res. Τα σύνορα υπάρχουν, είναι αναγκαία και σημαντικά. Το να αναγνωρίζεις τη σημασία τους δεν σημαίνει να αποστρέφεις το βλέμμα από τους πρόσφυγες ή τους μετανάστες, να τους απωθείς, να μην τους βοηθάς, να τους εχθρεύεσαι. Σημαίνει να αναλαμβάνεις την ευθύνη να αντιμετωπίσεις ένα περίπλοκο πρόβλημα πραγματικά και όχι να υπερίπτασαι ανέμελος στον χώρο μιας αφελούς ιδεολογίας, όπως αυτοί που δεν θέλουν σύνορα ή αγωνίζονται αφηρημένα για τον άνθρωπο. Οφείλουμε να το κάνουμε με βάση τις αξίες και αρχές που τα ίδια τα σύνορα μάς επέτρεψαν να αποκτήσουμε.

Η κ. Βάσω Κιντή είναι καθηγήτρια Φιλοσοφίας στο ΕΚΠΑ.

Στο Ομοδος υπάρχει αμπελώνας έκτασης 15 περίπου εκταρίων που παράγουν μοσχάτο οίνο, που μοιάζει με εκείνους της νότιας Γαλλίας. Στο χωριό, επίσης, κάποιοι κτηματίες χρησιμοποιούν την ποικιλία ξυνιστέρι, παράγοντας γλυκούς λευκούς οίνους, οι οποίοι είναι πολύ καλοί, που θυμίζουν το κρασί της Μαδέρας.

Τι νέκταρ! Τι αμβροσία! Τι μάννα!

Από τα κατραμωμένα πιθάρια και το κρασί που έχει γεύση γύψου έως την ανάδειξη του σύγχρονου ποιοτικού κυπριακού οίνου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ενας από τους βασικούς στόχους των Βραβείων του Γαστρονόμου, που διοργανώνονται και φέτος την Τρίτη 27 Ιουνίου, είναι η παρουσίαση και η ανάδειξη του κυπριακού κρασιού, το οποίο όπως φαίνεται τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να βρίσκει τη θέση που του αξίζει στις κάβες και τους καταλόγους των κυπριακών επιχειρήσεων και οικογενειών. Ηταν πάντα έτσι όμως τα πράγματα; Πάντως γνωρίζουμε το ποίημα του Γάλλου ποιητή Henri d'Andeli «La bataille des vins» [Η μάχη των οίνων] (μετά το 1224), όπου αναφέρει και το κρασί της Κύπρου που κηρύχθηκε ως το καλύτερο της Ευρώπης σε διαγωνισμό που είχε προκηρύξει ο Γάλλος βασιλιάς Φίλιππος-Αύγουστος «Li rois les bons vins corona / Et a chascun son non dona / Vin de Cypre fist apostoile / Qui resplendist comme une estoile», δηλαδή «ο βασιλιάς τα καλύτερα κρασιά βράβευσε / και στο καθένα έδωσε ένα όνομα / το κρασί της Κύπρου ήταν των Αποστόλων / που λάμπει σαν αστέρι». Βέβαια, έκτοτε πέρασαν αιώνες, έμεινε το κυπριακό κρασί στον θρόνο του;

Το 1893 ο καθηγητής της Εθνικής Σχολής του Γρινιόν, βοτανολόγος Pierre Mouillefert (1846-1903) επισκέφθηκε την Κύπρο μετά από πρόσκληση της αποικιακής κυβέρνησης, ο οποίος συνέταξε ειδική έκθεση για τους κυπριακούς αμπελώνες. Ο Γάλλος καθηγητής επισκέφθηκε 15 αμπελο-οινικές περιοχές της Κύπρου, κατέγραψε τα προβλήματα των αμπελώνων και πρότεινε διάφορα μέσα θεραπείας. Πιο συγκεκριμένα ο Mouillefert επισκέφθηκε τη Λάρνακα, τον Αγιο Αμβρόσιο Λεμεσού, το Βουνί, τα χωριά Ποταμιού, Βάσα και Αρσος, το Ομοδος, τα χωριά Λόφου, Συλίκου, Κοιλάνι, Κούκα, τα χωριά Πάνω Πλάτρες, Μανδριά, Πέρα Πεδί και Πελένδρι, τον Αγιο Μηνά, τα χωριά Ζωοπηγή και Καλό Χωριό, τα χωριά Αθρακος, Αρακαπάς, Διερώνα, Μύλος, την Ορά, την Επταγώνια, τη Βαβατσινιά, τα Λεύκαρα, τον Δελήκηπο και τον Κόρνο, τα χωριά Μοσφιλωτή, Αλάμπρα, Λύμπια και Λουρουτζίνα και τα χωριά Δάλι, Πέρα Χωριό και Αγία Βαρβάρα. Η έκθεση του βοτανολόγου Μουλλιέφερ δημοσιεύθηκε σε συνέχειες στην εφημερίδα «Φωνή της Κύπρου» τους μήνες Ιανουάριο – Μάρτιο του 1893. Πριν ακολουθήσουμε όμως τον καθηγητή Mouillefert, ας θυμηθούμε το ποίημα του Βασίλη Μιχαηλίδη, που δημοσίευσε στην εφημερίδα του «Ο Διάβολος» στις 5 Απριλίου 1888, με τίτλο «Ένα τραγούδι από καρδιάς προς τους χωριάτες της Μεσαριάς», με το οποίο ο συγγραφέας προτρέπει του κατοίκους της Μεσαορίας να αφήσουν τα σιτάρια και κριθάρια και βαμβάκια, ρόβια, κήπους και λουβιά και «να φυτέψετε αδέλφια τα χωράφια σας αμπέλια, αν ευρίσκεται ολίγος εις την κεφαλήν σας νους, τα σακιά και ταις δουκάνες να τα κάμετε βαρέλια, και τ' αλώνια και τα σέντε να τα κάμετε λινούς».

Και ο ποιητής συνεχίζει: «Σεις δε κύριοι ορίται του νησιού μας οι κρασάδες, εάν θέλετε σαν πρώτα να χη δόξαν το νησί και αν θέλετε ακόμα να κερδίσητε παράδες επιμεληθήτε λίγον το ωραίον μας κρασί» και πιο κάτω: «Δεν μας ωφελούν η τέχναις δεν μας ωφελούν οι γύψοι, βλάπτουσιν απεναντίας το νησί μας φοβερά. Κι ο που τον καιρό του Νώε πύσσινος ασκός να λείψη, για να ήνε τα κρασιά μας άπισσα και καθαρά».

Ουσιαστικά ο Βασίλης Μιχαηλίδης εντοπίζει τα βασικά προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι οινοπαραγωγοί της Κύπρου εκείνα τα χρόνια, που δεν ήταν άλλα από τη χρήση γύψου στα κρασιά και την αποθήκευσή τους σε πισσωμένα ασκιά ή κατραμωμένους πίθους. Ενδεικτικές για το μεγάλο αυτό πρόβλημα είναι οι καταχωρημένες διαφημίσεις: «Ό υποφαινόμενος, εγκατασταθείς εσχάτως εν Λεμησσώ Κύπρου, λαμβάνω την τιμήν να ειδοποιήσω τους αξιοτίμ[ους] Κυρίους εμπόρους τους εντός και εκτός της Κύπρου ότι δύναμαι να προμηθεύω οίνους Κύπρου, άνευ ουδεμίας οσμής πίσσης και άνευ γύψου, αρίστης ποιότητος και οιουδήποτε ποσού. ΝΕΟΚΛΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ». Για το ζήτημα αυτό βλέπουμε ότι γίνονταν προσπάθειες διόρθωσης του προβλήματος και μάλιστα οι έμποροι προέβαιναν σε διάφορες ενέργειες. Διαβάζουμε στην εφημερίδα «Αλήθεια» το 1888: «Οι έμποροι της πόλεως μας και ιδίως οι κ. κ. Δημ. Χατζηπαύλου και Γ.Δ. Κακάθύμης περί πολλού ποιούμενοι την βελτίωσιν των κυπριακών οίνων, τους οποίους βλέπουσι παραγκώνιζομένους εις την Γαλλίαν, ένεκα μόνον του Γύψου και της πίσσης των, ου παύονται παντοιουτρόπως προσπαθούντες και συμβουλεύοντες προς τούτο τους αμπελουργούς, εσχάτως δε και άλλην εγκύκλιον ετύπωσαν και έστειλαν εις τα διάφορα χωρία, συμβουλεύοντες τους αμπελουργούς «τρυγητόν ώριμον, κρασιά χωρίς γύψον, και χωρίς πίσσαν» και τελειώνει η ανακοίνωση: «Ας ελπίσωμεν τέλος πάντων ότι αι σωτήριοι αύται συμβουλαί θα χωρήσωσιν εν τη κεφαλή του αμπελουργού προς ωφέλειάν του».

Στον Δελήκηπο και τον Κόρνο τα αμπέλια βρίσκονται στα βάθη των κοιλάδων στις βάσεις των λόφων, σε έκταση 1.250 στρεμμάτων. «Είναι γενικώς ωραιότατοι προ πάντων όπου είναι πεφυτευμένοι από Ξυνιστέρι, όπερ ευδοκιμεί θαυμασίως».

«Δεν μας ωφελούν η τέχναις, δεν μας ωφελούν οι γύψοι, βλάπτουσιν απεναντίας το νησί μας φοβερά. Κι ο που τον καιρό του Νώε πύσσινος ασκός να λείψη, για να ήνε τα κρασιά μας άπισσα και καθαρά» λέει ο Βασίλης Μιχαηλίδης στο ποίημά του ««Ένα τραγούδι από καρδιάς προς τους χωριάτες της Μεσαριάς».

Από τη Λάρνακα στο Δάλι

Αλλά ας επιστρέψουμε στον εμπειρογνώμονα που κάλεσε η κυβέρνηση, τον Pierre Mouillefert. Ο βοτανολόγος ξεκίνησε από τη Λάρνακα, επισκεπτόμενος τον μεγαλοκτηματία Τζέπη, ο οποίος κατείχε 125 στρέμματα αμπελώνα. Το μισό της σοδειάς ο Τζέπης το μετατρέπει σε σταφύλια και το υπόλοιπο σε σταφίδες. Συνέχισε στον Αγιο Αμβρόσιο Λεμεσού, όπου επισκέφθηκε αμπελοφυτεία έκτασης 900 στρεμμάτων, που βρισκόταν σε υψόμετρο 1.500 ποδιών. Εκεί παράγονται, όπως αναφέρει, μαύρα κρασιά, καλής ποιότητας, εάν όμως τύχουν καλής παρασκευής. Επειτα πήγε στο Βουνί, όπου επισκέφθηκε σύμπλεγμα αμπελώνων έκτασης 4.733 στρεμμάτων σε υψόμετρο 1.500-1.700 ποδιών, όπου παρασκευάζονταν μαύροι οίνοι. Συνεχίζει προς τα χωριά Ποταμιού, Βάσα και Αρσος, όπου ο καθηγητής σημειώνει χαρακτηριστικά: «Τα άνωθι χωρία και προ πάντων το Αρσος παράγουσι καλλίστους μαύρους οίνους, τους καλλιτέρους της νήσου». Από εκεί μετέβη στο Ομοδος, όπου επισκέφθηκε αμπελώνες 3.464 στρεμμάτων σε υψόμετρο 2.400-3.000 ποδιών.

Το Ομοδος, μάς πληροφορεί ο καθηγητής, παράγει επίσης μαύρα κρασιά, αλλά κατώτερης ποιότητας από εκείνα του Αρσους, «είναι γυψωμένοι, τραχείς (στυφοί) και κατραμωμένοι». Στο Ομοδος υπάρχει αμπελώνας έκτασης 15 περίπου εκταρίων που παράγουν μοσχάτο οίνο, που μοιάζει με εκείνους της νότιας Γαλλίας. Στο χωριό επίσης κάποιοι κτηματίες χρησιμοποιούν την ποικιλία ξυνιστέρι, παράγοντας γλυκούς λευκούς οίνους, οι οποίοι είναι πολύ καλοί, που θυμίζουν το κρασί της Μαδέρας.

Επισκέφθηκε έπειτα σύμπλεγμα αμπελοφυτειών στα χωριά Λόφου, Συλίκου, Κοιλάνι, Κούκα, έκτασης 13.278 στρεμμάτων, σε ύψος 2.400-3.000 ποδιών και στις Πάνω Πλάτρες, Μανδριά, Πέρα Πεδί και Πελένδρι σύμπλεγμα αμπελοφυτειών έκτασης 6.150 στρεμμάτων, σε ύψος 2.800-3.400 ποδιών. Στον Αγιο Μηνά μελέτησε αμπελοφυτεία έκτασης 1.800 στρεμμάτων σε ύψος 2.700-3.000 ποδιών και σημειώνει πως έχει ωραίους αμπελώνες «φέροντας τακτικώς ετησίους βραχίονας, τους οποίους κατά την κοινήν έκφρασιν αποκαλούσιν Αραπίδες, έχοντας άλλοτε μεν πολλούς άλλοτε δε ολίγους οφθαλμούς». Επόμενος σταθμός η Ζωοπηγή και το Καλό Χωριό, όπου, όπως αναφέρει ο καθηγητής, υπάρχουν αμπελώνες που φτάνουν τα 3.300 στρέμματα και βρίσκονται σε ύψος 2.500 ποδιών «επί ξηρότατων λόφων». Στα δύο αυτά χωριά κυριαρχεί η κουμανδαρία και όπως σημειώνει «οι δε μαύροι είναι επίσης λίαν καλοί». Επειτα πήγε στα χωριά Αθρακός (εγκαταλελειμμένο σήμερα), Αρακαπάς, Διερώνα και Μύλος, όπου υπάρχουν αμπελώνες έκτασης 3.440 στρεμμάτων περίπου, σε υψόμετρο 2.800-3.200 ποδιών και παράγουν κουμανδαρίες και μαύρα κρασιά, και η ποιότητά τους κατά τη μετάφραση της εποχής: «κατά το μάλλον και ήττον καλής ποιότητος», δηλαδή έτσι και έτσι… Συνεχίζει προς την Ορά, την οποία χαρακτηρίζει ως χωριό με σπουδαία αμπελοφυτεία εκ 1.800 στρεμμάτων σε υψόμετρο 2.700-3.000 ποδιών. «Δύναται τις να είπη, ότι άπαντες οι διά αμπελοφυτείαν αγροί είναι πεφυτευμένοι». Στην Ορά παράγονται γλυκείς μαύροι οίνοι, κουμανδαρία και συνηθισμένοι μαύροι, οι οποίοι θα ήταν καλής ποιότητας, «αν ετύγχανον καλής κατασκευής». Στην Επταγώνια, την οποία επισκέπτεται στη συνέχεια, παράγονται κυρίως μαύρα κρασιά, από αμπελοφυτεία έκτασης 1.955 στρεμμάτων και στη Βαβατσινιά, όπως αναφέρει ο καθηγητής, υπάρχουν πολλοί αμπελώνες (1.400 στρέμματα) σε υψόμετρο 2.800-3.000 ποδιών. Οι οίνοι του είναι μαύροι: «Λίαν τραχείς και κατραμωμένοι», όπως τους χαρακτηρίζει.

Τα χωριά Ποταμιού, Βάσα και Αρσος, προ πάντων το Άρσος «παράγουσι καλλίστους μαύρους οίνους, τους καλλιτέρους της νήσου».

Στα Λεύκαρα η αμπελοφυτεία είναι «λίαν εκτεταμένη, αριθμούσα ουχί ολιγώτερον των 3.200 στρεμμάτων, σε ύψος 1.200-1.500 ποδιών» και ο Pierre Mouillefert θεωρεί πως η καλλιέργεια είναι αναλόγως προοδευμένη. Στα Λεύκαρα οι γεωργοί παράγουν κυρίως «κουμανδαρίτην», ο οποίος θα ήταν άριστης εάν είχε την «μικροτέραν περιποίησιν». Συνεχίζει προς τον Δελήκηπο και τον Κόρνο, με τα αμπέλια των δύο αυτών χωριών να βρίσκονται στα βάθη των κοιλάδων στις βάσεις των λόφων, σε έκταση 1.250 στρεμμάτων. «Είναι γενικώς ωραιότατοι προ πάντων όπου είναι πεφυτευμένοι από Ξυνιστέρι, όπερ ευδοκιμεί θαυμασίως» και μας ενημερώνει πως οι βότρεις χρησιμοποιούνται στην παραγωγή κομανδαρίτου ή σταφίδος ή για πώληση. Επόμενη στάση του στα χωριά Μοσφιλωτή, Αλάμπρα, Λύμπια και Λουρουτζίνα, με τους αμπελώνες των χωριών αυτών να εκτείνονται μέχρι τα 1.340 στρέμματα περίπου, σε ύψος 600-1.200 ποδιών. Είναι επίσης τοποθετημένοι στα βάθη των κοιλάδων, ή στις βάσεις των λόφων «επί των καλλιτέρων γαιών». Είναι καλώς καλλιεργημένοι και ωραίοι. Μάλιστα, το ξυνιστέρι είναι άφθονο, και αντέχει καλλίτερον στην ξηρασία από το Μαύρο. Την περιοδεία του τελειώνει στα πλησιόχωρα στη Λευκωσία χωριά Δάλι, Πέρα Χωριό και Αγία Βαρβάρα: «Τα άνωθι χωρία εισίν ολίγον αμπελοφυτευμένα. Σχεδόν δεν έχουσιν έκτασιν 950 στρεμμάτων σε ύψος 600-1.400 ποδιών» και αναφέρει πως αν και εκεί υπερτερούν τα γεννήματα και τα λαχανικά, «μόλον τούτο και οι υπάρχοντες αμπελώνες είναι ωραίοι και αι στάφυλαί των πωλούνται νωπαί». Παράγουν κρασιά μόνο προς ίδια χρήση, που όμως είναι «εσχάτης ποιότητος».

Από το μακρινό 1893 έως σήμερα σαφώς και έχουν γίνει πολλά και σπουδαία στον κυπριακό αμπελώνα, κακές πρακτικές του παρελθόντος έχουν εγκαταλειφθεί, νέες γενιές αμπελουργών και οινοπαραγωγών έχουν αναλάβει την αμπελοκαλλιέργεια και την οινοποίηση και το κυπριακό κρασί βρίσκει τη θέση που του αξίζει στη διεθνή και εγχώρια αγορά. Σε αυτή την εξέλιξη του κυπριακού οίνου τα Βραβεία Ποιότητας του Γαστρονόμου έχουν συμβάλει και μαζί με τους βαρελόφρονες, τους παραγωγούς και τους εγκρατείς φίλου του Βάκχου, ελπίζουμε σε ακόμη καλύτερες σοδειές και κρασιά.

Και κλείνοντας ας θυμηθούμε τον διάλογο στο θεατρικό έργο του Carlo Goldoni στο «La locandiera»: «Και ο Μαρκήσιος είπε: Θέλω να δοκιμάσετε ένα ποτηράκι κρασί της Κύπρου […] πίνεται γουλιά-γουλιά όπως η πεμπτουσία της μέλισσας […] Τι νέκταρ! Τι αμβροσία! Τι μάννα!», «La locandiera», Πράξη δεύτερη, σκηνή VI.

Γουίλιαμ Κόνεν, *διευθύνων σύμβουλος της Hydrospace*

Το «Titan» δεν είχε πιστοποιητικά ασφαλείας

Ο ειδικός στην κατασκευή βαθυσκαφών, μιλάει στην «Κ» για τα νομικά «παραθυράκια» που οδήγησαν στο δυστύχημα

Συνέντευξη στον **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟ**

Υπάρχουν ορισμένα «παραθυράκια» στη νομοθεσία της ναυσιπλοΐας, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Γουίλιαμ Κόνεν, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Hydrospace, τα οποία εκμεταλλεύθηκε η εταιρεία OceanGate, με τα τραγικά αποτελέσματα για τους επιβαίνοντες του «Titan». Η Hydrospace είναι μια από τις κορυφαίες εταιρείες που κατασκευάζει οχήματα ανίχνευσης του βυθού και ο κ. Κόνεν είναι ένας από τους ειδικούς του χώρου που είχαν επισημάνει την έλλειψη πιστοποιητικών ασφαλείας από τη συγκεκριμένη εταιρεία.

– Τι εκτιμάτε ότι συνέβη στο υποβρύχιο; Η γενική παραδοχή είναι πως μάλλον εξερράγη λόγω της υψηλής πίεσης του νερού.

– Αυτό που γνωρίζουμε είναι πως υπήρχε επικοινωνία όσο το σκάφος καταδυόταν και κάποια στιγμή όλα «πάγωσαν». Αυτό συνέβη περίπου δύο ώρες αφότου έκλεισε η καταπακτή, η οποία, αφού έκλεισε, χρειαζόταν περίπου μισή ώρα ώσπου να αρχίσει η κατάδυση. Μία με μιάμιση ώρα αργότερα, έφθαναν στον βυθό. Μιλάμε δηλαδή για μια πολύ γρήγορη ταχύτητα κατάδυσης, αν σκεφτείτε πως πρόκειται για 4 χιλιόμετρα βάθος. Τη Δευτέρα που πέρασε, είχα προβληματιστεί και αναρωτιόμουν τι συνέβη, γιατί όλες οι επικοινωνίες σταμάτησαν όλες μαζί την ίδια στιγμή. Και όταν χάνεις την επικοινωνία με το υποβρύχιο, είναι κάτι που από μόνο του είναι καταστροφικό. Πράγματι, όλα δείχνουν πως το όχημα εξερράγη από την πίεση. Το τι ακριβώς το έκανε να εκραγεί θα το δείξουν οι έρευνες που θα γίνουν.

– Δεν ήταν, όμως, αναμενόμενη μια τέτοια εξέλιξη; Σίγουρα οι κατασκευαστές του «Titan» ήξεραν τι πιέσεις θα δεχόταν το όχημά τους.

– Ο επιστημονικός μας χώρος είναι αυτός του μηχανολογικού σχεδιασμού «δοχείων πίεσης για ανθρώπινη χρήση» (PVHO) και στις ΗΠΑ υπάρχει η Επιτροπή Προτύπων (Standards Committee) για αυτό. Εγώ είμαι στο συμβούλιο αυτής της επιτροπής τα τελευταία 20 χρόνια. Υπάρχουν, λοιπόν, πρότυπα πιστοποίησης της ασφάλειας τέτοιων οχημάτων.

Και είναι αρκετά αυστηρά, φανταστείτε πως γίνονται πειράματα που διαρκούν πολύ καιρό, μήνες έως και χρόνο, κατά τα οποία τα οχήματα δοκιμάζονται σε πολύ υψηλές πιέσεις και κρίνεται η ασφάλεια και η αξιοπιστία τους. Και, ξέρετε, δεν είναι το ίδιο να πεις «έχω κάνει δέκα φορές κατάδυση με το όχημά μου, άρα είναι ασφαλές» με το να πάρεις την επίσημη πιστοποίηση μετά μια σειρά από χρονοβόρα και απαιτητικά πειράματα. Σίγουρα μπορείς να πεις «έφτιαξα κάτι επαναστατικό που δεν πρέπει να ακολουθεί αυτούς τους παλιούς κανόνες», αν πρόκειται π.χ. για ένα μολύβι. Αλλά το να πεις το ίδιο για ένα υποβρύχιο, είναι κάτι τελείως διαφορετικό.

Ενας από τους ειδικούς που είχαν επισημάνει εγκαίρως την έλλειψη πιστοποιητικών ασφαλείας από την Ocean Gate είναι ο Γουίλιαμ Κόνεν (δεξιά).

– Τι προβλέπει η νομοθεσία σχετικά με το εγχείρημά τους;

– Δεν επιτρεπόταν να επιχειρούν σε αμερικανικά ύδατα γιατί το αμερικανικό λιμενικό θα τους ζητούσε πιστοποιητικά. Υπάρχουν όμως «παραθυράκια» στον νόμο. Το ένα προκύπτει επειδή επιχείρησαν σε διεθνή ύδατα, στα οποία καμία λιμενική αρχή δεν έχει δικαιοδοσία. Το δεύτερο πατάει πάνω σε ένα νόμο που λέει πως αν το όχημα είναι φτιαγμένο για δική σου χρήση, δεν υποχρεούται να είναι πιστοποιημένο. Είναι ένα έξυπνο κόλπο, αλλά, όπως αποδείχθηκε, όχι και σοφό.

– Με δεδομένο το τραγικό τέλος του «Titan», θα προκληθεί λέτε μια αίσθηση ανασφάλειας σχετικά με την εξερεύνηση του βυθού και τα υποβρύχια οχήματα;

– Πρέπει να κάνουμε ένα μικρό βήμα πίσω τώρα, να είμαστε ψύχραιμοι και να μην επικρατήσει υστερία. Αυτή τη στιγμή έχουμε 350 υποβρύχια στους βυθούς του πλανήτη, από τα οποία τα 10 φτάνουν έως και 4.000 μέτρα και παραπέρα, και είναι όλα εξαιρετικά ασφαλή και πιστοποιημένα. Δεν είχαμε κανένα ατύχημα, κανένα περιστατικό, εδώ και 50 χρόνια. Υπάρχει όμως και ένα 5% από αυτά που για τον ένα ή τον άλλο λόγο δεν είναι πιστοποιημένα, και το «Titan» της εταιρείας OceanGate ήταν ένα από αυτά.

Το συγκεκριμένο όχημα ήταν μια εξαίρεση, και η ίδια η ιδιοκτήτρια εταιρεία του το ήξερε αυτό – για την ακρίβεια χρησιμοποιούσε αυτή του τη διαφορετικότητα ως οχήματος για να πει «εμείς είμαστε καλύτεροι, και οι παλιοί κανόνες περιορίζουν την πρωτοπορία μας, το όραμά μας».

– Γι' αυτό και πριν από λίγα χρόνια εκφράσατε τις ανησυχίες σας;

– Πράγματι, το 2018, εκπροσωπώντας τους επαγγελματίες και ειδικούς του χώρου, βγήκαμε και είπαμε πως αυτό που κάνει η OceanGate είναι πολύ δημιουργικό, αλλά κάποια από τα βήματα στη στρατηγική τους είναι εξαιρετικά επικίνδυνα. Τους θυμίσαμε πως πρόκειται για ένα πεδίο έρευνας που δεν σηκώνει λάθη, πως η θάλασσα δεν συγχωρεί και προειδοποιήσαμε πως όχι μόνο διακινδύνευαν ζωές, αλλά και την αξιοπιστία μιας ολόκληρης βιομηχανίας. Βέβαια, δεν μπορείς να εξαναγκάσεις κανέναν να μην κάνει αυτό που έκαναν τα θύματα αυτής της τραγωδίας. Μπορείς μόνο να τους πεις να μην το κάνουν, αλλά είναι δική τους απόφαση.

– Ήταν λοιπόν κάτι που μπορούσε να αποφευχθεί;

– Ναι, και αυτό ακριβώς βγήκαμε και είπαμε το 2018. Ήταν κάτι που εκφράστηκε από όλους τους επαγγελματίες του χώρου. Στείλαμε μια ιδιωτική επιστολή στην OceanGate, εξηγώντας πως δεν τους ζηλεύουμε, ούτε τους ανταγωνιζόμαστε, και πως όλοι εμείς, ως επαγγελματίες του χώρου από όλο τον πλανήτη, τους ζητάμε να προσέξουν, γιατί αυτό που κάνουν είναι πολύ ριψοκίνδυνο. Και όχι, δεν υπάρχει καμία ικανοποίηση σήμερα στο να πούμε «εμείς σας τα λέγαμε». Αυτή τη στιγμή είμαστε όλοι μας με άδεια χέρια και με άδεια καρδιά.

Οι 96 ώρες που συγκλόνισαν τον κόσμο

Οι πέντε επιβαίνοντες πέθαναν ύστερα από «καταστροφική έκρηξη ή σύνθλιψη». Το ουραίο τμήμα του βαθυσκάφους εντοπίζεται 400 μέτρα από την πρύμνη του «Τιτανικού».

Κυριακή 18 Ιουνίου

Το παγοθραυστικό «Polar Prince» φθάνει στην περιοχή πάνω από το ναυάγιο, 400 ναυτικά μίλια ανατολικά της Νέας Γης.
Οι πέντε επιβαίνοντες του «Titan» εισέρχονται στον κλωβό και το βαθυσκάφος αρχίζει την κατάδυση.

09.45
Μιάμιση ώρα αφού καταδύθηκε, το βαθυσκάφος διέκοψε την επικοινωνία του με το μητρικό σκάφος «Polar Prince». Το «Titan» ήταν προγραμματισμένο να στέλνει ηχητικό σήμα κάθε 15 λεπτά, για να είναι δυνατός ο εντοπισμός του. Το τελευταίο σήμα εστάλη γύρω στις 10.00.

17.40
Το πλήρωμα του παγοθραυστικού σημαίνει συναγερμό στις Αρχές για την εξαφάνιση του «Titan». Η ακτοφυλακή των ΗΠΑ αναλαμβάνει την ευθύνη της επιχείρησης διάσωσης.

18.00
Η ακτοφυλακή ανακοινώνει ότι οι επιβαίνοντες του «Titan» διαθέτουν οξυγόνο για 96 ώρες.

Δευτέρα 19 Ιουνίου

08.00
Η ακτοφυλακή του Καναδά ανακοινώνει ότι συμμετέχει στις έρευνες με αεροσκάφη και ένα πλοίο.

13.30
Αμερικανικό αναγνωριστικό αεροσκάφος C-130 και μικρότερο Poseidon P8 συνεχίζουν τις έρευνες απελευθερώνοντας πλωτές συσκευές σόναρ.

15.00
Η ακτοφυλακή των ΗΠΑ στέλνει στην περιοχή μη επανδρωμένο υποβρύχιο Curv-21, ικανό να φθάσει σε βάθη άνω των 4.000 μέτρων.

Τρίτη 20 Ιουνίου

14.00
Η εταιρεία Ocean Gate επιβεβαιώνει ότι ο CEO **Στόκτον Ρας** βρίσκεται στο βαθυσκάφος.

15.00
Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου της ακτοφυλακής, ερωτηθείς ο πλοίαρχος **Εντουαρντς** αν υπάρχει δυνατότητα ανέλκυσης του σκάφους εξηγεί ότι αυτό θα είναι «πολύ δύσκολο».

19.00
Καναδικό αεροσκάφος καταγράφει με σόναρ ήχους χτυπημάτων κάθε 30 λεπτά.

Τετάρτη 21 Ιουνίου

09.00
Σε αισιόδοξο μήνυμά του, ο πρόεδρος του Explorer's Club **Ρισάρ Γκαριό** λέει ότι οι ελπίδες παραμένουν ζωντανές μετά τον εντοπισμό του ήχου από το καναδικό αεροσκάφος.

Πέμπτη 22 Ιουνίου

10.00
Εκπρόσωπος της ακτοφυλακής των ΗΠΑ ανακοινώνει ότι το οξυγόνο του βαθυσκάφους πρέπει να έχει εξαντληθεί.

10.30
Αξιωματούχοι της ακτοφυλακής ανακοινώνουν ότι εντοπίσθηκαν συντρίμμια στην περιοχή της έρευνας και θεωρούν τους πέντε επιβαίνοντες νεκρούς.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

100 ημέρες... μοναξιά

Αυτός ο απολογισμός των 100 ημερών από την ανάληψη της προεδρίας της δεκαετίας ήταν σαν να πέρασαν 100 χρόνια. Λέγε, λέγε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, πυροβολούσε λέξεις, πιο γρήγορα και από τη σκιά του, λέξεις που ακούγονται ωραία, αλλά που αν τις βάλεις κάτω είναι ράβδος εν γωνία, άρα βρέχει. Ο κ. Χριστοδουλίδης απασχόλησε τους δημοσιογράφους για περισσότερο από δύο ώρες και σύσσωμο το υπουργικό του σχήμα, για να μας πει πως όλα πάνε καλά και αν δεν πάνε καλά, θα δούμε. Πάντως ερώτημα παραμένει αν τελικά στο Προεδρικό γίνεται του τρελού διορισμού, και αν τελικά στο δώμα γίνεται ανάπλαση ή ενεργειακή αναβάθμιση... Ούτε κάστρο στη Δανιμαρκία να ήταν το Προεδρικό... άραγε συμβαίνει κάτι σάπιο στον Λόφο...;

Απαντώ, αλλά δεν απαντώ

Πάντως, mea culpa ή έστω κάτι παρόμοιο δεν ακούστηκε από τον ανεκτικό στην κριτική κ. Χριστοδουλίδη. Εντάξει, όμως για να είμαι ειλικρινής το mea culpa είναι βαριά έκφραση, αν τη λες συνέχεια χάνει την αξία της, οπότε ας περιμένουμε στις 180 ημέρες. Αυτό που θα μπορούσε να κάνει ο κ. πρόεδρος είναι να απαντούσε στις ερωτήσεις των εκεί δημοσιογράφων –αυτό και τίποτε άλλο. Η κα Οικονομίδου, ας πούμε, ρώτησε κάτι συγκεκριμένο, κατάλαβε κανείς την απάντηση; Διότι θα είχε ενδιαφέρον να μας την εξηγούσε ο/η αναγνώστης/στρια. Αλλά μάλλον ο κ. Χριστοδουλίδης τήρησε ευλαβικά μία ωραία ελληνική παροιμία... «όλοι μιλάνε για τ' άρματα κι ο Γιάννης για την πίτα».

Ούτε κάστρο στη Δανιμαρκία να ήταν το Προεδρικό... άραγε συμβαίνει κάτι σάπιο στον Λόφο...; Αξίζει να μάθουμε ή να πάμε παρακάτω(;), και ύστερα που θα φέρει ο φούρνος την πυρά βλέπουμε και κάνουμε.

Πολιτισμός, μία λέξη

Από τις μερικές χιλιάδες λέξεις της ομιλίας του προέδρου της Δημοκρατίας για τις 100 μέρες διακυβέρνησης, μερικές δεκάδες αφορούσαν τον πολιτισμό. Εργο σπουδαίο της κυβέρνησης η κάρτα νέων, με 200 ευρώ, αντί για 350 που είχε πει προεκλογικά, διότι υπολογίζει το δημοσιονομικό κόστος η κυβέρνηση, δεν είναι παίξε-γέλασε, για τους νέους και τις νέες του τόπου, προκειμένου να παρακολουθούν κυπριακά θεάματα, να αγοράζουν κυπριακά βιβλία κτλ. Τώρα για τα υπόλοιπα που επείγουν και μέχρι τις 180 μέρες που θα τα ξαναπούμε σε ακόμη μία μαραθώνια λογοδοσία, έχει ο Γιαραμπής. Πάντως, καλοκαίρι έρχεται, τα πράγματα αρχίζουν και χαλαρώνουν... από Σεπτέμβριο και βλέπουμε και όσους έχει αντέξει η σκηνή έως τότε.

Παρά πάσιν ανθρώποις

Αλεξιπτωτιστές και άλλες ειδικότητες, πάσης φύσεως καλό θα είναι να αποχωρήσουν άμεσα από την Κυπριακή Δημοκρατία, γιατί μαζεύονται πολλοί και στο τέλος μπερδευόμαστε. Δεν χωράμε όλοι, σε λίγο θα χρειαστεί να βγάλουμε ράντζα στους διαδρόμους, όπως παλιά στα νοσοκομεία... για να βολευτούμε.

Πάντως, όποιος θέλει να κάνει περιπάτους, να τους κάνει σπίτι του και όστις θέλει οπίσω μου ελθείν, απαρνησάσθω εαυτόν, και [...] ακολουθείτω... Είπε ένας άγγελος Κυρίου. Διότι δεν γίνεται να καταστεί η ελεύθερη Κύπρος Λύκειο για να έχουν μερικοί να περιπατούν. Είναι κρίμα πάντως να ακούγονται λόγια αγγελικά πλασμένα και αυτά να μην κατανοούνται παρά πάσιν ανθρώποις. Αλλα λόγια να αγαπιόμαστε.

Κι άλλη βία

Και άλλο περιστατικό με διανομέα φαγητού στη Λεμεσό, την πόλη που «πετάει». Οδηγός μηχανής φαίνεται σε βίντεο που είδε το φως σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης να επιτίθεται σε ντελιβερά, και να αφαιρεί τις πινακίδες από το μηχανάκι του εργαζόμενου. Απ' ό,τι φαίνεται το φίδι άρχισε να γεννάει και γεννάει πολύ γρήγορα και γι' αυτό πρέπει να δούμε τι θα κάνουμε.

Αυτά τα θρασύδειλα όντα θα πρέπει να πάρουν το μάθημά τους μια και καλή. Τα πράγματα αρχίζουν και παίρνουν επικίνδυνη τροπή, με τις ρατσιστικές επιθέσεις να τείνουν να γίνουν καθημερινότητα. Αστυνομία Κύπρου, συναρμόδια υπουργεία, συντεχνίες των εργαζομένων και κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να αφυπνιστούν. Οσο αφήνονται ανενόχλητοι τα πράγματα όλο και θα χειροτερεύουν.

Ολα καλά, συνεχίζουμε;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

«Περιμένατε τίποτα άλλο; Γιατί εγώ δεν περίμενα. Αρα, όλα καλά, συνεχίζουμε». Τάδε έφη ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, όταν κλήθηκε να σχολιάσει τις επικρίσεις που δέχτηκε από τα δύο μεγάλα κόμματα σχετικά με την παρουσίαση των 100 ημερών διακυβέρνησής του. Και είναι απορίας άξιον τι εννοεί ο κ. Χριστοδουλίδης με αυτή τη λακωνική και συμπυκνωμένη –σε κρυφά νοήματα– πρόταση. Εννοεί μήπως ότι τα δύο μεγάλα κόμματα κάνουν αντιπολίτευση για χάριν της αντιπολίτευσης; Και πως ό,τι και να πει ο πρόεδρος θα σπεύσουν να το επικρίνουν απλώς και μόνο για να βρεθούν απέναντί του; Εννοεί μήπως ότι δεν έχουν ξεπεράσει την ήττα τους στις προεδρικές αλλά ούτε και το γεγονός ότι ένας «ανεξάρτητος» τους την έφερε και από δεξιά και από αριστερά και γι' αυτό η προτεραιότητά τους είναι να τον εκδικηθούν, ισοπεδώνοντας το κυβερνητικό έργο; Ή μήπως εννοεί ότι είναι τόσο χρεωκοπημένος ο τρόπος που πολιτεύονται που δεν τους θεωρεί άξιους να αρθρώσουν ένα αντιπολιτευτικό λόγο, ο οποίος να μην εκπορεύεται από τα μικροκομματικά τους συμφέροντα; As υποθέσουμε πως όλα τα πιο πάνω έχουν όντως βάση στην πραγματικότητα και πως τα δύο μεγάλα κόμματα ακόμα δεν κατάφεραν να πείσουν ότι αντιπολιτεύονται υπεύθυνα ή ότι αναγνωρίζουν τι τους γίνεται δεδομένου ότι δεν είδαμε να συμβαίνει κάποιος εντυπωσιακός απολογισμός των λαθών που οδήγησαν στην ήττα τους. Η όποια όμως πολιτική αδυναμία και ανεπάρκεια των δύο μεγάλων κομμάτων δεν συνεπάγεται την «απαξίωσή» τους από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας με ατάκες όπως «περιμένατε τίποτα άλλο;

Γιατί εγώ δεν περίμενα» που ελλοχεύουν ψήγματα υπεροψίας. Αν επιχειρήσει κανείς την αποκωδικοποίηση της εν λόγω φράσης (πράγμα όχι ιδιαίτερα δύσκολο) θα εντοπίσει αρκετά ανησυχητικά σημάδια σχετικά με το «νέο» πολιτικό ύφος (και ήθος) που θέλει ο νέος πρόεδρος να φέρει. Ποια είναι αυτά τα ανησυχητικά σημάδια; Πρώτον, ότι δείχνει να μην αντιλαμβάνεται πως με αυτή την απάντηση πετυχαίνει ακριβώς το αντίθετο από εκείνο που προσπαθεί να δείχνει, ότι δηλαδή είναι «υπεράνω» της πολεμικής που δέχεται και «υπεράνω» αυτών των παρωχημένων μικροπολιτικών μεθόδων. Οταν είσαι πράγματι υπεράνω τότε φροντίζεις να μη «θυματοποιείς» τον θεσμό που εκπροσωπείς αφήνοντας κάτω από τις λέξεις να υπονοείται πως «τι περιμένετε από αυτούς που το μόνο που κάνουν είναι να με πολεμούν εκδικητικά;». Οταν είσαι υπεράνω φροντίζεις να σταθείς στο ύψος των περιστάσεων, γιατί πλέον είσαι πρόεδρος και όχι υποψήφιος, και εφόσον αυτές τις περιστάσεις του «πολέμου» τις γνώριζες εκ των προτέρων –και όσες δεν γνώριζες δεν ήταν δύσκολο να τις προβλέψεις– τότε οφείλεις να βρεις τρόπους να τις διαχειριστείς σε ένα άλλο επίπεδο και όχι σε αυτό που παραπέμπει η πρόταση «περιμένατε τίποτα άλλο;».

Ο πολίτης έχει ήδη αρκετά καθημερινά προβλήματα για να ασχοληθεί με τους «εχθρούς» του προέδρου και με την υποβόσκουσα αντίληψη που δυστυχώς συντηρούν αυτού του τύπου οι απαντήσεις, ότι δηλαδή όσοι ασκούν κριτική στο έργο του είναι είτε πολέμιοί του, είτε παρασυρμένοι από το ρεύμα των πολεμίων του. Δεύτερον και σε συνδυασμό με την άλλη δήλωση του προέδρου ότι «απέκτησε αντισώματα στην κριτική», η προαναφερθείσα απάντηση οδηγεί στο εύλογο ερώτημα κατά πόσο η πολυδιαφημιζόμενη καλοδεχούμενη κριτική είναι όντως καλοδεχούμενη ή μήπως μεταφράζεται και αυτή σε στείρα πολεμική ενός «κατεστημένου» που ακόμα δεν χώνεψε την ήττα του; Αυτή όμως η υπεραπλούστευση που οδηγεί σε διαχωρισμούς «καλοί και κακοί», «φίλοι και εχθροί» δεν ωφελεί σε τίποτα ούτε τον πρόεδρο, ούτε και τον τόπο, και σίγουρα δεν ανταποκρίνεται σε ένα σύγχρονο πολιτικό λόγο. Τρίτον και τελευταίο, ο πολίτης όχι μόνο πρέπει να περιμένει, αλλά οφείλει να απαιτήσει από τα δύο μεγάλα κόμματα να αρθρώσουν επιτέλους ένα ουσιαστικό αντιπολιτευτικό λόγο και ο πρόεδρος οφείλει να επιζητεί αυτή την εποικοδομητική κριτική. Και κυρίως, όταν θεωρεί πως αυτή απουσιάζει, τότε να μην ισχυρίζεται πως «όλα καλά, συνεχίζουμε».

elenixenou11@gmail.com

EPA/MARK R. CRISTINO

Το Πεκίνο κατέγραψε στις 22 Ιουνίου την πιο καυτή ημέρα Ιουνίου στους 41,1 βαθμούς Κελσίου για πρώτη φορά από τότε που η χώρα άρχισε να διατηρεί αρχεία καιρού το 1961, ενώ οι αρχές ανέβασαν τον καιρό στο Πεκίνο δίνοντας προειδοποίηση για «κόκκινο» συναγερμό, το υψηλότερο στο χρωματικά κωδικοποιημένο σύστημα.

Ποιος υποσκάπτει την ενότητα;

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οταν την περασμένη βδομάδα η πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αννίτα Δημητρίου καλούσε από το ταξίδι της στο Λουξεμβούργο τα στελέχη του κόμματός της να μείνουν μακριά από προσωπικές ατζέντες, στηρίζοντας την προσπάθεια της νέας ηγεσίας, πολλοί ήταν εκείνοι που θεώρησαν πως η νέα πρόεδρος του κόμματος άρχισε να αποκτά ηγετικό κόκκαλο. Αλλοι είδαν την κίνησή της ως προσπάθεια φίμωσης στελεχών που δεν άρμοζε σε ένα κόμμα πολυφωνίας, ένα κόμμα φιλελεύθερο.

Αποδέκτες του μηνύματος, ότι δηλαδή εξυπηρετούν προσωπικές ατζέντες, όταν διαφοροποιούνται, ήταν δύο πρόσωπα που –κατά τα άλλα– την στήριξαν δημοσίως για την προεδρία του κόμματος. Ο τέως υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, ο οποίος κατήγγειλε τον ΔΗΣΥ για διολίσθηση στον λαϊκισμό μετά τη θέση του κόμματος για τη διακοπή των έκτακτων μέτρων στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων, ήταν το πρόσωπο που έλεγε προεκλογικά πως θα την στηρίξει στην εσωκομματική μάχη, καθώς συμφωνούν στο Κυπριακό. Ο τέως πρόεδρος του κόμματος Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος άσκησε κριτική στην πρόταση του Νίκου Χριστοδουλίδη για την ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. στο Κυπριακό, θεωρείται το πρόσωπο που άνοιξε την πόρτα σε αυτή την αλματώδη ανέλιξή της.

Και η αλήθεια είναι πως η πολιτική πορεία της Αννίτας Δημητρίου ενδεχομένως να ήταν πολύ διαφορετική, αν δεν υπήρχαν συγκεκριμένα στελέχη στον ΔΗΣΥ το 2016 να διαφωνήσουν ανοικτά με την απόφαση της ηγεσίας να την αφαιρέσει από το ψηφοδέλτιο. Δημόσιες διαφωνίες στελεχών που πίεσαν την ηγεσία να αναδιπλωθεί και να της ανοίξει τον δρόμο για την ηγεσία του μεγαλύτερου κόμματος.

Η προεδρία του ΔΗΣΥ, όμως, δεν θα είναι ένας ανέμελος περίπατος, στρωμένος με ροδοπέταλα, όπως ήταν η μέχρι τώρα η πορεία της στο ππδάλιο της Βουλής. Ο ΔΗΣΥ περνάει τη μεγαλύτερή του κρίση και αυτή η κρίση δεν αντιμετωπίζεται ούτε με συνθήματα, ούτε με ευχολόγια, ούτε όμως και με υπόνοιες για τα κίνητρα όσων στελεχών επιχειρήσουν να εκφράσουν διαφορετική άποψη.

Αντίθετα, αν για κάτι ελέγχονται στον Συναγερμό είναι για όσα δεν είπαν τη στιγμή που έπρεπε. Το κόμμα απέφυγε επιμελώς να τοποθετηθεί, όταν γινόταν το μεγάλο πλιάτσικο με τα χρυσά διαβατήρια που εξέθεταν τη χώρα. Κυρίως όμως ελέγχεται γιατί προτίμησε τη σιωπή, όταν ξεκίνησε η φημολογία περί βολιδοσκοπήσεων για λύση δύο κρατών, στηρίζοντας σθεναρά για δεύτερη φορά τον ίδιο πρόεδρο που φέρεται να συζητούσε κάτι τέτοιο. Μία συζήτηση που έπληξε ανεπανόρθωτα την αξιοπιστία της πλευράς μας. Ο ΔΗΣΥ και τα στελέχη του σιώπησαν στις πιο κρίσιμες στιγμές της ιστορίας, επικαλούμενοι, άλλοτε το δημόσιο συμφέρον, άλλοτε την εσωκομματική συνοχή και άλλοτε την περιλάλητη ενότητα.

Σε αυτή τη νέα εποχή του ΔΗΣΥ, το μεγάλο στοίχημα για την Αννίτα Δημητρίου είναι να επαναφέρει το κόμμα στις αρχές και τις αξίες του, απαλλαγμένο από σκοπιμότητες του παρελθόντος. Να εξηγήσει τι κόμμα θα είναι μετά τη μεγάλη ήττα που υπέστη. Θα υποστηρίζει από τη μία πως είναι υπεύθυνη αντιπολίτευση και από την άλλη μέλη της ηγεσίας θα περηφανεύονται στο παρασκήνιο πως μιλάνε με το Προεδρικό; Θα κινηθεί πιο συντηρητικά σκληραίνοντας τη θέση στο Κυπριακό και υιοθετώντας τις θέσεις Νουρή - Πελεκάνου στο μεταναστευτικό; Θα κινηθεί λαϊκότερα στο θέμα της οικονομίας ή θα συνεχίσει την πολιτική Χάρη - Πετρίδη;

Επί του παρόντος, η Αννίτα Δημητρίου δεν έχει ακόμη διασαφηνίσει ποια θα είναι η πορεία του κόμματος. Μέχρι να βρει τα δικά της πατήματα και να αφήσει το δικό της αποτύπωμα ίσως να ήταν καλό να αναθεωρήσει όλη αυτή την πολιτική της ενότητας κάθε φορά που ενοχλείται από την κριτική που της ασκείται.

Γιατί η ενότητα δεν θα έπρεπε να είναι μία έννοια που τυγχάνει κατάχρησης. Δεν θα έπρεπε να αποτελεί το φίμωτρο, όποτε κάποιος εντός του κόμματος εκφέρει διαφορετική άποψη. Ενα κόμμα πολυφωνίας, ένα κόμμα ανοικτό, οφείλει να συζητεί και να ζυμώνεται μέσα από την ανταλλαγή πολιτικών επιχειρημάτων. Η ενότητα και κατ' επέκταση η συστράτευση των στελεχών θα επιτευχθεί, μόλις το κόμμα αποκτήσει συγκεκριμένη στόχευση και πολιτικό αποτύπωμα. Διαφορετικά όλος αυτός ο θόρυβος προσωπικής ατζέντας, που υποτίθεται πως απειλεί την ενότητα, τείνει να μετατραπεί στον μεγαλύτερο υπονομευτή, αν όχι της ενότητας, της ίδιας της δημοκρατίας εντός ενός –κατά τα άλλα– φιλελεύθερου κόμματος.

economidoum@kathimerini.com.cy

Καλημέρα κύριε Πρόεδρε

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Δεν έχετε αλλεργία στην κριτική είπατε κύριε πρόεδρε. Εξηγώντας μας ότι όλα αυτά τα χρόνια που πολιτεύεστε αναπτύξατε αντισώματα. Δεν θα σταθώ στην μάλλον ατυχή επεξήγηση περί αντισωμάτων, με τον όποιο αρνητικό συνειρμό αυτή προκαλεί. Προτιμώ να κρατήσω τη διαβεβαίωσή σας ότι είστε ανεκτικός στα αρνητικά σχόλια. Μακάρι να ισχύει αυτό, καθώς το χειρότερο που μπορεί να συμβεί σε έναν ηγέτη όταν βρεθεί στο δωμάτιο της εξουσίας, είναι να περιβληθεί από κόλακες οι οποίοι τον «προστατεύουν» από τις «κακές» κριτικές. Το λέω αυτό, επειδή κάποιοι στον περίγυρό σας ή ακόμα χειρότερα κάποιοι όψιμοι οπαδοί σας φαίνεται να μην έχουν αναπτύξει αντίστοιχα αντισώματα. Μια ματιά να ρίξετε στα κοινωνικά δίκτυα και θα διαπιστώσετε και μόνος σας ότι αρκετά τρολ (αυτόκλητα θέλω να ελπίζω κι όχι σε διατεταγμένη υπηρεσία) ανέλαβαν τη βρόμικη δουλειά της διαβολής όσων σας ασκούν κριτική.

Η πολιτική, κύριε πρόεδρε, όπως είμαι βέβαιος ότι γνωρίζετε καλά, δεν είναι υπόθεση καλών προθέσεων. Όλα κρίνονται επί του εδάφους. Κοντολογίς, η άσκηση πολιτικής συναποτελείται από μετρήσιμα μεγέθη. Μια τέτοια απόπειρα υποθέτω ήταν και η διάσκεψη Τύπου για τις πρώτες 100 ημέρες της διακυβέρνησής σας. Ένα καλό επικοινωνιακό εύρημα, δοκιμασμένο στο εξωτερικό, με την προϋπόθεση ότι συνοδεύεται από πολιτικό περιεχόμενο. Στην Κύπρο όμως που ζούμε, οι 100 πρώτες ημέρες δεν είναι αρκετές ούτε για να ξεκινήσουν οι μηχανές. Οπότε εύλογα αναρωτιέται κανείς τι ακριβώς είχατε στο μυαλό σας, όταν εξαγγείλατε αυτό τον απολογισμό. Κι ακόμα πιο εύλογα, επιτρέψτε μου ν' αναρωτιέμαι, πώς ακριβώς φανταστήκατε ότι θα λειτουργούσε ένας μονόλογος 50 ολόκληρων λεπτών επί παντός επιστητού;

Τα πράγματα είναι απλά και δεν χρειάζεται τόσος χρόνος για να τα αξιολογήσει κανείς. Ένας καλόπιστος παρατηρητής θα παραδεχτεί ότι κατά τους πρώτους τρεις μήνες της διακυβέρνησής σας έχει παραχθεί κάποιο έργο, στο μέτρο του δυνατού πάντα. Όπως η δρομολόγηση του «κτίζΩ» από τον Κωνσταντίνο Ιωάννου, έναν υπουργό με καλά πολιτικά αντανακλαστικά όπως αποδεικνύεται. Ή η επίλυση του θέματος της ΑΤΑ από τον Γιάννη Παναγιώτου, ένα βαρίδιο που παρέλαβε από την προηγούμενη κυβέρνηση με πολλούς κοινωνικούς συμβολισμούς. Ή ακόμα η διευθέτηση των τετραμήνων από την Αθηνά Μιχαηλίδου στο πολύπαθο υπουργείο Παιδείας. Η τελευταία έχω την αίσθηση ότι πιστώνεται με πιο θετικό πρόσημο από τους υπόλοιπους συναδέλφους της, όχι για ό,τι έκανε, αλλά για τη δημιουργία ατζέντας σε έναν τομέα που κακόπαθε στα χέρια λάθος προσώπων την τελευταία δεκαετία. Κάπου εδώ βάζουμε μια άνω τελεία, κύριε Πρόεδρε. Γιατί αν θέλουμε να είμαστε σοβαροί θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι όλα τ' άλλα είναι στα σκαριά (στην καλύτερη των περιπτώσεων) ή εμπίπτουν στην «ανίχνευση εδάφους» από κάποιους υπουργούς που ακόμα προσπαθούν να βρουν τον βηματισμό τους. Ο χρόνος θα δείξει αν ο κ. Παπαναστασίου στο Ενέργειας, για παράδειγμα, είναι τόσο καλός όσο η καλή φήμη που τον ακολουθεί. Ο χρόνος θα δείξει επίσης (ως τον Σεπτέμβριο τουλάχιστον) αν τα δείγματα γραφής των υφυπουργών Πολιτισμού και Καινοτομίας είναι αρκετά ικανοποιητικά για να τους κρατήσουν στη θέση τους ή αν θα οδηγηθούμε σε μίνι ανασχηματισμό όπως φημολογείται.

Εν όψει όλων αυτών, το βασικό συμπέρασμα είναι ότι ο απολογισμός των πρώτων 100 ημερών για το κυβερνητικό έργο, με την επικοινωνιακή φανφάρα που τον συνόδευσε, ήταν αχρείαστος, κύριε πρόεδρε. Το μοναδικό ζήτημα που είχε αξία να μετρηθεί αυτούς τους τρεις μήνες και επιμελώς το αποφύγατε ήταν άλλο: το ύφος διακυβέρνησης. Η δέσμευσή σας δηλαδή ότι η εκλογή σας σηματοδοτεί μια νέα εποχή αξιοκρατικής διοίκησης. Κάτι που όχι απλώς δεν συνέβη, αλλά διέψευσε με τον πιο αποκαρδιωτικό τρόπο τις προσδοκίες που εσείς δημιουργήσατε. Δεν θα μπω στην άχαρη διαδικασία να απαριθμήσω τους διορισμούς που προέκυψαν από το κομματικό αλισβερίσι. Ούτε να αναφέρω παραδείγματα από το φιλικό ή συγγενικό σας περιβάλλον. Ο τόπος είναι μικρός και γνωριζόμαστε. Το πιο λυπηρό δυστυχώς δεν είναι τα όσα έγιναν, αλλά ότι δεν βρήκατε να πείτε ούτε μια λέξη αυτοκριτικής. Καλημέρα, κύριε πρόεδρε.

stavros.christodoulou@gmail.com

Κυβέρνηση «με οικογένεια» ή «χωρίς οικογένεια»

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ο τίτλος δεν αφορά στα μυθιστορήματα του Έκτορος Μαλό, «Με οικογένεια», ή «Χωρίς οικογένεια». Αφορά στην απάντηση που όφειλε να δώσει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, σε ερώτηση της καλής συναδέλφου της «Κ», Μαρίνας Οικονομίδου, για την «οικογενειοκρατία» που επικρατεί στο Προεδρικό, συνεπεία των διορισμών που έκανε ο ίδιος ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Όπως επίσης και για τους διορισμούς στο Υπουργικό του Συμβούλιο, συνέπεια συναλλαγών με τα κόμματα που τον στήριξαν, στις πρόσφατες προεδρικές εκλογές.

Ο πρόεδρος άκουσε την ερώτηση και είχε μιας πρώτης τάξεως ευκαιρία να επιχειρήσει ειλικρινή αυτοκριτική. Θα μπορούσε να είχε επιδείξει πολιτικό θάρρος και να αποσπάσει το χειροκρότημα της κοινής γνώμης. Ωστόσο, στο ένα λεπτό και εικοσιεννιά δευτερόλεπτα που διήρκησε η απάντησή του, επέλεξε απλώς να πετάξει την μπάλα στην εξέδρα. Επιστράτευσε ένα –επιεικώς– άτοπο επιχείρημα, για να πείσει ότι δεν υπήρξαν συναλλαγές με τα κόμματα που τον στήριξαν, ενώ δεν είπε λέξη για τους κουμπάρους και τις κουμπάρες που συγκροτούν τον σκληρό πυρήνα των συνεργατών του. Στο πλαίσιο αυτής της λογικής, ο κ. Χριστοδουλίδης ανάλωσε τον χρόνο του υποστηρίζοντας ότι «εάν συνέβαινε αυτό που αναφέρετε, περί των κομμάτων, τότε τα κόμματα που στήριξαν την υποψηφιότητά μου θα συμφωνούσαν και στα θέματα που πηγαίνουν στη Βουλή των Αντιπροσώπων». Δηλαδή, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης μας είπε ότι δεν υπήρξε καμιά συναλλαγή με τα κόμματα που τον στήριξαν αναφορικά με την επιλογή των προσώπων που συγκροτούν την κυβέρνησή του, κάτι που σύμφωνα με τον ίδιο αποδεικνύεται από το γεγονός ότι σε κάποια νομοθετήματα έχουν διαφορετική άποψη.

Δεν λέω, η προσέγγιση του προέδρου και η επιχειρηματολογία που ανέπτυξε επί του προκειμένου έχουν ενδιαφέρον. Με κάθε σεβασμό όμως προς τον θεσμό που εκπροσωπεί, φοβάμαι ότι τα όσα ανέφερε δεν είναι πειστικά. Άλλωστε, πέρασαν μόλις 100 μέρες και οι μνήμες είναι νωπές. Και για την εκπαραθύρωση της Αναστασίας Παπαδοπούλου από το υπουργείο Δικαιοσύνης, διά χειρός Καρογιάν, με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη να λέει στον πρόεδρο της ΔΗΠΑ «με έσωσες». Και για την περίπτωση Γιασεμίδη στο υπουργείο Οικονομικών, για τον οποίο άσκησε βέτο ο Μαρίνος Σιζόπουλος. Ως επίσης και για τον ΥΠΑΜ Μιχάλη Γιωργάλλα, που ανήκε στην Αλληλεγγύη, αλλά προτάθηκε από τον πρόεδρο της ΕΔΕΚ, χωρίς να ερωτηθεί η Ελένη Θεοχάρους.

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης μπορεί βεβαίως να θεωρεί ότι όλα αυτά που έγιναν δεν έγιναν, περιλαμβανομένων και των ατυχών διορισμών στο Υπουργικό του Συμβούλιο. Κι αυτό απορρέει από την τοποθέτησή του στη συνέντευξη Τύπου, η οποία ήταν τόσο άστοχη, ώστε έδινε την εντύπωση ότι υποτιμά τη νοημοσύνη όλων όσοι παρακολούθησαν τον απολογισμό των πρώτων 100 ημερών της διακυβέρνησής του. Και συναλλαγές υπήρξαν με τα κόμματα που στήριξαν τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και «οικογενειακοί» διορισμοί έγιναν. Άλλωστε, εάν ένας ανατρέξει στους στενότερους των συνεργατών του προέδρου Χριστοδουλίδη, θα βρει και κουμπάρες και σύγαμπρους και άτομα που διατηρούν στενή σχέση με την προεδρική οικογένεια, ως αυτό να αποτελεί προαπαιτούμενο για κάθε διορισμό.

Μέσα σε όλα αυτά, ο πρόεδρος εμφανίζεται έτοιμος να «αξιολογήσει» το έργο των υπουργών του στις αρχές Σεπτεμβρίου, 180 μέρες μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους. Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω ποιοι είναι οι στόχοι της εν λόγω εξαγγελίας «αξιολόγησης» του προέδρου Χριστοδουλίδη, αλλά στενοί του συνεργάτες αφήνουν να διαρρεύσει ότι δεν θα διστάσει να κάνει ένα πρώτο λίφτινγκ στο κυβερνητικό σχήμα, προβαίνοντας σε ανασχηματισμό.

Δικαίωμά του και υποχρέωσή του, αν αντιλαμβάνεται ότι το υπουργικό σχήμα χωλαίνει. Αυτό ωστόσο που θα πρέπει πρώτα να υποστεί λίφτινγκ, δεν είναι τα πρόσωπα του Υπουργικού Συμβουλίου, αλλά η πολιτική νοοτροπία που επικρατεί. Ώστε το όποιο νέο σχήμα, να μην είναι αποτέλεσμα συναλλαγών του προέδρου με τους κομματικούς του εταίρους. Ανάλογα θα πρέπει να ενεργήσει ο κ. Χριστοδουλίδης και στο ζήτημα των στενών του συνεργατών, απορρίπτοντας φαινόμενα οικογενειοκρατίας.

Στον ίδιο λοιπόν τον πρόεδρο εναπόκειται να αποφασίσει εάν ο στενός του περίγυρος θα αποτελεί παράφραση του βιβλίου του Μαλό, «Με οικογένειά». Εμείς θα συνεχίσουμε να κάνουμε τη δουλειά μας, ασκώντας τη δέουσα κριτική και προσβλέποντας ότι ο πρόεδρος θα είναι σε θέση να συνθέσει τον σκληρό πυρήνα των συνεργατών του «χωρίς οικογένεια» και να τοποθετείται στις συνεντεύξεις Τύπου «με απαντήσεις» και «χωρίς υπεκφυγές».

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η βασική μας υποχρέωση

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η σημερινή εκλογική αναμέτρηση θα είναι, εκτός απροόπτου, ένας προσωπικός θρίαμβος του Κυριάκου Μητσοτάκη. Η Ελλάδα θα βιώσει ταυτόχρονα από αύριο το πρωί κάτι πρωτόγνωρο, μια τετραετία χωρίς πραγματική και δυναμική αντιπολίτευση. Ο ΣΥΡΙΖΑ θα περάσει μια μακρά περίοδο εσωστρέφειας και θα φλερτάρει έντονα με την προοπτική επιστροφής στην κουλτούρα του προπατορικού 3%. Είτε μείνει είτε φύγει ο κ. Τσίπρας από την ηγεσία του, κανείς δεν θα «ακούει» τι έχει να πει ο ίδιος ή το κόμμα του. Και το ΠΑΣΟΚ απέχει πολύ από το να γίνει μια στιβαρή αντιπολίτευση με προοπτική ανάληψης της εξουσίας.

> *Από αύριο ο ρόλος του ελέγχου και της καλόπιστης κριτικής στην κυβέρνηση πέφτει μάλλον στους ώμους του Τύπου και της κοινωνίας των πολιτών.*

Αυτό δεν είναι καλό· ούτε για τον κ. Μητσοτάκη ούτε για τη χώρα.

Ποιος, λοιπόν, θα ασκήσει αντιπολίτευση, υπό την έννοια του ελέγχου και της καλόπιστης κριτικής; Αυτός ο ρόλος πέφτει μάλλον στους ώμους του Τύπου και της κοινωνίας των πολιτών. Αν και από εκεί δεν υπάρξει ο έλεγχος και η κριτική, τον ρόλο θα αναλάβουν νομοτελειακά το «μπάχαλο» και το «πεζοδρόμιο». Το έχουμε ξαναζήσει αυτό το έργο και είναι καταστροφικό.

Ο ρόλος μας θα είναι δύσκολος, αλλά αναγκαίος. Βλέπουμε στην πράξη ότι καίρια ζητήματα, όπως είναι η καταστροφή του περιβάλλοντος ή η ανεπάρκεια της Δικαιοσύνης, μπαίνουν στην ατζέντα και αναγκάζουν τους κυβερνώντες να τα λύσουν όταν ο Τύπος κάνει τη δουλειά του. Είναι σημαντικό, όμως, αυτό να γίνει αντιληπτό απ' όλους. Οι πολιτικοί μας, από την κορυφή έως τα κόμματα του περιθωρίου, είναι καιρός να γίνουν ανεκτικοί στην κριτική. Η καχυποψία, η αντίληψη πως «αυτός είναι απέναντι ή ελιτιστής, που δεν καταλαβαίνει τι θα πει Ελλάδα και γι' αυτό κριτικάρει», είναι ολέθριες. Όταν στο μεγάλο δωμάτιο μιας δημοκρατίας λείπει το οξυγόνο της κριτικής και του ελέγχου, παίρνουν το πάνω χέρι η παλαβομάρα και τα άκρα.

Καθώς απομακρύνεται πλέον ο φόβος για την επιστροφή του ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία και η χώρα έχει μπροστά της τέσσερα χρόνια πολιτικής σταθερότητας, δεν θα υπάρχει περιθώριο για δικαιολογίες, άλλοθι ή εκπτώσεις. Οι προσδοκίες για το τι θα πράξει ο Κυρ. Μητσοτάκης στη δεύτερη θητεία είναι, και πρέπει να είναι, πολύ υψηλές. Ανάλογες με τις δυνατότητες που έχει δείξει όταν κυβερνά αποτελεσματικά και τις φιλοδοξίες του τόπου.

Θα πουν μερικοί, ίσως πολλοί, «ώχου, πάλι γκρινιάζετε; Τι θέλετε, επιτέλους;». Ο Κώστας Λεονταρίδης, παλιός, έμπειρος συνάδελφος και θεσμική μνήμη της εφημερίδας μας, μου έδωσε προχθές ένα ανάτυπο του φύλλου της «Κ» της 6ης Μαΐου 1980. Είναι το κύριο άρθρο της (πολύ) «καραμανλικής Καθημερινής» την επομένη που ο Κωνσταντίνος Καραμανλής εξελέγη Πρόεδρος της Δημοκρατίας: «Η κοινή συναίνεση περιβάλλει τον κ. Κ. Καραμανλή στο ύπατο αξίωμα. Αλλά... θα ήταν λάθος να ερμηνευθεί, από τον ίδιο ή από άλλους, ως κατάφαση και έγκριση του συνόλου των πεπραγμένων των κυβερνήσεων της εξαετίας, σε όλους τους τομείς. Δίπλα σε σπουδαία και μεγάλα επιτεύγματα υπάρχουν πολλές και μεγάλες αποτυχίες, αστοχίες, παραλείψεις, οπισθοδρομήσεις, παραβιάσεις και παρερμηνείες του ουσιαστικού περιεχομένου και νοήματος της λαϊκής ετυμηγορίας και εντολής... Και υπάρχουν λάθη. Η ανάγκη και η αξίωση μιας αλλαγής είναι έκδηλες... Αλλαγής στην ουσία και όχι μόνο στα πρόσωπα.» Πέρασαν 43 χρόνια. Πολλά άλλαξαν. Οχι όμως η βασική μας υποχρέωση.

Εκκληση προς διανοουμένους της Αριστεράς

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ολον αυτόν τον καιρό αναρωτιέμαι πού βρίσκεται η αριστερή διανόηση. Οσοι εν πάση περιπτώσει αυτοπροσδιορίζονται ως διανοούμενοι της Αριστεράς, πανεπιστημιακοί ως επί το πλείστον, λαλίστατοι μέχρι πρότινος. Πολύ θα ήθελα να ακούσω τη γνώμη τους για τη συρρίκνωση της Αριστεράς. Και δεν εννοώ την εκτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος. Ας την αφήσουμε στους πολιτικούς και τους δημοσιολογούντες σχολιαστές – δεν εξαιρώ εαυτόν. Θα είχε ενδιαφέρον για όλους ένας δημόσιος διάλογος για την υποχώρηση της ιδεολογικής ακτινοβολίας της μαρξίζουσας Αριστεράς. Σαν το «Μαγικό δέρμα» του Μπαλζάκ που όσο έκοβε κομμάτια του ο ήρωας του διηγήματος κέρδιζε δύναμη στο παρόν έχανε όμως ένα κομμάτι από το μέλλον του. Το «Μαγικό δέρμα» δεν ήταν ανεξάντλητο. Και στο τέλος δεν του έμεινε τίποτε. «Peau de chagrin» είναι ο τίτλος στα γαλλικά.

Γιατί η Αριστερά δεν εμπνέει πια; Γιατί η Αριστερά δεν είναι πια του συρμού; Γιατί έχασε το τρένο ακόμη και στον τομέα όπου για δεκαετίες διατηρούσε την ηγεμονία, στον τομέα της διανόησης; Γιατί δεν παράγει πια ιδέες; Και δεν μιλάω για κάποιον ο οποίος μπορεί να γράφει μυθιστορήματα επιτυχημένα και να αυτοπροσδιορίζεται πολιτικά ως αριστερός. Ο Μαρκές ήταν αριστερός, ένας από τους τελευταίους υποστηρικτές της δικτατορίας του Κάστρο παγκοσμίως. Ομως τα «Εκατό χρόνια μοναξιάς» δεν πιστώνονται στην αριστερή σκέψη. Οπως και το «Αλεφ» του Μπόρχες δεν πιστώνεται στη Δεξιά, κι ας ήταν ο μακαρίτης υποστηρικτής του Βιντέλα λόγω αντιπαλότητάς του με τον Περονισμό. Μανία που την είχαν κι αυτοί οι μεγάλοι Λατινοαμερικάνοι συγγραφείς με τους δικτάτορες.

Στην Ελλάδα η αριστερή διανόηση έγινε της μόδας μετά την πτώση της δικτατορίας, κυρίως μεταφρασμένη από τα γαλλικά. Ενα μείγμα δογματικού μαρξισμού, όπως ο Αλτουσέρ, και της σκέψης που παρήχθη μετά τον Μάη του '68, όπως ο Φουκώ. Οι μεταφραστές της που επαναπατρίσθηκαν από το Παρίσι κατέλαβαν τις έδρες ανθρωπιστικών σπουδών στα ελληνικά πανεπιστήμια. Πολλοί απ' αυτούς επέστρεψαν έχοντας ήδη τον τίτλο του «πανεπιστημιακού» από τη Γαλλία. Τους είχαν ελεήσει οι Γάλλοι ως εξόριστους της δικτατορίας των συνταγματαρχών. Με μόνη εξαίρεση την «Ελληνική Τραγωδία» του Κωνσταντίνου Τσουκαλά δεν ξέρω άλλο έργο με ελληνική υπογραφή το οποίο να δικαιολογούσε την αυταρέσκεια όλων αυτών που ήρθαν και με ύφος Κοραή ήθελαν να διαδώσουν τον νέο μαρξιστικό διαφωτισμό στο ελληνικό πανεπιστήμιο. Επεκράτησαν ελλείψει αντίστασης. Και αναπαρήγαγαν το είδος τους, είτε στο Πανεπιστήμιο, είτε στη Μέση Εκπαίδευση, στον έγγραφο και κατόπιν στον ηλεκτρονικό Τύπο. Κοινώς στον δημόσιο βίο. Με δυο λόγια. Ηταν της μόδας να είσαι αριστερός. Κανένας πορτιέρης δεν θα σου απαγόρευε να μπεις στο κέντρο της πολιτικής διασκέδασης. Οι πόρτες του είχαν ανοίξει με το ΠΑΣΟΚ στη δεκαετία του ογδόντα, και τις ξανάνοιξε ο ΣΥΡΙΖΑ το 2015. Οσοι αυτοπροσδιορίζονταν ως διανοούμενοι της Αριστεράς πρωταγωνίστησαν και στις δύο περιόδους. Μόνον που στη δεύτερη περίοδο δεν είχαν τι να μεταφράσουν. Τους έμενε ο ανοϊκός Αλαίν Μπαντιού με τον «μαρξισμό» της πλατωνικής Πολιτείας και ο ροκάς Σλάβοϊ Ζίζεκ που σολάρει ανάμεσα στον Ροβεσπιέρο και τον Λακάν. Ναι, αυτός τους είχε πει το 2015 ότι στην Ελλάδα πρέπει να χυθεί αίμα για να λυθούν τα προβλήματα. Ηταν στο Μουσείο Μπενάκη αλλά ήταν σαν να μιλάει στη Ροδεσία.

Αλήθεια πού είναι όλοι αυτοί σήμερα; Μελετούν, θα μου πείτε. Και θα μιλήσουν όταν καταλήξουν για ποιον λόγο οι ιδέες τους δεν βρίσκουν την ανταπόκριση που θα έπρεπε να βρουν. Δεν ξέρω ποιο θα είναι το αποψινό αποτέλεσμα. Ομως εκείνο που μπορώ να πω είναι ότι οι εκλογές του 2023 δεν σηματοδοτούν μόνον τον καταποντισμό του ΣΥΡΙΖΑ. Σηματοδοτούν τον καταποντισμό μιας ολόκληρης νοοτροπίας που κυριάρχησε σε όλες τις δεκαετίες της μεταπολίτευσης. Μπορεί αυτή η κοινωνία να έχει τα χάλια της, μπορεί να είναι άδικη, όμως οι ιδέες που κάποτε πρότεινε η Αριστερά ως εναλλακτική, σήμερα δεν δίνουν καμία λύση. Ούτε στις κοινωνικές ανισότητες, ούτε στο μεταναστευτικό, ούτε καν στα αιτήματα των διαφόρων δικαιωματιστών.

Δυστυχώς ή ευτυχώς ο κόσμος του 21ου αιώνα αποδεικνύεται πολύ πιο πολύπλοκος από ό,τι τον περιέγραψε με τη διαύγεια της μεγαλοφυΐας του ο Μαρξ τον 19ο αιώνα. Κι αυτό ξεβολεύει τους διανοούμενους της Αριστεράς. Αν δεν είναι πια της μόδας δεν φταίει η πασαρέλα. Ας εγκαταλείψουν την αιδήμονα σιωπή τους. Και ας προσπαθήσουν να μας πουν με δικά τους λόγια τι είναι αυτό που συνέβη στην ελληνική κοινωνία, αλλά και στην ευρωπαϊκή. Κι αν δεν τους φτάνουν τα εργαλεία τους ας τα αναζητήσουν αλλού, στον Θουκυδίδη, στους τραγικούς, στον Πλάτωνα, ακόμη και στον Προυστ. Τον τελευταίο δεν τον αναφέρω τυχαία διότι είναι αυτός που με βοήθησε να απαλλαγώ από τις μαρξιστικές αγκυλώσεις της νιότης μου.

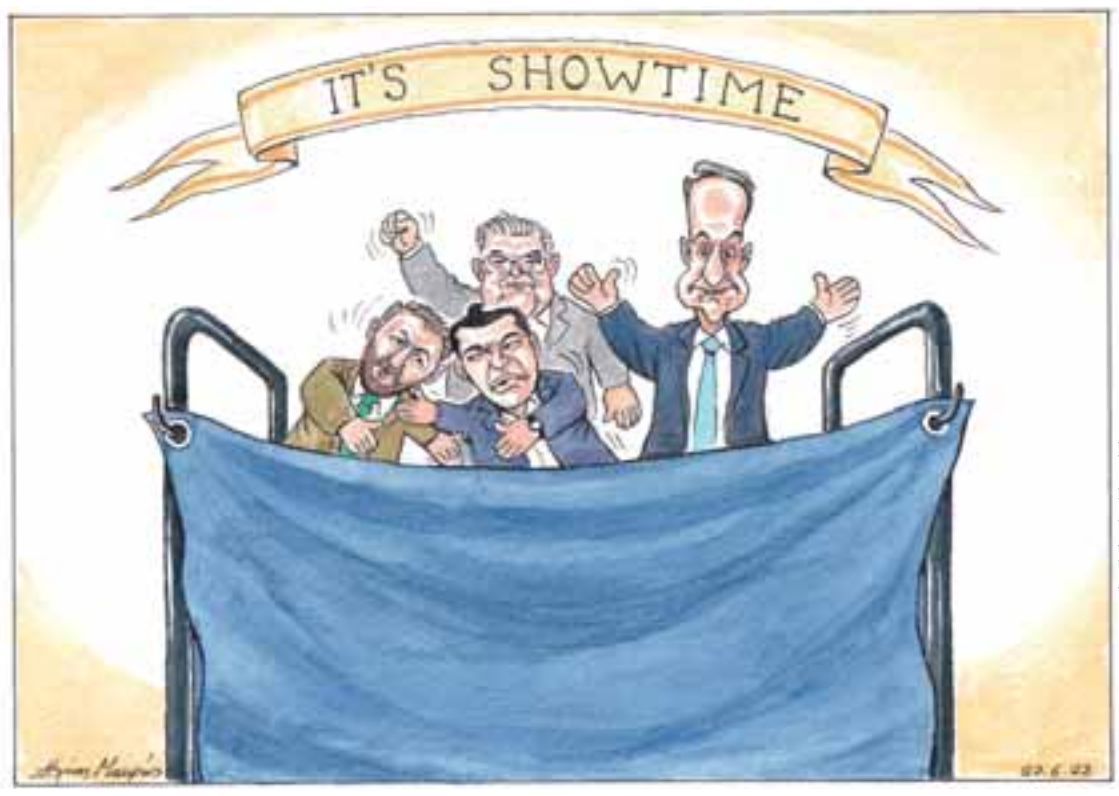

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΣΥΡΙΖΑ: τίποτα δεν του βγαίνει;

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Φαίνεται στ' αλήθεια πως, τελευταία, ό,τι και να κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ δεν του βγαίνει. Οπως μου έλεγε συνάδελφος την περασμένη εβδομάδα, «η μία σφαλιάρα διαδέχεται την άλλη», ορμώμενος από την αθώωση Λούκου.

Ακόμα και η ξαφνική επανεμφάνιση του Γαβριήλ Σακελλαρίδη, με την ηχηρή εκδήλωση πίστης στην κομματική «φανέλα», έχει ερμηνευθεί ως προανάκρουσμα ηγετικών σκοπιμοτήτων. Που σημαίνει ότι οι επίδοξοι «δελφίνοι» ακονίζουν τα μαχαίρια τους. «Περιμένετε τουλάχιστον να φτάσει η Κυριακή», λένε άλλα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ.

Από την άλλη, οι μέχρι τώρα αντιδράσεις του Τσίπρα δείχνουν ότι όσες φορές κι αν χάσει, δεν σκοπεύει να παραιτηθεί. Με εξαίρεση λοιπόν όσες και όσους κινούνται με τα θεμιτά ιδεολογικά τους στεγανά, ποιος να εμπιστευθεί τον ΣΥΡΙΖΑ τώρα;

Ακόμα και η τραγωδία της Πύλου μοιάζει να γυρίζει μπούμερανγκ για την Κουμουνδούρου. Ηθελαν να συνδέσουν το πολύνεκρο ναυάγιο με το Μαξίμου, όμως η τωρινή κυβέρνηση είναι υπηρεσιακή.

Βεβαίως, ο αντίλογος εδώ έχει μια λογική: η γραμμή βάσει της οποίας κινείται το Λιμενικό, και που με γνώμονα αυτό το σκεπτικό οδήγησε στην τραγωδία, ανήκει στο Μαξίμου της τελευταίας τετραετίας. Αρα νομιμοποιείται να κάνει αυτή τη σύνδεση.

Σύμφωνοι. Μονάχα που οι ισχυρισμοί αυτοί έρχονται από εκείνους που είχαν στα χέρια τους το κολαστήριο της Μόριας. Και από έναν πρώην πρωθυπουργό του οποίου η εξοργιστική εικόνα τη νύχτα του Ματιού δεν ξεχνιέται από κανέναν. Πώς εγκαλεί τώρα έναν υπηρεσιακό υπουργό για το ναυάγιο, όταν μάλιστα έστελνε τους πρωτοκλασάτους υπουργούς του στα αποκαΐδια να κουνήσουν το χέρι στους επιζώντες και στους συγγενείς των θυμάτων ως υπαίτιους της πυρκαγιάς;

Υπάρχει και κάτι ακόμα, δυσάρεστο για πολλούς, υπαρκτό όμως: στη μεγάλη της πλειοψηφία στην Ελλάδα, η κοινωνία θέλει σύνορα. Και φράκτες. Και ένα Λιμενικό που θα επιβλέπει τα υδάτινα περάσματα.

Προσωπικά, δεν μπορώ να διανοηθώ πώς μπορείς να διώχνεις μεσοπέλαγα μια μάνα με το παιδί της και έναν υποσιτισμένο και με εγκαύματα από τη θερμοπληξία άνδρα που βρίσκονται πάνω σε ένα σαπιοκάραβο.

Ενας υγιώς σκεπτόμενος πολίτης δεν θα αδιαφορήσει απέναντι σε ανθρώπους που πνίγονται, όμως η γενική αρχή, είτε μας αρέσει είτε όχι, αυτή είναι: η ύπαρξη ορίων εκ μέρους του κράτους απέναντι στα μεταναστευτικά κύματα.

Θα μπορούσε πάνω σε αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ να ενημερώνει ουσιαστικά, να ευαισθητοποιεί το κοινό απέναντι στην ανθρωπιστική κρίση του μεταναστευτικού.

Το μόνο που σκέφτεται, όμως, είναι την πολιτική εργαλειοποίηση. Αλλά αυτό φαίνεται πως ο κόσμος το καταλαβαίνει πια πολύ καλά.

Σύστημα του ενάμισι κόμματος;

Του **ΝΙΚΟΥ ΔΕΜΕΡΤΖΗ**

Η απλή αναλογική απέτυχε και μαζί της αποχαιρετήσαμε τη δυνατότητα σχηματισμού κυβερνήσεων συνεργασίας που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν «παιδαγωγικά» για να τραφεί μια πολιτική κουλτούρα μεσότητας μακριά από ψευδο-συναινετικούς τακτικισμούς. Η αποτυχία ήταν προδιαγεγραμμένη καθώς όλη την προηγούμενη περίοδο, αντί να συμπεριφέρονται με «συγκλιτικό» τρόπο, τα κόμματα ακολούθησαν πορείες απόκλισης, προ-ακυρώνοντας την ανεύρεση κοινών τόπων. Σε αυτό συνέτειναν και αρνητικές συγκυρίες (πανδημία, παρακολουθήσεις, Τέμπη, κ.ά.). Για το αποτέλεσμα της 21ης Μαΐου συνέβαλαν παράγοντες όπως: η διατήρηση του αντι-ΣΥΡΙΖΑ ρεύματος και η ταυτόχρονη αδυναμία του ίδιου του ΣΥΡΙΖΑ-Π.Σ. να αναβιώσει το πάλαι ποτέ αντιδεξιό σύνδρομο, η προεκλογική κακοφωνία του, ο οικονομικός λαϊκισμός της κυβέρνησης, η σημειούμενη πρόοδος στην ψηφιοποίηση της διοίκησης, το αποτελεσματικότερο πολιτικό μάρκετινγκ της Ν.Δ. Στον βαθμό που οι μετρήσεις προβλέπουν το αποτέλεσμα της 25ης Ιουνίου είναι σαν να συντελείται ενώπιόν μας μια παραδοξότητα: ενώ θα ανέμενε κάποιος/α πως με απλή αναλογική θα υπήρχε μεγαλύτερος αριθμός κομμάτων κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, αυτό εκτιμάται ότι θα συμβεί με το εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης. Το παράδοξο αυτό –στο μέτρο που επιβεβαιωθεί– θα οδηγήσει στην καθιέρωση ενός κομματικού τοπίου του ενάμισι κόμματος, όπου το πρώτο κόμμα θα έχει περίπου διπλάσια δύναμη από το δεύτερο και συνεπώς θα πολιτεύεται χωρίς ουσιαστικό ανταγωνισμό, δεδομένης της πολυαρχικής συγκρότησης του αριστερού και του ακροδεξιού κομματικού φάσματος.

Κινούμαστε άραγε σταθερά προς έναν φυγόκεντρο πολυκομματισμό με υπερκυρίαρχο (κεντροδεξιό) κόμμα, μέσω του οποίου αποκαθίσταται η διαταραχθείσα εκπροσώπηση των μεσαίων και λαϊκών στρωμάτων μετά το τέλος του δικομματισμού; Μήπως όμως είναι νωρίς να αποφανθούμε; Ναι μεν έχουν ανατραπεί πολλοί όροι του «μεταπολιτευτικού κοινωνικού συμβολαίου» (με τη φοροδιαφυγή να αποτελεί ωστόσο «σταθερή αξία»), πλην όμως η παγίωση των κομματικών συστημάτων είναι μια σύνθετη διαδικασία στην οποία συρρέουν διαφορετικοί παράγοντες ιστορικού βάθους, όπως π.χ. το εκλογικό σύστημα, το μέγεθος των εκλογικών περιφερειών, οι πολιτικο-οικονομικές διαιρετικές τομές και οι πολιτικές παραδόσεις. Ενδέχεται ό,τι συντελείται μπροστά μας να είναι ένα επιφαινόμενο της πολιτικής σκηνής και όχι απαρχή μιας μονιμότερης συνθήκης. Κι αυτό γιατί οι συχνές αλλαγές του εκλογικού συστήματος –συνδυαστικά με τη ρευστότητα, αν όχι χάλαση, των πολιτικών προσανατολισμών και των κομματικών ταυτίσεων, από τη μια, και των επάλληλων κρίσεων (permacrisis), από την άλλη– εμποδίζουν τη μακροπρόθεσμη παγίωση νέων συσχετισμών.

Παρά ταύτα φαίνεται πως για ικανό χρονικό διάστημα η Ν.Δ. του κ. Μητσοτάκη συσπειρώνει διαφορετικές ομάδες ψηφοφόρων, συναρθρώνοντας ετερόκλητα ιδεολογικά προτάγματα. Εάν μάλιστα επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις για τα εκλογικά ποσοστά και τον αριθμό των κομμάτων της νέας Βουλής, μάλλον η Ν.Δ. θα λειτουργήσει όντως ως «υπερκυρίαρχο κόμμα». Αν αυτή η προοπτική χαροποιεί τα στελέχη και τους πιστούς ψηφοφόρους της, γεννάει εύλογα ερωτήματα για την ποιότητα της δημοκρατίας πέρα από τις όποιες καλές προθέσεις της ηγεσίας της. Τούτο οφείλεται σε δύο βασικούς λόγους: α) προ πολλού τα κόμματα εξουσίας έχουν μετατραπεί σε «κόμματα του κράτους», εξαρτώνται δηλαδή ολοένα και περισσότερο από το καπιταλιστικό κράτος, που με τη σειρά του διαμεσολαβεί ισχυρά οικονομικά συμφέροντα. Η κρατικοποίηση-καρτελοποίηση των κομμάτων, στο πλαίσιο της διεθνούς χρηματοπιστωτικής οικονομίας και του εγχώριου ευνοιοκρατικού μικροκαπιταλισμού, μπορεί μέσω παρεμβάσεων –όπως η πρόσφατη «πανδημία επιδοματούχων»– να εξασφαλίζει κάποιες συναινέσεις, τελικά όμως γεννάει κυνισμό. β) Με κατακερματισμένα κοινωνικά συμφέροντα, ελλιπή θεσμικά αντίβαρα, έντονο «πολιτικό παραλληλισμό» των μέσων ενημέρωσης και αβαθή παράδοση πολιτικού φιλελευθερισμού, η παρουσία ενός «υπερκυρίαρχου» κόμματος θα προκαλέσει απρόβλεπτες συνέπειες προς την κατεύθυνση ενός «αυταρχικού κρατισμού» (Πουλαντζάς). Σε κάθε περίπτωση, θα προσθέσει κόπωση στη δημοκρατία μας.

Υπερβολές; Ισως, αλλά βάσιμες, αφού τάσεις απο-δημοκρατικοποίησης (Tilly) και αυταρχίας καταγράφονται προσφάτως και για την Ελλάδα από έγκυρα διεθνή ερευνητικά κέντρα, όπως είναι το ινστιτούτο V-Dem (https://www.v-dem.net/documents/29/V-dem_democracyreport2023_lowres.pdf) και ο οργανισμός Freedom House (https://freedomhouse.org/country/greece). Κι αυτό όταν το εξωτερικό χρέος έφτασε τα 400 δισ., οι δε κοινωνικές ανισότητες μεγαλώνουν και μέσω της αφορολόγητης κληρονομικής μεταβίβασης πλούτου έως 800.000 από κάθε γονέα. Αυτά είναι σκληρά γεγονότα που δύσκολα ωραιοποιούνται, είναι δυνάμει ανατρεπτικά των πρόσκαιρων συσχετισμών, ροκανίζουν την κοινωνική συνοχή και δοκιμάζουν τις καλές προθέσεις των ιθυνόντων, οι οποίοι ωστόσο καλούνται να τα αντιμετωπίσουν υπεύθυνα.

Ο κ. Νίκος Δεμερτζής είναι καθηγητής Πολιτικής Κοινωνιολογίας και Επικοινωνίας στο ΕΚΠΑ.

Λίγη προσοχή, παρακαλώ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Οποιος παρακολουθεί τον προεκλογικό, που οδήγησε την Ελλάδα από τον πρώτο γύρο των εκλογών στις σημερινές κάλπες, διαπιστώνει πολύ εύκολα τον τεράστιο βαθμό τοξικότητας, ο οποίος κυριαρχεί οριζοντίως στη δημόσια αντιπαράθεση Νέας Δημοκρατίας – ΣΥΡΙΖΑ. Δύο τραγικά μάλιστα γεγονότα, το ασύλληπτο ναυάγιο ανοικτά της Πύλου και μια νέα γυναικοκτονία στην Κω με θύμα μια Πολωνή υπήκοο, στάθηκαν η αφορμή για να ξεφύγει, κυριολεκτικά, η συζήτηση. Είχαν προηγηθεί η έντονη αντιπαράθεση Ν.Δ. – Τσίπρα με φόντο τον ευαίσθητο χώρο –για σειρά λόγων– του νομού Έβρου καθώς και οι αλληλοκατηγορίες για τους υποψήφιους στην εν λόγω περιφέρεια που φτάνουν να εμπλέκουν μέχρι και την ΕΥΠ –η οποία στην Ελλάδα πέρασε τη δική της κρίση προ μηνών με το σκάνδαλο των παρακολουθήσεων.

Στην Ελλάδα οι προεκλογικοί αγώνες ήταν πάντα έντονοι τόσο σε επίπεδο ρητορικής και ad hominem επιθέσεων όσο και σε πραγματική, επί του πεδίου, ένταση. Κάποτε μάλιστα στα 80's και στα 90's έπεφτε και καμιά ψιλή… Ωστόσο, αυτό που πλέον έχει επικρατήσει, ως απότοκο και της κρίσης που πέρασε η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία, είναι μια μη ψύχραιμη συζήτηση, η οποία αποκτά συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τόσο στα παραδοσιακά ΜΜΕ όσο και στον πιο ρευστό – και χωρίς ιδιαίτερη ρύθμιση– πεδίο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Trolls, επαγγελματίες δολοφόνοι χαρακτήρων, επαίσχυντα πρωτοσέλιδα από κίτρινες φυλλάδες, σάιτ τα οποία –εργολαβικά– παίζουν υπέρ του ενός ή του άλλου, αρθρογράφοι με φώτο από το Shutterstock που δεν αντιστοιχούν σε πραγματικά πρόσωπα και fake news κάθε λογής. Κι ενώ το αποτέλεσμα, στις σημερινές κάλπες διαφαίνεται ξεκάθαρα υπέρ της Νέας Δημοκρατίας, το απότοκο ενός προεκλογικού με πολύ προβληματικά χαρακτηριστικά πηγαίνει πολύ πέραν της αντιπαράθεσης Μητσοτάκη – Αριστεράς. Το πρόβλημα με τον λαϊκισμό, την έλλειψη ορθολογικού διαλόγου και της επικράτησης των φωνών έναντι της κοινής λογικής ανήκει εξίσου στα δύο μεγάλα κόμματα στην Ελλάδα που, διαχρονικά, ψάρευαν σε γκρίζα και λιμνάζοντα νερά των άκρων, είτε πρόκειται για τη Δεξιά, είτε για τον ΣΥΡΙΖΑ μετά την άνοδό του στην εξουσία το 2015. Κι αποτελεί ένα φαινόμενο που ενώ συνδιαμορφώνει την πολιτική κουλτούρα στη χώρα, στο τέλος δημιουργεί συγκεκριμένα τέρατα τα οποία επανεμφανίζονται για να επαναπροσδιορίσουν το μερίδιο της βίας που τους αναλογεί – καθώς το κενό ορθολογισμού βυθίζει τις ψύχραιμες φωνές και τις σοβαρές πολιτικές προσωπικότητες (εκ δεξιών ή αριστερών) στο περιθώριο της πολιτικής. Η δεύτερη θητεία του Κυριάκου Μητσοτάκη θα έχει ενδιαφέρον συνεπώς σε σχέση με το πώς θα διαμορφωθεί το πολιτικό σύστημα στην Ελλάδα –ιδίως σε ένα σενάριο διάλυσης/κατακερματισμού, πολιτικά, του ΣΥΡΙΖΑ.

Στην Κύπρο, που συχνά βλέπουμε την Ελλάδα με τρόπο μιμητικό ως προς το πολιτικό συγκείμενο/modus operandi αλλά και που παραδοσιακά – υπό το βάρος της εξωτερικής απειλής, λόγω κατοχής– συναινούσαμε σε κρίσιμα ζητήματα, βλέπουμε το αντίστοιχο φαινόμενο. Και θα το δούμε εντονότερα με δυσκολότερα στοιχεία διαχείρισης σε σχέση με την Ελλάδα (μια χώρα μεγαλύτερη κι ωριμότερη πολιτικά) αν δεν το προσέξουμε. Ήδη, τόσο ο προεκλογικός όσο και η επόμενη ημέρα έχουν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια δημόσια συζήτηση που θα ρέπει προς την επικοινωνία, την τοξικότητα και τον ανορθολογισμό –σε μια κρίσιμη συγκυρία μάλιστα στο Κυπριακό. Προσοχή λοιπόν.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Παλαιστίνια μέσα στο σπίτι της, το οποίο πυρπολήθηκε από Ισραηλινούς εποίκους στις 21 Ιουνίου στο χωριό Turmus Aya κοντά στην πόλη της Ραμάλα στη Δυτική Οχθη, όταν εκατοντάδες Ισραηλινοί έποικοι επιτέθηκαν στο χωριό και έκαψαν περισσότερα από 10 σπίτια.

EPA/ALAA BADARNEH

Διάσκεψη με προεκτάσεις

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Οι δημοσιογραφικές συνεντεύξεις Τύπου χρειάζεται να γίνονται με φειδώ. Οι καθημερινές ομιλίες προέδρου, υπουργών, ηγετών κομμάτων, βουλευτών αφαιρούν τη δυνατότητα της καλής προετοιμασίας, της παρουσίασης έργου που απαιτεί χρόνο και της εμφάνισης μετρήσιμου αποτελέσματος. Είμαστε η φλύαρη δημοκρατία. Αν ανοίξεις το ραδιόφωνο από τις 7 μέχρι τις 9 το πρωί θα ακούσεις τους ίδιους τενόρους των ίδιων πρωινάδικων στη διαπασών –και μάλιστα μερικοί αγορεύουν από ραδιοφώνου εις ραδιόφωνον.

Η συνέντευξη Τύπου του ΠτΔ για τις 100 ημέρες της διακυβέρνησής του (20/6) κρίνω ότι δεν ήταν αναγκαία. Καμία κυβέρνηση δεν μπορεί να κάνει κανονικό απολογισμό για τις πρώτες της 100 ή 150 ημέρες της. Ο χρόνος είναι λίγος και ως εκ τούτου αφορούσε τρέχουσες δραστηριότητες της κυβερνητικής μηχανής, πλην εξαιρέσεων που είχαν πολιτική σφραγίδα, όπως «ΚτιΖΩ», ΑΤΑ, 4μηνα.

Η πρώτη περίοδος διακυβέρνησης από τον Ν. Χριστοδουλίδη χαρακτηρίστηκε από βεβιασμένες κινήσεις για να διοριστούν σε διάφορες θέσεις τα «δικά μας» παιδιά. Η θέση του ΠτΔ «πρώτα διορισμοί στα Δ.Σ. Ημικρατικών Οργανισμών και μετά το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο», δείχνει θέληση για συνέχιση μιας πρακτικής που οδηγεί στην υποβάθμιση του ρόλου του κράτους σε υπηρέτη της εκάστοτε κυβέρνησης. Επειδή το έκαναν και οι άλλοι, δεν σημαίνει τίποτε. Δεν θα περιοριστεί ποτέ; Το παράδειγμα με τη σύνθεση της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού, ΕΠΑ, μιλά από μόνο του. Πολλοί πολίτες πίστεψαν ότι κάτι θα αλλάξει, γι' αυτό στήριξαν Χριστοδουλίδη, αλλά βλέπουμε ένα χιλιοπαιγμένο έργο που αρέσει σε πέντε και απωθεί 55. Μπορεί σήμερα αυτό να προσφέρει πρόσκαιρη ικανοποίηση, όμως μακροπρόθεσμα θα αποτελέσει αιτία για γενικότερες πολιτικές ανατροπές στις κομματικές ισορροπίες.

Ο ΠτΔ μίλησε για «πραγματοποίηση 29 διμερών επισκέψεων και επαφών, με στόχο την ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. στο Κυπριακό, μέσω του διορισμού και μιας ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας με στόχο την επανέναρξη των συνομιλιών». Ο αριθμός βέβαια είναι εντυπωσιακός. Αλλά άλλο πολιτική και άλλο αριθμητική. Θα μπορούσε (σχηματικά) να ήταν τρία και να απέδιδαν πολύ περισσότερα από ότι τα 29. Το ένα από τα τρία θα αφορούσε μια πειστική συνάντηση με τον γ.γ. του ΟΗΕ και έτσι τα άλλα δύο να πάνε στην Ε.Ε. Πολύ απλά: αν δεν ανάψει πράσινο φως ο ΟΗΕ, δεν θα έρθει η Ε.Ε. να επεξεργαστεί τον όγκο εργασίας που ετοίμασε εδώ και χρόνια η Γραμματεία των ΗΕ. Ακόμα πιο απλά: Ο Ευρωπαίος ΥΠΕΞ Ζοζέπ Μπορέλ θα τηλεφωνήσει πρώτα στον Α. Γκουτέρες και «η ισχυρή πολιτική προσωπικότητα» θα τηλεφωνήσει πρώτα στον Μπορέλ. Συνεπώς τα τρία ταξίδια θα μπορούσαν να αποδώσουν περισσότερα εφόσον «κάθονταν» πάνω στο αξιόπιστο 1! Για όσους κρατούν σημειώσεις, θυμίζω ότι οι δύο προσωπικότητες, Σερζ Αμπού και Βαν Νούφελ, ήταν προσωπικοί απεσταλμένοι των προέδρων Ντελόρ και Γιούνκερ.

> *Χωρίς επίλυση του Κυπριακού το φυσικό αέριο θα παραμένει στον βυθό, με εξαίρεση τη νότια πτέρυγα της ΑΟΖ.*

Ο ΠτΔ στην ίδια συνέντευξη Τύπου ανέφερε επίσης πως «το θέμα της ενέργειας άπτεται κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας». Η πιο πάνω αναφορά συνιστά μια διακηρυκτική εξήγηση των φαινομένων. Τα κυριαρχικά δικαιώματα συνδέονται με τη δυνατότητα κάθε κράτους να διαμορφώσει με την ισχύ του, τους όρους στο παιχνίδι ή να δώσει λύσεις μέσω ΔΔ Χάγης. Ετσι εξηγείται η χαμένη Ατλαντίδα με τον EastMed. Ετσι εξηγείται η παρεμπόδιση από τουρκικά πολεμικά πλοίου της ΕΝΙ στη «Σουπιά» (τεμάχιο 3 της κυπριακής ΑΟΖ), 2/2018. Ετσι εξηγείται ο εξαναγκασμός νορβηγικού ερευνητικού σκάφους που ενοικίασε η ΚΔ για έρευνες στην ΑΟΖ «να φύγει 9 φορές», όπως δήλωσε ο Μ. Τσαβούσογλου στις 8/8/22 και κανένας δεν τον διέψευσε. Πώς άσκησε τα κυριαρχικά της δικαιώματα η ΚΔ στο θέμα;

Επί της ουσίας τα άλλα παραδείγματα είναι γνωστά: Το ΚΕΒΕ μεσολαβεί για τη μεταφορά ενέργειας, μετά την έκρηξη στο Μαρί στην ε/κ κοινότητα, άλλες φορές μεταφορά στην τ/κ κοινότητα. Λίβανος - Ισραήλ, οριοθετούν ΑΟΖ σε εμπόλεμη κατάσταση με μεσολάβηση των ΗΠΑ. Ιράν - ΗΠΑ συγκλίνουν στη σύναψη ενός «Μνημονίου Κατανόησης» (MoU) για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, όχι διεθνής συμφωνία όπως το 6συν1.

Στο πλαίσιο αυτό της μη αναγνώρισης της «ΤΔΒΚ» λειτουργούν από το 2008 οι Τεχνικές Επιτροπές (Τ.Ε.) στην νήσο, αποφεύγουν σκοπέλους, δείχνουν την ουσία. Μια Τεχνική Επιτροπή για την Ενέργεια, κατά το πρότυπο του 2008, μπορεί να εργαστεί πάνω στο ζήτημα. Μία Τ.Ε. για την ενέργεια δεν μπορεί να δώσει τη λύση, αυτή αφορά την πολιτική ηγεσία. Μπορεί όμως να δείξει θέληση για ενημέρωση, ανταλλαγή απόψεων, εκτιμήσεις, βασικά, ένταξη των Τ/κ στο παιχνίδι σε επίπεδο «χαμηλής πολιτικής».

Η ΚΔ δεν είναι σε θέση να ασκήσει το κυριαρχικό της δικαίωμα στην ΑΟΖ της, όπως το φωτογράφισε ο ΠτΔ, όλοι το γνωρίζουν αυτό. Χωρίς επίλυση του Κυπριακού το φυσικό αέριο θα παραμένει στον βυθό, με εξαίρεση τη νότια πτέρυγα της ΑΟΖ. Κατά συνέπεια, μια Τ.Ε. διευκολύνει τα πράγματα ώστε να βλέπουμε καλύτερα στα ανατολικά μας, Ισραήλ, Λίβανος. Η ενδογενής καχυποψία προκαλεί απορίες στους εταίρους της όπως συμβαίνει με τη φοβική αντιμετώπιση της πρότασης της προέδρου της Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν για φωτοβολταϊκό πάρκο στη νεκρή ζώνη.

Κανένα κράτος-μέλος του ΟΗΕ και της Ε.Ε. δεν κινδυνεύει από μια Τ.Ε., αντίθετα κερδίζει πόντους γιατί γνωρίζει να επιτυγχάνει μεγάλους στόχους με σχέδιο και δράση. Χωρίς αποδοχή και των 6 Σημείων του Πλαισίου Γκουτερες, χωρίς παράλληλη αξιοποίηση του γηπέδου σε Ε.Ε. και σε Ενέργεια, ο μακρύς κατάλογος των απεσταλμένων των ΗΕ λήγει στον αρ. 28!

www.larkoslarkou.org.cy

Αγαπημένε μου αυτοκινητόδρομε

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Κι ενώ το κυπριακό κράτος έστρεφε την τεχνοκρατική, πολιτική και διπλωματική του ισχύ και οξυδέρκεια στις Βρυξέλλες και στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, από την Μαδρίτη στο Βίλνιους και από το Βερολίνο στη Ρώμη, για να πετύχει μια αναφορά στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην ιδέα διορισμού ενός πολιτικού απεσταλμένου της Ε.Ε. για το Κυπριακό, κι ενώ οι αγρότες στη Λευκωσία διαδήλωναν κατά της πρότασης της Ε.Ε. για μείωση χρήσης χημικών φυτοφαρμάκων εκεί που θέλουμε να παίρνουμε τους τουρίστες και στο terroir που βόσκουν τα ζωντανά που βγάζουν το χαλλούμι, στην Κύπρο μας ξέφευγε (ενδεχομένως) μια σημαντική είδηση που δείχνει την αδυναμία μας να σκεφτούμε δύο βήματα παρακάτω.

Προ ημερών, η Κομισιόν ανακοίνωνε τα 107 έργα που η Ε.Ε. θα συγχρηματοδοτήσει με συνολικά 6,2 δισ. ευρώ στο πλαίσιο της πολιτικής ανάπτυξης καλύτερων διασυνδέσεων και υποδομών στις μεταφορές. Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται διασυνοριακές σιδηροδρομικές συνδέσεις, αναβάθμιση λιμένων και τούνελ μέσα από τις Αλπεις.

Στην Κύπρο, 32,9 εκατομμύρια θα κατευθυνθούν όχι στη σιδηροδρομική διασύνδεση των πόλεων, ή στην ατμοπλοϊκή σύνδεση με άλλες χώρες της Ε.Ε., αλλά στην κατασκευή τμήματος του νέου περιμετρικού αυτοκινητόδρομου της Λευκωσίας, ο οποίος σύμφωνα με το σκεπτικό που περιλαμβάνεται στον σχετικό πίνακα που δημοσίευσε η Κομισιόν, θα έχει οφέλη που περιλαμβάνουν «τη μείωση του χρόνου μετακίνησης στην ευρύτερη περιοχή της Λευκωσίας, τη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και τη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον».

Το άλλο έργο στο οποίο συμμετέχει η Κύπρος είναι ένα έργο του Eurocontrol για την καλύτερη διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας, που μπορεί να συμβάλει σε πιο συμφέρουσες αεροπορικές συνδέσεις μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Και... αυτό είναι όλο. Και η επικέντρωση στην επέκταση αυτοκινητοδρόμων, μια προσέγγιση που μπορεί να βοηθήσει βραχυπρόθεσμα, όμως σύμφωνα με ειδικούς εν τέλει συμβάλλει στη δημιουργία περισσότερης κίνησης. Οι νέοι λαμπεροί δρόμοι ξαναγεμίζουν, είναι μεν χρήσιμοι σήμερα, αλλά όχι και τόσο αύριο.

Εδώ και χρόνια η συζήτηση για τις δημόσιες μεταφορές στην Κύπρο κινήθηκε γύρω από την ανυπαρξία του αστικού και του υπεραστικού λεωφορείου. Παρά τα παράπονα και τους μηδενισμούς, έχει γίνει πρόοδος. Οταν ήμουν έφηβος τα λεωφορεία ήταν ανέκδοτο στη Λευκωσία. Σήμερα οι μεταφορές είναι ελλιπείς μεν, υπάρχουν δε.

Κάποτε δεν ήξερες πότε θα έρχονταν, αν θα έρχονταν, ή αν υπήρχαν. Σήμερα έρχονται πάνω-κάτω στην ώρα τους και υπάρχουν –αν και δεν έρχονται αρκετά συχνά– δεν υπάρχουν ακόμα αρκετές συνδέσεις (αν και αυτό άρχισε να διορθώνεται) και μια απλή διαδρομή χρειάζεται περισσότερο χρόνο από ότι με αυτοκίνητο.

Για κάποιο λόγο, η συζήτηση της ανάπτυξης των δημόσιων μεταφορών πήδηξε από τα λεωφορεία κατευθείαν στα τραμ. Η λύση αυτή, υπέδειξαν ειδικοί από τεχνοκρατικές υπηρεσίες της Ε.Ε., δεν είναι ακόμα της ώρας. Πρώτα, εξήγησαν, πρέπει να λειτουργήσουν πλήρως οι γραμμές των λεωφορείων και να δημιουργηθούν οδικοί άξονες όπου θα μπορεί στο μέλλον να κινηθεί ένα τραμ.

Μετά από την εκ των πραγμάτων αναβολή αυτής της προσπάθειας μέχρι νεοτέρας, η δημόσια συζήτηση δεν έχει μετατοπιστεί σε ποια άλλα μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν και ποια άλλα έργα να προωθηθούν. Η ανάγκη, για παράδειγμα, της αύξησης των συνδέσεων με λεωφορεία μεταξύ της πρωτεύουσας και των άλλων πόλεων είναι γνωστή, καθώς πολλές φορές άνθρωποι που θέλουν να χρησιμοποιούν τα υπεραστικά λεωφορεία για σκοπούς εργασίας παραπονιούνται γιατί όταν αυτά γεμίζουν με τουρίστες, δεν μπορούν να πάνε δουλειά. Αντίστοιχα, οι συνδέσεις με τα αεροδρόμια δεν συνδέονται με τις ανάγκες των επιβατών.

Τις λύσεις θα μπορούσε να δώσει η ενίσχυση των δικτύων λεωφορείων μεταξύ πόλεων, ή, στο πλαίσιο της συζήτησης έργων που θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν από τα κονδύλια για τα οποία μιλάμε, η δημιουργία σιδηροδρομικής σύνδεσης μεταξύ των πόλεων, πρώτα ίσως της Λευκωσίας και της Λεμεσού με το αεροδρόμιο της Λάρνακας. Και δεν χρειάζονται μεγάλα, high tech τρένα. Αλλά συρμοί που σε άλλες μεγαλύτερες χώρες θα ήταν απλά προαστιακοί σιδηρόδρομοι.

Από τα έργα που έλαβαν χρηματοδότηση στο πλαίσιο του προγράμματος που ανακοινώθηκε την Πέμπτη, λιγότερο από 5% σε όλη την Ε.Ε. αφορούν νέους δρόμους, και ο αυτοκινητόδρομος στην Κύπρο, μαθαίνουμε, εγκρίθηκε λόγω των ιδιάζουσων συνθηκών της χώρας. Σίγουρα όμως θα μπορούσαμε να είχαμε προτείνει και κάτι άλλο από ακόμα ένα χάιγουεϊ. Ισως στον επόμενο γύρο κονδυλίων.

ykakouris@gmail.com

Καταλύτης η κοινοβουλευτική διπλωματία

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Η δημοσιογραφία καλείται και «τέταρτη εξουσία», όχι γιατί έχει καμιά θεσμική εξουσία, αλλά γιατί απλώς μπορεί να λειτουργεί επικουρικά στο έργο της καλής διακυβέρνησης ενός τόπου. Σε ένα πρώτο και ιδεατό επίπεδο, τα μέσα ενημέρωσης έχουν την ευθύνη να ελέγχουν την εκάστοτε εξουσία, να αποκαλύπτουν, να παρουσιάζουν λάθη και παραλείψεις και να προβάλλουν τα θετικά επιτεύγματα. Με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στη σωστή και αντικειμενική ενημέρωση των πολιτών. Οι καλά ενημερωμένοι πολίτες μπορούν με τη σειρά τους να επιλέξουν με την ψήφο τους τους άριστους και ικανότερους για τη διακυβέρνηση ενός τόπου. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης λειτουργούν και ως καταλύτες για να την προώθηση αποφάσεων της Πολιτείας. Πρώτα, με τη διαρροή ειδήσεων, οι οποίες λειτουργούν ως βαρόμετρο, ως καταμετρητής αντιδράσεων για την αποδοχή ή όχι μιας απόφασης. Ακολούθως έρχεται η λήψη της απόφασης και η ενημέρωση των πολιτών για το περιεχόμενο μιας απόφασης. Σε ένα τρίτο επίπεδο, οι λειτουργοί των μέσων ενημέρωσης, γνωρίζοντας τις θέσεις όλων των πλευρών και τα αντικρουόμενα αλλά και διαπλεκόμενα συμφέροντα, μπορούν με την αρθρογραφία τους να ελέγξουν τους ηγέτες και να αποκαλύψουν σκάνδαλα και παρανομίες. Εδώ προκύπτουν και τα πολύ δύσκολα και ο μεγάλος πειρασμός των δημοσιογράφων να μετατραπούν από «ελεγκτές» στο πολιτικό «παιχνίδι», σε μέρος του «παιχνιδιού», εξυπηρετώντας συνειδητά ή ασυνείδητα και τα δικά τους συμφέροντα. Και όλα αυτά βεβαίως, καταλήγουν στην ηθική διάσταση όπου μέσα μαζικής ενημέρωσης και δημοσιογράφοι παλεύουν για τη δική τους αλήθεια, για τη δική τους συνείδηση, ως μέρος του πολιτικού γίγνεσθαι.

Ανάλογο ρόλο διαδραματίζουν και τα σοβαρά κοινοβούλια, στο επίπεδο της κοινοβουλευτικής διπλωματίας. Λειτουργούν ως εμπροσθοφυλακή, ως βαρόμετρο και ως καταλύτες στις διπλωματικές «μάχες» τις οποίες δίδουν αρμοδίως οι εκάστοτε κυβερνήσεις, για προώθηση των καλώς νοούμενων εθνικών συμφερόντων. Με απλά λόγια, οι πρόεδροι των Κοινοβουλίων και οι Επιτροπές Φιλίας ανάμεσα σε κοινοβούλια μπορούν μέσω επισκέψεων να βολιδοσκοπήσουν αντιδράσεις και να προωθήσουν αποφάσεις κυβερνήσεων. Αναλόγως των αντιδράσεων, λαμβάνονται ή αναπροσαρμόζονται οι αποφάσεις. Οι συναντήσεις σε κοινοβουλευτικό επίπεδο είναι κατά κανόνα πιο «χαλαρές», δεν τηρούνται συνήθως πρακτικά και οι κοινοβουλευτικοί αξιωματούχοι μιλούν με περισσότερη από την αναμενόμενη ειλικρίνεια. Σε αυτές τις συναντήσεις λέγονται συνήθως πικρές αλήθειες και οι πρωταγωνιστές αντιλαμβάνονται, το λιγότερο, πού πάνε τα πράγματα και πού οδεύουν οι χώρες και ο κόσμος όλος. Η σημαντικότερη πτυχή αυτών των συναντήσεων είναι οι παρασκηνιακές και προσωπικές επαφές, κατά τη διάρκεια των οποίων λέγονται «ωμά» και τα κακώς έχοντα, τα οποία δύσκολα λέγονται με διπλωματική γλώσσα. Σε αυτές τις συναντήσεις καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν τα πρόσωπα, τα οποία ανάλογα με τις επικοινωνιακές τους ικανότητες, ανάλογα με την «ομορφιά» της ψυχής και του σώματός τους, μπορούν να «κερδίσουν» πολλά για τις χώρες τους, χωρίς να υπάρχει κίνδυνος για αρνητικές επιπτώσεις.

Μια άλλη σημαντικότατη πτυχή αυτών των συναντήσεων είναι η προετοιμασία των εκπροσώπων του λαού για την ανάληψη στη συνέχεια εκτελεστικών εξουσιών. Στις περισσότερες δημοκρατικές χώρες οι πρόεδροι, οι πρωθυπουργοί, οι υπουργοί και οι υφυπουργοί είναι εκλεγμένοι πρώτα σε βουλευτικά αξιώματα και ταυτόχρονα ασκούν και εκτελεστικά καθήκοντα. Ο κανόνας λέει ότι το πολιτικό «παιχνίδι» παίζεται πρώτα –και κύρια– σε κοινοβουλευτικό επίπεδο. Οι πιο επιτυχημένοι πρόεδροι, πρωθυπουργοί και υπουργοί είναι αυτοί οι οποίοι έχουν μακρά θητεία σε βουλευτικά έδρανα. Στην Κύπρο, παρόλο το «προβληματικό» Σύνταγμα, όπως αρέσκονται πολλοί να λένε, οι δύσκολες και ουσιαστικές αποφάσεις λαμβάνονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, η οποία καθίσταται συνυπεύθυνη στη λύση ή στη μη λύση ενός προβλήματος. Οι περισσότεροι πρόεδροι, λόγω και κοινοβουλευτικής πείρας, διατηρούσαν διαχρονικά ουσιαστικές επαφές, ακόμη και προσωπικές, με τους βουλευτές, όχι μόνο των δικών τους κομμάτων αλλά με τους βουλευτές όλων των κομμάτων, ώστε να μπορούν να βολιδοσκοπούν αντιδράσεις αλλά και να προωθούν δύσκολες αποφάσεις οι οποίες εμπεριέχουν πολιτικό κόστος.

Το κοινό καλό μιας Πολιτείας απαιτεί τον διάλογο και τη συνεργασία, αλλά και την εντός ορίων αντιπαράθεση μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων. Κυρίως όμως απαιτεί την πολιτική επικοινωνία μεταξύ εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας. Ο διαχωρισμός των εξουσιών σε εκτελεστική, νομοθετική και δικαστική, ο οποίος ορίστηκε πρώτα από τον Αριστοτέλη και τον Όμηρο και ακολούθως από τον Γάλλο φιλόσοφο Μοντεσκιέ, στόχο έχει τον διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων και όχι τη θεσμοθέτηση «στρατοπέδων» αντιπαράθεσης. Εξάλλου, δεν υπάρχει η απόλυτη σοφία και η απόλυτη αλήθεια σε αυτόν τον κόσμο. Όλα είναι σχετικά και σίγουρα κανένας δεν είναι αναντικατάστατος, ακόμη και οι πολιτικοί.

kaparispan@yahoo.gr

Η Ελλάδα του 2050

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Πέντε χρόνια πριν είχα γράψει ένα άλλο άρθρο στο οποίο αναρωτιόμουν: Γιατί υπάρχει αυτή η χώρα; Ποιος είναι ο σκοπός του κράτους αυτού; Τι είδους στόχους έχουμε ως κοινωνία, ως κάτι ενιαίο και κοινό, για το μέλλον μας; Απάντηση δεν είχα. Κανένας κοινός οραματικός στόχος δεν υπήρχε διατυπωμένος τότε. Ούτε σήμερα υπάρχει. Μεμονωμένα μπορεί να έχουμε όνειρα και σχέδια, στο επίπεδο το ατομικό ή του νοικοκυριού. Αλλά σε επίπεδο κοινωνίας; Ως σύνολο εξακολουθούμε να υπάρχουμε μόνο και μόνο για να υπάρχουμε. Ενόψει των εκλογών, του τέλους (πάλι) της μεταπολίτευσης και της έλευσης μιας νέας κυβέρνησης, όπως και όταν προκύψει αυτή, αξίζει να το κουβεντιάσουμε: Πώς θα μπορούσε να μοιάζει ένα κοινό όραμα για μια μελλοντική Ελλάδα, αν υπήρχε;

Σε κάποιες άλλες χώρες έχουν γίνει απόπειρες να διατυπωθούν κοινοί στόχοι με κάποιο μεσοπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο ορίζοντα, έτσι, για να έχει η κοινωνία έναν μπούσουλα. Στη Δανία, το Carlsberg Foundation έφτιαξε το «Vision Danmark 2050», ένα πλάνο για τη Δανία του 2050, μέρος του οποίου (το ότι η Δανία θα βασίζεται 100% σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τις ανάγκες της μέχρι το 2050) έχει γίνει εθνικός στόχος. Αλλά το καλύτερο παράδειγμα που έχω βρει είναι της Ισπανίας.

Η Ευρωπαϊκή Ενωση έχει υποχρεώσει τα κράτη-μέλη να υποβάλουν μακροπρόθεσμα στρατηγικά σχέδια για μια σειρά από θέματα (και η Ελλάδα το κάνει – έχει και σχετική Ειδική Γραμματεία Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμού, που δεν είναι ακριβώς το «υπουργείο Μέλλοντος» που ζητούσα, αλλά είναι κάτι), όμως στην Ισπανία το πήγαν ένα βήμα παρακάτω. Εφτιαξαν ένα πλάνο που λέγεται «Espana 2050», το οποίο περιγράφει μια σειρά από 50 στόχους πολιτικής για τις επόμενες δεκαετίες στη χώρα. Από μόνο του, ούτε αυτό είναι πρωτοφανές – και άλλες χώρες έχουν τέτοια πλάνα, και στην Ελλάδα έχουν γραφτεί ωραιότατα στρατηγικά σχέδια (από τη McKinsey, τη διαΝΕΟσις, την επιτροπή Πισσαρίδη και άλλους). Αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση οι Ισπανοί έβαλαν όλους αυτούς τους στρατηγικούς στόχους κάτω από την ομπρέλα ενός βασικού, ενιαίου, κεντρικού εθνικού στόχου: ότι μέχρι τα μέσα του αιώνα, η χώρα τους θα πρέπει να φτάσει να συγκαταλέγεται ανάμεσα στις «ανεπτυγμένες» χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Αυτό θέλουν να πετύχουν.

Οι δημιουργοί του πλάνου έβαλαν κάτω τους δείκτες και τα νούμερα και χώρισαν τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. σε τρεις κατηγορίες, τις πιο «αδύναμες», τις «μεσαίες» και, κυρίως, τις πιο «ανεπτυγμένες», οι οποίες είναι οκτώ (η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Δανία, η Ολλανδία, η Φινλανδία, η Γαλλία και η Σουηδία). Σύμφωνα με την αξιολόγησή τους, αυτές οι οκτώ τα πηγαίνουν πολύ καλύτερα από τις υπόλοιπες στα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα. Η Ισπανία, όπως περιγράφουν στο κείμενο, τα προηγούμενα 40 χρόνια κατάφερε να περάσει από την κατηγορία των «αδύναμων» χωρών στην κατηγορία των «μεσαίων». Οι συντάκτες του πλάνου, λοιπόν, είπαν ότι αυτός θα πρέπει να είναι ο μεγάλος στόχος για τα επόμενα 30 χρόνια: να ανέβουν κι άλλη κατηγορία. Και στις υπόλοιπες 700 σελίδες του πλάνου περιγράφουν τους 50 επιμέρους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν για να το καταφέρουν, οι οποίοι, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν τη βελτίωση της επίδοσης των Ισπανών μαθητών στην PISA του ΟΟΣΑ κατά 20 μονάδες, την αύξηση του ποσοστού των αποφοίτων τεχνικών σχολών και πανεπιστημίων κατά 23 ποσοστιαίες μονάδες, τη μείωση της παραοικονομίας στο μισό, τη μείωση του μισθολογικού χάσματος ανδρών - γυναικών από 14% στο μηδέν και την αύξηση της παραγωγικότητας του εργατικού δυναμικού κατά 50% – τέτοια πράγματα. Στη συνέχεια προχωρούν διατυπώνοντας και περίπου 200 προτάσεις πολιτικής για την επίτευξη αυτών των 50 στόχων. Εχοντας διαβάσει μεγάλο μέρος του κειμένου, κι έχοντας διαβάσει πολλών ειδών παρόμοιες προτάσεις αλλού, έχω να σας πω ότι δεν είναι όλες οι ισπανικές προτάσεις ρεαλιστικές ή εφαρμόσιμες, αλλά αυτό δεν έχει μεγάλη σημασία.

Σημασία έχει ότι φτιάχτηκε ένα κείμενο το οποίο περιγράφει έναν κεντρικό στόχο για τη χώρα γενικότερα, το οποίο αντιμετωπίζει το κράτος και την κοινωνία ως οντότητες διαχρονικές, μέσα σε ένα ιστορικό πλαίσιο, με παρελθόν, παρόν και μέλλον. Ενα κείμενο που, με όλα τα αρνητικά του, λέει μια ιστορία για το ποια χώρα θέλουν να έχουν οι Ισπανοί τις επόμενες δεκαετίες. Κι ένα κείμενο που μπορεί μετά να το πάρει και να το εφαρμόσει, να το λάβει υπόψη, να το αλλάξει και να το αναπροσαρμόσει κάθε ισπανική κυβέρνηση από σήμερα μέχρι το 2050, αλλά με τον τελικό στόχο σταθερό, σαφή και εύκολα κατανοητό.

Εχουμε εμείς μια ιστορία για το ποια χώρα θέλουμε να έχουμε το 2050; Την ξέρετε την απάντηση. Ισως αυτή θα έπρεπε να είναι μια από τις προτεραιότητες της επόμενης κυβέρνησης. Πέρα από όλα τα άλλα τα φλέγοντα και τρέχοντα, με όσο το δυνατόν περισσότερο συναινετικές και συμπεριληπτικές διαδικασίες, να φτιάξει ένα πειστικό αφήγημα για το κοινό μας μέλλον.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Συντηρητισμός και φιλελεύθερη κοινωνία

Ο Raymond Aron έλεγε ότι, ενώ η ιστορία του κομμουνισμού γράφεται σε ποιητική γλώσσα, του φιλελευθερισμού γράφεται πάντα σε πεζό λόγο. Η πρώτη απευθύνεται στο μεγαλείο, το οποίο θα μπορούσαν, υπό πολύ συγκεκριμένες συνθήκες, να επιτύχουν οι ανθρώπινες κοινωνίες: ισότητα, αλτρουισμός, αδελφοσύνη, δικαιοσύνη, αλληλεγγύη. Η δεύτερη αφηγείται τα ανθρώπινα πάθη, μπροστά στα οποία οι κοινωνίες μας στέκουν αδύναμες: φιλοχρηματία και εγωισμός, εκμετάλλευση και εργαλειοποίηση του ανθρώπου από τον άνθρωπο, σκληρός ανταγωνισμός και λυκοφιλίες.

Το αφήγημα αυτό για τις φιλελεύθερες αστικές κοινωνίες έχει επικρατήσει πριν καν λάβουν χώρα οι φιλελεύθερες επαναστάσεις στην Αμερική και τη Γαλλία. Πριν καν η αστική τάξη αναλάβει τα ηνία των Δυτικών κοινωνιών μας, το αφήγημα για τον αστικό «κόσμο» ήταν ήδη έτοιμο.

Σαν μια προφητεία, η αριστοκρατική τάξη είχε ήδη ετεροκαθορίσει το φιλελεύθερο κοινωνικό καθεστώς. Η σοσιαλιστική κριτική του φιλελευθερισμού, όπως πολύ χαρακτηριστικά αναφέρει ο Παναγιώτης Κονδύλης στην παράγραφο «Η πολιτισμική κριτική και η 'Αριστερά'» του έργου του «Συντηρητισμός», δεν είναι τίποτε άλλο από συμπίληση επαναλαμβανόμενων αντιφιλελεύθερων μοτίβων από έργα αντιδραστικών αντεπαναστατών, όπως ο Burke ή ο Bonald, ο Maistre ή ο Görres.

Αυτοί οι εξαιρετικά εμπνευσμένοι συγγραφείς, απογοητευμένοι από τις τεράστιες κοινωνικές αλλαγές που επέφερε η επανάσταση στις φεουδαλικές κοινωνίες της Ευρώπης και την απώλεια της ισχύος της τάξης των ευγενών στην οποία ανήκαν, συνέλαβαν έναν μοναδικό τρόπο άμυνας του τρόπου ζωής και σκέψης τους. Αντί να υπερασπιστούν την κοινωνία τους, κάτι το οποίο θα ήταν πραγματικά πολύ δύσκολο, επιτέθηκαν στην επερχόμενη αστική κοινωνία. Επλασαν ένα ψεύτικο είδωλό της, το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποίησαν για να την δυσφημίσουν. Το ψεύτικο αυτό είδωλο εξελίχθηκε στην περιγραφή μιας κοινωνικής δυστοπίας, η οποία είχε τα ακριβώς αντίθετα χαρακτηριστικά και τις αντίθετες αρχές, από ό,τι, θεωρητικά πάντα, παρουσίαζε η παραδοσιακή χριστιανική κοινωνία. Ετσι, για να μείνουμε στον Tocqueville, η ειδυλλιακή εικόνα ενός φεουδαλικού χωριού, όπου όλοι οι χωρικοί ήταν σαν «παιδιά» του χωροδεσπότη, αντιπαρατέθηκε στη φριχτή εικόνα του βιομήχανου καπιταλιστή ο οποίος αδιαφορούσε πλήρως για τους εργάτες του και τη μοίρα τους.

Η υποτιθέμενη πατρική στοργή του χωροδεσπότη ήταν για τον Tocqueville προτιμότερη από την αδιαφορία του βιομήχανου επενδυτή, ο οποίος ενδιαφερόταν μόνο για το κέρδος και αντιμετώπιζε τον εργάτη ως ένα ακόμη γρανάζι της αλυσίδας παραγωγής. Φυσικά, η δυστοπία αυτή δε στηριζόταν στις πραγματικές κοινωνικές πρακτικές της φεουδαρχίας, αλλά στην ιδέα που είχε η τάξη των ευγενών για τον εαυτό της. Αυτή ακριβώς την ιδέα ονομάζει ο Κονδύλης «συντηρητισμό».

Τι κι αν η αστική κοινωνία και η φιλελεύθερη αντιπροσωπευτική δημοκρατία δημιούργησαν κράτος δικαίου, εργατικά δικαιώματα, συνταξιοδοτικό σύστημα και σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ώστε κανείς εργάτης να μην έχει ποτέ ανάγκη κανέναν «πατερούλη»; Τι κι αν η βιομηχανική κοινωνία δημιούργησε τεράστιο πολιτισμικό και υλικό πλούτο, από τον οποίο επωφελήθηκε, σε πρώτο χρόνο, το σύνολο των κοινωνιών της Ευρώπης και του Δυτικού κόσμου και, σε δεύτερο, το σύνολο του κόσμου; Τι κι αν η αυθαιρεσία του χωροδεσπότη και της τάξης των ευγενών αντικαταστάθηκε από το αστικό δίκαιο και τον κώδικα πολιτικής δικονομίας; Στα μάτια των σοσιαλιστών επιγόνων της ευρωπαϊκής αριστοκρατίας, η δυσφήμηση του «μπουρζουά», μιας καρικατούρας που προέκυψε από την κριτική του Rousseau στην πλουτοκρατία, το μένος του Nietzsche εναντίον του «δημοκρατικού πνεύματος» και το μίσος του Marx για τον εχθρό της αταξικής κοινωνίας, παραμένει ακόμη και σήμερα το βασικό προεκλογικό επιχείρημα κατά των φιλελεύθερων κομμάτων.

Το χειρότερο όμως για το φιλελεύθερο όραμα είναι ότι και πολλοί φιλελεύθεροι ενστερνίσθηκαν ένα ή περισσότερα κομμάτια από αυτή τη δυστοπική εικόνα του φιλελευθερισμού. Οσοι φιλελεύθεροι άσκησαν κριτική στον φιλελευθερισμό, όπως ο Leo Strauss ή η Hannah Arendt, το έπραξαν με σκοπό να εμποδίσουν την ύβρη του μοντέρνου ανθρώπου, ο οποίος θεωρούσε τον εαυτό του το επιστέγασμα της ανθρώπινης ιστορίας. Αυτό βέβαια είναι εντελώς διαφορετικό από ό,τι παρουσιάζει η Αριστερά σήμερα ως «φιλελευθερισμό», μια καρικατούρα της κοινωνίας μας εμπνευσμένη από τον 19ο αιώνα και τα ιδεολογικά απομεινάρια της φεουδαρχίας.

Ο μόνος λόγος για τον οποίο ο φιλελευθερισμός δεν φαίνεται, τουλάχιστον μέχρι στιγμής, να απαλλάσσεται από την αρνητική του εικόνα και τον ιδεολογικό ετεροκαθορισμό του είναι ότι ο λόγος του είναι πεζός, δεν «μεθάει» με το όραμα μιας τέλειας κοινωνίας, δεν ενδίδει στα πνευματικά πάθη της εν δυνάμει τελειότητας των ανθρώπινων κοινωνιών, δεν στηλιτεύει τη μικρότητα του καθημερινού ανθρώπου, δεν επιχειρεί να τον σώσει από τον εγωισμό του. Δεν εμπνέεται από τα νεοχριστιανικά πάθη και το «όπιο» των διανοουμένων του κομμουνισμού, όπως χαρακτηριστικά έλεγε ο Aron. Δεν έχει σκοπό να «αλλάξει» τον άνθρωπο, τον δέχεται όπως είναι, με τις μικρές ή τις μεγάλες του ατέλειες, και με αυτά τα δεδομένα προσπαθεί να συγκροτήσει ένα σύστημα κοινών αξιών και κανόνων που να του επιτρέπουν μια αξιοπρεπή διαβίωση. Δεν επιζητεί την επικράτηση του ανθρώπινου μεγαλείου αλλά του κοινού νου, από τον οποίο απομακρύνονται οι προφήτες της φιλελεύθερης δυστοπίας και κήρυκες της επιστροφής στην αυθεντική ύπαρξη, είτε είναι αριστεροί «προοδευτικοί», είτε παραδοσιακοί θρησκόληπτοι και ακροδεξιοί πατριδοκάπηλοι.

Σε ιδεολογικό επίπεδο, ο μοναδικός αγώνας των φιλελεύθερων περιγράφεται με μνημειώδη τρόπο από τον Thomas Paine, τον ιδεολόγο των δύο επαναστάσεων, ως η προάσπιση και διάδοση του «κοινού νου» ("Common sense", 1775-1776), του μόνου μεγαλείου στα ανθρώπινα μέτρα.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Το τουρκικό παιχνίδι στο ΝΑΤΟ

Οι αγωνίες της Αγκυρας για Κύπρο και F-35 μεταφέρονται ως απειλή βραχυκυκλώματος στη Συμμαχία

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Αποτελεί ιστορική σύμπτωση ότι η ονομασία των Δαρδανελλίων σε έγγραφα του ΝΑΤΟ οδήγησε σε αδιέξοδο την έκδοση νέων επιχειρησιακών σχεδίων πριν από περίπου 10 ημέρες, 21 χρόνια μετά την παρ' ολίγον ακύρωση μιας στρατιωτικής άσκησης στη Ρουμανία για ακριβώς τον ίδιο λόγο. Η σύμπτωση έγκειται στο γεγονός ότι αυτή τη διαπραγμάτευση είχαν τότε κάνει οι δύο Μόνιμοι Αντιπρόσωποι της Τουρκίας και της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ, συγκεκριμένα ο Ονούρ Οϊμέν και ο νυν υπηρεσιακός υπουργός Εξωτερικών Βασίλης Κασκαρέλης. Οι δύο διπλωμάτες είχαν βρει μια προσωρινή φόρμουλα η οποία οδηγούσε στην άρση του αδιεξόδου. Τότε η Αγκυρα –κατά παράβαση της Σύμβασης του Μοντρέ– πρότεινε τα Στενά ως «Στενά της Ιστανμπούλ», ενώ τώρα τα αντιμετωπίζει ως «Τουρκικά Στενά», ονομασία που –κατ' αυτήν την άποψη– διασφαλίζει την τουρκική κυριαρχία. Μια ανάλογη λογική επικρατεί και στα ζητήματα που αφορούν ονομασίες νησιών στο Αιγαίο, αλλά και το ίδιο το αρχιπέλαγος (Turkaegean), ένδειξη της διαχρονικής ταυτοτικής ανασφάλειας που συχνά αναδίδει η τουρκική διπλωματία.

Ωστόσο, τα κοινά σημεία ανάμεσα στο 2002 και το 2023 περιορίζονται στη συζήτηση περί Στενών. Τώρα οι ενστάσεις της Τουρκίας δεν μένουν στην ονομασία των Δαρδανελλίων και του Βοσπόρου, αλλά εκτείνονται μέχρι και την Κύπρο, καθώς οι Αμερικανοί και –κατ' επέκταση– το ΝΑΤΟ εντάσσουν το νησί στους νέους επιχειρησιακούς χάρτες, τους λεγόμενους περιοχικούς σχεδιασμούς (regional plans). Το 2002 μεταξύ Αθήνας και Αγκυρας επικρατούσε το λεγόμενο πνεύμα του Ελσίνκι, ενώ το 2023 οι δύο χώρες ακόμη αναζητούν και τους πιο στοιχειώδεις διαύλους. Επιπλέον, μια άσκηση στη Ρουμανία δεν συγκρίνεται με την ανάγκη που υπάρχει στο ΝΑΤΟ για την επέκταση των σχεδίων του στην Ανατολική Μεσόγειο, με σκοπό την παρακολούθηση και τον περιορισμό δράσης του ρωσικού στόλου που ναυλοχεί στο συριακό λιμάνι της Ταρτούς.

Η ένταση της Αγκυρας έχει στόχους οι οποίοι αφορούν το γενικότερο μεγάλο παζάρι με την Ουάσιγκτον, που εκ των πραγμάτων περιλαμβάνει την Ελλάδα και –έως ένα βαθμό– την Κύπρο, τμήματα τα τελευταία χρόνια μιας στρατηγικής με στόχο την επέκταση της αμερικανικής στρατιωτικής παρουσίας στην Ανατολική Μεσόγειο. Παρά το γεγονός ότι προεξοφλείται η εξεύρεση κάποιας «παράκαμψης» του προβλήματος, καθώς θεωρείται αδιανόητο να μην εφαρμοστούν τα σχέδια του ΝΑΤΟ σε αυτή τη φάση, στην Αγκυρα έχει εντυπωθεί μια σειρά από θέματα.

REUTERS / YVES HERMAN

Ο υπουργός Αμυνας των ΗΠΑ Λόιντ Οστιν συνομιλεί με τον Τούρκο ομόλογό του Γιασάρ Γκιουλέρ σε πρόσφατη σύνοδο του ΝΑΤΟ, στις Βρυξέλλες. Το παζάρι μεταξύ Ουάσιγκτον και Αγκυρας επί σειράς ζητημάτων συνεχίζεται, με την Τουρκία να ορθώνει εμπόδια στην έγκριση των περιοχικών σχεδιασμών της Συμμαχίας ενόψει της Συνόδου Κορυφής στο Βίλνιους της Λιθουανίας στις 11-12 Ιουλίου.

Ενα ενδιαφέρον στοιχείο για την υπόθεση που εξελίσσεται σε Βρυξέλλες και Μονς είναι ότι τις θέσεις της Αγκυρας στηρίζει με τρόπο αρκετά εμφατικό το Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι πηγές της ενόχλησης

Πρώτον, οι Αμερικανοί, οι Γάλλοι και σταδιακά και άλλες χώρες επενδύουν στην παρουσία τους στην Κυπριακή Δημοκρατία και στηρίζουν την προσπάθεια εξοπλισμού της Εθνικής Φρουράς με προηγμένα συστήματα. Η άρση του εμπάργκο αμερικανικών όπλων προς την Κυπριακή Δημοκρατία και η ορατή ενθάρρυνση της Ουάσιγκτον για την περαιτέρω ενίσχυση των αμυντικών δεσμών της Λευκωσίας με την Ιερουσαλήμ ενοχλούν σφοδρότατα την Αγκυρα. Ως προς την Ελλάδα, πέρα από το ζήτημα των εξοπλισμών, το ενδεχόμενο διεύρυνσης της δυνατότητας στάθμευσης ατοϊκών δυνάμεων εδώ, και πολύ περισσότερο στο Αιγαίο, προφανώς ενοχλεί την Αγκυρα.

Δεύτερον, στα σχέδια του ΝΑΤΟ αναγνωρίζεται ότι ο εθνικός εναέριος χώρος της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι ενιαίος και –πολύ περισσότερο– δεν αμφισβητείται η δικαιοδοσία της Λευκωσίας στην περιοχή πληροφοριών πτήσεων (FIR). Η συνήθεια των Αμερικανών να καθοδηγούν πολεμικά αεροπλάνα ή UAV που εκτελούν αποστολές επ' ωφελεία του ΝΑΤΟ μέσα από την περιοχή ευθύνης της Λευκωσίας, προκειμένου ακριβώς να ζητηθεί και να εκδοθεί άδεια, είναι μια πρακτική που δεν έχει περάσει απαρατήρητη από την Αγκυρα. Επιπλέον, οι Αμερικανοί σχεδιάζουν να αποκτήσουν πιο μόνιμη παρουσία στην Κύπρο. Ενα ενδιαφέρον στοιχείο για την υπόθεση που εξελίσσεται στις Βρυξέλλες (πολιτικό - διπλωματικό επίπεδο ΝΑΤΟ) και τη Μονς (στρατιωτικό επίπεδο ΝΑΤΟ) τις τελευταίες εβδομάδες είναι ότι τις θέσεις της Αγκυρας στηρίζει με τρόπο αρκετά εμφατικό το Ηνωμένο Βασίλειο.

Εκκρεμεί ο σχεδιασμός των ΗΠΑ για μια περιοδεία του αρμόδιου υφυπουργού Εξωτερικών για τους ενεργειακούς πόρους, Τζέφρι Πάιατ, με στάσεις σε Αθήνα και Αγκυρα.

Τρίτον, η μετεκλογικά αναμενόμενη –θετική– απάντηση των ΗΠΑ (Letter Of Acceptance) για την προμήθεια συνολικά 40 (20+20) μαχητικών πέμπτης γενιάς F-35 από την Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.) βρίσκεται στο επίκεντρο της προσοχής της Αγκυρας. Αριστα πληροφορημένες πηγές έχουν επιβεβαιώσει στην «Κ» ότι από την τουρκική πλευρά η προμήθεια F-35 θα θεωρηθεί ως κίνηση ακόμη μεγαλύτερης διεύρυνσης της διαφαινόμενης ανισορροπίας αεροπορικών δυνάμεων στο Αιγαίο. Οι συγκεκριμένες ανησυχίες έχουν εκφραστεί προς τις ΗΠΑ. Αλλωστε γι' αυτόν τον λόγο έχει ξεκινήσει και αυτή η μακρόσυρτη διαδικασία αναβάθμισης των τουρκικών F-16, προκειμένου να δοθεί χρόνος στους Τούρκους να εξισορροπήσουν την κατάσταση. Πάντως στο ζήτημα των F-35 τα επόμενα χρόνια θα είναι ιδιαίτερα απαιτητικά για την Αθήνα, καθώς και το 2024-25, εφόσον υπάρξει συμφωνία, θα πρέπει να βρεθεί δημοσιονομικός χώρος. Εκτός αν προτιμηθεί να γίνει πιο συγκροτημένη προσπάθεια στον τομέα των άτοκων δανείων μέσω Foreign Military Funding (FMF), που αυτή τη στιγμή έχει εξασφαλίσει ποσά πολύ μικρότερα από όσα θα απαιτούνταν, μέχρι και της τάξης των 8 δισ. δολαρίων.

Βαριά ατζέντα

Ολα αυτά είναι πολύ σαφές ότι θα βρεθούν την επόμενη ημέρα των εκλογών και στη διμερή ελληνοτουρκική ατζέντα. Υπενθυμίζεται ότι εκκρεμεί ο σχεδιασμός των ΗΠΑ για μια περιοδεία του αρμόδιου υφυπουργού Εξωτερικών για τους ενεργειακούς πόρους Τζέφρι Πάιατ, ο οποίος έχει προς το παρόν μεταφερθεί στο τέλος του θέρους, με σκοπό στάσεις σε όλη την περιοχή, περιλαμβανομένης της Αθήνας και της Αγκυρας. Στην Ουάσιγκτον θεωρούν ότι η ενέργεια μπορεί να λειτουργήσει ως πεδίο συζήτησης. Στην Αθήνα προς το παρόν αντιλαμβάνονται ότι τα δείγματα από την πλευρά της Τουρκίας παραμένουν ενθαρρυντικά, παρά το γεγονός ότι στο πεδίο της ρητορικής κάποιες συνήθειες επιμένουν.

Το νέο δόγμα των 4.000 σελίδων που απειλεί να μπλοκάρει ο Ερντογάν

Της ανταποκρίτριας μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Λίγα χιλιόμετρα μακριά από το Ράσος, το παλαιότερο νεκροταφείο του Βίλνιους –όπου η ταφική συνύπαρξη Πολωνών και Λιθουανών στρατιωτών κατά τον Πολωνο-Σοβιετικό και Πολωνο-Λιθουανικό πόλεμο υπενθυμίζει τις πιο τραγικές ιστορίες της Ανατολικής Ευρώπης στις αρχές του 20ού αιώνα–, οι 31 πλέον ηγέτες της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας καλούνται στις 11 και 12 Ιουλίου να εγκρίνουν τη μεγαλύτερη, εδώ και τρεις δεκαετίες, μεταρρύθμιση της στρατηγικής του ΝΑΤΟ έναντι των σύγχρονων απειλών και, κυρίως, της Ρωσίας. Το «κλειδί» όμως για την ολοκλήρωσή της φαίνεται ότι το κρατάει σε μεγάλο βαθμό ένα επίλεκτο μέλος της Συμμαχίας, με τον δεύτερο μεγαλύτερο στρατό, η Τουρκία. Πρόκειται, μάλιστα, για τη δεύτερη σύνοδο του ΝΑΤΟ, μετά την περυσινή της Μαδρίτης, όπου ο πλέον και μετεκλογικά ενισχυμένος Τούρκος πρόεδρος επιχειρεί εκ νέου να επιβάλει τη λογική του «ανατολίτικου παζαριού» στη Συμμαχία όχι μόνο για την –επί 16 μήνες εκκρεμή– αίτηση εισόδου της Σουηδίας, αλλά και σε διάφορα κρίσιμα σημεία των διαπραγματεύσεων για τη νέα αρχιτεκτονική ασφαλείας της.

Σε περίπου 4.000 σελίδες καταγράφονται τα μυστικά στρατιωτικά σχέδια, που περιγράφουν αναλυτικά το πώς για πρώτη φορά από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου η 74χρονη πια Συμμαχία θα εκσυγχρονίσει το δόγμα της υπενθυμίζοντας έναν από τους βασικούς λόγους της ίδρυσής της, την απειλή της Μόσχας. Κατά τον δεύτερο χρόνο του πιο αιματηρού πολέμου στην Ευρώπη από το 1945, η Συμμαχία προχωρεί στην ολοκλήρωση των λεγόμενων περιοχικών σχεδίων (regional plans), τα οποία, σύμφωνα με νατοϊκή πηγή που μίλησε στην «Κ», επί της ουσίας αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές προς τα κράτη-μέλη για το πώς θα αναβαθμίσουν στρατιωτικές δυνάμεις και μεθόδους με βάση διάφορα σενάρια: από την πιθανότητα ανάπτυξης ρωσικών δυνάμεων στα ανατολικά σύνορα της Συμμαχίας έως επιθέσεις σε υποθαλάσσιες υποδομές, μετά και τις επιθέσεις κατά των αγωγών Nord Stream.

Αρκετοί διπλωμάτες δεν αποκλείουν διμερείς επαφές ηγετών με τον Τούρκο πρόεδρο ή μια μίνι σύνοδο πριν από την έναρξη των εργασιών στο Βίλνιους.

«Οι σύμμαχοι θα γνωρίζουν ακριβώς τι δυνάμεις χρειάζονται, όπως και πού, πώς και πότε θα τις αναπτύσσουν», δήλωσε πρόσφατα ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ για τα σχέδια που θα αναθέτουν σε ενισχυμένα αριθμητικά πλέον νατοϊκά στρατεύματα την υπερράσπιση κρίσιμων περιοχών, που σύμφωνα με διπλωματικές πηγές περιλαμβάνουν συγκεκριμένες ζώνες στην Κεντρική, την Ανατολική Ευρώπη και από τον Ατλαντικό έως την Ανατολική Μεσόγειο, και λεπτομερή ανάλυση πιθανών αντιδράσεων σε ξηρά, θάλασσα και εναέριο χώρο. Υπενθυμίζεται ότι έχουν ήδη αυξηθεί από τη Σύνοδο της Μαδρίτης οι δυνάμεις ταχείας επέμβασης από 40.000 σε 300.000 στρατιώτες και έχουν διπλασιαστεί τα νατοϊκά σύνορα με τη Ρωσία κατά περίπου 2.500 χιλιόμετρα από την είσοδο της Φινλανδίας, τον περασμένο Απρίλιο.

Επομένως για το ΝΑΤΟ η συμπερίληψη της Σουηδίας στα περιοχικά σχέδια είναι κρίσιμης σημασίας και το «βέτο» της Αγκυρας επί της ουσίας «φρενάρει» την ολοκλήρωσή τους, προκαλώντας εκνευρισμό σε άλλοτε παραδοσιακούς συμμάχους της, όπως η Γερμανία, με τον Ολαφ Σολτς να προειδοποιεί μάλιστα την περασμένη Πέμπτη σε ασυνήθιστα αυστηρούς τόνους τον Ερντογάν «να ανοίξει τον δρόμο γι' αυτό». Οι διαπραγματεύσεις αναμένεται να φθάσουν κυριολεκτικά έως το και πέντε της Συνόδου, με νατοϊκή πηγή να επισημαίνει στην «Κ» ότι «δύσκολα θα αρθεί το αδιέξοδο στο οποίο έχει αυτοπαγιδευτεί ο Ερντογάν».

Πιο πιθανό «βλέπει» η ίδια πηγή να βρεθεί μια γενική διατύπωση, με γεωγραφικό προσδιορισμό, προκειμένου να απαλειφθεί η αναφορά στην Κυπριακή Δημοκρατία στα νέα περιοχικά σχέδια που περιλαμβάνουν την Ανατολική Μεσόγειο και η οποία προκάλεσε ακόμη ένα «βέτο» της Αγκυρας στο πρόσφατο Βορειοατλαντικό Συμβούλιο (ΝΑΣ), αλλά και να μην επιμείνει στη μετονομασία ως τουρκικών των Στενών (όπως αναφέρονται στη Συνθήκη του Μοντρέ), όπως συνέβη άλλωστε και στο παρελθόν.

Εκεί, ωστόσο, που δεν θα υποχωρήσει εύκολα η τουρκική πλευρά, συντασσόμενη μάλιστα με αρκετές άλλες χώρες όπως ο Καναδάς και το Λουξεμβούργο –για διαφορετικούς λόγους η καθεμία–, είναι στον φιλόδοξο στόχο της αύξησης των αμυντικών δαπανών πέραν του 2% του ΑΕΠ. Εκβιάζοντας εμμέσως πλην σαφώς την Ουάσιγκτον, η Αγκυρα δηλώνει πρόθυμη να αυξήσει το τρέχον 1,37%, αλλά για την επίτευξή του βάζει εκ νέου στο «κάδρο» το γνωστό ζήτημα τόσο των F-16 όσο και των F-35. Απομένουν τουλάχιστον 15 ημέρες έως ότου βρεθεί «χρυσή τομή» προκειμένου έστω την τελευταία στιγμή να υποχωρήσει η Αγκυρα σε όλα τα σημεία που προβάλλει ενστάσεις, με αρκετούς διπλωμάτες να μην αποκλείουν διμερείς επαφές διαφόρων ηγετών με τον Ερντογάν ή μια μίνι σύνοδο πριν από την έναρξη των εργασιών της Συνόδου στο Βίλνιους, όπως συνέβη και πέρυσι στη Μαδρίτη.

Για την Ουκρανία

Αγνωστο παραμένει εάν στη Σύνοδο του Ιουλίου θα παραστεί ο πρόεδρος της Ουκρανίας Βολοντίμιρ Ζελένσκι, καθώς όπως όλα δείχνουν δεν πρόκειται να δοθεί στο Κιέβο αυτό που επισταμένως έχει ζητήσει, ένα συγκεκριμένο δηλαδή χρονοδιάγραμμα ένταξής του στο ΝΑΤΟ.

Ηδη πάντως οι νατοϊκοί σύμμαχοι επεξεργάζονται μια διατύπωση που θα ξεπεράσει τις προηγούμενες και θα δίνει τον τόνο της «δικαιωματικής ένταξης της Ουκρανίας», μετά τη λήξη του πολέμου. Αλλωστε έχει ήδη συμφωνηθεί, σύμφωνα με νατοϊκές πηγές, η αναβάθμιση της τρέχουσας πολιτικής διασύνδεσης με την Ουκρανία από την υφιστάμενη επιτροπή σε συμβούλιο ΝΑΤΟ - Ουκρανίας, με δικαίωμα ψήφου του Κιέβου και ιδιαίτερη συμβολική αξία, καθώς θα μετέχει ως 32ο μέλος και όχι σε σχήμα 31+1. «Αγκάθι» παραμένει, ωστόσο, η πρόταση του γ.γ. για ένα δεσμευτικό στόχο 500 εκατ. ευρώ ανά έτος για την επόμενη πενταετία για την Ουκρανία, καθώς αρκετά κράτη-μέλη προβάλλουν το επιχείρημα της ευρωπαϊκής αντίστοιχης συνδρομής τους από τους εθνικούς προϋπολογισμούς τους.

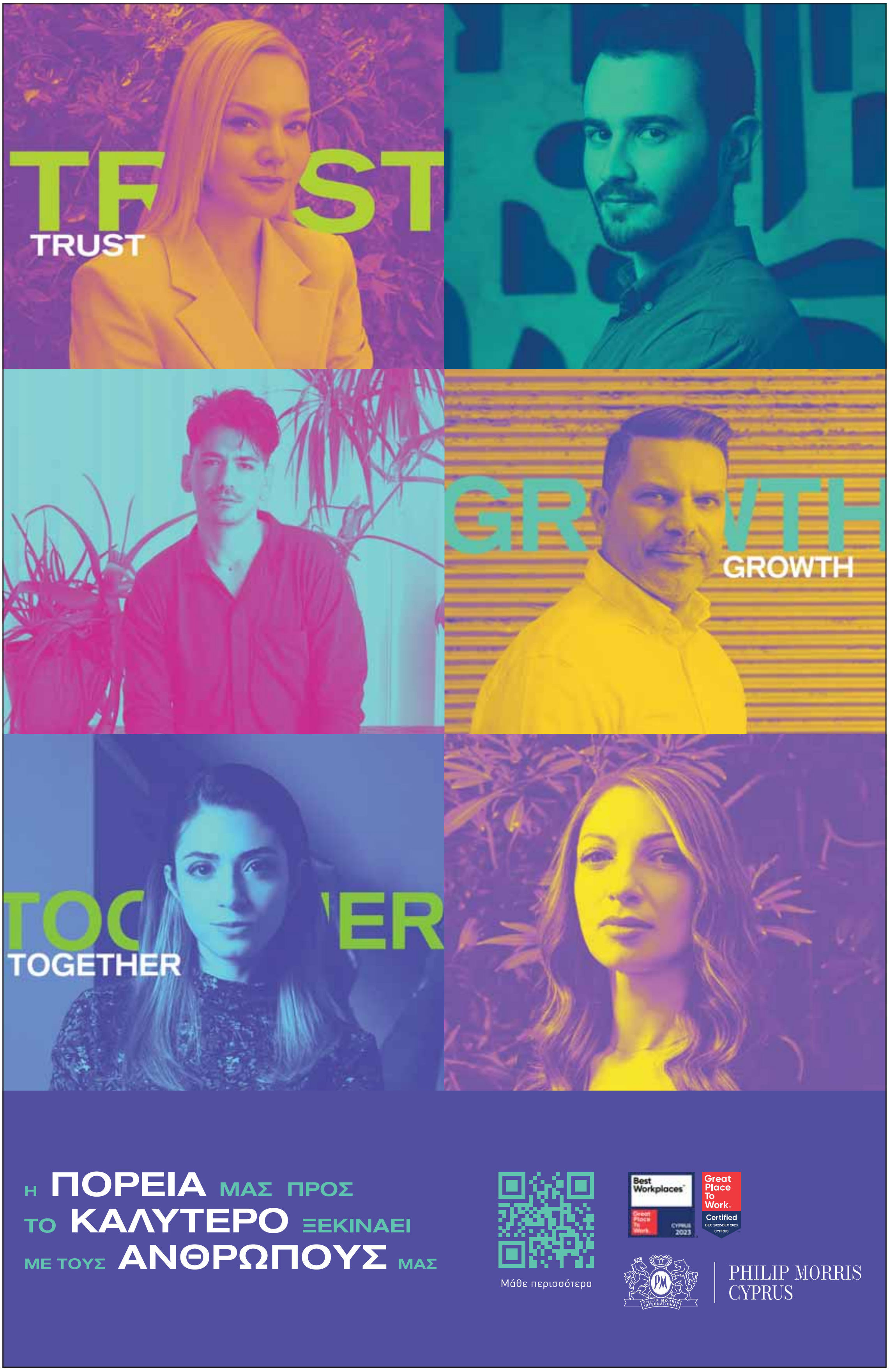
TRUST
GROWTH
TOGETHER
Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΣ ΠΡΟΣ
ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΞΕΚΙΝΑΕΙ
ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΜΑΣ
Μάθε περισσότερα
Best Workplaces
Great Place To Work
Certified
PHILIP MORRIS CYPRUS

Δύο «κουμπιά» επανεκκίνησης

Η μεταρρύθμιση του κράτους και τα ελληνοτουρκικά θα είναι τα ορόσημα μιας νέας εντολής για τον Κυριάκο Μητσοτάκη

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με το βλέμμα στις σημερινές κάλπες και με το σύνολο των δημοσκοπήσεων να προεξοφλεί την επίτευξη του στόχου της αυτοδυναμίας, ο πρόεδρος της Ν.Δ. Κυριάκος Μητσοτάκης, που έχει καταστήσει σαφές πως σε διαφορετική περίπτωση οι νέες εκλογές είναι μονόδρομος, οριστικοποιεί τον σχεδιασμό του για τις πρώτες 100 ημέρες της δεύτερης πρωθυπουργικής θητείας του, που περιλαμβάνει «δύο συν δύο» ορόσημα:

Αμεσες προτεραιότητες και χρονικά, καθώς στις 11 και 12 Ιουλίου είναι προγραμματισμένη η σύνοδος του ΝΑΤΟ στο Βίλνιους της Λιθουανίας, αποτελούν η προσπάθεια επανεκκίνησης των ελληνοτουρκικών σχέσεων μέσω της διαφαινόμενης συνάντησης με τον Τούρκο πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν και η «επικαιροποίηση» του επιτελικού κράτους. Ενώ σε, σχεδόν, παράλληλους χρόνους θα δρομολογηθεί η νομοθέτηση των δεσμεύσεων που περιλαμβάνονται στο οικονομικό πρόγραμμα της Ν.Δ., με τον κ. Μητσοτάκη να αναμένει, εντός του φθινοπώρου, ως τέταρτο κρίσιμο βήμα την επίτευξη του κομβικού στόχου της απόκτησης επενδυτικής βαθμίδας για τη χώρα.

A.P.PHOTO/YORGOS KARAHALIS

Εντυπο υλικό, απαραίτητο για τη διεξαγωγή των σημερινών εκλογών, συσκευάστηκε σε αποθήκη στην Αττική για να διανεμηθεί στα εκλογικά τμήματα. Με το σύνολο των δημοσκοπήσεων να προεξοφλεί την επίτευξη του στόχου της αυτοδυναμίας, το κλείσιμο της κάλπης απόψε μπορεί να σηματοδοτήσει την άμεση έναρξη υλοποίησης του σχεδιασμού των πρώτων 100 ημερών της νέας διακυβέρνησης.

Υπηρεσίες «μιας στάσης»

Πρώτο ορόσημο της διαφαινόμενης νέας κυβερνητικής θητείας της Ν.Δ. σε νομοθετικό επίπεδο θα είναι, όπως έχει γνωστοποιήσει ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης, η ψήφιση, προτού η Βουλή τερματίσει τις εργασίες της για τις θερινές διακοπές ή αμέσως μετά, του νομοσχεδίου για την «επικαιροποίηση της λειτουργίας του κράτους». Σύμφωνα με πληροφορίες, το νομοσχέδιο θα αφορά αλλαγές σε υφιστάμενες δομές, αλλά παράλληλα θα «ακουμπάει» την καθημερινότητα των πολιτών, καθώς θα περιλαμβάνει διατάξεις για τις σχέσεις πολίτη - κράτους, «κουμπώνοντας» με τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει στο πεδίο της εξυπηρέτησης των πολιτών από το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης κατά την προηγούμενη τετραετία.

Ειδικότερα, σύμφωνα με πληροφορίες το νομοσχέδιο θα προβλέπει:

– Ουσιαστική διεύρυνση των υπηρεσιών «μιας στάσης» για τους πολίτες που θα απευθύνονται σε μια υπηρεσία, η οποία θα αναλαμβάνει να διεκπεραιώνει το αίτημα εντός της «περιμέτρου» του Δημοσίου, χωρίς ο ενδιαφερόμενος να υποχρεούται να πηγαίνει ο ίδιος από τον έναν φορέα στον άλλον.

Στις 11-12 Ιουλίου είναι προγραμματισμένη η σύνοδος του ΝΑΤΟ στο Βίλνιους, όπου αναμένεται να υπάρξει η πρώτη επαφή με τον Ταγίπ Ερντογάν.

– Προθεσμίες εντός των οποίων το Δημόσιο θα πρέπει να ανταποκρίνεται σε υποχρεώσεις του ή σε αιτήματα των πολιτών. Μάλιστα στο νομοσχέδιο θα προβλέπεται αποζημίωση των πολιτών, εάν οι προθεσμίες παραβιάζονται.

– Αξιολόγηση, αναδιάρθρωση και ψηφιοποίηση των υφιστάμενων δομών. Το συγκεκριμένο μέτρο εκ πρώτης όψεως δείχνει «ουδέτερο» για τον πολίτη, αλλά μπορεί να συμβάλει καθοριστικά –στο πλαίσιο του κανόνα μία πρόσληψη ανά μία αποχώρηση στο Δημόσιο– στην ενίσχυση του προσωπικού σε τομείς που συνιστούν προτεραιότητα, όπως η Υγεία.

– Αξιολόγηση των προϊσταμένων των δομών του Δημοσίου, με προσπάθεια για στροφή σε πρόσωπα με τεχνοκρατικά χαρακτηριστικά.

Νέο «μοντέλο»

Δεύτερο ορόσημο –παρότι θα προηγηθεί χρονικά– συνιστά η συνάντηση των κ. Μητσοτάκη και Ερντογάν, η οποία θα πραγματοποιηθεί σε μια συγκυρία πολύμηνης αποκλιμάκωσης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, με τους δύο ηγέτες μάλιστα ενισχυμένους από την πρόσφατη αναβάπτιση στη λαϊκή εντολή. Καθώς το αποτέλεσμά της δεν μπορεί να προεξοφληθεί, το μόνο βέβαιο είναι πως θα καταβληθεί προσπάθεια να αξιοποιηθεί ως όχημα για αλλαγή του μοντέλου επικοινωνίας μεταξύ Αθήνας και Αγκυρας. Τα τελευταία χρόνια για πολύ μεγάλα διαστήματα οι δίαυλοι μεταξύ των δύο πλευρών ήταν ανύπαρκτοι ή είχαν περιοριστεί σε στρατιωτικό επίπεδο, με μια στοιχειώδη επαφή των κ. Παναγιωτόπουλου και Ακάρ.

Πλέον υπάρχει η δυνατότητα το μοντέλο να λειτουργήσει «από πάνω προς τα κάτω», δηλαδή τον τόνο να δίνουν ο ίδιος ο πρωθυπουργός, ο πρόεδρος της Τουρκίας και τα γραφεία τους, με στόχο μια νέα σελίδα ελάχιστης δυνατής έντασης στις διμερείς σχέσεις, ακόμη και εάν μια συμφωνία για τις θαλάσσιες ζώνες αποτελεί απομακρυσμένο ζητούμενο. Τα ανωτέρω, βεβαίως, δεν αναιρούν το ότι στη συνάντηση στο Βίλνιους ο κ. Μητσοτάκης θα επαναλάβει τις πάγιες ελληνικές θέσεις για ζητήματα –εάν τεθούν– όπως η κυριαρχία των νησιών και θα αναφερθεί σε άλλα που ανέκυψαν πρόσφατα, όπως η εμπλοκή του τουρκικού προξενείου στην εκλογική διαδικασία.

Στόχος είναι –προτού η Βουλή τερματίσει τις εργασίες της για τις θερινές διακοπές– να ψηφιστεί νομοσχέδιο που θα αναμορφώνει τη λειτουργία του Δημοσίου.

Το βλέμμα στις αγορές

Τρίτος σταθμός στην πορεία των «100 ημερών» της νέας κυβέρνησης θα είναι η ψήφιση των οικονομικών δεσμεύσεων που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα της Ν.Δ. στο πεδίο της οικονομίας. Μεταξύ άλλων προβλέπεται η αύξηση του αφορολογήτου κατά 1.000 ευρώ για τις οικογένειες που έχουν παιδιά –με το μέτρο να αφορά τα εισοδήματα του 2024 και με τους μισθωτούς να έχουν όφελος από τον πρώτο μήνα του νέου έτους–, σταδιακή κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος από το 2025 και βαθμιαία μείωση των τεκμηρίων διαβίωσης επίσης από το ίδιο διάστημα. Αυτό που μένει να αποφασιστεί είναι εάν στο νομοσχέδιο που θα έρθει στη Βουλή θα περιλαμβάνεται το σύνολο των ανωτέρω μέτρων ή μόνο το αφορολόγητο, με τα υπόλοιπα να νομοθετούνται για συμβολικούς κατά βάση λόγους αργότερα, σε συνάρτηση και με τη βελτίωση στα μέτωπα της φορολογικής συμμόρφωσης και της πάταξης της φοροδιαφυγής.

Η επενδυτική βαθμίδα

Τελευταίο, αλλά κρίσιμο ορόσημο για τη νέα κυβέρνηση και τη χώρα αποτελεί η απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας που τοποθετείται το φθινόπωρο, με πιθανότερο μήνα τον Οκτώβριο. Στην Πειραιώς η επενδυτική βαθμίδα προεξοφλείται για τρεις λόγους:

– Πρώτον, όλες οι εγχώριες και διεθνείς προβλέψεις για την πορεία της ελληνικής οικονομίας το 2023 αλλά και στη συνέχεια είναι θετικές.

– Δεύτερον, το στοίχημα της πολιτικής σταθερότητας για την επόμενη τετραετία, εάν επισφραγιστεί στις σημερινές κάλπες, φαίνεται να έχει κερδηθεί: Ο εκλογικός κύκλος μπορεί να περιλαμβάνει τις αυτοδιοικητικές εκλογές τον Οκτώβριο και του χρόνου τον Ιούνιο τις ευρωεκλογές, αλλά οι πολιτικοί συσχετισμοί που έχουν διαμορφωθεί δεν αφήνουν περιθώρια για ανατροπές.

– Τρίτον, ο κ. Μητσοτάκης έχει αποφασίσει να κινηθεί και τη νέα τετραετία με σύνεση και λαμβάνοντας υπόψη τα μηνύματα που θα εκπέμπει η χώρα προς τις αγορές, παρότι υπάρχουν εκτιμήσεις πως στο τέλος του 2023 μπορεί να υπάρξει δημοσιονομικός χώρος ο οποίος δεν αποκλείεται να προσεγγίσει τα 2,5 δισ. ευρώ.

Οι τρεις φυλές της «νέας» Νέας Δημοκρατίας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης στη συνέντευξη που παραχώρησε στον Αλέξη Παπαχελά αμέσως μετά την εκλογική νίκη της 21ης Μαΐου το έθεσε ξεκάθαρα: η επόμενη κυβέρνηση θα είναι «η κυβέρνηση της νέας Νέας Δημοκρατίας». Σε όλη τη διάρκεια μάλιστα της τρέχουσας προεκλογικής περιόδου ο πρόεδρος της Ν.Δ. έχει τονίσει σε κάθε τόνο πως στη διαμόρφωση του νέου υπουργικού συμβουλίου δεν θα παίξει ρόλο η κομματική προέλευση των στελεχών, αλλά μόνο το «ποιος μπορεί να κάνει τη δουλειά». Κατά πόσον η σημερινή Ν.Δ., όπως έχει διαμορφωθεί μετά την ανανέωσή της διά της κάλπης, μπορεί να εξυπηρετήσει το διακηρυγμένο σχέδιο του προέδρου της.

Η στελέχωση του Επικρατείας αποτελεί την καλύτερη ένδειξη για το τι έχει στο μυαλό του ο κ. Μητσοτάκης και ποια είναι η φιλοσοφία που θέλει να αποτυπώσει στη «νέα Ν.Δ.». Το Επικρατείας αποτελείται από στελέχη που, με εξαίρεση τον Θόδωρο Σκυλακάκη και τον Χρήστο Στυλιανίδη, δεν είναι πολιτικά πρόσωπα και δεν έχουν διατελέσει –πλην του πρώην αν. υπουργού Οικονομικών– βουλευτές. Αντίθετα πρόκειται κατά κανόνα για άγνωστα πρόσωπα στο ευρύ κοινό, τα οποία έχουν όμως τη δική τους διαδρομή στον χώρο που εκπροσωπούν και από τον οποίο προέρχονται. Η Ειρήνη Αγαπηδάκη, η Ιωάννα Λυτρίβη, ο Γιώργος Σταμάτης, η Μαρία-Νεφέλη Χατζηιωαννίδου και η Μαρία Πολύζου είναι, όπως το θέτει αρμόδια πηγή, βασικοί εκπρόσωποι του τι κόμμα φαντάζεται ο πρόεδρος της Ν.Δ. Στελέχη που μπορούν να κάνουν τη δουλειά και εκπέμπουν συγκεκριμένα μηνύματα, χωρίς να έχουν σταδιοδρομήσει στην κομματική πυραμίδα.

Πρόσωπα τα οποία βρέθηκαν στη Ν.Δ. με το «άνοιγμα» που ξεκίνησε το 2016 ο κ. Μητσοτάκης, στελέχη που ανέδειξε ο ίδιος και η δεξιά πτέρυγα – το τρίπτυχο της ανανέωσης.

Δύο είδη «ανανέωσης»

Η ανθρωπογεωγραφία της κοινοβουλευτικής ομάδας είναι πιο σύνθετη. Η Ν.Δ. την 21η Μαΐου εξέλεξε 146 βουλευτές, αριθμός ο οποίος αναμένεται να αυξηθεί στην επόμενη Βουλή. Από τους 146 οι 33 ήταν νεοεκλεγέντες, αριθμός που φαίνεται μικρός μεν, αλλά συνιστά μεγαλύτερο ποσοστό ανανέωσης απ' ό,τι στο παρελθόν. Οι νέοι βουλευτές είναι δύο κατηγοριών. Πρώτον, στελέχη που αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της «νέας Νέας Δημοκρατίας» και βρέθηκαν στη Ν.Δ. χάρη στο άνοιγμα που ξεκίνησε το 2016 ο κ. Μητσοτάκης. Πολλά από αυτά πρωταγωνίστησαν ήδη και αναμένεται να είναι στην πρώτη γραμμή και της νέας κυβέρνησης. Ο Κυριάκος Πιερρακάκης, ο Μιχάλης Χρυσοχοΐδης, η Δόμνα Μηχαηλίδου και ο πρώην υπουργός Τάκης Θεοδωρικάκος μπήκαν στη Ν.Δ. επί Μητσοτάκη. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και οι εξωκοινοβουλευτικοί πλέον, αλλά βασικοί «εγκέφαλοι» της μητσοτακικής διακυβέρνησης, Γιώργος Γεραπετρίτης και Ακης Σκέρτσος.

Κοντά σε αυτούς υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός στελεχών που αποτελούν τη δεύτερη κατηγορία ανανέωσης, τα οποία προέρχονται μεν από τη Νέα Δημοκρατία, αλλά αναδείχθηκαν επί Μητσοτάκη. Τέτοια παραδείγματα είναι ο Νίκος Παπαθανάσης, ο Δημήτρης Καιρίδης, ο Τάσος Χατζηβασιλείου, η Μαρία Συρεγγέλα, ο Τάσος Γαϊτάνης, ο Χρήστος Τριαντόπουλος, ο Χρήστος Καπετάνος, ο Σταύρος Παπασωτηρίου και ο Γρηγόρης Τάσιος. Με αυτά τα πρόσωπα δημιουργείται μια νέα μαγιά βουλευτών που μπορούν να χαρακτηριστούν «ακραιφνείς προεδρικοί».

Υπάρχει βέβαια πληθώρα παραδοσιακών στελεχών που επανεξελέγησαν. Πρόκειται για στελέχη που είτε διατηρούν το δικό τους διακριτό στίγμα, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τον Νίκο Δένδια, είτε αποτελούν πολιτικά πρόσωπα που συντάσσονται πλήρως με τον Κυριάκο Μητσοτάκη, αλλά υπηρετούν διαχρονικά τη Ν.Δ. και τους προέδρους της, έχοντας μακρά κομματική διαδρομή, όπως είναι ενδεικτικά ο Κωστής Χατζηδάκης, ο Κώστας Τασούλας και ο Χρήστος Σταϊκούρας. Μια κατηγορία ξεχωριστή αποτελεί και η δεξιά πτέρυγα, εκφραζόμενη κυρίως από τους Αδωνι Γεωργιάδη, Μάκη Βορίδη και Θάνο Πλεύρη, που μπορεί να είναι ενταγμένη πάνω από μία δεκαετία στη Ν.Δ., αλλά εξακολουθεί να αποτελεί διακριτή πτέρυγα.

«Η Ν.Δ. σήμερα είναι ένα κόμμα εν κινήσει που αποτελεί συνένωση της παραδοσιακής Δεξιάς με το πιο φιλελεύθερο κομμάτι», λέει κομματική πηγή στην «Κ».

Και τι είναι τελικά σήμερα η Ν.Δ.; Εμπειρος δημοσκόπος λέει στην «Κ» πως η βάση της Ν.Δ. έχει αλλάξει σε σχέση με 20 χρόνια πριν, καθώς οι τεκτονικές αλλαγές που έφερε η οικονομική κρίση της περασμένης δεκαετίας και η συντονισμένη προσπάθεια ανανέωσης από τον Κυριάκο Μητσοτάκη έχουν φέρει ανακατατάξεις. «Ετσι εξηγείται», λέει η ίδια πηγή, «πως δύο πρώην στελέχη του ΠΑΣΟΚ, ο Κυριάκος Πιερρακάκης και ο Μιχάλης Χρυσοχοΐδης, πρώτευσαν σε δύο δύσκολες περιφέρειες». Η «νέα Νέα Δημοκρατία» είναι ένα κόμμα πιο κεντρώο, χωρίς να έχει απολέσει το παραδοσιακό κομμάτι που είναι και το πιο συμπαγές. «Η Ν.Δ. σήμερα είναι ένα κόμμα εν κινήσει που αποτελεί συνένωση της παραδοσιακής Δεξιάς με το πιο φιλελεύθερο κομμάτι και αυτό θα αποτυπωθεί στο υπουργικό συμβούλιο», λέει κομματική πηγή στην «Κ», θυμίζοντας πως η Ν.Δ. κατάφερε επί Μητσοτάκη να κερδίσει μια ατζέντα «δικαιωμάτων» που αποτελούσε τα προηγούμενα χρόνια προνομιακό χώρο της Αριστεράς και ταυτόχρονα να μιλάει και για τον φράχτη στον Εβρο.

REUTERS/LOUIZA VRADI

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης σε μια ανάπαυλα της πυκνής προεκλογικής εκστρατείας του, στο φέρι για Σαλαμίνα. Στελέχη της Ν.Δ. θεωρούν ότι εφόσον λάβει και σήμερα από το εκλογικό σώμα ισχυρή εντολή, έχει την απαραίτητη συγκρότηση ώστε να αποφύγει την «κατάρα» της δεύτερης τετραετίας.

Αναζητώντας τους οιωνούς στον ορίζοντα της οκταετίας

Είναι σπάνιο ένας πρωθυπουργός να κερδίζει δεύτερη τετραετία με υψηλότερη εκλογική επίδοση. Και ακόμη σπανιότερο, να διευρύνει τη διαφορά από τον δεύτερο. Πώς θα χρησιμοποιήσει ο Κυριάκος Μητσοτάκης αυτό το πολιτικό κεφάλαιο; Πολιτικοί που έχουν συνεργαστεί μαζί του επιχειρούν να το προβλέψουν

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Πώς θα κυβερνήσει ο Κυριάκος Μητσοτάκης αν λάβει σήμερα την ίδια ισχυρή εντολή όπως στις 21 Μαΐου; Θα είναι ένας «Μακρόν μαινόμενος» που θα σαρώσει την κρατική καχεξία και τις υστερήσεις με ορμητικές μεταρρυθμίσεις ή θα τον καταπιούν τα γεγονότα μέσα σε μια κυβέρνηση που σε λίγο καιρό θα μοιάζει ναρκωμένη μέσα στην ευωχία της εξουσίας;

Κατ' αρχάς, ποτέ στα 49 χρόνια της Μεταπολίτευσης η δεύτερη εκλογική νίκη και η δεύτερη τετραετία ενός κόμματος δεν σφραγίστηκε από τον υπερδιπλασιασμό του ποσοστού της διαφοράς του από την αξιωματική αντιπολίτευση. Ούτε στην Ευρώπη, ιστορικά, έχουμε ανάλογο φαινόμενο. Η νίκη της 21ης Μαΐου της Νέας Δημοκρατίας, πέραν του ότι την εδραιώνει στη θέση του πιο ανθεκτικού και διαχρονικού κόμματος εξουσίας της Μεταπολίτευσης, μπορεί να αποτελέσει ιστορική ευκαιρία, αν κατασταλάξει απόψε σε λαϊκή εντολή που θα μπορούσε να συγκριθεί με την εντολή στον Καραμανλή το 1974 ή την «Αλλαγή» του 1981. Θα κερδηθεί ή θα εξανεμιστεί μέσα στη μικροδιαχείριση; Θα αξιοποιηθεί δημιουργικά αυτή η παντοδυναμία από τον Κυριάκο Μητσοτάκη ή μήπως θα αποτελέσει αντικείμενο κατάχρησης, όπως προειδοποιεί η αντιπολίτευση σε μια ύστατη προσπάθεια να αποφύγει την πλήρη συντριβή της;

Τα ιστορικά προηγούμενα

Τα επιτελεία όλων των κομμάτων, συμπεριλαμβανομένης της Ν.Δ., ζαλίστηκαν από το αποτέλεσμα του Μαΐου. Στις κατ' ιδίαν συζητήσεις τους οι επιτελείς διακρίνουν πρωτοφανή χαρακτηριστικά στο σημερινό πολιτικό σκηνικό. Κι αυτό διότι όποιες κι αν ήταν οι συνθήκες, η επανεκλογή στην εξουσία που γεύτηκαν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο Ανδρέας Παπανδρέου, ο Κώστας Σημίτης και ο Κώστας Καραμανλής ήταν λίγο πολύ, κάθε φορά, μια πύρρειος νίκη. Πρώτα απ' όλα ο νόμος της βαρύτητας επενεργούσε και η διαφορά του πρώτου από το δεύτερο κόμμα μειωνόταν κατά 50% ή και ακόμη περισσότερο. Η δεύτερη τετραετία, όσο κι αν άρχιζε με σημαίες και με ταμπούρλα, ήταν η αρχή του τέλους. Γινόταν μάλλον φανερό ότι η νικηφόρος ατζέντα, η αποκατάσταση της δημοκρατίας, η αλλαγή, ο εκσυγχρονισμός και η εναλλαγή στην εξουσία σύντομα θα εξαντλούσε την ενέργειά της. Σήμερα αυτό δεν ισχύει. Η μητσοτακική ενέργεια μάλλον διπλασιάστηκε.

Για να είμαστε ιστορικά και πολιτικά ακριβείς, όπως σημειώνουν βετεράνοι πολιτικοί της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ, ίσως το μοναδικό αντίστοιχο πολιτικό φαινόμενο να παρατηρήθηκε στην Ελλάδα στις εκλογές της 16ης Φεβρουαρίου 1964, όταν η Ενωση Κέντρου (Ε.Κ.) αύξησε τη διαφορά της από την ΕΡΕ από 2,67% που κατέγραψε στις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου 1963 σε 17,5%! Μιλάμε όμως για μια δεύτερη εκλογική αναμέτρηση που διενεργήθηκε μόλις τρεισήμισι μήνες μετά την πρώτη. Κι ενώ η πρώτη αναμέτρηση του Γεωργίου Παπανδρέου το 1963 έγινε με αντίπαλο τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, η δεύτερη έγινε με αρχηγό της ΕΡΕ τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο. Η Ε.Κ. δεν είχε κυβερνήσει παρά ελάχιστες εβδομάδες, ενώ η σημερινή Ν.Δ. συμπλήρωσε σχεδόν μια ολόκληρη τετραετία προτού αναμετρηθεί ξανά με τον ΣΥΡΙΖΑ – μια τετραετία η οποία ήταν από τις δυσκολότερες περιόδους διακυβέρνησης.

Επιπλέον, όπως παρατηρούν έμπειροι πολιτικοί, το ελληνικό αποτέλεσμα του 2023 δεν έχει σαφή ιστορική παραλληλία με εκλογές άλλων χωρών. Ο Ζαν Κλοντ Γιούνκερ ήταν πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου από το 1995 έως το 2013, αλλά πάντοτε ως επικεφαλής κυβερνήσεων συνεργασίας κομμάτων που είχαν μικρές διαφορές στις εκλογικές επιδόσεις τους. Η Αγκελα Μέρκελ, που παρέμεινε καγκελάριος της Γερμανίας από το 2005 έως το 2021 κυβέρνησε δύο φορές μαζί με τους Σοσιαλδημοκράτες (2005-2008 και 2013-2021). Η δεύτερη νίκη του Χέλμουτ Κολ το 1987 στη Γερμανία δεν συνδυάστηκε από την υποχώρηση των Σοσιαλδημοκρατών. Αυτό συνέβη κατά την τρίτη νίκη του Κολ, το 1990, μετά την ενοποίηση της Γερμανίας, όταν η διαφορά αυξήθηκε στις 10 μονάδες.

Αντίστοιχα, η διαφορά που απέσπασε η Μάργκαρετ Θάτσερ από τον Μάικλ Φουτ των Εργατικών στην επανεκλογή της στην πρωθυπουργία της Βρετανίας το 1982 διπλασιάστηκε σε σχέση με την πρώτη νίκη της το 1979 και έφτασε τις 15 μονάδες. Ομως και εκείνες οι ιστορικές βρετανικές εκλογές πραγματοποιήθηκαν έπειτα από τη νίκη των Βρετανών στον πόλεμο των Φόκλαντς, που συνέβαλε στην αποθέωση της Θάτσερ. Οσο για τη δεύτερη νίκη του Τόνι Μπλερ το 2001, η διαφορά των Εργατικών από τους Συντηρητικούς δεν αυξήθηκε, αντίθετα μειώθηκε από τις 11,5 μονάδες του θριάμβου του 1997, στις 9. Οι παραπάνω συγκρίσεις βοηθούν να αντιληφθούμε το μέγεθος του πολιτικού φαινομένου που εκδηλώθηκε και βρίσκεται σε εξέλιξη στην Ελλάδα.

Το έργο που έχει επιτελεστεί μέχρι σήμερα αποτελεί τον μανδύα της αξιοπιστίας για όλα αυτά που θα κάνουμε τη νέα τετραετία, λέει ο Κυριάκος Πιερρακάκης.

Αυγά προς θραύση

«Σήμερα έχουμε την ιστορική ευκαιρία να οδηγήσουμε την Ελλάδα πολύ μπροστά, να κάνουμε ένα μεγάλο άλμα στο μέλλον», λέει στην «Κ» ο Κωστής Χατζηδάκης, ο οποίος εξελέγη πρώτος σε σταυρούς βουλευτής στον Βόρειο Τομέα της Β΄ Αθηνών. Σύμφωνα με όσα λέει ο πολιτικός της Ν.Δ. στους συνομιλητές του, η ειδοποιός διαφορά σε σχέση με άλλες περιόδους είναι η ανεπιφύλακτη κατάφαση της κοινής γνώμης απέναντι στο πρόταγμα των μεταρρυθμίσεων σε ολόκληρο το εύρος της οικονομίας, της δημόσιας διοίκησης και του κοινωνικού κράτους, έτσι ώστε να εξαλειφθούν οριστικά οι κάθε λογής υστερήσεις σε σχέση με τα ευρωπαϊκώς ισχύοντα.

Ο κ. Χατζηδάκης πιστεύει ότι ένα νέο άλμα ανάπτυξης, που θα προστεθεί στην τρέχουσα ισχυρή αναπτυξιακή πορεία, είναι εφικτό και μπορεί να χαρακτηρίσει τη δεκαετία αυτή, συμβάλλοντας καθοριστικά στην οικοδόμηση ισχυρής παραγωγικής βάσης, αλλά και στην πλήρη ανάκτηση του χαμένου χρόνου και της χαμένης ανάπτυξης εξαιτίας των παλινωδιών και της πολιτικής αναταραχής που έφερε η κρίση χρέους. Δεν θεωρεί μάλιστα απίθανο η κατηγορηματική απόρριψη του ΣΥΡΙΖΑ να οφείλεται και στη συνειδητοποίηση των πολιτών ότι η παρελκυστική πολιτική που ακολούθησε ο Αλέξης Τσίπρας ήδη από το 2010, μπορεί να συνέβαλε στην ανακύκλωση της κρίσης και στην καθυστέρηση της εξόδου από αυτήν.

Δεν θα υπάρξουν όμως αντιδράσεις; Δεν θα εκδηλωθούν αντιστάσεις όταν η επόμενη κυβέρνηση θα «σπάει αυγά» για να μαγειρέψει την ομελέτα των μεταρρυθμίσεων; Και επιπλέον, θα είναι πάντα σωστή η κυβέρνηση, ό,τι κι αν αποφασίζει; Η απάντηση είναι ότι ασφαλώς θα εκδηλωθούν αντιδράσεις, είτε λόγω διαφορετικών προσεγγίσεων στις μεταρρυθμίσεις που μπορεί να έχει η αντιπολίτευση, είτε, συνηθέστερα, λόγω της αντίστασης κατεστημένων συμφερόντων στην περικοπή προνομίων. Ωστόσο, όπως υποστηρίζει ο πρώην υπουργός Εργασίας, ο πολιτικός δεν πρέπει να ξεχνάει ότι κάτω από το υπουργικό γραφείο του μπορεί να διαμαρτύρονται θορυβωδώς κάποιες ομάδες πολιτών ενάντια σε μια μεταρρύθμιση, αλλά αν η μεταρρύθμιση αυτή είναι δίκαιη και ευνοεί τα συμφέροντα ευρύτερων κοινωνικών στρωμάτων και πλειοψηφιών, τότε υπάρχει ένας πολλαπλάσιος αριθμός πολιτών που παρακολουθεί από τα σπίτια του και υποστηρίζει και εύχεται ο πολιτικός και η κυβέρνηση να αντέξουν στις διαμαρτυρίες και να πραγματοποιήσουν όσα υποσχέθηκαν.

«Στη φιλοσοφία της κυβέρνησης Μητσοτάκη το εκλέγεσθαι και το κυβερνάν είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους κι αυτό αντανακλάται στο πρόγραμμα που με τόσο λιτό, σαφή και συγκεκριμένο τρόπο διατυπώθηκε και κατατέθηκε στον λαό», λέει ο Κυριάκος Πιερρακάκης αναφερόμενος στους ίδιους προβληματισμούς. Ο πρώτος σε σταυρούς βουλευτής της Ν.Δ. στην Α΄ Αθηνών, υπογραμμίζει ότι οι εκλογές αφορούν το «μετά», δεν είναι επιβράβευση ενός ήδη συντελεσθέντος έργου, ωστόσο τονίζει ότι «το έργο που έχει επιτελεστεί μέχρι σήμερα αποτελεί τον μανδύα της αξιοπιστίας για όλα αυτά που θα κάνουμε τη νέα τετραετία, αφού οι πολίτες επικρότησαν την προγραμματική σαφήνεια και τον καθαρό λόγο του Κυριάκου Μητσοτάκη και αποδοκίμασαν την ασάφεια και την τοξικότητα του πολιτικού και προγραμματικού λόγου της αξιωματικής αντιπολίτευσης».

Δεν υπάρχει λευκή επιταγή, μόνο ισχυρή εντολή ευθύνης για μεγάλες αλλαγές. Από την επόμενη ημέρα θα υπάρχει αυστηρός έλεγχος, εκτιμά ο Ακης Σκέρτσος.

Ο τέως υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης πιστεύει ότι η δεύτερη τετραετία θα επισφραγιστεί από την ολοκλήρωση της υλοποίησης του οράματος της ψηφιακής Ελλάδας, που θα απλώσει μια νέα επαναστατική λογική παντού στο κράτος, στην οικονομία και τη δημόσια διοίκηση, αλλά προσθέτει ότι η ενίσχυση του κοινωνικού κράτους και η προώθηση των απαιτούμενων μεταρρυθμίσεων στην Παιδεία, στην Υγεία και τη Δικαιοσύνη θα συμπληρώσουν την εικόνα και το έργο της κυβέρνησης από εδώ και στο εξής.

Εχει ο Κυριάκος Μητσοτάκης λευκή επιταγή; «Δεν υπάρχει λευκή επιταγή», απαντάει στην «Κ» ο τέως κυβερνητικός εκπρόσωπος Ακης Σκέρτσος. «Μόνο ισχυρή εντολή ευθύνης για μεγάλες αλλαγές. Από την επόμενη ημέρα των εκλογών είμαι βέβαιος –και έτσι πρέπει να γίνει– ότι θα υπάρχει αυστηρός έλεγχος και πίεση για όσα έχουν αδικαιολόγητα καθυστερήσει να γίνουν επί δεκαετίες. Δεν υπάρχει δηλαδή ούτε πίστωση χρόνου ούτε και χρόνος για χάσιμο». Επιπλέον, ο κ. Σκέρτσος υπενθυμίζει στις δημόσιες τοποθετήσεις του ότι η πολιτική Μητσοτάκη συνδυάζει την οικονομική αποτελεσματικότητα με την κοινωνική ευαισθησία. Είναι μια πολιτική ορθολογισμού και αποτελεσματικότητας πέρα από τα πεπαλαιωμένα δίπολα «αριστερά - δεξιά».

Τα απρόβλεπτα

Ολα αυτά όμως δεν σημαίνουν απαραίτητα ότι η κυβέρνηση θα έχει μια αδιατάρακτη πορεία προς την πραγματοποίηση του προγράμματός της. Εμπειρος πολιτικός που δεν βρίσκεται σήμερα στο Κοινοβούλιο έχει πει σε ιδιωτικές συζητήσεις του ότι ο κυριότερος εχθρός των κυβερνήσεων δεν είναι οι αντιπολιτεύσεις ούτε οι διαδηλώσεις, αλλά τα γεγονότα και η αλαζονεία της εξουσίας. Απρόβλεπτα γεγονότα εκδηλώνονται διαρκώς ανατρέποντας εντελώς τις προτεραιότητες των κυβερνήσεων, την ίδια ώρα που η αλαζονεία της εξουσίας, η περίφημη ύβρις, οδηγεί σε λάθη, σε πλάνες και σε καταχρήσεις που συσσωρεύονται και προκαλούν τη νέμεση.

Παρά ταύτα, στέλεχος της Ν.Δ. που δραστηριοποιείται με επιτυχία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και γνωρίζει καλά τον Κυριάκο Μητσοτάκη εκτιμά ότι ο αρχηγός του κόμματος είναι ο πιο καλά θωρακισμένος πολιτικός απέναντι στη «νόσο» της αλαζονείας. «Θυμηθείτε πώς αντέδρασε ο Μητσοτάκης απέναντι στη μεγάλη νίκη της 21ης Μαΐου. Εκανε μια μετρημένη δήλωση στα γραφεία του κόμματος και μετά πήγε στο σπίτι του. Δεν μπήκε στον πειρασμό των πανηγυρισμών. Η αυτοκυριαρχία του είναι τόσο μεγάλη που δεν αφήνει ποτέ τον εαυτό του να παρασυρθεί σε οποιαδήποτε υπερβολή, σε οποιαδήποτε έκφραση αλαζονείας».

Σε ό,τι αφορά τα γεγονότα που πάντοτε παραμονεύουν για να χαλάσουν τα σχέδια των θνητών, η προηγούμενη τετραετία ήταν πυκνή σε απρόβλεπτα, αρνητικά, επιθετικά γεγονότα. Οσοι έχουν συνεργαστεί με τον κ. Μητσοτάκη, όμως, ομονοούν στην εκτίμηση ότι ανταποκρίθηκε καλά στα «απρόβλεπτα γεγονότα, είτε γιατί γνωρίζει να ζητεί δημόσια συγγνώμη με θάρρος και να δεσμεύεται παράλληλα ότι τα παθήματα γίνονται μαθήματα (π.χ. σε ό,τι αφορούσε τις φωτιές, τις υποκλοπές ή τα Τέμπη) είτε γιατί επεξεργάζεται πολλά εναλλακτικά σενάρια με αποτέλεσμα να διαθέτει πάντα έναν «οδικό χάρτη», ακόμη και απέναντι σε μη κανονικές εξελίξεις, όπως ήταν η κρίση στον Εβρο, ή η πανδημία που εξελίχθηκε σε συνδυασμό με την πιο μακρά σε διάρκεια και επίμονη τουρκική επιθετικότητα.

Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τα έως τώρα δείγματα γραφής, ο κ. Μητσοτάκης θα διαχειριστεί την εντολή που όλα δείχνουν ότι θα λάβει σήμερα, πότε ως «Μακρόν μαινόμενος» και πότε ως στωικός και πραγματιστής κυβερνήτης. Το στοίχημα είναι, ούτως ή άλλως, ιστορικών διαστάσεων. Θα μπορεί κανείς να συγκρίνει την Ελλάδα του 2019 με την Ελλάδα του 2027. Ετσι θα προκύψει και η τελική ετυμηγορία.

Από τα 17 στελέχη που επέλεξε ο Αλέξης Τσίπρας για να τον περιστοιχίσουν στην τελευταία προεκλογική διαφήμιση του ΣΥΡΙΖΑ, κανένα δεν ανήκει στην παλαιά φρουρά του κόμματος.

Το χαμένο Κέντρο και η αλλαγή στη βιτρίνα

Οι 34 πιο δύσκολες ημέρες του Τσίπρα

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν κατάφερε να βγάλει από πάνω του το σύνδρομο του δεύτερου κόμματος. Για τον τελευταίο μήνα η αλήθεια είναι πως δεν θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά μετά το «double score» που πέτυχε η Νέα Δημοκρατία εις βάρος του. Πότε μπήκε όμως η συγκεκριμένη «στάμπα» στην αξιωματική αντιπολίτευση; Από το 2019 που ξεκίνησε να μιλάει για την ανάγκη προοδευτικής διακυβέρνησης, ζητώντας απεγνωσμένα να βρει έναν ή και δύο συνοδοιπόρους για να κυβερνήσει, ο ΣΥΡΙΖΑ εμφανιζόταν στα μάτια των πολιτών ως «σίγουρος δεύτερος». Η στρατηγική ήττα περνούσε σαν κινηματογραφική ταινία μπροστά από τα μάτια των επιτελών της Κουμουνδούρου και κανείς δεν την έβλεπε.

Επί τέσσερα χρόνια δεν κατάφερε να αλλάξει και να αποκτήσει δεσμούς με την τοπική κοινωνία, τα συνδικάτα και το φοιτητικό κίνημα. Να φέρει στο προσκήνιο νέα πρόσωπα, να προχωρήσει σε τολμηρές διαγραφές, να προβάλει το πρόγραμμα και να αλλάξει την εκφορά του λόγου του. Η κυβέρνηση είχε αστοχίες στην πανδημία, στην καταπολέμηση της ακρίβειας και στον ανεξέλεγκτο ρόλο της ΕΥΠ με τις παρακολουθήσεις. Ακολούθησαν το τραγικό δυστύχημα στα Τέμπη και οι εικόνες με τις σοβαρές ελλείψεις στο ΕΣΥ. Παρ' όλα αυτά ο ΣΥΡΙΖΑ δεν μπόρεσε να εκμεταλλευθεί τίποτα. Η δημοσκοπική καχεξία συνεχιζόταν. Το 2019 η Κουμουνδούρου έχασε τη μάχη του Κέντρου καταφέρνοντας να συγκεντρώσει το 31,5% του εκλογικού σώματος. Στις 21 Μαΐου τον μεσαίο χώρο δεν τον πλησίασε καν. Και το μεγάλο ερώτημα που θα τεθεί από αύριο είναι η αδυναμία του ΣΥΡΙΖΑ, και προφανώς και του Αλέξη Τσίπρα, να πείσει το μετριοπαθές κεντρογενές κοινό πως μπορεί να το εκπροσωπήσει. Σε κάθε περίπτωση, σε 34 ημέρες ήταν αδύνατον να γίνουν όσα δεν έγιναν σε περίπου 1.400 που ο ΣΥΡΙΖΑ βρέθηκε για δεύτερη φορά στη θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Το κόμμα του Αλέξη Τσίπρα έχασε στο Πέραμα, στον Κορυδαλλό, στο Περιστέρι και στην Αγία Βαρβάρα, γιατί απέναντι στην επιδοματική πολιτική της Νέας Δημοκρατίας δεν μπόρεσε να πείσει ότι μπορεί να προσφέρει κάτι καλύτερο.

Το «ασανσέρ»

Ακόμη και με βελτίωση των ποσοστών του, ο προβληματισμός θα παραμείνει. Η εικόνα ενός κόμματος «ασανσέρ» δεν μπορεί να εμπνεύσει σιγουριά και εμπιστοσύνη στους πολίτες. Τον Μάιο του 2019, στις ευρωεκλογές, με το 23,75% που κατέγραψε, είχε δείξει πως έχει τάσεις εύκολης αποσυσπείρωσης. Η Νέα Δημοκρατία έφτασε ως αξιωματική αντιπολίτευση στο ιστορικό χαμηλό της λαμβάνοντας δύο φορές 28% στην «καρδιά» της οικονομικής κρίσης, το 2015. Το τρίτο χειρότερο ποσοστό που κατέγραψε ως ηττημένη (33,5%) ήταν όταν το ΠΑΣΟΚ του Γιώργου Παπανδρέου, το 2009, κατέλαβε την εξουσία. Πάντα όμως ακολουθούσε κατά πόδας τον μεγάλο αντίπαλό της. Το ίδιο συνέβαινε και όταν η Χαριλάου Τρικούπη βρισκόταν στη θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Αρκετοί στην Κουμουνδούρου υποστηρίζουν πως η προεκλογική περίοδος για την κάλπη της ενισχυμένης αναλογικής σημαδεύτηκε για τον ΣΥΡΙΖΑ από το σποτ που παρουσιάστηκε σε δύο συνέχειες. Στο πρώτο μέρος, νέοι άνθρωποι αποτύπωσαν σε έναν άδειο καμβά το μέλλον που ονειρεύονται: ανθρωπιά, μείωση ΦΠΑ, επίδομα ενοικίου, 13η σύνταξη, συλλογικές συμβάσεις, προσλήψεις στο ΕΣΥ, κράτος δικαίου, κοινωνικό κράτος και δημοκρατία. Στο δεύτερο επεισόδιο, ο Αλέξης Τσίπρας μαζί με τη «φρέσκια φουρνιά» συνεργατών ήρθε να πιστοποιήσει πως είναι δέσμευση για τον ΣΥΡΙΖΑ οι υποσχέσεις να γίνουν πράξεις. Κανένα στέλεχος από τους πρωτεργάτες του αποτελέσματος του 2012 ή της νίκης του 2015 δεν μπήκε στο κάδρο μαζί με τον πρόεδρο. Και το μήνυμα ήταν σαφές. Τι θα γινόταν αν αυτή η καμπάνια είχε υιοθετηθεί πριν από την 21η Μαΐου; Ο Αλέξης Τσίπρας μπορεί να παραμένει το ισχυρό «brand», ωστόσο φάνηκε περίτρανα από το εκλογικό αποτέλεσμα πως χρειάζεται δίπλα του «νέο αίμα». Πρόσωπα που αποτελούν υπόσχεση για το μέλλον, δεν έχουν φθαρεί από την εξουσία, μπορούν να αντιπαρατεθούν δημόσια με επιχειρήματα, χωρίς κορώνες και στερεοτυπικό λόγο, αποφεύγοντας εντάσεις και ακραίες εκφράσεις επαναστατικής γυμναστικής βγαλμένες από την εποχή των μνημονίων.

Τεχνοκράτες και πολιτικοί

Η εκτίμηση πως η αντιπολίτευση που άσκησε ο Αλέξης Τσίπρας ήταν χειρότερη από την κυβέρνησή του ενδεχομένως να είναι υπερβολική. Ο ΣΥΡΙΖΑ από τους πρώτους μήνες μετά την ήττα του 2019 άρχισε να αναδιαμορφώνει το πρόγραμμά του και να το παρουσιάζει. Μια από τις παρεμβάσεις που συζητήθηκαν πιο πολύ ήταν οι προτάσεις του για την πανδημία. Ακολούθησαν οι θέσεις του για το νέο ΕΣΥ. Μόνο που κανείς στην Κουμουνδούρου δεν σκέφτηκε πως σε αυτόν τον τομέα ο Οθωνας Ηλιόπουλος, ο Γρηγόρης Γεροτζιάφας, η Αθηνά Λινού και ο Αθανάσιος Τσακρής θα έπρεπε να έχουν το «μονοπώλιο» στην επικοινωνία. Γιατί όντως το κόμμα διέθετε μια πολύ ισχυρή ομάδα διακεκριμένων επιστημόνων που θα μπορούσαν να δώσουν ένα ειδικό βάρος στο πρόγραμμα του κόμματος και να κερδίσουν την προσοχή του κόσμου. Αντιθέτως, μια κουρασμένη «πολιτική μηχανή» κλήθηκε να αναλάβει έναν μεγάλο όγκο δουλειάς, που απαιτούσε περισσότερη εξειδίκευση και πιο τεχνοκρατικό λόγο. Και αυτό το λάθος δεν έγινε μόνο στην Υγεία. Για όλα τα στελέχη το αποτέλεσμα της σημερινής κάλπης είναι το σήμα για μια επανεκκίνηση διαφορετική, που θα αλλάξει πραγματικά, και όχι μόνο «στα χαρτιά», το κόμμα. Αν και πολλά περιθώρια για βαθιά πολιτική ενδοσκόπηση δεν υπάρχουν, καθώς οι αυτοδιοικητικές εκλογές πλησιάζουν.

Αναχώματα σε Βουλή Νότιας Κορέας

Οι φόβοι για μπάχαλο από «αντικοινοβουλευτικούς ακτιβισμούς» και οι σκέψεις για το πώς θα αντιμετωπιστούν

Της **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

«Υπάρχει ισχυρό ενδεχόμενο μιας Βουλής με έντονο ακτιβισμό», λέει έμπειρο στέλεχος του Κοινοβουλίου. «Με όσα ακούμε, η Βουλή θα γίνει τσίρκο», είναι η πιο άμεση προσέγγιση βουλευτή με μακρά κοινοβουλευτική παρουσία και εμπειρία. «Για όλα υπάρχουν απαντήσεις, δεν πρόκειται να αφεθούν ανεξέλεγκτοι όσοι διακηρυγμένα επιδιώκουν τη διασάλευση της κοινοβουλευτικής τάξης», παρατηρεί πρώην βουλευτής, που έχει θητεύσει σε θέσεις ευθύνης στη Βουλή.

Ισως για πρώτη φορά η σύνθεση της επόμενης Βουλής προκαλεί τόσο έντονες συζητήσεις και προβληματισμό. Παρασκηνιακά ακούγεται ότι ήδη έχουν γίνει και κάποιες συνεννοήσεις, έναντι της προοπτικής να επιδιωχθεί η Βουλή να γίνει τσίρκο, και έχουν εξεταστεί τα διαθέσιμα «εργαλεία» για την αποτροπή του ενδεχομένου. Δεν είναι τυχαίο ότι ακούστηκε μέχρι και το σενάριο αλλαγής στον Κανονισμό της Βουλής, που θα λειτουργούσε ως αποτελεσματικό ανάχωμα απέναντι σε τέτοια σχέδια.

Ολη αυτή τη συζήτηση πυροδότησαν, κατά κύριο λόγο, οι επίμονες αναφορές της κ. Ζωής Κωνσταντοπούλου ότι θα αξιοποιήσει τις πρόνοιες του Κανονισμού της Βουλής για τους διατελέσαντες προέδρους του σώματος, ώστε να έχει περισσότερες φορές και για περισσότερο χρόνο τη δυνατότητα παρέμβασης στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Η κ. Κωνσταντοπούλου επί της ουσίας προαναγγέλλει ολική επαναφορά σε αυτό που ζήσαμε το 2015, όταν θήτευσε ως πρόεδρος της Βουλής και διέπρεψε στην εξαντλητική και εξουθενωτική αξιοποίηση κάθε δυνατότητας του Κανονισμού για να παρατείνει σε βαθμό σκληρής δοκιμασίας τις εργασίες των συνεδριάσεων. Τώρα περιγράφει έναν σχεδόν αντικοινοβουλευτικό ακτιβισμό και πάλι βασισμένο στη μέχρι τελικής πτώσεως διεκδίκηση αυξημένων προνομίων για την ίδια.

Ονειρο απατηλό...

«Δεν ξέρει πού πάνε τα τέσσερα», είναι το σχόλιο έμπειρου κοινοβουλευτικού στελέχους για όσα η πρώην πρόεδρος της Βουλής επικαλείται. Ο ίδιος διευκρινίζει ότι η κ. Κωνσταντοπούλου κάνει το λάθος να αθροίζει προνόμια διαφορετικών ιδιοτήτων, κάτι που δεν μπορεί να ισχύσει στη Βουλή με βάση τον Κανονισμό. «Μόνο με μία ιδιότητα κάθε φορά μπορεί να συμμετέχει κάποιος στη Βουλή. Αυτό είναι σαφές. Να σας πω ένα παράδειγμα: όταν ένας υπουργός, που είναι ταυτόχρονα και βουλευτής, τοποθετείται για να υποστηρίξει ένα νομοσχέδιο στη Βουλή, μπορεί να μιλήσει για 15 λεπτά. Δεν μπορεί στη συνέχεια να ζητήσει ξανά τον λόγο για να μιλήσει για άλλα 7 λεπτά ως βουλευτής», υποστηρίζει ο ίδιος και τονίζει ότι αυτά τα θέματα είναι σαφή από τον Κανονισμό της Βουλής και υπάρχουν σχετικές γνωματεύσεις της επιστημονικής υπηρεσίας. Σε ερώτηση για παλαιότερο δείγμα γραφής της κ. Κωνσταντοπούλου, όταν ως πρόεδρος της Βουλής κατέβαινε από την έδρα και ζητούσε και λάμβανε τον λόγο ως βουλευτής, για να τοποθετηθεί με αυτή την ιδιότητα πάνω σε συζητήσεις της Ολομέλειας, ο ίδιος αναφέρει ότι αυτό προβλέπεται από τον Κανονισμό, σε αντίθεση με άλλα που τώρα η κ. Κωνσταντοπούλου επικαλείται.

Ενα άλλο παράδειγμα που παραθέτει στέλεχος του Κοινοβουλίου με μεγάλη εμπειρία είναι το εξής: «As πούμε ότι έχω διατελέσει πρόεδρος της Βουλής. Στη συνέχεια, προκύπτει ανάγκη για υπηρεσιακό πρωθυπουργό και για ένα μήνα θητεύω και ως πρωθυπουργός. Ακολούθως, κατεβάζω δικό μου κόμμα στις εκλογές και καταφέρνω να μπω στη Βουλή. Με τη λογική που ακούμε αυτή την περίοδο, θα έπρεπε να έχω ταυτόχρονα τα προνόμια του πρώην προέδρου της Βουλής, του πρώην πρωθυπουργού, του αρχηγού κόμματος και επικεφαλής κοινοβουλευτικής ομάδας. Μόνος μου μια ολόκληρη διαδικασία κοινοβουλευτική. Δεν υπάρχει αυτό». Μάλιστα, αμφισβητώντας το πόσο καλά γνωρίζει η κ. Κωνσταντοπούλου τα της λειτουργίας της Βουλής, σημειώνει ότι περισσότερα δικαιώματα έχει ως αρχηγός κόμματος παρά ως πρώην πρόεδρος της Βουλής. Προφανώς το «κλειδί» στην όλη συζήτηση είναι το άθροισμα ιδιοτήτων και προνομίων, που η κ. Κωνσταντοπούλου υπονοεί, αλλά οι υπόλοιποι δηλώνουν ότι δεν μπορεί να ισχύσει.

«Περισσότερο ανοίγει αυτή τη συζήτηση για να μαζέψει ψήφους. Να πείσει ότι θα μπει στη Βουλή και θα τα κάνει μπάχαλο. Κάτι αντίστοιχο είχε επιδιωχθεί και από τη Χ.Α.», τονίζει έμπειρος κοινοβουλευτικός και προσθέτει ότι «μπορεί να μη δημοσιοποιούνται, αλλά έχουν εφαρμοστεί πειθαρχικά μέτρα εναντίον βουλευτών που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επιδίωξαν να προκαλέσουν μπάχαλο. Οι περικοπές μισθού είναι ένα μέτρο, που αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματικό. Και υπάρχουν και άλλες δυνατότητες. Δεν είναι "γυμνή" η Βουλή από πλαίσιο προστασίας μιας ορθής λειτουργίας. Ούτε είναι η πρώτη φορά που θα επιχειρηθεί κάτι τέτοιο. Εχουν γνώσιν οι φύλακες».

Εκφράζεται, πάντως, κάποιος προβληματισμός για μια περίοδο προσαρμογής που θα απαιτηθεί μέχρι να κατασταλάξουν όλα αυτά. Θεωρείται βέβαιο ότι, εφόσον μπουν στη Βουλή, οι βουλευτές μικρότερων κομμάτων –οι περισσότεροι "δείχνουν" την Πλεύση Ελευθερίας και τη Νίκη, αλλά υπάρχει και ο «άγνωστος Χ», οι Σπαρτιάτες, που αναπτύσσουν δυναμική εισόδου στη Βουλή στα τελευταία μέτρα της προεκλογικής κούρσας, με τις ευλογίες και τη στήριξη του Ηλία Κασιδιάρη– θα επιχειρηθούν διαφόρων μορφών παρεμβάσεις και ιδιότυπες ακτιβιστικές πράξεις.

Κανένας Αλτουσέρ...

«Κινδυνεύουμε να δούμε εικόνες που θα θυμίζουν τη Βουλή της Νότιας Κορέας», αναφέρει έμπειρη βουλευτής. Σε ερώτηση εάν όντως πιστεύει ότι θα βρεθούμε ενώπιον της προοπτικής ακόμη και συμπλοκών στα έδρανα, διευκρινίζει: «Βλέπουμε την κορυφή, τους επικεφαλής αυτών των κομμάτων και επί της ουσίας δεν γνωρίζουμε παρά ελάχιστα για τους υπόλοιπους υποψηφίους που διεκδικούν να μπουν στη Βουλή. Το βέβαιο είναι ότι δεν θα είναι οι σύγχρονοι Αλτουσέρ, που θα επιδιώκουν γόνιμη ιδεολογική αντιπαράθεση». Και εκφράζει ανησυχία για καταστάσεις που θα ωθήσουν σε περαιτέρω απαξίωση του πολιτικού συστήματος και των κοινοβουλευτικών διαδικασιών.

Οι «καρδούλες» μπορεί να έγιναν της μόδας, κάποιοι παλαιοί κοινοβουλευτικοί, ωστόσο, δεν περιμένουν αγάπη, αλλά αντάρτικο.

ΟΙΝΟΧΟΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

ΚΡΗΤΗ

Οι άνθρωποι, οι ποικιλίες, το μέλλον

ΔΟΚΙΜΑΣΑΜΕ
220
ΕΤΙΚΕΤΕΣ

FOCUS
ΚΥΔΩΝΙΤΣΑ
ΜΑΛΑΓΟΥΖΙΑ
ΑΥΓΟΥΣΤΙΑΤΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ
02/07

Η αργή διάβρωση των Συντηρητικών

Ρεπουμπλικανοί και Τόρις μοιάζουν εγκλωβισμένοι στις αμαρτίες και στις δοξασίες του Τραμπ και του Μπόρις Τζόνσον

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

A.P. PHOTO/MATT DUNHAM

Μπόρις Τζόνσον και Ντόναλντ Τραμπ δεν διασταυρώθηκαν μόνο στη φαντασία των πολεμίων τους (εδώ από διαμαρτυρία στο Λονδίνο). Οι δημαγωγικές πρακτικές τους είναι όμοιες, όπως και οι διαρθρωτικές παρενέργειες στα κόμματά τους.

Οι Συντηρητικοί στο Ηνωμένο Βασίλειο και οι Ρεπουμπλικανοί στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι αδελφά κόμματα με μακρά και ένδοξη πορεία. Εδώ και σχεδόν δύο αιώνες, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή διεκδίκησης της εξουσίας στις χώρες τους και έχουν εκπροσωπηθεί από γίγαντες της πολιτικής. Κανένα από τα δύο δεν ήταν πάντα στη σωστή πλευρά της Ιστορίας – αλλά αμφότερα ήταν σταθερά στυλοβάτες της φιλελεύθερης δημοκρατίας και πολέμιοι του λαϊκισμού.

Τουλάχιστον μέχρι πρότινος. Το 2016, η Δύση τραντάχτηκε από τους διαδοχικούς σεισμούς του Brexit και της εκλογής του Ντόναλντ Τραμπ στην προεδρία των Ηνωμένων Πολιτειών. Προ περίπου δύο εβδομάδων, την ίδια ημέρα, απαγγέλθηκαν για πρώτη φορά κατηγορίες για ομοσπονδιακά αδικήματα στον Τραμπ και ο Μπόρις Τζόνσον, ο πιο ένθερμος θιασώτης της βρετανικής εξόδου από την Ε.Ε., ανακοίνωσε ότι παραιτείται από βουλευτής.

Στην περίπτωση του Τραμπ, η είδηση αυτή επ' ουδενί συνεπάγεται το τέλος της ταραχώδους παρουσίας του στο προσκήνιο της αμερικανικής πολιτικής ζωής. Είναι το μεγάλο φαβορί για το χρίσμα των Ρεπουμπλικανών για τις προεδρικές εκλογές του 2024 και μπορεί κάλλιστα τον Ιανουάριο του 2025 να επανέλθει στον Λευκό Οίκο. Ο Τζόνσον δεν δείχνει ούτε αυτός πρόθεση «να πάει ήσυχος στη νύχτα την καλή» – αλλά είναι πολύ βαρύτερα λαβωμένος πολιτικά.

Ατιμωτική έξωση

Την περασμένη Δευτέρα, η Βουλή των Κοινοτήτων ενέκρινε με συντριπτική πλειοψηφία την έκθεση της επιτροπής προνομίων, σύμφωνα με την οποία ο Μπόρις Τζόνσον παραπλάνησε εσκεμμένα το βρετανικό Κοινοβούλιο σχετικά με τις παράνομες συγκεντρώσεις που έλαβαν χώρα στην περίοδο της καραντίνας (το σκάνδαλο Partygate). Συνολικά 354 βουλευτές, μεταξύ των οποίων 118 Τόρις, στήριξαν τα ευρήματα της έκθεσης· μόλις επτά την καταψήφισαν. Διακόσια είκοσι πέντε μέλη της Βουλής των Κοινοτήτων, μεταξύ των οποίων και ο πρωθυπουργός Ρίσι Σούνακ, είτε δήλωσαν αποχή είτε δεν συμμετείχαν καν στη διαδικασία.

Η 106 σελίδων έκθεση της επιτροπής προνομίων, την οποία συνυπέγραψαν και τα επτά μέλη της (της κυβερνητικής πλειοψηφίας και της αντιπολίτευσης), είναι κόλαφος για τον πρώην πρωθυπουργό. Καταδεικνύει ότι είπε ψέματα επανειλημμένως στο Κοινοβούλιο, ακόμη και σε δηλώσεις αναδίπλωσης για προηγούμενα ψεύδη. Συνέχισε να ψεύδεται στη διάρκεια της έρευνας για τα πεπραγμένα του, κατά τη διάρκεια της οποίας ενορχήστρωσε μια εκστρατεία εκφοβισμού και σπίλωσης των βουλευτών της επιτροπής η οποία χαρακτηρίζεται στην έκθεση ως «επίθεση κατά των δημοκρατικών μας θεσμών». Ο Τζόνσον είναι ο πρώτος πρωθυπουργός στη βρετανική ιστορία που κρίθηκε ένοχος για εσκεμμένη παραπλάνηση της Βουλής των Κοινοτήτων.

> *Παρά την απαγγελία κατηγοριών, ο Τραμπ παραμένει φαβορί για το χρίσμα ενόψει των εκλογών του 2024, ενώ και ο Τζόνσον, παρότι πολιτικά λαβωμένος, δεν πρόκειται να αποσυρθεί ησύχως.*

Το επεισόδιο δεν μοιάζει να τον συνέτισε. Μίλησε για «στημένη» διαδικασία («kangaroo court») και ξεκίνησε ήδη να αρθρογραφεί για την Daily Mail – παραβιάζοντας έναν ακόμη κανόνα, που προβλέπει ότι έπρεπε να ενημερώσει πρώτα την αρμόδια συμβουλευτική επιτροπή. Θα είναι ένα χρήσιμο σημείο βολής από το οποίο μπορεί να κατακεραυνώνει, όποτε το επιθυμεί, την κυβέρνηση Σούνακ.

Η ικανότητά του να συνεχίσει να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στη βρετανική πολιτική, ωστόσο, δείχνει να έχει πληγεί βαριά. Είναι πλέον πρώην βουλευτής, δεν θα είναι υποψήφιος στις εκλογές του 2024 και η δημοτικότητά του έχει καταβαραθρωθεί.

Η θέση του Τζόνσον είναι πολύ δυσμενέστερη από αυτήν του Τραμπ για τρεις λόγους, εξηγεί ο Ρόμπερτ Φορντ, καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ και συγγραφέας (μαζί με τον Μάθιου Γκούντγουιν) του βραβευμένου βιβλίου «Revolt on the Right» (Routledge). «Με το σύστημα των προκριματικών, τα κόμματα στις ΗΠΑ είναι πολύ πιο πορώδη από ό,τι στη Βρετανία. Επιπλέον, ο Αμερικανός πρόεδρος έχει άμεση λαϊκή εντολή, σε αντίθεση με τον Βρετανό πρωθυπουργό, άρα είναι πολύ πιο δύσκολο να εξοβελιστεί», σημειώνει.

Τέλος, προσθέτει ο καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου του Μάντσεστερ, η πόλωση στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι σημαντικά μικρότερη από αυτή που επικρατεί στις Ηνωμένες Πολιτείες, δυσχεραίνοντας τα όποια σχέδια του Τζόνσον για ολική επαναφορά. «Είναι χαρακτηριστικό ότι περίπου οι μισοί ψηφοφόροι των Συντηρητικών στις εκλογές του 2019 αποδοκιμάζουν πλέον τον πρώην πρωθυπουργό – είναι εξίσου αντιδημοφιλής με τη δική του βάση όσο ήταν ο Τζέρεμι Κόρμπιν στις τάξεις των Εργατικών πριν από τέσσερα χρόνια. Επιπλέον, περισσότεροι από τους μισούς Συντηρητικούς ψηφοφόρους θεωρούν ότι είναι ανέντιμος και ότι σωστά παραιτήθηκε από τη Βουλή».

«Τον έχουν ξεγράψει πολλές φορές στο παρελθόν και διέψευσε τις προβλέψεις», παραδέχεται ο Φορντ. «Αυτή τη φορά, όμως, η επάνοδός του θα είναι πολύ πιο δύσκολη υπόθεση».

Απτόητος από τις διώξεις

Ο Ντόναλντ Τραμπ, από την πλευρά του, παρά τις δύο διώξεις εναντίον του και περισσότερες που εκκρεμούν, παρά τις διαδοχικές ήττες στις οποίες έχει οδηγήσει τους Ρεπουμπλικανούς (2018, 2020, μη ανακατάληψη της Γερουσίας το 2022), συνεχίζει να προελαύνει προς το χρίσμα των Ρεπουμπλικανών για τις προεδρικές εκλογές του 2024. Σε δημοσκόπηση του Reuters/IPSOS στις 12 Ιουνίου, περισσότεροι από 4 στους 5 Ρεπουμπλικανούς απάντησαν ότι οι κατηγορίες εναντίον του έχουν πολιτικά κίνητρα.

Σύμφωνα με δημοσκόπηση (NPR/PBS NewsHour/Marist) που δημοσιεύθηκε στις 16 Ιουνίου, το 83% των Ρεπουμπλικανών απάντησε ότι πρέπει να παραμείνει στην κούρσα για τον Λευκό Οίκο, ενώ το 64% δήλωσε υποστήριξη στην υποψηφιότητά του. Η δημοτικότητά του μεταξύ των Ρεπουμπλικανών και των ανεξάρτητων ψηφοφόρων με ροπή προς τους Ρεπουμπλικανούς έχει αυξηθεί κατά οκτώ μονάδες σε σχέση με τον περασμένο Φεβρουάριο (όταν ακόμη δεν του είχαν απαγγελθεί κατηγορίες για καμία από τις δύο υποθέσεις).

Ο Τραμπ εξακολουθεί να απολαμβάνει συντριπτικό προβάδισμα στη μάχη για το προεδρικό χρίσμα του κόμματος. Σύμφωνα με τον μέσο όρο του realclearpolitics.com, προηγείται στις εθνικές δημοσκοπήσεις κατά 31 μονάδες του κυβερνήτη της Φλόριντα, Ρον ντε Σάντις. Αλλά και στις πολιτείες όπου θα γίνουν οι πρώτες αναμετρήσεις (Αϊόβα, Νιου Χαμσάιρ) είναι μπροστά κατά περισσότερες από 20 μονάδες.

Ο δρόμος προς τον Λευκό Οίκο, φυσικά, δεν θα είναι σπαρμένος με ροδοπέταλα. Στη δημοσκόπηση του NPR/PBS NewsHour/Marist, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων έκρινε ότι, μετά την απαγγελία κατηγοριών για την υπόθεση των απόρρητων εγγράφων στο Μαρ-α-Λάγκο, ο τέως πρόεδρος οφείλει να αποσυρθεί από την προεκλογική εκστρατεία. Αλλά ο έλεγχός του επί του κόμματος δείχνει να παραμένει ασφυκτικός όσο ποτέ.

«Το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα έχει αποκτήσει κινηματικό χαρακτήρα – που διαμορφώνεται από τη σχέση μεταξύ "λαϊκιστών" προέδρων και κοινωνικών κινημάτων», εξηγεί στην «Κ» ο Σίντνεϊ Μίλκις, καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής του Miller Center του Πανεπιστημίου της Βιρτζίνια. Αυτό έχει δύο βασικές αιτίες –υπογραμμίζει– την επέκταση της εκτελεστικής εξουσίας και τις μεταρρυθμίσεις που περιόρισαν την επιρροή των τοπικών ηγετών των κομμάτων στην επιλογή των προεδρικών υποψηφίων και δημιούργησαν ένα πλειοψηφικό σύστημα προκριματικών, με ισχυρό ρόλο των ΜΜΕ, που ευνοεί τους outsiders.

Θέλουν περισσότερο κράτος

Βάσει της ανάλυσης του Μίλκις, ο μετασχηματισμός των Ρεπουμπλικανών σε δεξιό λαϊκιστικό κόμμα έχει συνοδευτεί από την εγκατάλειψη του συντηρητικού ιδεώδους του αντικρατισμού: «Αντί να συρρικνώσουν το κράτος, οι σύγχρονοι Ρεπουμπλικανοί θέλουν να το επιστρατεύσουν για συντηρητικούς σκοπούς: νόμο και τάξη, την υπεράσπιση παραδοσιακών αξιών, τον έλεγχο των συνόρων, μερκαντιλιστική εμπορική πολιτική, εξωτερική πολιτική America First».

«Ο συνδυασμός εκτελεστικής πρωτοβουλίας, κοινωνικού ακτιβισμού και κομματικής πόλωσης έφτασε στο αποκορύφωμά του με τον Ντόναλντ Τραμπ – έναν ευφυή δημαγωγό που προσθέτει τα επικίνδυνα συστατικά του χαρίσματος και της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο αυταρχικό συνονθύλευμα που μαγειρεύεται», συνεχίζει ο Αμερικανός πολιτικός επιστήμονας. «Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας του 2016, ο Τραμπ και οι πολιτικοί του σύμβουλοι –πολύ πιο οξυδερκείς από όσο τους αναγνωρίζεται– ενίσχυσαν την εικόνα του ως χαρισματικού ηγέτη, αποκτώντας τον έλεγχο όλων των πολιτειακών κομματικών οργανώσεων και σφυρηλατώντας τη σχέση του με τη βάση, με τη βοήθεια των ζωτικής σημασίας μαζικών συγκεντρώσεων».

Ο Τραμπ, καταλήγει, «δεν δημιούργησε το τρέχον πολιτικό πλαίσιο, αλλά έδρασε ως καταλύτης για μακροπρόθεσμες τάσεις που έχουν μετατρέψει το GOP (Grand Old Party) σε ένα κόμμα που εκφράζει μια αμερικανική εκδοχή αυταρχικού (χριστιανικού) εθνικισμού. Προωθεί τον νόμο και την τάξη με τη συμβατική έννοια – ο Τραμπ έχει στενή σχέση με πολιτειακές και τοπικές οργανώσεις της αστυνομίας. Αλλά απειλεί το κράτος δικαίου υπό την ευρύτερη έννοια – τους συνταγματικούς τύπους και θεσμούς».

Ο Σίντνεϊ Μίλκις, καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής του Miller Center του Πανεπιστημίου της Βιρτζίνια, επισημαίνει στην «Κ» πως «το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα έχει αποκτήσει κινηματικό χαρακτήρα, ο οποίος διαμορφώνεται από τη σχέση μεταξύ "λαϊκιστών" προέδρων και κοινωνικών κινημάτων».

Ο Ρόμπερτ Φορντ, καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ, αναφέρει πως οι περισσότεροι από τους μισούς Συντηρητικούς ψηφοφόρους θεωρούν τον Μπόρις Τζόνσον ανέντιμο και εκτιμά πως η θέση του είναι πολύ δυσμενέστερη από εκείνη του Ντόναλντ Τραμπ.

Ρεύματα και ταυτότητες πέρα από τα πρόσωπα

Ο Τραμπ και ο Τζόνσον διαφέρουν πολύ στο βιογραφικό τους, στο πολιτικό τους ύφος, ακόμη και στις πολιτικές τους σε ζωτικά θέματα (για παράδειγμα, τον πόλεμο στην Ουκρανία). Ωστόσο, σύμφωνα με τον Ρόμπερτ Φορντ, έχουν και κάποια κοινά χαρακτηριστικά, που εξηγούν την απήχησή τους αλλά και τη ζημία που προκάλεσαν στο πολιτικό σύστημα των χωρών τους.

«Έχουν και οι δύο την ικανότητα να συνδέονται απευθείας με τους ψηφοφόρους, ειδικά αυτούς με μειωμένο ενδιαφέρον για την πολιτική, εμφανιζόμενοι ως διαφορετικοί από τον μέσο πολιτικό, ξεχωριστοί», σημειώνει ο Βρετανός καθηγητής. «Αλλά είναι και οι δύο απολύτως αναξιόπιστοι, ενδιαφέρονται μόνο για το δικό τους συμφέρον και την προσωπική τους ανέλιξη. Και δεν αναγνωρίζουν θεσμούς και περιορισμούς – οι κανόνες και η λογοδοσία αφορούν τους άλλους».

> *«Οι μισοί βουλευτές του Συντηρητικού Κόμματος μπορούν να χαρακτηριστούν δεξιοί λαϊκιστές», σχολιάζει ο Ρόμπερτ Φορντ.*

Ανεξαρτήτως της τύχης του Τζόνσον, πάντως, η ροπή προς τον δεξιό λαϊκισμό αναμένεται να συνεχιστεί στο Ηνωμένο Βασίλειο. «Οι μισοί βουλευτές του Συντηρητικού Κόμματος σήμερα μπορούν να χαρακτηριστούν δεξιοί λαϊκιστές», σχολιάζει ο καθηγητής Φορντ. «Αυτό θα είναι πιθανόν το επίδικο της μάχης για την ηγεσία του κόμματος μετά τη διαφαινόμενη ήττα στις επόμενες εκλογές – αν θα γίνει ή όχι ένα δεξιό λαϊκιστικό κόμμα. Θα μπορούσε επίσης να προκύψει κάποιο νέο κόμμα τύπου (Νάιτζελ) Φάρατζ».

Είναι ένα φαινόμενο που τροφοδοτείται από μια σειρά αιτιών, εξηγεί: «Θέματα ταυτότητας, αξιακές διαφορές μεταξύ των γενεών, χάσματα στην εκπαίδευση, δυσαρέσκεια με την πολιτική». Η Βρετανία, λέει, δεν έχει ένα ασυνήθιστα ισχυρό τέτοιο ρεύμα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. «Η διαφορά είναι ότι, λόγω του εκλογικού συστήματος, κόμματα με αυτόν τον προσανατολισμό δύσκολα μπαίνουν στο Κοινοβούλιο. Αντ' αυτού, ασκούν εμμέσως την επιρροή τους με τον αντίκτυπο που έχουν στους Συντηρητικούς – ο οποίος την τελευταία δεκαετία έχει αποδειχθεί αξιοσημείωτα έντονος».

Εξίσου ρόδινες είναι οι προοπτικές του δεξιού λαϊκισμού και στις Ηνωμένες Πολιτείες. «Ο τραμπισμός δεν είναι απλώς ένα ρεύμα πίστης στην προσωπικότητα – έχει αλλάξει τον χαρακτήρα των Ρεπουμπλικανών», εξηγεί ο Μίλκις. «Όλοι οι αντίπαλοί του για το χρίσμα πρεσβεύουν κάποια μορφή αυταρχικού εθνικισμού. Ο Τραμπ είναι σύμπτωμα εξελίξεων που λαμβάνουν χώρα εδώ και περισσότερο από μισόν αιώνα – η επιρροή του δεν θα εξαλειφθεί όταν φύγει από το προσκήνιο».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Τα σχοινιά, τα βίντεο και οι αντιφατικές μαρτυρίες

Τι (δεν) ξέρουμε για το ναυάγιο της Πύλου, με βάση τις διπλές καταθέσεις και τα στοιχεία που παρουσιάζει το Λιμενικό

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Εχουν περάσει 12 ημέρες από το πολύνεκρο ναυάγιο του αλιευτικού νοτιοδυτικά της Πύλου και τα κενά, όπως και τα αναπάντητα ερωτήματα, στην υπόθεση παραμένουν πολλά. Η «Κ» επιχειρεί σήμερα μέσα από ερωτα-παντήσεις να ρίξει φως σε σκοτεινές πτυχές της τραγωδίας.

Εγινε ή όχι προσπάθεια ρυμούλκησης του μοιραίου αλιευτικού από το Λιμενικό;

Στις πρώτες λεπτομερείς ανακοινώσεις του το Λιμενικό παρέλειψε να κάνει αναφορά στη χρήση σχοινιού από το πλήρωμα του πλοίου «920» που προσέγγισε το αλιευτικό πριν βυθιστεί.

Στην ένορκη κατάθεσή του, πάντως, ο κυβερνήτης περιέγραψε ότι έδεσε ένα «μικρό κάβο» στο πλοιάριο με τους μετανάστες. Κατέθεσε επί λέξει: «Περί την 23.50 βρισκόμενοι πλησίον του, τους δόθηκε ένας μικρός κάβος με σκοπό να το προσεγγίσουμε και να διαπιστώσουμε τι ακριβώς χρειάζεται (...) Παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις αν θέλουν βοήθεια - συνδρομή μάς αγνόησαν και περί ώρα 23.57 έλυσαν τον κάβο που τους είχαμε δώσει».

Στελέχη του Λιμενικού δηλώνουν ότι η χρήση κάβου προσέγγισης αποτελεί συνήθη πρακτική κατά τη διάρκεια των ελέγχων στη θάλασσα και ότι ουδεμία σχέση έχει με απόπειρα ρυμούλκησης. Το αλιευτικό εξάλλου ήταν υπερφορτωμένο και η ρυμούλκησή του προς τις ελληνικές ακτές και μάλιστα τη νύχτα θα ήταν ριψοκίνδυνη.

Αναφέρουν ακόμη ότι οι περιοχές ευθύνης έρευνας και διάσωσης (SAR) της Ιταλίας και της Μάλτας απείχαν 70 και 50 ναυτικά μίλια αντίστοιχα και πως ακόμη κι αν στόχος τους ήταν να «σπρώξουν» το αλιευτικό εκτός της ελληνικής περιοχής ευθύνης, αυτό θα απαιτούσε 2 έως 3 ημέρες. Και σίγουρα δεν θα είχε ολοκληρωθεί πριν από το πρώτο φως της ημέρας, όταν θα ξεκινούσαν οι πτήσεις των αεροσκαφών του Frontex.

Ενώπιον της ανακρίτριας, πάντως, οι εννέα διασωθέντες που εξετάστηκαν ως μάρτυρες (υπέδειξαν στις Αρχές τους φερόμενους ως διακινητές) μίλησαν ξεκάθαρα για απόπειρα ρυμούλκησής τους από το «ελληνικό πλοίο», συνδέοντάς τη με τη βύθιση του αλιευτικού. «Το ελληνικό πλοίο έδεσε σχοινί στο μπροστινό μέρος του πλοίου μας και ξεκίνησε να μας τραβάει αργά, όμως το σχοινί κόπηκε (...) Τη δεύτερη φορά που το έδεσαν στην αρχή αισθανθήκαμε ότι μας τραβάνε, μετά το πλοίο μας πήρε κλίση», κατέθεσε 23χρονος Σύρος. «Το ελληνικό πλοίο έριξε σχοινί και το δέσαμε αλλά δεν πρόλαβε να μας μετακινήσει. Ολος ο κόσμος έκανε φασαρία, κάποιοι ζητούσαν βοήθεια και κάποιοι άλλοι ήθελαν να πάνε στην Ιταλία. Το πλοίο μας τότε από ένα δυνατό τράβηγμα πήρε κλίση και κατέληξαν στο νερό», ανέφερε στην κατάθεσή του δεύτερος Σύρος μάρτυρας.

Γιατί οι 9 μάρτυρες αναφέρθηκαν στη χρήση σχοινιού ενώπιον της ανακρίτριας, αλλά δεν είπαν τίποτα σχετικό στις καταθέσεις που προηγήθηκαν στην ασφάλεια του Λιμενικού;

Στις καταθέσεις στο Λιμεναρχείο Καλαμάτας την περασμένη Τετάρτη και Πέμπτη οι 9 υπήκοοι Συρίας και Πακιστάν περιέγραψαν τις συνθήκες του ταξιδιού και υπέδειξαν τα μέλη του κυκλώματος που επέβαιναν στο αλιευτικό. Οταν ρωτήθηκαν για τα αίτια του ναυαγίου, ορισμένοι απάντησαν «κάποια στιγμή το βράδυ ήρθε ένα πλοίο του Λιμενικού για βοήθεια και ξαφνικά το πλοίο τούμπαρε και βρεθήκαμε στο νερό». Αλλοι απέδωσαν τη βύθιση στον μεγάλο αριθμό ατόμων που επέβαινε στο πλοιάριο.

Το πρωί της Παρασκευής μεταφέρθηκαν όπως και οι υπόλοιποι διασωθέντες στο κέντρο φιλοξενίας μεταναστών στη Μαλακάσα. Ενα εικοσιτετράωρο αργότερα, ωστόσο, κατόπιν αιτήματος της ανακρίτριας επέστρεψαν πίσω στην Καλαμάτα προκειμένου να δώσουν συμπληρωματική κατάθεση. Ενώπιόν της εμπλούτισαν την αρχικά λιτή αφήγηση για τις συνθήκες του ναυαγίου και σχεδόν όλοι αναφέρθηκαν στη χρήση κάβου από το Λιμενικό.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα 23χρονου υπηκόου Συρίας. Στους άνδρες του Λιμεναρχείου κατέθεσε ότι «κάποια στιγμή το βράδυ ήρθε ένα σκάφος του Λιμενικού για βοήθεια και ξαφνικά το πλοίο τούμπαρε και βρεθήκαμε στη θάλασσα». Τρεις ημέρες αργότερα στην ανακρίτρια είπε τα εξής: «Προσπάθησε το ελληνικό πλοίο να μας τραβήξει, έκανε μια κλίση το δικό μας καράβι αναλόγως πού πήγαινε ο κόσμος. Κλίση αριστερά, ο κόσμος δεξιά, στην άλλη κλίση δεξιά, ο κόσμος αριστερά, άλλη μια κλίση και έφυγε το καράβι».

Στη διάρκεια των τελευταίων δύο μηνών το ίδιο δίκτυο διακινητών είχε οργανώσει δρομολόγια 18 αλιευτικών σκαφών από τις ακτές της Λιβύης προς την Ιταλία.

Τα στελέχη του Λιμενικού σημειώνουν ότι οι καταθέσεις στο Λιμεναρχείο ελήφθησαν παρουσία μεταφραστών και δίχως να ασκηθεί κανενός είδους πίεση στους μάρτυρες. Παρατηρούν ακόμη ότι η μεταβολή του περιεχομένου των καταθέσεων συμπίπτει με τη μεταφορά των μαρτύρων στη Μαλακάσα όπου –κόντρα στις δικές τους εισηγήσεις– απέκτησαν γρήγορα πρόσβαση μέλη Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και δικηγόροι.

Επιπλέον αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο μεταξύ των διασωθέντων να υπάρχουν και άλλα μέλη του δουλεμπορικού δικτύου που δεν έχουν αποκαλυφθεί (παρότι την έρευνα συνέδραμε και η ΕΥΠ). Σε μια τέτοια περίπτωση δεν αποκλείουν τα συγκεκριμένα πρόσωπα είτε με απειλές είτε με τη δύναμη της πειθούς να έκαναν τους μάρτυρες να μεταβάλουν τη θέση τους με σκοπό να διαχυθεί η ευθύνη για το πολύνεκρο ναυάγιο.

Είναι πάντως αξιοσημείωτο ότι, εκτός των 9 μαρτύρων, και οι 9 διωκόμενοι ως διακινητές απολογούμενοι την Τρίτη ενώπιον της ανακρίτριας συνέδεσαν το ναυάγιο με τη χρήση κάβου και την απόπειρα ρυμούλκησής τους από το πλήρωμα του «920». Οι συλληφθέντες μάλιστα από τις πρωινές ώρες της περασμένης Πέμπτης βρίσκονταν στο κτίριο του Κεντρικού Λιμεναρχείου Καλαμάτας και μετά τη μεταγωγή τους στον εισαγγελέα παρέμειναν κρατούμενοι στην Αστυνομική Διεύθυνση Μεσσηνίας. Η μόνη επικοινωνία που είχαν ήταν με τους διορισμένους από το κράτος συνηγόρους τους, αργά το μεσημέρι του Σαββάτου.

Εχουν το Λιμενικό Σώμα και η ανάκριση στη διάθεσή τους οπτικοακουστικό υλικό ικανό να ρίξει φως στα δραματικά λεπτά που προηγήθηκαν της βύθισης;

Ολοκληρώνοντας την κατάθεσή του ο κυβερνήτης του «920» αναφέρει επί λέξει: «Σας εγχειρίζω ψηφιακό δίσκο που περιέχει βίντεο». Κατά πληροφορίες, δεν πρόκειται για βίντεο από τις κάμερες του περιπολικού σκάφους που αποκτήθηκε το καλοκαίρι του 2021 από την Ιταλία. Κι αυτό διότι, σύμφωνα με πληροφορίες που επιβεβαιώνονται από τρεις διαφορετικές πηγές ενημέρωσης, το καταγραφικό σύστημα του πλοίου (VDR) βρίσκεται εκτός λειτουργίας. Τα βίντεο λοιπόν που δόθηκαν στην ασφάλεια του Λιμεναρχείου Καλαμάτας προέρχονται από το κινητό τηλέφωνο του κυβερνήτη. Σ' αυτά (σ.σ: έχουν τραβηχτεί μέσα από την οθόνη νυχτερινής όρασης) φαίνεται το υπερφορτωμένο αλιευτικό να γέρνει επικίνδυνα δεξιά και αριστερά, παρότι στην περιοχή επικρατεί νηνεμία.

Τους επικίνδυνους κλυδωνισμούς του αλιευτικού, όπως και την άρνηση του πλοιάρχου του να δεχθεί βοήθεια, περιέγραψε στην επίσημη αναφορά του ο καπετάνιος του ελληνικού δεξαμενόπλοιου «Faithfull Warrior», που το βράδυ της Τρίτης 12 Ιουνίου κλήθηκε να παράσχει συνδρομή στο αλιευτικό. «21.45 ο πλοίαρχος έκανε αναφορά στο ελληνικό κέντρο έρευνας και διάσωσης ότι το σκάφος κλυδωνιζόταν επικίνδυνα λόγω υπεράριθμων σε όλα τα καταστρώματα (...) οι επιβαίνοντες δεν θέλουν να αποβιβαστούν σε ελληνικό έδαφος, συμπέρασμα που συνάγεται απ' όλη τη γενική αρνητική στάση του πλοιάρχου του αλιευτικού».

Το βίντεο που έχει τραβηχτεί το πρωί της Τρίτης και απεικονίζει το αλιευτικό να κινείται με σταθερή ταχύτητα, προέρχεται από το αεροσκάφος επιτήρησης Eagle του Frontex. Αντίθετα, το drone που μισθώνει ο οργανισμός και βρίσκεται εγκατεστημένο στην αεροπορική βάση στο Τυμπάκι της Κρήτης, το βράδυ του ναυαγίου δεν βρισκόταν στην Πύλο αλλά επιχειρούσε στη θαλάσσια περιοχή νότια των Καλών Λιμένων, όπου υπήρχε σε εξέλιξη δεύτερο περιστατικό έρευνας για τη διάσωση μεταναστών που επέβαιναν σε ιστιοπλοϊκό σκάφος.

Οι περιοχές ευθύνης της Ιταλίας και της Μάλτας απείχαν 70 και 50 μίλια αντίστοιχα και εάν στόχος ήταν να εξωθηθεί το αλιευτικό εκεί, θα απαιτούνταν 2 έως 3 ημέρες.

Σε ό,τι αφορά την πιθανότητα ύπαρξης ηχητικών αρχείων, πηγές από το Λιμενικό σημειώνουν ότι οι συνεννοήσεις του κυβερνήτη του «920» με το αρχηγείο έγιναν μέσω κινητών και ως εκ τούτου είναι δύσκολη η ανάκτηση συνομιλιών από τη νύχτα του ναυαγίου. Σε κάθε περίπτωση γίνεται προσπάθεια να συλλεγεί όλο το διαθέσιμο αποδεικτικό υλικό, μια και θεωρείται βέβαιο ότι τα αρμόδια στελέχη του Λιμενικού Σώματος θα κληθούν να παράσχουν εξηγήσεις, όχι μόνο στο πλαίσιο της ποινικής έρευνας αλλά και σε όργανα της Ε.Ε., με πρώτο τον οργανισμό Frontex.

Τι γνωρίζουμε για το δουλεμπορικό κύκλωμα που βρίσκεται πίσω από την τραγωδία;

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, στη διάρκεια των τελευταίων δύο μηνών το ίδιο δίκτυο διακινητών είχε οργανώσει ταξίδια 18 αλιευτικών σκαφών από τις ακτές της Λιβύης προς την Ιταλία. Υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει πλοκάμια σε Αίγυπτο, Λιβύη και Ιταλία, ενώ νεότερα δεδομένα από υπηρεσίες ασφαλείας δυτικών χωρών αναφέρουν ότι τα αρχηγικά μέλη του βρίσκονται στη γειτονική Τουρκία. Για τον συντονισμό της έρευνας το αρχηγείο του Λιμενικού ζήτησε από την πρώτη στιγμή τη συνδρομή της ευρωπαϊκής αστυνομικής υπηρεσίας Europol, η οποία μάλιστα έστειλε προς τούτο στελέχη της στην Καλαμάτα. Από την επεξεργασία των έως τώρα δεδομένων, πάντως, προκύπτει ότι οι 9 συλληφθέντες ως διακινητές δεν βρίσκονται καταχωρισμένοι στα αρχεία κάποιας ευρωπαϊκής αρχής. Εάν πράγματι αποδειχθεί ότι μετέχουν στο κύκλωμα, τότε θα πρόκειται για χαμηλόβαθμα, αναλώσιμα στελέχη.

Τήρησε το Λιμενικό το πρωτόκολλο ενεργειών που προβλέπεται σε περιπτώσεις επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης;

Πηγές από το Λιμενικό αναφέρουν ότι οι επιχειρήσεις SAR (Search and Rescue) χωρίζονται σε τρεις φάσεις: αβεβαιότητας, δυσχέρειας και κινδύνου. Για το μοιραίο αλιευτικό αναφέρουν συγκεκριμένα ότι από τις 11 το πρωί της Τρίτης μέχρι και τις 3.30 το μεσημέρι η επιχείρηση βρισκόταν στην 1η φάση της αβεβαιότητας. Από τις εικόνες που είχαν μεταδώσει στον θάλαμο επιχειρήσεων το αεροσκάφος του Frontex και το ελικόπτερο του Λιμενικού, προέκυπτε ότι το πλοιάριο κινείτο αυτοδύναμα, καθώς και ότι οι καιρικές συνθήκες στην περιοχή ήταν καλές. Στις 3.30 μ.μ., ωστόσο, κυρίως λόγω υπέρβαρου κρίθηκε ότι το αλιευτικό βρίσκεται σε δυσχερή θέση και ζητήθηκε από παραπλέοντα σκάφη να παράσχουν συνδρομή. Πρώτο έσπευσε σε βοήθεια το «Lucky Sailor», δίνοντας νερό, τροφή και καύσιμα στο πλοιάριο. Από τα βίντεο που τράβηξαν με τα κινητά τους τα μέλη του πληρώματος προκύπτει ότι η μηχανή του αλιευτικού βρισκόταν σε λειτουργία και ότι στην περιοχή επικρατούσε νηνεμία. Στη συνέχεια το «Lucky Sailor» αποδεσμεύθηκε και στις 7.18 μ.μ. πήρε εντολή ένα δεύτερο παραπλέον πλοίο, το «Faithfull Warrior» να σπεύσει σε βοήθεια. Το δεξαμενόπλοιο έμεινε στην περιοχή μέχρι 20 λεπτά μετά τα μεσάνυχτα όταν και του επετράπη από τον θάλαμο επιχειρήσεων να συνεχίσει την πορεία προς το λιμάνι προορισμού του. Μόνο στη 1.40 π.μ. της Τετάρτης, όταν ο καπετάνιος του αλιευτικού ενημέρωσε με το δορυφορικό του τηλέφωνο ότι η μηχανή έπαψε να λειτουργεί, οι αξιωματικοί στον θάλαμο επιχειρήσεων έκριναν πλέον ότι το πλοιάριο βρίσκεται σε κίνδυνο. Τη στιγμή εκείνη, ωστόσο, στο σημείο δεν υπήρχαν σε κατάσταση αναμονής παραπλέοντα πλοία ούτε σκάφη του Λιμενικού, παρά μόνον το περιπολικό «920». Η θαλαμηγός «Maya Queen», που ταξίδευε από τη Σαρδηνία προς Σούδα, έφθασε στο σημείο αρκετή ώρα μετά το ναυάγιο. Αρμόδιοι Ελληνες αξιωματικοί επιρρίπτουν ευθύνες για το ναυάγιο στο πλήρωμα του αλιευτικού, με το αιτιολογικό ότι δεν δέχθηκε την ελληνική βοήθεια όταν αυτή του προσφέρθηκε.

AP PHOTO/PETROS GIANNAKOURIS

Διασωθέντες από το ναυάγιο του αλιευτικού στην πύλη του κέντρου φιλοξενίας μεταναστών της Μαλακάσας. Κάποιοι από αυτούς άλλαξαν τις καταθέσεις που είχαν δώσει στο Λιμεναρχείο, όπου βρέθηκαν ενώπιον της ανακρίτριας.

Ο Αρης θα αντιμετωπίσει τον νικητή του ζευγαριού Παρτιζάνι-Μπάτε Μπόρισοφ. Από τον δεύτερο προκριματικό γύρο του Conference League ξεκινά το ευρωπαϊκό ταξίδι για ΑΠΟΕΛ, ΑΕΚ και Ομόνοια. Πρώτος αντίπαλος του ΑΠΟΕΛ είναι η Βοϊβοντίνα, η ΑΕΚ ξεκινά απέναντι στην Τορπέντο και η Ομόνοια θα αγωνιστεί ενάντια στην Καμπάλα.

Με λίγη προσοχή μπορούν και οι τέσσερις

Οι κυπριακές ομάδες έχουν καλές πιθανότητες για πρόκριση

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Οι τέσσερις εκπρόσωποί μας στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις έμαθαν από την περασμένη Τετάρτη (21/6) τις πρώτες τους αντιπάλους και άρχισαν να καταστρώνουν τα πλάνα τους με απώτερο στόχο να φτάσουν στους ομίλους.

Ο πρωταθλητής Αρης θα αγωνιστεί για πρώτη φορά στην ιστορία του στο Champions League και πρώτος του αντίπαλος στον δεύτερο προκριματικό γύρο θα είναι ο νικητής του ζευγαριού Παρτιζάνι (Αλβανία) - Μπάτε Μπόρισοφ (Λευκορωσία), με τον Αρη γηπεδούχο στον πρώτο αγώνα. Από το δεύτερο προκριματικό γύρο του Conference League ξεκινά το ευρωπαϊκό ταξίδι για ΑΠΟΕΛ, ΑΕΚ και Ομόνοια. Πρώτος αντίπαλος του ΑΠΟΕΛ είναι η Βοϊβοντίνα (Σερβία), με το πρώτο παιχνίδι στο ΓΣΠ. Η ΑΕΚ ξεκινά εκτός έδρας απέναντι στην Τορπέντο (Λευκορωσία) και η Ομόνοια από την έδρα της Καμπάλα (Αζερμπαϊτζάν). Οι κληρώσεις άφησαν σε μεγάλο βαθμό ικανοποιημένους τον Αρη και την ΑΕΚ. Η «Ελαφρά Ταξιαρχία» είχε την καλύτερη κλήρωση και η ομάδα της Λάρνακας μπορεί επίσης να νιώθει τυχερή. Τελικά δεν είναι καθόλου άσχημη η κλήρωση για την Ομόνοια, αφού η Καμπάλα βρίσκεται σε σοβαρή κρίση, ενώ παρά το ότι ο ΑΠΟΕΛ έχει την ψηλότερη «ευρωπαϊκή» βαθμολογία, του έτυχε ο πιο δύσκολος αντίπαλος (σε σχέση με την προκλήρωση) η Βοϊβοντίνα (Σερβία), με τους πολλούς οπαδούς και το ψηλό μπάτζετ.

Θα δούμε αναλυτικά πιο κάτω τα βασικά που αφορούν στους αντιπάλους των εκπροσώπων μας στον δρόμο τους για τους ομίλους, που είναι φέτος πολύ πιο δύσβατος.

ΑΡΗΣ

Κλήρωση... στα μέτρα του

Πάρα πολύ καλή είναι η κλήρωση του Αρη στον β΄ προκριματικό γύρο του Τσάμπιονς Λιγκ. Η κληρωτίδα, έκλεισε το μάτι στους πρωταθλητές Κύπρου, αφού θα βρεθούν αντιμέτωποι με τον νικητή του ζευγαριού Παρτιζάνι Αλβανίας και Μπάτε Μπορίσοφ Λευκορωσίας. Οχι μόνο δεν πρόκειται για μεγαθήρια, αλλά θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως βατοί αντίπαλοι για τον καλό, σοβαρό και φιλόδοξο Αρη. Πόσο μάλλον αν το φαβορί του ζευγαριού, η Μπάτε Μπορίσοφ επιβεβαιώσει τα προγνωστικά. Η γνωστή μας ομάδα από την Λευκορωσία δεν πάει καλά στο τοπικό πρωτάθλημα και δεν μοιάζει σε τίποτα με την σπουδαία ομάδα που είχε πριν λίγα χρόνια. Πολύ σημαντικό για τον πρωταθλητή μας είναι και το ότι αν βρεθεί αντιμέτωπος με την πρωταθλήτρια Λευκορωσίας, θα δώσει τον εκτός έδρας αγώνα σε ουδέτερο γήπεδο και μάλιστα κεκλεισμένων των θυρών! Το συγκρότημα του Αλεξέι Σπιλέφσκι θέλει μια μόνο πρόκριση για να εξασφαλίσει 100% τους ευρωπαϊκούς ομίλους. Μετά τη χθεσινή κλήρωση στη Νιόν, μπορεί να κάνει όνειρα, για μια εξαιρετική διαδρομή στα προκριματικά του Τσάμπιονς Λιγκ και γιατί όχι στους χρυσοφόρους ομίλους, όσο δύσκολο και αν φαντάζει. Ο πρώτος αγώνας θα γίνει στις 25 ή 26 Ιουλίου στην Κύπρο και η ρεβάνς στις 1 ή 2 Αυγούστου σε ουδέτερο γήπεδο, εκτός έδρας.

ΑΠΟΕΛ

Στα δύσκολα από την αρχή

Για τον ΑΠΟΕΛ έτυχε η δυσκολότερη αντίπαλος στον 2ο προκριματικό γύρο του Κόνφερενς Λιγκ σε σχέση με την προκλήρωση που είχε. Ο λόγος για τη Βοϊβοντίνα Νόβι Σαντ. Προέρχεται από τη μεγάλη των Πλάβι σχολή, είναι από τις μεγάλες ομάδες της Σερβίας και σίγουρα χρειάζεται μεγάλη προσοχή. Οι «γαλαζοκίτρινοι» θα αντιμετωπίσουν τη σερβική ομάδα, αρχικά στο ΓΣΠ (27/7) και έπειτα στο ουδέτερο γήπεδο «Μπάκα Τομπόλα» (3/8), επειδή στο δικό της, το Στάδιο «Καρατζόρτζε», διεξάγονται έργα. Η αντίπαλος του Θρύλου διαθέτει μεγάλη ιστορία και δεν είναι τυχαίο που αποκαλείται «Γηραιά Κυρία» (σαν άλλη Γιουβέντους), αφού ιδρύθηκε το 1914.

Είναι από τις ομάδες που παλεύουν κάθε χρόνο για ένα ευρωπαϊκό εισιτήριο. Στο πρωτάθλημα της λήξασας σεζόν τερμάτισαν πέμπτοι, όμως για τη νέα περίοδο έβαλαν ψηλότερους στόχους και επιδιώκουν καλή πορεία στην Ευρώπη.

ΟΜΟΝΟΙΑ

Σε σοβαρή κρίση η Καμπάλα

Αρχικά, στο άκουσμα της Καμπάλα από το Αζερμπαϊτζάν, δημιουργήθηκε η εντύπωση για δύσκολη-άσχημη κλήρωση για την Ομόνοια. Στην συνέχεια μάθαμε ότι η αντίπαλος των «πρασίνων» αντιμετωπίζει πολλά και σοβαρά προβλήματα. Η αντίπαλος της Ομόνοιας τερμάτισε στην 4η θέση του πρωταθλήματος τη σεζόν 2022-'23. Ωστόσο, κατέκτησε κι αυτή, όπως και η Ομόνοια, το κύπελλο. Η πιο ψηλή θέση που τερμάτισε στο πρωτάθλημα του Αζερμπαϊτζάν ήταν η δεύτερη, τις σεζόν 2016-'17 και 2017-'18. Προπονητής της είναι ο 42χρονος Αζέρος, Ελμαν Μπακσίγιεφ. Το γήπεδό της είναι το Gabala City Stadium χωρητικότητας 4.500 θέσεων. Ιδρύθηκε στις 3 Ιουλίου 1995 με το όνομα Γκόιγκολ (Goygol) και στις 4 Μαΐου 2005 μετ' ονομάστηκε σε Καμπάλα. Στην Καμπάλα, που στηρίζεται κυρίως σε Αζέρους ποδοσφαιριστές, αγωνίζεται ο Ομάρ Χάνι, που πέρασε από τον ΑΠΟΕΛ και τον Ολυμπιακό. Ακόμη, στο δυναμικό της προ διετίας οι Λόπες και Βούκσεβιτς, που στη λήξασα σεζόν αγωνίστηκαν στο Παραλίμνι.

Ο πρώτος αγώνας θα γίνει στις 27 Ιουλίου εκτός έδρας και ο επαναληπτικός στις 3 Αυγούστου στο ΓΣΠ.

ΑΕΚ

Φαβορί για την πρόκριση

Ως κλήρωση «λαχείο» μπορεί να χαρακτηριστεί για την ΑΕΚ η αντίπαλός της για τον 2ο προκριματικό γύρο του Κόνφερενς Λιγκ. Η Τορπέντο Ζόντινο Λευκορωσίας δεν έχει να επιδείξει κάτι σπουδαίο και μια σοβαρή και έτοιμη ΑΕΚ είναι ικανή να ξεπεράσει το εμπόδιό της. Ο πρώτος αγώνας θα γίνει εκτός έδρας σε ουδέτερο γήπεδο και χωρίς θεατές (λόγω της εμπλοκής των Λευκορώσων στην εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία) στις 27 Ιουλίου και ο επαναληπτικός στην «Αρένα» στις 3 Αυγούστου.

Αγνωστη μπορεί να χαρακτηριστεί η Τορπέντο Ζόντινο, καθώς δεν έχει να επιδείξει κάτι αξιόλογο τόσο στο εγχώριο πρωτάθλημα όσο και στα Ευρωπαϊκά Κύπελλα. Στη λήξασα σεζόν τερμάτισε στην 8η θέση και το ευρωπαϊκό εισιτήριο το εξασφάλισε αφού πανηγύρισε το κύπελλο. Νίκησε στον τελικό την Μπάτε (2-0). Δηλώνει Ευρωπαία για πέμπτη φορά, ενώ τις προηγούμενες τέσσερις δεν βρέθηκε ποτέ πέραν από τον 2ο προκριματικό γύρο, είτε του Γιουρόπα Λιγκ είτε του Κόνφερενς Λιγκ. Το πρωτάθλημα στη Λευκορωσία βρίσκεται σε εξέλιξη, με την Τορπέντο να βρίσκεται στην 3η θέση, 3 βαθμούς πίσω από την κορυφή.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Καλοδεχούμενη

Με μια αλλαγή θα διεξαχθεί το κύπελλο Κύπρου της σεζόν 2023-24. Συγκεκριμένα, όλα τα ματς μέχρι τα ημιτελικά θα είναι μονές αναμετρήσεις και μόνο στους «4» θα είναι διπλές. Αυτή η αλλαγή αφορά την προημιτελική φάση, καθώς τα προηγούμενα χρόνια στους «8» οι αγώνες ήταν διπλοί. Καλοδεχούμενη.

* * * * *

Τηλεοπτικά δικαιώματα

Δεν μιλάμε για πληροφορίες ή ανώνυμες καταγγελίες. Η επιχειρηματική σχέση εταιρειών του προέδρου της ΚΟΠ με τη ΣΥΤΑ, σε σχέση με τηλεοπτικά δικαιώματα και με τζίρο διψήφιου αριθμού εκατομμυρίων ευρώ, έχει να κάνει με στοιχεία τα οποία κατέθεσε ο γενικός εισαγγελέας του κράτους και επιβεβαίωσε ο πρόεδρος του Ημικρατικού οργανισμού. Το τι θα αποφασίσει η Επιτροπή Δεοντολογίας, ως προς το ενδεχόμενο επαγγελματικού ασυμβίβαστου είναι η μία πτυχή του θέματος. Το ποια θα έπρεπε να ήταν η πρώτη αντίδραση του προέδρου της ΚΟΠ Γιώργου Κούμα, ως προς το θέμα ευθιξίας και διευκόλυνσης της έρευνας, είναι η άλλη (άγνωστη) πτυχή!

* * * * *

Τα ίδια με την Εθνική

Πάλι τα ίδια με το αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα. Και έχεις και τον Κετσπάγια να τα έχει με τον κόσμο (κλασικός Κετσπάγια αφού πάντα κάποιος πρέπει να φταίει) που δεν πάει στο γήπεδο. Ναι ακριβώς έτσι είναι. Αν αρχίσει να πηγαίνει ο κόσμος θα... πετάει το συγκρότημα.

* * * * *

Κυπριοποιήσεις και 17 ξένοι

Συνέχεια με... αντιπροσωπευτικό συγκρότημα. Δεν φτάνει που δεν έχουμε αρκετούς ποιοτικούς παίκτες, κυπριοποιούμε συνεχώς άλλους και ανεβάζουμε τους μη Κύπριους στις ομάδες από 15 σε 17. Και μετά παραπονιόμαστε.

* * * * *

Κλεάνθης Γεωργιάδης

Θετικό το γεγονός πως, παρά τα όσα καταγγέλλει και τα όσα διαφαίνονται, ως προς τις παρασκηνιακές διαβουλεύσεις για τις εκλογές στην ΚΟΠ, ο Κλεάνθης Γεωργιάδης επιμένει στην υποψηφιότητα του. Παρά τις σε βάρος του προβλέψεις και ενδείξεις η υποψηφιότητα εξακολουθεί να θεωρείται επιλογή για όσους -κατά καιρούς- άσκησαν κριτική ή απαίτησαν αλλαγές. Την ίδια ώρα εξακολουθεί να δυσκολεύει και όσους φώναζαν αλλά στο τέλος... βολεύονταν, τα προηγούμενα χρόνια, με την απουσία ανθυποψηφίου του εκάστοτε προέδρου.

* * * * *

Η Νέα Σαλαμίνα

Μπράβο στη Νέα Σαλαμίνα που με ευελιξία και αποτελεσματικότητα κινείται στο σχεδιασμό έχουσα πλήρη συνείδηση του μεγέθους της. Αυτά μέχρι τώρα. Σημασία πάντως έχει η πράξη για την οποία θα πρέπει να περιμένουμε.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Κηφήνες της απαξίωσης

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Να το πω υποβάθμιση, δεν θα είναι πολύ εύστοχο. Μήπως να είναι υποτίμηση; Ούτε. Με τραγωδία μοιάζει η κατάσταση, μα λέω να μην χρησιμοποιήσω υπερβολές στο πώς θα χαρακτηρίσω την κατάσταση που έχει περιέλθει η εθνική μας ομάδας υπό την καθοδήγηση του Κούμα και των αυλικών του. Με μια πιο μετριοπαθή προσέγγιση λοιπόν, επιλέγω την λέξη «απαξίωση» και κολλώ πριν απ' αυτήν την λέξη «πλήρης».

Γιατί έτσι είναι τα δεδομένα. Σε πλήρης απαξίωση έχει καταντήσει η κατάσταση της αντιμετώπισης της εθνικής μας ομάδας, όχι μόνο ως προς το αγωνιστικό κομμάτι –που έτσι και αλλιώς ποτέ δεν ήταν και το φόρτε της– αλλά και σαν θεσμός.

Ναι η «εθνική που μας ενώνει», όπως έλεγε ένα παντελώς άστοχο και αβάσιμο τσιτάτο των επικοινωνιολόγων του Κούμα, δεν ενδιαφέρει πια κανένα. Μήτε κόβει εισιτήρια, μήτε κερδίζει νούμερα τηλεθέασης, μήτε τα θέματα της φέρνουν κλικς στις σελίδες, μήτε οι χορηγοί στέκονται στην ουρά μήπως και διαφημιστούν, μήτε τα σωματεία απαιτούν τη βελτίωση μήτε και οι Κύπριοι παίκτες. Γενικώς δεν ενδιαφέρει κανέναν, πολύ φοβάμαι ούτε και την ίδια την Ομοσπονδία.

«Χίλια χρόνια τούρκικα» υπό την καθοδήγηση όλων αυτών που εξουσιάζουν το άθλημα τις τελευταίες δεκαετίες, τίποτα δεν αλλάζει. Ή μάλλον αλλάζει, μα προς το χειρότερο. Και όμως οι υπεύθυνοι για την κατάντια μήτε λογοδοτούν σε κανέναν, μήτε έχουν την τσίπα να αποχωρήσουν και να πανε σπίτι τους. Βρίσκονται εκεί κάνοντας τα κουμάντα τους, που δεν πολύ σχετίζονται με το άθλημα.

Από τεχνογνωσία, δεν υπάρχει κάποιος να μας εξηγήσει τι και πώς. Από μεθοδικότητα, δεν βλέπει κανείς δράση για να κατανοήσουμε και εμείς τι εφαρμόζουν. Από εργασία, δεν φαίνεται πουθενά ότι κάποιος δουλεύει σκληρά, σκίζεται ολημερίς μήπως και φτιάξουν τα πράγματα στην εθνική ομάδα. Εκεί που βλέπεις χώρες με λιγότερο πληθυσμό –που τ' όνομα τους δεν τρομάζει ποδοσφαιρικά– να βελτιώνονται, να εξελίσσονται και να παρουσιάζονται αξιοπρεπείς στις διεθνείς διοργανώσεις, εδώ βλέπεις να πετάν' από το ένα ψέμα στ' άλλο – σαν τις μέλισσες ένα πράγμα. Μόνο που δεν κουβαλούν γύρη αλλά απαξίωση, μεταδίδοντάς την από 'δω και από 'κει.

Με συγχωρείτε. Οι μέλισσες εργάζονται σκληρά για να κρατούν σε τάξη το νοικοκυριό τους. Με κηφήνες μοιάζουν περισσότερο. Κηφήνες της απαξίωσης.

Αποτυχία θα είναι!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Να αποδεχθούμε ότι, για δεύτερο προκριματικό γύρο της τρίτης στη σειρά διασυλλογικής διοργάνωσης της ΟΥΕΦΑ, για ΑΠΟΕΛ και Ομόνοια –στο γκρουπ των ισχυρών και οι δύο– η κλήρωση θα μπορούσε να ήταν και καλύτερη. Δεκτό πως σε επίπεδο διοργάνωσης Τσιάμπιονς Λικ, ο όποιος αντίπαλος, για την σχετικά άπειρη σε ευρωπαϊκές υποχρεώσεις ομάδα του Αρη, δεν πρέπει να θεωρείται εύκολη αποστολή. Για την ΑΕΚ ούτε λόγος, ως προς τα δεδομένα του πρώτου αντίπαλου και τις πιθανότητες πρόκρισης. Η γενικότερη εκτίμηση, ωστόσο, και για τις τέσσερις κυπριακές ομάδες, είναι πως εύκολα, δύσκολα ή πολύ δύσκολα, θα πρέπει να είναι στις επόμενες κληρώσεις. Γενικότερη εκτίμηση αλλά και (λογική) απαίτηση οι τέσσερις προκρίσεις.

Οσο πιο έμπειρη και να είναι σε τέτοια παιχνίδια η Μπάτε, σαφώς με τα στοιχεία που την συνοδεύουν, ως προς την τωρινή αγωνιστική της κατάσταση, δεν υπερτερεί του Αρη. Στα συν της πλευράς, και η ιδιαιτερότητα του επαναληπτικού μακριά από τη φυσική έδρα του αντίπαλου και χωρίς την παρουσία φιλάθλων. Οσο ιστορική ομάδα και να είναι η Βοϊβοντίνα για το ποδόσφαιρο της Σερβίας, ασφαλώς και δεν έχει να επιδείξει είτε καλύτερη ευρωπαϊκή πορεία ή γενικότερα διακρίσεις τα τελευταία χρόνια σε σχέση με το ΑΠΟΕΛ. Θα συναντήσει εχθρική ατμόσφαιρα στο Αζερμπαϊτζάν η Ομόνοια, ωστόσο, οι φωνές, οι τουρκικές σημαίες και το... πανί του ψευδοκράτους –που λογικά θα εμφανιστούν στις κερκίδες– δεν παίζουν μπάλα.

Απλά τα πράγματα. Οι προϋπολογισμοί των –πολλών– τελευταίων χρόνων, οι επιλογές παικτών, το μισθολόγιο, κατ' επέκταση η αξία των ρόστερ και γενικότερα οι συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργούν πλέον οι μεγάλες δυνάμεις του ποδοσφαίρου μας, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να δικαιολογήσουν ενδεχόμενη αποτυχία σε αυτό το αρχικό στάδιο συμμετοχής των ομάδων μας στις δύο φετινές ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Αν θέλουμε να λέμε πως ανεβάσαμε επίπεδο, αν ως ένα βαθμό μπορούν να δικαιολογούνται οι προϋπολογισμοί εκατομμυρίων, από τέτοιες αποστολές δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή οποιαδήποτε αποτυχία.

Μένει ο βαθμός ετοιμότητας, με τις δεδομένες δυσκολίες –φυσιολογικές– στην αρχή μιας αγωνιστικής περιόδου. Φυσιολογικές αλλά και γνωστές από το τέλος του προηγούμενου πρωταθλήματος. Αρα και δεδομένη η υποχρέωση των τεσσάρων ομάδων να κινηθούν έγκαιρα και σωστά, στην περίοδο προγραμματισμού την οποία διανύουμε...

EUROBANK
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023

EUROBANK
Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-0,25%	-0,69%	-1,52%	-1,38%	-3,05%	-1,85%	-1,65%	-2,53%	-0,06%

ΔΙΕΘΝΗ
Οι επιλογές Ε.Ε. για αξιοποίηση «παγωμένων» ρωσικών assets
Σελ. 10

Χρυσάφι τα επιτόκια για τις τράπεζες

Η σημαντική αύξηση των κερδών τους τις καθιστά πόλο έλξης για ντόπιους και ξένους επενδυτές

Σε κότα με τα χρυσά αυγά εξελίσσεται για τα κυπριακά τραπεζικά ιδρύματα η αύξηση των επιτοκίων. Χαρακτηριστικά, μόνο οι δύο μεγάλες τράπεζες, Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική στο πρώτο τρίμηνο του 2023 έχουν καταγράψει κέρδη 95 εκατ. ευρώ και 69,7 εκατ. ευρώ αντιστοίχως, ήτοι, 164,7 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για ποσό που αγγίζει τα κέρδη που είχαν οι τράπεζες ολόκληρο το 2022. Το 2022, η Τράπεζα Κύπρου παρουσίασε κέρδη 71 εκατ. ευρώ, η Ελληνική Τράπεζα 24,1 εκατ. ευρώ, η Eurobank Κύπρου 57,3 εκατ. ευρώ (9μηνο), η Astrobank 12,2 εκατ. ευρώ, η Alpha Bank Κύπρου 6,5 εκατ. ευρώ, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) 2,9 εκατ. ευρώ και η Ancoria Bank 3 εκατ. ευρώ. Κατά το 2023 το παραπάνω ποσό κερδών θα δούμε να ανεβαίνει αισθητά, καθώς το βασικό επιτόκιο πλέον –μετά τις συνεχείς αυξήσεις– έχει διαμορφωθεί στο 4%, το επιτόκιο καταθέσεων στο 3,5% και το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης στο 4,25%. Υστερα από 10 χρόνια ως μη επενδυτικού προορισμού, πλέον έχουν καταστεί επενδυτικά καταφύγια, αφού τα κέρδη είναι μεγάλα. **Σελ. 3**

Ιπτάμενα ταξί στους Ολυμπιακούς 2024 στο Παρίσι

Η πρωτοπόρος των ιπτάμενων ταξί, Volocopter GmbH, προσπαθεί να λάβει επίσημη άδεια για τη μεταφορά επιβατών κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων στο Παρίσι το 2024, αναφέρει σε δημοσίευμά του το Bloomberg. Η γερμανική εταιρεία, η οποία κατασκευάζει τα ηλεκτρικά αεροσκάφη κάθετης απογείωσης - προσγείωσης (eVTOL), υποστηρίζει πως αναμένεται να λάβει το πράσινο φως για τη λειτουργία των VoloCity ιπτάμενων ταξί της από την ευρωπαϊκή αρχή το β΄ τρίμηνο του 2024, λίγο πριν από τους επερχόμενους Ολυμπιακούς Αγώνες. **Σελ. 11**

Ο Μάιος δεν συνέχισε το ρεκόρ των αφίξεων

Ερωτήματα για το καλοκαίρι

Τα τελευταία στοιχεία τουριστικών αφίξεων για τον μήνα Μάιο έδειξαν ότι οι αφίξεις είναι μεν ικανοποιητικές, πλην όμως δεν έχουν ξεπεράσει τις αντίστοιχες του 2019. Πρόκειται για τον πρώτο μήνα φέτος, με αριθμό τουριστικών αφίξεων πιο κάτω σε σχέση με το 2019. Ερωτηματικό για τις επιδόσεις Ιουνίου – Σεπτεμβρίου. **Σελ. 4**

Ελλειψη 6.000 υπαλλήλων στα ξενοδοχεία

Κυρίως σερβιτόροι - μάγειροι

Η έλλειψη προσωπικού είναι μία από τις μεγαλύτερες πληγές για την τουριστική βιομηχανία. Σύμφωνα με έρευνα ξεπερνούν τις 6.000 οι ανάγκες σε επαγγέλματα της τουριστικής βιομηχανίας. Μεγάλες ανάγκες υπάρχουν κυρίως σε ειδικότητες όπως υπάλληλοι υποδοχής, τραπεζοκόμοι, μάγειροι, μπάρμαν, καμαριέρες και αρτοποιοί. **Σελ. 5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Οι αγορές δεν πείσθηκαν και η λίρα «βούτηξε» πάλι

Η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας, υπό τη διοίκηση της Χαφιζέ Γκαγιέ Ερκάν, προχώρησε σε κατακόρυφη αύξηση των επιτοκίων, κατά 6,5% στο 15%. Ωστόσο, οι αγορές δεν φαίνεται να πείσθηκαν καθώς ανέμεναν μεγαλύτερη αύξηση, στο 20%. Μάλιστα, η τουρκική λίρα υποχώρησε σε νέο χαμηλό. **Σελ. 9**

Η ΑΟΡΑΤΗ ΑΠΕΙΛΗ

Αύξηση των δαπανών για κυβερνοασφάλεια

Οι κυβερνοεπιθέσεις αποτελούν μεγάλη απειλή για τις επιχειρήσεις, που προσπαθούν να θωρακιστούν. Παγκοσμίως οι «αμυντικές» δαπάνες των εταιρειών έναντι των χάκερ διαμορφώθηκαν το πρώτο τρίμηνο στα 17 δισ. ευρώ. Στην Ελλάδα το 58% των εταιρειών θα αυξήσουν τις επενδύσεις. **Σελ. 8**

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΡΕΚΟΡ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αλματώδης αύξηση των τιμών κατοικίας

Με αμείωτη ένταση συνεχίζεται το ράλι τιμών για κατοικία στην Ελλάδα, με τον ρυθμό αύξησής τους να επιταχύνεται με πρωτόγνωρους ρυθμούς. Στο πρώτο τρίμηνο του έτους οι τιμές αυξήθηκαν πανελλαδικά σε ετήσια βάση κατά 14,5%, ποσοστό ανόδου που αποτελεί ιστορικό ρεκόρ. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**3,79%**	**-0,03%**
Γερμανία	2,49%	-0,01%
Γαλλία	3,02%	0,00%
Ιταλία	4,12%	0,00%
Ισπανία	3,44%	0,00%
Ιρλανδία	2,74%	-0,06%
Ελλάδα	3,69%	-0,15%
Ην. Βασίλειο	4,36%	-0,02%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB	Σταθερή
Fitch	BBB	Σταθερή
Moody's	Bal	Θετική
S&P	BBB	Σταθερή

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Αλμα στην τεχνητή νοημοσύνη και κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις

Με την εμφάνιση του ChatGPT τον Νοέμβριο του 2022, η συζήτηση γύρω από τα θέματα τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) έχει ενταθεί. Αδιαμφισβήτητα, δημιουργούνται μεγάλα οφέλη για την επιχειρηματικότητα, την παραγωγικότητα και τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας. Παράλληλα, αναφύονται επιφυλάξεις που, ενδεικτικά περιστρέφονται, γύρω από δυσμενείς επιπτώσεις στην απασχόληση, την κοινωνική συνοχή και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στόχος του άρθρου είναι να παραθέσει προκαταρκτικές σκέψεις, που αφορούν ένα περίπλοκο θέμα, με πολλές άγνωστες πτυχές, ως τροφή για προβληματισμό.

Αρχικά, ας εξετάσουμε πώς διαφέρει το ChatGPT από το Google, που ήδη χρησιμοποιείται ευρέως. Το Google προσφέρει συνδέσεις σε υπάρχουσες πληροφορίες, ενώ το ChatGPT είναι ένα προηγμένο σύστημα που χρησιμοποιεί ΤΝ για να παράγει συνεκτικές και κατανοητές απαντήσεις σε ερωτήματα χρηστών.

Τα μοντέλα που στηρίζονται στην ΤΝ, σαφώς υπερτερούν έναντι του ανθρώπου, στη συγγραφή γραπτών κειμένων και στη δημιουργία εικόνων και ήχων. Διαθέτουν την ικανότητα να μαθαίνουν, να επωφελούνται από τη συσσωρευμένη γνώση και να βελτιώνονται συνεχώς. Με δεδομένο ότι η χρήση τους αναπτύσσεται με γεωμετρικούς ρυθμούς, διατυπώνονται φόβοι πως θα οδηγήσουν σε μείωση θέσεων εργασίας, ειδικά στα επαγγέλματα μεσαίας εξειδίκευσης. Ωστόσο, η μέχρι σήμερα εμπειρία καταδεικνύει ότι, οι τεχνολογικές ανακαλύψεις οδηγούν, παράλληλα, σε νέες θέσεις εργασίας. Πολλοί αναλυτές υποδεικνύουν, περαιτέρω, τον κίνδυνο η ΤΝ να εντείνει το φαινόμενο της ανισότητας, με δυσμενείς κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις. Οι πιο έντονες επιφυλάξεις αφορούν θέματα διάδοσης ψευδών πληροφοριών και επιπτώσεις στην ιδιωτική ζωή και στα ανθρώπινα δικαιώματα, που η ΤΝ καθιστά εφικτές σε μεγαλύτερο βαθμό από προηγούμενες τεχνολογίες.

Λόγω της φύσης της, η ΤΝ αναμένεται να επηρεάσει σε καθοριστικό βαθμό χώρες που στηρίζονται στους τομείς των υπηρεσιών, όπως η Κύπρος.

Η ανακοπή της τεχνολογικής εξέλιξης, μέσω απαγορεύσεων, που προκρίνεται από κάποιους αναλυτές, δεν αποτελεί ρεαλιστική επιλογή. Πολύ απλά, η εξέλιξη της ιστορίας δεν μπορεί να σταματήσει. Απαιτείται, ωστόσο, η προώθηση σφαιρικής στρατηγικής σε πολυεθνικό επίπεδο, η οποία να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

(α) Ανάπτυξη έρευνας και κοινωνικού διαλόγου για διαφωτισμό των επιπτώσεων της ΤΝ, με τη δημιουργία ειδικής διεπιστημονικής ομάδας η οποία να επιφορτιστεί, επίσης, με τη δημιουργία μηχανισμού συνεχούς αξιολόγησης.

(β) Υιοθέτηση ρυθμιστικού πλαισίου που να στοχεύει στον καθορισμό υψηλών προτύπων σε ό,τι αφορά την προστασία της προσωπικής σφαίρας και των ατομικών δικαιωμάτων, και να προνοεί αποτρεπτικές ποινές για διάδοση ψευδών ειδήσεων από εταιρείες τεχνολογίας. Προς αυτήν την κατεύθυνση, δραστηριοποιείται ήδη το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

(γ) Προώθηση διεθνούς συνεργασίας η οποία να λειτουργεί στη βάση διάχυσης γνώσης, με σκοπό την επιμόρφωση και αντίληψη της σημασίας της χρήσης και περιπλοκότητας της ΤΝ από τους χρήστες.

(δ) Επεξεργασία προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σε θέματα αξιοποίησης της ΤΝ στον χώρο εργασίας αλλά και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, με στόχο την μετατόπιση από την απομνημόνευση στην κριτική σκέψη.

Ο ρόλος της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στην ανάπτυξη της ΤΝ, αλλά και του δημόσιου τομέα στη δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου, είναι κομβικής σημασίας.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους και ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι.

pwc
Online Webinar
Cross Border Adjustment Mechanism (CBAM):
What does it mean for your business?

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Η πάντα δύσκολη διαχείριση της επιτυχίας

Στις επιχειρήσεις και πολύ περισσότερο σε ό,τι αφορά το κράτος, έχουμε συνηθίσει στην ιδέα ότι απαιτείται ορθή διαχείριση της αποτυχίας. Σήμερα έχουμε μπροστά μας μια σπάνια περίπτωση, να καταφέρουμε να διαχειριστούμε την επιτυχία και σίγουρα αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο.

Λαμπρό παράδειγμα ο δημοσιονομικός τομέας. Δέχεται κριτική ότι μοιράστηκαν επιδόματα και χάρες, αλλά υπάρχουν βάσιμα στοιχεία που τεκμηριώνουν την ύπαρξη συνετής δημοσιονομικής διαχείρισης. Τα στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για τον Μάιο δείχνουν υπέρβαση φορολογικών εσόδων κατά 2 δισ. ευρώ, διαμορφώνοντας το πρωτογενές πλεόνασμα στα 2,28

Τι δείχνουν τα στοιχεία για τον δημοσιονομικό τομέα και τα αποτελέσματα των εισηγμένων στο Χ.Α.

δισ. ευρώ όταν ο στόχος που είχε τεθεί αφορούσε πλεόνασμα 1,48 δισ. ευρώ. Την περίοδο Ιανουαρίου - Μαΐου 2023 παρουσιάζεται έλλειμμα στο ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού ύψους 1,12 δισ. ευρώ, έναντι στόχου για έλλειμμα 4,44 δισ. ευρώ που αναμενόταν το διάστημα αυτό στον προϋπολογισμό 2023 και έλλειμμα πάνω από 4 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2022. Τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 22,95 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 2 δισ. ευρώ ή 9,6% έναντι του στόχου. Τμήμα της αύξησης αυτής, ποσό περίπου 470 εκατ. ευρώ, αφορά την παράταση της προθεσμίας πληρωμής των τελών κυκλοφορίας μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου 2023, αλλά το υπόλοιπο της υπεραπόδοσης προέρχεται από τη μεγαλύτερη είσπραξη των φόρων εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων του προηγούμενου έτους, όσο και από την καλύτερη απόδοση του ΦΠΑ φέτος.

Αλλά και οι επιχειρήσεις, αν δούμε τα αποτελέσματα των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο, πήγαν καλά. Οι μη τραπεζικές εταιρείες της κύριας αγοράς εμφάνισαν το 2022 τα υψηλότερα από το 2006 καθαρά κέρδη, που υπολογίζονται σε 6,41 δισ. ευρώ περίπου, όταν η επίδοση πριν από την κρίση ήταν 4,28 δισ. ευρώ.

Με δεδομένο ότι η τρέχουσα κεφαλαιοποίηση του Χ.Α. κυμαίνεται γύρω στα 85,5 δισ. ευρώ, η διανομή μερισμάτων που ανακοινώνουν οι εταιρείες δίνουν μια απόδοση πάνω από 3%. Αν αφαιρεθούν οι συστημικές τράπεζες που έχουν χρηματιστηριακή αξία περίπου 19 δισ. ευρώ και δεν επιτρέπεται ακόμα από την ΕΚΤ να δώσουν μέρισμα, η μερισματική απόδοση των άλλων εταιρειών ξεπερνάει το 4,4%. Να θυμηθούμε ότι η μερισματική απόδοση των εισηγμένων εταιρειών ήταν 2,2% το 2019, μόλις 0,85% το 2015.

Οι προπονητές συχνά επαναλαμβάνουν ότι η διατήρηση των επιτυχιών είναι πιο δύσκολη υπόθεση για τους αθλητές από το να έχουν μια σημαντική επιτυχία. Και ο λόγος είναι συχνά ότι η επιτυχία τούς κάνει να χάσουν τη συγκέντρωση και την αφοσίωσή τους, ενώ έχουν τον κίνδυνο να θεωρούν την επιτυχία δεδομένη, αποφεύγουν ίσως και χωρίς να το συνειδητοποιούν τη συνέχιση της «ταλαιπωρίας» τους. Γιατί δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επιτυχία είτε σε επιχειρήσεις είτε στο κράτος είναι αποτέλεσμα αφοσίωσης και συνεχών προσπαθειών για τις οποίες πρέπει να υπάρχει σαφής και πλήρως ενημερωμένη πραγματική εικόνα. Οσο κι αν ακούγεται παράδοξο, συχνά οι διοικούντες δεν έχουν αίσθηση για την πραγματική αιτία της επιτυχίας τους και πολλές φορές την αποδίδουν απλά στις ικανότητές τους. Δεν είναι πάντα έτσι. Καλό είναι να εντοπίσουν τις πραγματικές αιτίες της επιτυχίας. Επίσης, να αντιληφθούν την εξέλιξη της επιτυχίας τους με βάση τη χρονική εξέλιξη των γεγονότων. Κυρίως όμως να αντιληφθούν τον τρόπο που βλέπουν την επιτυχία τους όλοι οι άλλοι ενδιαφερόμενοι. Δεν είναι οι μόνοι παράγοντες καλών εξελίξεων. Θεωρητικά, αυτές είναι οι συστάσεις σε ό,τι αφορά τη διαχείριση της επιτυχίας που είναι περισσότερο δυσχερής από τη διαχείριση της αποτυχίας. Κυρίως επειδή αυτός που είναι φορέας της, εύκολα παρασύρεται από την προηγούμενη επίδοσή του. Είναι σίγουρος ότι θα την επαναλάβει.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Κρατικές δαπάνες - SOS

Το εξοδολόγιο των ευρωπαϊκών κρατών παραμένει ψηλό ακόμη και τώρα που η πανδημία ανήκει στο παρελθόν και η οικονομία επέστρεψε στην κανονικότητα. Η ανησυχία σε σχέση με τις κρατικές δαπάνες εντείνεται αφού στο κάδρο μπαίνουν νέες προκλήσεις που θα απαιτήσουν περισσότερες δαπάνες όπως είναι η κλιματική αλλαγή, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η γήρανση του πληθυσμού. Η συνέχεια κρίνεται ως άκρως προβληματική καθώς δεν υπάρχουν σήμερα οι μηχανισμοί που θα αναγκάσουν τα κράτη να εφαρμόσουν λιτότητα και να «χτίσουν» τα δημοσιονομικά μαξιλάρια που θα απαιτηθούν. Απουσιάζουν επίσης τα κίνητρα τα οποία ίσως να επέτρεπαν σε ορισμένες περιπτώσεις οι απόψεις των τεχνοκρατών να εισακούονταν από τους πολιτικούς.

Ο χρόνος θα δείξει

Η ΕΚΤ υλοποιεί το τελευταίο διάστημα τον μεγαλύτερο κύκλο περιοριστικής πολιτικής στην ιστορία της Ευρωζώνης. Σε αυτή τη διαδικασία τα επιτόκια στο ευρώ αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω κατά 400 μονάδες βάσης. Η πιστωτική επέκταση ήδη άρχισε να επηρεάζεται, ενώ η εξυπηρέτηση του χρέους σε δάνεια κυμαινόμενης βάσης επιβαρύνουν τον ήδη βεβαρημένο προϋπολογισμό των νοικοκυριών. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, η ανάπτυξη είναι αναιμική και αναμένεται να επιβραδυνθεί περαιτέρω. Η μείωση του πληθωρισμού που παρατηρείται είναι κατά βάση αποτέλεσμα των τιμών ενέργειας και της πλήρους επαναφοράς των αλυσίδων τροφοδοσίας. Οι αυξήσεις των επιτοκίων δεν έχουν ακόμη επενεργήσει στην εξέλιξη του πληθωρισμού, κάτι που αναμένεται να επισυμβεί στα επόμενα τρίμηνα. Τότε που θα διαφανεί αν οι κινήσεις στα επιτόκια ήταν υπερβολικές ή αν πρέπει να γίνουν ακόμα περισσότερες.

Ο ρόλος των υπηρεσιών

Ο τομέας των υπηρεσιών αποτελεί τον πλέον νευραλγικό τομέα της ευρωπαϊκής οικονομίας αφού το 75% των θέσεων εργασίας βρίσκονται στις υπηρεσίες. Σε επίπεδο προστιθέμενης αξίας, ο τομέας των υπηρεσιών συνεισφέρει περισσότερο από το 70%. Στην μάχη κατά του πληθωρισμού αυτή η πραγματικότητα δυσκολεύει τα πράγματα, αφού το κόστος προσωπικού που συμμετέχει σημαντικά στη διαμόρφωση των τιμών στις υπηρεσίες βρίσκεται σε ανοδική τροχιά λόγω των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά εργασίας. Αυτό από μόνο του είναι αρκετός λόγος για να συνεχίσουν οι τιμές να πιέζονται προς τα πάνω.

Βίαιη αναπροσαρμογή

Οι εκλογές στην Τουρκία ολοκληρώθηκαν και η ζωή επιστρέφει στην κανονικότητα για την τουρκική οικονομία που έχει συσσωρεύσει το προηγούμενο διάστημα σημαντικά προβλήματα στο μέτωπο του πληθωρισμού. Η νέα επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας στην πρώτη της πράξη αποφάσισε να αυξήσει τα επιτόκια εγκαταλείποντας τα ανορθόδοξα οικονομικά του προέδρου Ερντογάν σε μια προσπάθεια να ελέγξει τον πληθωρισμό που σήμερα βρίσκεται στο 40%. Η αύξηση που αποφασίστηκε ήταν της τάξης των 750 μονάδων βάσης, διαμορφώνοντας το βασικό επιτόκιο στο 15%. Σύμφωνα με τους οικονομολόγους η προχθεσινή απόφαση, αν και προς τη σωστή κατεύθυνση, υπολείπεται του στόχου που θα πρέπει να τεθεί στο 20%.

Οι δημοσιονομικές προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει η νέα κυβέρνηση στον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα επιβάλλουν την λήψη μέτρων έγκαιρα.

Επιστροφή στις αυξήσεις

Η παύση που αποφάσισε η Fed στη συνεδρίαση του Ιουνίου αποδεικνύεται μια ανάπαυλα στην άνοδο των επιτοκίων. Ο πληθωρισμός σύμφωνα με τον επικεφαλής της τράπεζας, κινείται ανεξέλεγκτος, γεγονός που αναγκάζει τη νομισματική αρχή να επανέλθει συνεχίζοντας τις προς τα πάνω αναθεωρήσεις των επιτοκίων. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που αφήνονται να διαρρέουν, τους επόμενους μήνες και μέχρι το τέλος του έτους θα πρέπει να αναμένονται ακόμα δύο αυξήσεις του 0,25% κάθε φορά.

Σχέση εξάρτησης

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία εκτός όλων των άλλων έχει προκαλέσει και την αναβίωση του ψυχροπολεμικού κλίματος, αυτήν την φορά μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας. Σε αυτό το σκηνικό η Ευρώπη νομοτελειακά έρχεται ακόμη πιο κοντά στις ΗΠΑ αυξάνοντας τη σχέση εξάρτησης με την υπερδύναμη. Ενώ όμως συμβαίνει αυτό, η μεγάλη υποχώρηση της Ευρώπης στα ζητήματα ανταγωνιστικότητας μετατρέπει αυτήν τη σχέση σε σχέση εξάρτησης για σημαντικούς τομείς όπως είναι η τεχνολογία, η ασφάλεια και οι ξένες επενδύσεις.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Κυκλική Ανεργία

Η κυκλική ανεργία αναφέρεται στο είδος ανεργίας το οποίο οφείλεται στη μειωμένη συνολική ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών σε μια οικονομία. Η ανεπαρκής αυτή ζήτηση είναι αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, οικονομικής ύφεσης που συνεπάγεται επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και περιορισμό της οικονομικής δραστηριότητας. Η αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού λόγω ανεπαρκούς ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών οδηγεί στη δημιουργία κυκλικής ανεργίας.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής διοίκησης και οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Πιο νεανικός εγκέφαλος με 30λεπτη σιέστα

Ο καθημερινός μεσημεριανός ύπνος βοηθάει στην πνευματική υγεία και συστήνεται από επιστημονικές ομάδες

ΛΟΝΔΙΝΟ. Μια σύντομη σιέστα το μεσημέρι μας κάνει να αισθανόμαστε ανανεωμένοι, με περισσότερη ενέργεια, έτοιμοι να αδράξουμε τη ζωή. Οπως αποδεικνύεται, πέραν αυτού κάνει και ιδιαίτερα καλό στην υγεία του εγκεφάλου μας, αφού σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, η σιέστα συνδέεται με τη βελτίωση της γνωσιακής ικανότητας των ανθρώπων.

Η μελέτη ερευνά τη σχέση μεταξύ της συγκεκριμένης συνήθειας, της δομής του εγκεφάλου και των νοητικών λειτουργιών.

«Ενας σύντομος υπνάκος μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση του μεγέθους του εγκεφάλου και αυτό είναι θετικό, αφού προλαμβάνει την άνοια», σχολίασε η δρ Βικτόρια Γκάρφιλντ, ερευνήτρια στο UCL.

Ενώ παλιότερες μελέτες άφηναν να εννοηθεί ότι παρατεταμένοι ύπνοι στη διάρκεια της μέρας θα μπορούσαν να είναι πρώιμο σύμπτωμα Αλτσχάιμερ, τελικά προκύπτει ακριβώς το αντίστροφο: οι επιστήμονες πιστεύουν ότι η σιέστα προστατεύει τον εγκέφαλο από τη συρρίκνωση όσο γερνάει. Αυτό έχει σημασία αφού η συρρίκνωση του εγκεφάλου, που συντελείται όσο περνούν τα χρόνια, επιταχύνεται σε ανθρώπους με γνωστικά προβλήματα και εκφυλιστικές νόσους. Κάποιες έρευνες μάλιστα συνδέουν αυτήν τη διαδικασία με προβλήματα αϋπνίας. Με άρθρο τους στην επιθεώρηση Υγεία του Ύπνου (Sleep Health), ερευνητές του Πανεπιστημίου UCL στο Λονδίνο και του Πανεπιστημίου της Δημοκρατίας της Ουρουγουάης ανέφεραν ότι άντλησαν τα στοιχεία τους από ένα δείγμα 500.000 ανθρώπων, ηλικίας 40-69 ετών, των οποίων μελέτησαν τις πληροφορίες για τον τρόπο ζωής, την υγεία και τα γενετικά χαρακτηριστικά. Η ομάδα χρησιμοποίησε στοιχεία από 35.000 συμμετέχοντες και εξέτασε κατά πόσον ο συνδυασμός γενετικών χαρακτηριστικών που παλαιότερα είχαν συνδεθεί με τη συνήθεια της σιέστας έχει ταυτόχρονα σχέση και με το μέγεθος του εγκεφάλου, τη γνωστική ικανότητα και άλλες πτυχές της υγείας του εγκεφάλου.

Με δεδομένο ότι αυτά τα χαρακτηριστικά καθορίζονται κατά τη γέννηση, η προσέγγιση επέτρεψε στους μελετητές να δουν τις συνέπειες που έχει ο ύπνος στη διάρκεια της ημέρας, περιορίζοντας άλλους παράγοντες στον τρόπο ζωής που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις συνήθειες ύπνου και την υγεία του εγκεφάλου, όπως το κάπνισμα και η άσκηση. Ετσι η επιστημονική ομάδα ανέφερε ότι η σχέση ανάμεσα στη γενετική προδιάθεση για σιέστα και έναν μεγαλύτερου μεγέθους εγκέφαλο ισοδυναμούσε με 2,6-6,5 χρόνια καθυστέρησης στη γήρανση, αν και είναι μηδαμινή η επίδραση σε άλλες γνωστικές επιδόσεις, όπως π.χ. η ταχύτητα αντίδρασης.

«Ενας σύντομος υπνάκος μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση του μεγέθους και αυτό είναι θετικό, αφού προλαμβάνει την άνοια», σχολίασε η δρ Βικτόρια Γκάρφιλντ, ερευνήτρια στο UCL, προσθέτοντας ότι μια σιέστα διάρκειας 30 λεπτών είναι ευεργετική. Κατά την Γκάρφιλντ, υπάρχει πληθώρα παραγόντων που μπορεί να οδηγήσει στην άνοια, ενώ πολλά άλλα αίτια σχετίζονται με τον όγκο του εγκεφάλου. Η μελέτη βασίζεται μόνο σε λευκούς Βρετανούς και η ακριβής διάρκεια της σιέστας δεν είναι σαφής. Αδιευκρίνιστο είναι επίσης αν τα ίδια ευεργετικά αποτελέσματα της συνήθειας παρατηρούνται σε ανθρώπους χωρίς τη συγκεκριμένη προδιάθεση. Η Τάρα Σπάιρς Τζόουνς, πρόεδρος της Βρετανικής Ενωσης Νευροεπιστήμης, χαιρέτισε τη μελέτη, λέγοντας πως η σημασία της έγκειται στο γεγονός ότι δείχνει την αξία του ύπνου στην υγεία του εγκεφάλου. «Απολαμβάνω να κοιμάμαι το μεσημέρι κάθε Σαββατοκύριακο και αυτή η έρευνα με έπεισε ότι δεν πρέπει να αισθάνομαι τεμπέλα, αλλά αντίθετα με αυτόν τον τρόπο προστατεύω τον εγκέφαλό μου», σχολίασε η Σπάιρς Τζόουνς, η οποία είναι καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου.

Από την πλευρά της η Βαλεντίνα Πας, συντάκτρια της μελέτης και υποψήφια για διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο της Ουρουγάης, επισημαίνει πως πρόκειται για την πρώτη μελέτη που αποπειράται να ξεδιαλύνει τη σχέση μεταξύ της συνήθειας της σιέστας και της δομής του εγκεφάλου, καθώς και των νοητικών λειτουργιών του. Παράλληλα με τα νέα ευρήματα διαγράφεται το στίγμα που έφεραν όσοι άνθρωποι έχουν ανάγκη από έναν σύντομο ύπνο στη διάρκεια της ημέρας.

Ειδικοί χώροι στην εργασία

Τον μεσημεριανό ύπνο ασπάζονται για τους υπαλλήλους τους πολλοί πολυεθνικοί κολοσσοί, εκτιμώντας ότι η σιέστα προάγει την παραγωγικότητα και την ευεξία στον χώρο εργασίας.
Η τάση αυτή προϋπήρχε της πρόσφατης επιστημονικής μελέτης, με τις εταιρείες Google, Ben & Jerrys, Cisco και Nike να προσφέρουν στους υπαλλήλους τους τη δυνατότητα σύντομης σιέστας στον χώρο εργασίας. Πολλοί δημιούργησαν ειδικούς χώρους ανάπαυσης για τον σκοπό αυτό.
Οι εργαζόμενοι της Google έχουν εδώ και χρόνια τη δυνατότητα να βυθισθούν σε αναπαυτικά ειδικά κρεβάτια, που θυμίζουν περισσότερο διαστημόπλοια χάρη στις πολλές ρυθμίσεις τους και στα αξεσουάρ. Το ηλεκτρονικό κρεβάτι της Google αφυπνίζει γλυκά τον χρήστη ύστερα από 20 λεπτά ύπνου.
Η εταιρεία παγωτών Ben & Jerrys έχει δημιουργήσει εδώ και 15 χρόνια μικρό «δωμάτιο σιέστας» στα αρχηγεία της στο Βερμόντ, προσφέροντας σύντομη ανάπαυση 20 λεπτών σε μαλακό στρώμα και πλούσιες κουβέρτες.

Κότα με τα χρυσά αυγά τα επιτόκια για τράπεζες

Κέρδη 177 εκατ. ευρώ για ολόκληρο το 2022 και κέρδη 165 εκατ. ευρώ τους πρώτους τρεις μήνες του τρέχοντος έτους

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Η περίοδος των υψηλών επιτοκίων έχει μετατραπεί σε κότα με τα χρυσά αυγά για τα τραπεζικά ιδρύματα της Κύπρου. Χαρακτηριστικά, μόνο οι δύο μεγάλες τράπεζες, Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική Τράπεζα στο πρώτο τρίμηνο του 2023 έχουν καταγράψει κέρδη 95 εκατ. ευρώ και 69,7 εκατ. ευρώ αντιστοίχως, ήτοι, 164,7 εκατ. ευρώ. Υπολογίζοντας τα κέρδη που προκύπτουν και από τα υπόλοιπα έξι τραπεζικά ιδρύματα (η societe generale bank – Cyprus δεν έχει στον ιστότοπό της αποτελέσματα 2022), τα κέρδη που παρουσίασαν συνολικά το 2022 ανήλθαν σε 177 εκατ. ευρώ. Ενδεχομένως αυτός ο αριθμός να είναι μεγαλύτερος, καθώς η Eurobank Κύπρου έχει παρουσιάσει αποτελέσματα μόνο για το 9μηνο του 2022 και πιθανώς να είναι θετικό το πρόσημο και για το 4ο τρίμηνο του 2022.

Στα αποτελέσματα του 2022 οι κυπριακές τράπεζες έλαβαν μία «γεύση» της ώθησης που δίνουν τα επιτόκια. Από τον Οκτώβριο φάνηκε κυρίως η αύξηση στα καθαρά τους έσοδα από τόκους που προκύπτουν από καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες και άλλες τράπεζες μετά από τις συνεχιζόμενες αυξήσεις στα επιτόκια που έχουν ανακοινωθεί από τον Ιούλιο του 2022 από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων των κυπριακών τραπεζών για το 2022, η Τράπεζα Κύπρου παρουσίασε κέρδη 71 εκατ. ευρώ, η Ελληνική Τράπεζα 24,1 εκατ. ευρώ, η Eurobank Κύπρου 57,3 εκατ. ευρώ (9μηνο), η Astrobank 12,2 εκατ. ευρώ, η Alpha Bank Κύπρου 6,5 εκατ. ευρώ, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) 2,9 εκατ. ευρώ και η Ancoria Bank 3 εκατ. ευρώ.

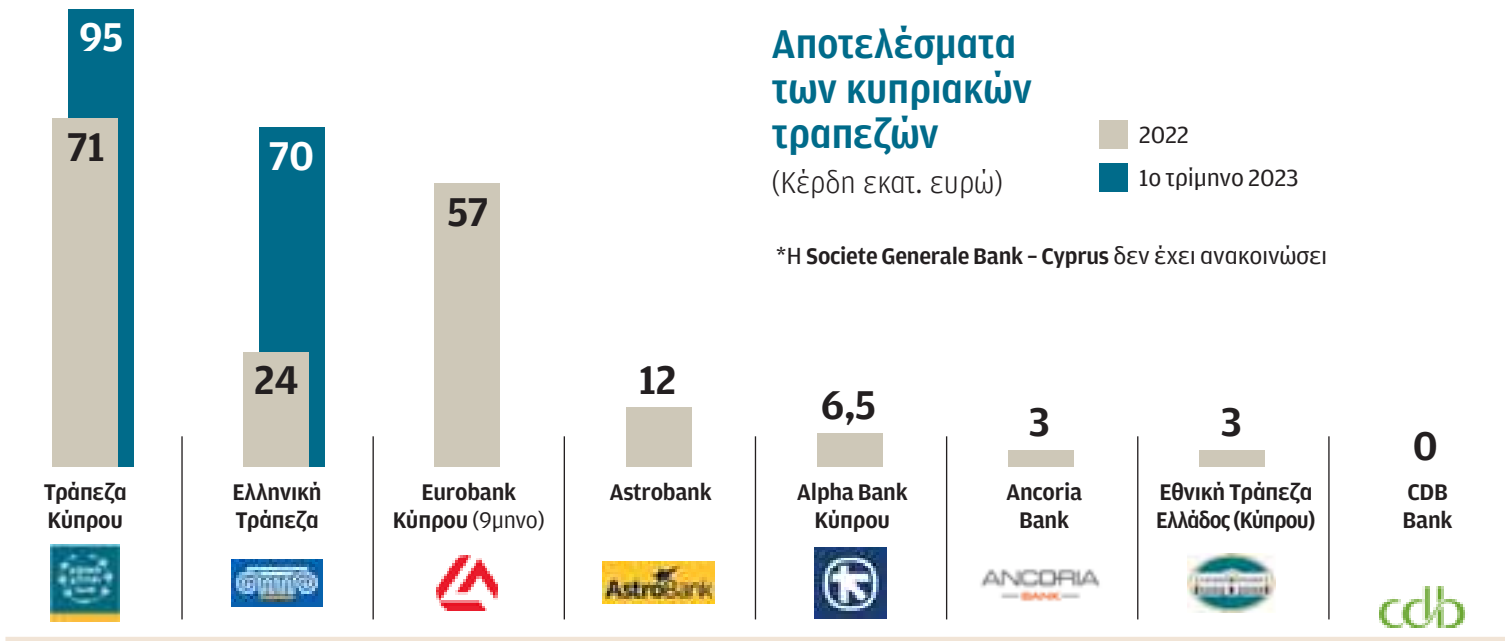

Κατά το 2023 το παραπάνω ποσό κερδών θα δούμε να ανεβαίνει αισθητά, καθώς το βασικό επιτόκιο –πλέον– μετά τις συνεχείς αυξήσεις έχει διαμορφωθεί στο 4%, το επιτόκιο καταθέσεων στο 3,5% και το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης στο 4,25%. Παράλληλα, η ρευστότητα που έχουν κατατεθειμένη τα τραπεζικά ιδρύματα στις κεντρικές τράπεζες είναι αρκετά δισ. ευρώ, με αποτέλεσμα να αποκομίζουν κέρδη δίχως κόπο.

Εσοδα από τόκους

Εστιάζοντας στα οικονομικά αποτελέσματα των δύο μεγάλων για το 2023 θα δούμε πως τα καθαρά έσοδα από τόκους ήταν πολύ μεγάλα. Για την Τράπεζα Κύπρου για παράδειγμα, τα καθαρά έσοδα από τόκους για το πρώτο τρίμηνο του 2023 ανήλθαν σε 162 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 136 εκατ. ευρώ για το τέταρτο τρίμηνο 2022, –υποστηριζόμενο όπως η ίδια η τράπεζα αναφέρει– από τις αυξήσεις των επιτοκίων και την καθυστέρηση στην μετακύληση της αύξησης των επιτοκίων στο κόστος καταθέσων (pass-through) από τη συνεχιζόμενη τιμολόγηση των καταθέσεων αναμένεται να μετακυλιστεί ('pass-through'). Τα καθαρά έσοδα από τόκους αυξήθηκαν κατά 127% σε ετήσια βάση, αντικατοπτρίζοντας την αύξηση των επιτοκίων δανείων και ρευστών διαθέσιμων περιουσιακών στοιχείων και σε μικρότερο βαθμό την αύξηση του χαρτοφυλακίου εξυπηρετούμενων δανείων και του χαρτοφυλακίου ομολόγων, παρά τη μείωση στα καθαρά έσοδα από τόκους από το χαρτοφυλάκιο του Helix 3 (περίπου 3,5 εκατ. ευρώ το πρώτο τρίμηνο 2023) και το τέλος των ευνοϊκών όρων του δανεισμού από στοχευμένες πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (ΣΠΠΜΑ) (περίπου 4 εκατ. το α΄ τρίμηνο 2022). Το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο της Τρ. Κύπρου για το πρώτο τρίμηνο 2023 ανήλθε σε 2,91% (σε σύγκριση με 2,36% για το τέταρτο τρίμηνο 2022 και 1,32% για το πρώτο τρίμηνο 2022), υποστηριζόμενο από τις αυξήσεις στα επιτόκια.

Από την άλλη, τα καθαρά έσοδα από τόκους για την 1η τριμηνία του 2023 στην Ελληνική Τράπεζα ανήλθαν σε 108,1 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 74% σε ετήσια βάση σε σύγκριση με 62,1 εκατ. ευρώ για την 1η τριμηνία του 2022. Οπως εξηγεί η ίδια η Ελληνική, η αύξηση σε ετήσια βάση οφειλόταν κυρίως στην αύξηση στα καθαρά έσοδα από τόκους από καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες και άλλες τράπεζες και χρεόγραφα μετά τις συνεχιζόμενες αυξήσεις των επιτοκίων που ανακοινώθηκαν από την ΕΚΤ. Επιπρόσθετα, τα έσοδα από τόκους από το δανειακό χαρτοφυλάκιο είναι υψηλότερα λόγω της αύξησης/ανατιμολόγησης των βασικών επιτοκίων δανεισμού και αντανακλώντας κυρίως τον αντίκτυπο την 1η τριμηνία του 2023 της απόκτησης μέρους του χαρτοφυλακίου εξυπηρετούμενων δανείων (Tranche A και Tranche B) από την RCB Bank κατά την διάρκεια του 2022. Το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (σε ετησιοποιημένη βάση) της Ελληνικής για την 1η τριμηνία του 2023 ανήλθε σε 2,22%, σε σύγκριση με 1,35% για την 1η τριμηνία του 2022 (2022: 1,60%).

Ελκυστικότερες οι μετοχές

Τα κέρδη που βεβαίως αναμένονταν ως φυσικό αποτέλεσμα της αύξησης των επιτοκίων, δημιούργησαν και μία νέα πραγματικότητα για τις τράπεζες. Μετά από 10 χρόνια ως μη επενδυτικού προορισμού, πλέον έχουν καταστεί σε επενδυτικά καταφύγια, αφού τα κέρδη είναι μεγάλα. Αυτό αποτιμάται και στις μετοχές τους, καθώς η μετοχή της Τράπεζας Κύπρου έκλεισε μια ανάσα από τα 3 ευρώ την Πέμπτη, 22 Ιουνίου 2023 (στο 2,99 ευρώ ανά μετοχή για την ακρίβεια). Αντίστοιχα και της Ελληνικής Τράπεζας η μετοχή έχει καταγράψει εξαιρετική αύξηση και έκλεισε την Πέμπτη 22 Ιουνίου 2023 στο 1,93 ευρώ ανά μετοχή. Η χρηματιστηριακή αξία της Τράπεζας Κύπρου την ίδια ημέρα έφτασε τα 1,35 δισεκατομμύρια ευρώ και η χρηματιστηριακή αξία της Ελληνικής Τράπεζας έφτασε τα 796,7 εκατομμύρια ευρώ. Οσον αφορά στις επιδόσεις της μετοχής, η Τράπεζα Κύπρου έχει αυξήσει τη μετοχή της τον τελευταίο χρόνο κατά 187,5% και η Ελληνική Τράπεζα κατά 127%. Μόνο το 2023 η μετοχή της Τρ. Κύπρου έχει αυξηθεί κατά 75,3% και της Ελληνικής κατά 33,1%.

Νέοι λογαριασμοί Προθεσμιακών Καταθέσεων από την Alpha Bank Κύπρου

Η Τράπεζα απαντά στις προκλήσεις της εποχής με νέα προϊόντα προθεσμιακής κατάθεσης

Η Alpha Bank αφουγκράζεται τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου και ανταποκρίνεται άμεσα σ' αυτές με ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες. Όπως αναφέρει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο CEO της Alpha Bank Κύπρου, κ. Κωνσταντίνος Κουτεντάκης, τονίζει πως, καθώς η ζήτηση για καταθέσεις με υψηλές αποδόσεις αυξάνεται, η Τράπεζα προσφέρει νέους λογαριασμούς Προθεσμιακών Καταθέσεων που δίνουν τη δυνατότητα σε ιδιώτες να επωφεληθούν υψηλού επιτοκίου μέσα από διαφορετικές επιλογές. Οι πελάτες της Alpha Bank Κύπρου έχουν να επιλέξουν από μία ευρεία γκάμα προϊόντων, εκείνο το καταθετικό προϊόν που καλύπτει τις δικές τους ανάγκες και να επωφεληθούν από τα ανταγωνιστικά επιτόκια της Τράπεζας.

- Με απλά λόγια πως φτάσαμε από τα μηδενικά επιτόκια στην αύξηση των επιτοκίων και τις επιπτώσεις της στην αγορά;

- Καθώς αφήναμε πίσω μας την πανδημία εκφράστηκαν αρκετές αισιόδοξες εκτιμήσεις ότι η άνοδος του πληθωρισμού θα ήταν μεταβατική λόγω της ασυμμετρίας μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς. Δυστυχώς, η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία πριν ένα χρόνο και το ενεργειακό σοκ που ακολούθησε, εδραίωσαν τον εξαιρετικά υψηλό πληθωρισμό δοκιμάζοντας ξανά τις αντοχές της οικονομίας, η οποία βρισκόταν σε φάση ανάκαμψης από τις «πληγές» της πανδημίας. Ίσως το μεγαλύτερο σοκ ήρθε από το μέτωπο της ενέργειας, καθώς η άνοδος της τιμής του πετρελαίου και του φυσικού αερίου οδήγησε σε σημαντική αύξηση των τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες. Η εποχή του φθηνού χρήματος, της φθηνής ενέργειας και της φθηνής εργασίας είχε τελειώσει. Σε αυτό το πλαίσιο, οι Κεντρικές Τράπεζες ανά τον κόσμο εισήλθαν σε μια πορεία αύξησης των βασικών τους επιτοκίων, προκειμένου να τιθασεύσουν τον καλπάζοντα πληθωρισμό. Αυτή η αύξηση των επιτοκίων οδήγησε στην αύξηση του κόστους δανεισμού για επιχειρήσεις και ιδιώτες, οδηγώντας στη μείωση της ζήτησης και της επενδυτικής δραστηριότητας. Την περίοδο των μηδενικών επιτοκίων ακολούθησε η αύξηση του πληθωρισμού και των επιτοκίων, αντικατοπτρίζοντας τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οικονομίες και οι κεντρικές τράπεζες στην προσπάθειά τους να επιτύχουν ισορροπία μεταξύ ανάπτυξης, πληθωρισμού και σταθερότητας. Η συνεχής αύξηση των επιτοκίων από τις κεντρικές τράπεζες, παρατηρείται εδώ και καιρό, με τις τράπεζες να μεταφέρουν σταδιακά αυτές τις αυξήσεις στα καταθετικά τους προϊόντα.

- Μιλώντας για καταθέσεις, πώς διαχειρίζεται η Alpha Bank Κύπρου την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί και τι ακριβώς προσφέρει στους Πελάτες της;

- Η Alpha Bank αφουγκράζεται τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου και ανταποκρίνεται άμεσα σ' αυτές με ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες. Καθώς η ζήτηση για καταθέσεις με υψηλές αποδόσεις αυξάνεται, η Τράπεζα προσφέρει νέους λογαριασμούς Προθεσμιακών Καταθέσεων που δίνουν τη δυνατότητα σε ιδιώτες να επωφεληθούν υψηλότερου επιτοκίου μέσα από διαφορετικές επιλογές. Συγκεκριμένα, προσφέρουμε σε ιδιώτες ένα νέο ετήσιο καταθετικό επιτόκιο που φτάνει έως και 2,1% και το οποίο καθορίζεται αναλόγως του χρόνου προθεσμίας για καταθέσεις πέραν συγκεκριμένου ποσού. Το συγκεκριμένο προϊόν, Alpha Προνομιακές Καταθέσεις, προσφέρεται σε ιδιώτες για καταθέσεις άνω των €50.000 με σταθερό ετήσιο επιτόκιο για προκαθορισμένη χρονική περίοδο: για 12μηνη κατάθεση επιτόκιο 1,2%, για 18μηνη κατάθεση επιτόκιο 1,6% και για 24μηνη κατάθεση επιτόκιο 2,1%. Ο τόκος δεν ανατοκίζεται και καταβάλλεται στη λήξη της προθεσμιακής κατάθεσης. Με τη λήξη της συγκεκριμένης περιόδου προθεσμίας δίνεται στον Πελάτη η δυνατότητα ανάληψης, αύξησης του κεφαλαίου ή ανανέωσης της κατάθεσης και κεφαλαιοποίησης του τόκου προθεσμίας.

Η συνεχής αύξηση των επιτοκίων από τις κεντρικές τράπεζες, παρατηρείται εδώ και καιρό, με τις τράπεζες να μεταφέρουν σταδιακά αυτές τις αυξήσεις στα καταθετικά τους προϊόντα.

Ο CEO της Alpha Bank Κύπρου, κ. Κωνσταντίνος Κουτεντάκης.

- Υπάρχουν άλλες επιλογές σε καταθετικά προϊόντα;

- Οι Πελάτες μας έχουν να επιλέξουν από μία ευρεία γκάμα προϊόντων, εκείνο το καταθετικό προϊόν που καλύπτει τις δικές τους ανάγκες και να επωφεληθούν από τα ανταγωνιστικά επιτόκια της Τράπεζας. Το Alpha Πρόοδος, για παράδειγμα προσφέρει προθεσμιακή κατάθεση με κλιμακούμενο επιτόκιο που αυξάνεται κάθε τρίμηνο ή εξάμηνο, επιτρέποντας στον Πελάτη να επιλέγει τη διάρκεια που τον εξυπηρετεί εισπράττοντας τόκους κάθε τρίμηνο ή εξάμηνο. Έτσι εξασφαλίζει ελκυστικές αποδόσεις για τις καταθέσεις του. Συγκεκριμένα, με μέγιστο κλιμακούμενο επιτόκιο που φθάνει κατά την τελευταία περίοδο για 18μηνη κατάθεση 2,0% και για 24μηνη κατάθεση 2,5%. Επιπρόσθετα, με την καταβολή των τόκων ο Πελάτης μπορεί να προβεί σε ολική ανάληψη, χωρίς καμία επιβάρυνση στη λήξη κάθε τριμηνιαίας ή εξαμηνιαίας περιόδου.

- Πώς μπορούν να εξυπηρετηθούν οι Πελάτες για τα πιο πάνω προϊόντα;

- Οι Πελάτες μπορούν να εξυπηρετηθούν από το Δίκτυο Καταστημάτων της Τράπεζας αλλά και μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής, Alpha 360 Web επιλέγοντας το καταθετικό προϊόν που ικανοποιεί το δικό τους προφίλ και καλύπτει τις δικές τους ξεχωριστές ανάγκες. Επιπλέον, όσοι επιθυμούν να εξυπηρετούνται μόνο online δημιουργήσαμε την Alpha Online Προθεσμιακή που προσφέρει ταχύτητα και ευκολία στο άνοιγμα αλλά και ευελιξία καθώς παρέχει την επιλογή προθεσμιακής κατάθεσης μεταξύ 1, 3, 6 ή 12 μηνών με ανταγωνιστικό επιτόκιο και την καταβολή του τόκου στη λήξη της προθεσμιακής κατάθεσης.

- Πώς η τεχνολογία συνέβαλε στη διαμόρφωση νέων προϊόντων/ υπηρεσιών από την Τράπεζα για την καλύτερη εξυπηρέτηση των Πελατών;

- Πλέον, η διεκπεραίωση όλων των τραπεζικών συναλλαγών, από όπου κι αν βρίσκεται ο Πελάτης, 24 ώρες το 24ωρο, γίνεται μέσω της αναβαθμισμένης ηλεκτρονικής τραπεζικής, Alpha 360 Web που παρέχει τη δυνατότητα για εύκολη, ασφαλή, γρήγορη και αποτελεσματική οργάνωση των τραπεζικών εργασιών ιδιωτών και επιχειρήσεων, οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας. Παράλληλα, το Alpha 360 Mobile επιτρέπει στους Πελάτες να εκτελούν συναλλαγές και να παρακολουθούν τον λογαριασμό τους ανά πάσα στιγμή, μέσω ενός σύγχρονου και λειτουργικού διαδικτυακού περιβάλλοντος εργασίας, είτε χρησιμοποιώντας το τηλέφωνό τους είτε το tablet τους, με απόλυτη ασφάλεια. Επίσης, το άνοιγμα ενός νέου λογαριασμού μπορεί πλέον να πραγματοποιηθεί γρήγορα, άμεσα και με ασφάλεια χωρίς να απαιτείται η φυσική παρουσία σε κατάστημα της Τράπεζας.

- Τι εναλλακτικές επιλογές προσφέρει η Τράπεζα για τους καταθέτες, ανεξάρτητα από τα καταθετικά προϊόντα;

- Η Alpha Bank προσφέρει πληθώρα επιλογών για τους Πελάτες της που θέλουν να τοποθετήσουν τα κεφάλαιά τους σε μη καταθετικά προϊόντα. Μέσω της υπηρεσίας Alpha Bank Gold Personal Banking, η Τράπεζα παρέχει στον Πελάτη τη δυνατότητα να επενδύσει σε Αμοιβαία Κεφάλαια τα οποία διαχειρίζονται διεθνώς αναγνωρισμένες Εταιρίες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, με πολύχρονη εμπειρία στον τομέα των επενδύσεων. Ο Πελάτης μπορεί να επιλέξει μέσα από ένα ευρύ φάσμα Αμοιβαίων Κεφαλαίων τα οποία καλύπτουν επενδυτικές κατηγορίες όπως Μετοχικά, Μικτά, Ομολογιακά και Διαχείρισης Διαθέσιμων. Η Τράπεζα προσφέρει επίσης μια μεγάλη γκάμα τραπεζοασφαλιστικών προϊόντων, από τα οποία μπορεί ο Πελάτης να επιλέξει σύμφωνα με τις προσωπικές του απαιτήσεις. Για παράδειγμα, το Alpha Πλάνο Ζωής προσφέρει ένα πλάνο αποταμίευσης σε συνδυασμό με πλάνο προστασίας ζωής. Είναι ένα σύγχρονο αποταμιευτικό σχέδιο τακτικών ή εφάπαξ καταβολών βασιζόμενο σε ασφάλιση, με σκοπό τη δημιουργία κεφαλαίου για την κάλυψη μελλοντικών αναγκών μέσω συστηματικής αποταμίευσης και επένδυσης με μακροχρόνιο ορίζοντα.

- Τι επιλογές προσφέρονται σε προϊόντα και υπηρεσίες καρτών;

- Μέσω των πιστωτικών και χρεωστικών καρτών της Alpha Bank πραγματοποιούνται συναλλαγές με ασφάλεια και ευκολία με τους κατόχους να απολαμβάνουν προνόμια δίνοντας έτσι την ευκαιρία στον Πελάτη να επιλέξει την κάρτα που ταιριάζει στο δικό του προφίλ. Επιπρόσθετα, παρέχεται η δυνατότητα προσθήκης των καρτών στα ψηφιακά πορτοφόλια Apple Pay, Google Pay και Garmin Pay.

- Πως αντιμετωπίζει η Alpha Bank τις προκλήσεις στο νέο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον;

- Στο διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον η Alpha Bank βρίσκεται στο πλευρό των Πελατών της συμβάλλοντας με κάθε τρόπο στην ικανοποίηση των αυξημένων αναγκών και απαιτήσεών τους. Η Τράπεζα προσαρμόζεται δημιουργώντας προϊόντα και υπηρεσίες, προσφέροντας επιλογές που απευθύνονται σε όλους τους Πελάτες και οι οποίες εξελίσσονται διαχρονικά με γνώμονα τις διαρκείς εξελίξεις στην τεχνολογία και στο ευρύτερο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον, συμβαδίζοντας πάντα με τη διαμορφωμένη αγορά.

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ο πληθωρισμός επηρεάζει τη διάρκεια των διακοπών και τις τουριστικές δαπάνες, και κατ' επέκταση αναμένεται ότι θα έχει αρνητική επίδραση τόσο στις επιχειρήσεις, όσο και στα τουριστικά έσοδα.

Στοπ στο θετικό σερί αφίξεων μπήκε τον Μάιο

Μετά το ρεκόρ της 1ης τετραμηνίας, είναι ο 1ος μήνας του '23 με λιγότερους τουρίστες σε σχέση με το 2019

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι τουριστικές κρατήσεις που γίνονται αυτή τη στιγμή, δεν είναι περισσότερες από αυτές του 2019. Αυτή είναι η εικόνα που δίνουν οι εκπρόσωποι των ξενοδόχων οι οποίοι εκφράζουν σοβαρές επιφυλάξεις για το κατά πόσο το 2023 θα φτάσει τελικά στις επιδόσεις του 2019. Πάντως, και τα τελευταία στοιχεία τουριστικών αφίξεων για τον μήνα Μάιο έδειξαν ότι οι αφίξεις είναι μεν ικανοποιητικές, πλην όμως δεν έχουν ξεπεράσει τις αντίστοιχες του 2019. Αν δούμε τα τελευταία στατιστικά στοιχεία, προκύπτει ότι οι αφίξεις του φετινού Μαΐου ήταν 3,34% πιο κάτω σε σύγκριση με αυτές τον Μάιο του 2019. Συγκεκριμένα, φέτος κατά τον μήνα Μάιο έφτασαν στο νησί 420.076 τουρίστες, και 434.578 για την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Αυτό που εντοπίζουμε αναλύοντας τα στοιχεία είναι ότι πρόκειται για τον 1ο μήνα φέτος, με αριθμό τουριστικών αφίξεων πιο κάτω σε σχέση με το 2019. Και μπορεί οι μήνες πριν την καλοκαιρινή περίοδο να θεωρούνται χαμηλοί ως προς τη συνεισφορά τους στην διαμόρφωση των ετήσιων επιδόσεων, εντούτοις, έχουν τη σημασία τους. Για παράδειγμα, ο Ιανουάριος ξεκίνησε με αύξηση γύρω στο 10% συγκρινόμενος με τον αντίστοιχο του 2019, στο +12,8% ήταν ο Φεβρουάριος, στο +8,4% ο Μάρτιος και στο +4% ο Απρίλιος (με τις αφίξεις να φτάνουν λόγω και των πασχαλινών διακοπών γύρω στις 343 χιλιάδες). Ετσι, μετά από τέσσερις μήνες με επιδόσεις ψηλότερες του '19, ο Μάιος, καταγράφει ελαφρώς χαμηλότερο σκορ, ενώ με ερωτηματικό είναι το ποιες θα είναι οι επιδόσεις κατά την αμιγώς καλοκαιρινή τουριστική σεζόν Ιουνίου – Σεπτεμβρίου.

Περίπου 94 χιλιάδες ήταν οι αφίξεις Ρώσων τουριστών τον Μάιο του 2019. Πρόκειται για αριθμό ο οποίος δεν έχει αναπληρωθεί στο 100% βάσει των στοιχείων του φετινού Μαΐου, παρά τις αυξήσεις που καταγράφουν οι αφίξεις από τις υπόλοιπες αγορές.

Οι τουριστικές αφίξεις του Μαΐου 2023 (420.076) σε σύγκριση με του 2019 (434.578) είναι μειωμένες κατά 3,3%.

Καλύτερα από πέρυσι

Η σύγκριση με το 2019 γίνεται λόγω του ότι ήταν η τελευταία υγιής χρονιά για τον τουρισμό, πριν την κρίση της πανδημίας αλλά και του πολέμου στην Ουκρανία. Ήταν επίσης η χρονιά ρεκόρ για τις τουριστικές επιδόσεις στην Κύπρο. Ως καλή χρονιά για τον τουρισμό ήταν υπό τις περιστάσεις και η περσινή, από την οποία φαίνεται ότι κινούμαστε μέχρι στιγμής αισθητά πιο πάνω. Σε επίπεδο τουριστικών αφίξεων, ο φετινός Μάιος ήταν +33.3% σε σχέση με πέρσι και +18.6% ο Απρίλιος. Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, τα οποία ανέλυσε ο Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΤΕΚ), για την περίοδο Ιανουαρίου – Μαΐου 2023, οι αφίξεις τουριστών ανήλθαν σε 1.156.705 σε σύγκριση με 849.058 την αντίστοιχη περίοδο του 2022, σημειώνοντας αύξηση 36,2%. Κάτι που υπογραμμίζεται πάντως από πλευράς ΣΤΕΚ είναι ότι, οι αφίξεις δεν αποτυπώνονται και στις πληρότητες των ξενοδοχείων, ειδικά όσων δέχονταν σημαντικό αριθμό Ρώσων επισκεπτών πριν τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Επιβράδυνση κρατήσεων

Ενώ είδαμε σημαντικές αυξήσεις σε σχέση με το 2019 μέχρι τον Απρίλιο, από τον Μάιο και μετά δεν θα πρέπει να αναμένεται ότι η σύγκριση θα βγάζει κερδισμένη την φετινή χρονιά. Εξάλλου, εδώ και καιρό καταγράφονται οι προβληματισμοί της ξενοδοχειακής βιομηχανίας για το κατά πόσο η σεζόν θα συνεχίσει με τους ίδιους ρυθμούς στο σύνολο της τουριστικής καλοκαιρινής σεζόν, αφενός λόγω του πληθωρισμού και αφετέρου και των διαρροών σε καταλύματα τύπου Airbnb και σε καταλύματα των κατεχομένων. Στην εξίσωση μπαίνει και η απουσία της ρωσικής αγοράς, το κενό της οποίας –γύρω στις 800 χιλιάδες ετησίως– δεν ανακτήθηκε παρά τις αυξήσεις από τις άλλες αγορές. Υπάρχει μια επιβράδυνση λοιπόν, η οποία αποδίδεται κυρίως στην απουσία των Ρώσων τουριστών. Μια απουσία που είναι πιο έντονη κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, λόγω της εντονότερης παρουσίας των Ρώσων τουριστών την υπό αναφορά περίοδο τα προηγούμενα χρόνια, μέχρι και πριν τον πόλεμο στην Ουκρανία. Ως εκ τούτου, δεν μπορούμε να μιλάμε για ρεκόρ, υπογράμμισε ο γενικός διευθυντής του ΠΑΣΥΞΕ Φιλόκυπρος Ρουσουνίδης, αφού δεν έχουμε ξεπεράσει ακόμη την απώλεια της ρωσικής αγοράς. Εξέφρασε την εκτίμηση ότι η επιστροφή στο επίπεδο του 2019 και τα 4 εκατ. τουριστικών αφίξεων δεν είναι κάτι το οποίο θα δούμε φέτος και όχι πριν την παρέλευση άλλων δύο χρόνων.

Κενό 14 χιλιάδων

Πέραν της Ρωσίας βεβαίως, οι αριθμοί των αφίξεων από τις υπόλοιπες αγορές ήταν το προηγούμενο μήνα, εν πολλοίς, θετικοί. Η πιο δυνατή αγορά –αυτή του Ηνωμένου Βασιλείου– έχει ανακάμψει σχεδόν πλήρως σε σχέση με το 2019 και τον Μάιο ήταν μόλις στο -1,93%. Την ίδια ώρα, σημαντικές αυξήσεις καταγράφονται από αγορές όπως το Ισραήλ, η Γερμανία, η Αυστρία, η Γαλλία και η Σλοβακία. Συνολικά οι αφίξεις από τις κύριες τουριστικές αγορές της Κύπρου ήταν τον Μάιο γύρω στις 410 χιλιάδες, και κατά 24% πιο πάνω σε σύγκριση με τις επιδόσεις αυτών των χωρών το 2019. Σε πραγματικούς αριθμούς πρόκειται συνολικά για επιπλέον 80 χιλιάδες τουρίστες τον φετινό Μάιο σε σχέση με το 2019. Ανατρέχοντας στις τουριστικές αφίξεις Μαΐου 2019, βλέπουμε επίσης ότι οι αφίξεις από τη ρωσική αγορά ήταν τότε 94,2 χιλιάδες. Προκύπτει λοιπόν, ότι ακόμα κι αν τον φετινό Μάιο αυξήθηκαν οι αφίξεις από άλλες αγορές (επιπλέον 80 χιλιάδες), εντούτοις υπολείπονται ακόμα 14 χιλιάδες προκειμένου να καλυφθεί πλήρως το κενό της ρωσικής αγοράς. Είναι ξεκάθαρο, λοιπόν, ότι αυτό που μας χωρίζει από ένα νέο ρεκόρ σε τουριστικές αφίξεις είναι η απουσία της ρωσικής αγοράς. Από την άλλη, είναι επίσης ξεκάθαρο ότι το άνοιγμα της Κύπρου σε άλλες αγορές –κυρίως ευρωπαϊκές– είχε αποτέλεσμα και λειτούργησε ευεργετικά για την επιβίωση της τουριστικής βιομηχανίας.

Οι σκιές

Σε δηλώσεις στην «Κ» η γενική διευθύντρια του ΣΤΕΚ Χρυσαίμιλη Ψηλογένη, ανέφερε ότι ενώ έχουμε ξεπεράσει σε αφίξεις τις επιδόσεις του πρώτου πενταμήνου του 2019, είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση σε κάποιες ουσιώδεις διαφορές του τότε με το σήμερα. Για παράδειγμα, επισήμανε ότι υπάρχει τάση για διαμονή σε ακίνητα βραχυχρόνιας μίσθωσης, η οποία ενισχύθηκε κυρίως μετά την πανδημία, ενώ πρόσθεσε ότι παράλληλα, αυξημένες ροές τουριστών οι οποίοι έρχονται στην Κύπρο από τα νόμιμα αεροδρόμια της Δημοκρατίας ακολούθως κατευθύνονται για τις διακοπές τους προς τα κατεχόμενα. «Είναι ενδεικτικά άλλωστε και τα δημοσιεύματα που έχουμε δει προ μερικών ημερών στον τουρκοκυπριακό Τύπο, τα οποία φέρουν το 95% των τουριστών στα κατεχόμενα να φτάνει στην Κύπρο μέσω του αεροδρομίου Λάρνακας». Την ίδια ώρα, το σύννεφο του πληθωρισμού επηρεάζει τη διάρκεια των διακοπών και τις τουριστικές δαπάνες, και κατ' επέκταση, αναμένεται ότι θα έχει αρνητική επίδραση τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στα τουριστικά έσοδα.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΗ**

Κοινός προορισμός μία γεωργία με λιγότερα φυτοφάρμακα

Η Ε.Ε. στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» στοχεύει στη μείωση της χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων, των γνωστών φυτοφαρμάκων, κατά 50% μέχρι το 2030. Ο μεγαλεπήβολος αυτός στόχος χαράκτηκε λόγω της αναγνώρισης των δυσμενών επιδράσεων που έχει η χρήση φυτοφαρμάκων στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, ειδικά όταν αυτά εφαρμόζονται αλόγιστα. Η Ε.Ε. οριοθετεί τη μελλοντική χρήση φυτοφαρμάκων μέσω της εφαρμογής τής υπό συζήτηση πρότασης κανονισμού «περί της ορθολογικής χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων» που αποτέλεσε την αφορμή για τις πρόσφατες κινητοποιήσεις των αγροτών.

Δυστυχώς, και παρά τις αντίθετες δηλώσεις που ακούστηκαν τις τελευταίες ημέρες, η Κύπρος έχει σοβαρότατα προβλήματα όσον αφορά στη χρήση φυτοφαρμάκων. Συγκεκριμένα, η χώρα μας κατατάσσεται συστηματικά στις πρώτες θέσεις μεταξύ των κρατών-μελών, τόσο στις πωλήσεις φυτοφαρμάκων ανά εκτάριο καλλιεργούμενης γης, όσο και στην παρουσία υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων στα τρόφιμα. Αυτό σημαίνει ότι οι Κύπριοι καταναλωτές είναι περισσότερο εκτεθειμένοι σε υπολείμματα φυτοφαρμάκων στα τρόφιμα σε όλη την Ε.Ε. Πρέπει λοιπόν να αλλάξουμε πορεία.

Για τη χάραξη νέας πορείας πρέπει να είναι γνωστός και κοινός ο προορισμός. Σε αυτή την περίπτωση θεωρώ ότι προορισμός πρέπει να είναι η διαμόρφωση μια γεωργίας με τις μικρότερες δυνατές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον. Χωρίς αγρότες δεν υπάρχει γεωργία, άρα πρέπει να στηριχθούν οι γεωργοί, οι οποίοι ασκούν ένα από τα δυσκολότερα λειτουργήματα, προκειμένου να επιτευχθεί η μετάβαση. Εδώ πρέπει να αναφέρω ότι σε μεγάλο βαθμό οι γεωργοί στην Κύπρο συμβάλλουν ουσιαστικά στην προστασία του περιβάλλοντος, μέσω της διατήρησης της βιοποικιλότητας και της προσφοράς άλλων υπηρεσιών που δεν είναι του παρόντος να αναλυθούν. Ομως, πρέπει επίσης να αναφέρω ότι στην Κύπρο γίνεται υπερβολική και αχρείαστη εφαρμογή φυτοφαρμάκων, η οποία δημιουργεί αχρείαστους κινδύνους στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, αλλά και στην τσέπη των γεωργών. Παρακάτω αναφέρω πέντε σημαντικές συνιστώσες που πρέπει να κατευθύνουν την πορεία προς τον κοινό προορισμό μίας γεωργίας με λιγότερα φυτοφάρμακα.

Στην Κύπρο γίνεται υπερβολική και αχρείαστη εφαρμογή φυτοφαρμάκων, η οποία δημιουργεί αχρείαστους κινδύνους στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, αλλά και στην τσέπη των γεωργών.

1. Πραγματικός έλεγχος στις πωλήσεις φυτοφαρμάκων μέσω της υποχρεωτικής συνταγογράφησης από σύμβουλο γεωπόνο. Επί του παρόντος, οι πωλήσεις φυτοφαρμάκων μπορούν να γίνονται από άτομα χωρίς ουσιαστική κατάρτιση σε θέματα φυτοπροστασίας. Ως αποτέλεσμα, γίνονται πολλές και αχρείαστες πωλήσεις που οδηγούν σε υπερβολική χρήση φυτοφαρμάκων τα οποία καταλήγουν στα τρόφιμα που καταναλώνουμε.

2. Βελτίωση των προνοιών της υπό συζήτηση πρότασης κανονισμού για την ορθολογική χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Παρόλο που η κατεύθυνση του κανονισμού για μείωση της χρήσης και των κινδύνων από φυτοφάρμακα είναι ορθή, κάποιες από τις πρόνοιες είναι υπερβολικές και πρακτικά ανεφάρμοστες. Αναφέρω εδώ –ενδεικτικά– την πρόνοια για απαγόρευση της χρήσης φυτοφαρμάκων σε περιοχές που χαρακτηρίστηκαν ως προστατευόμενες περιοχές για τα ύδατα, που στην περίπτωση της Κύπρου περιλαμβάνουν, σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία, περίπου το 80% σχεδόν της επιλέξιμης για επιδότηση γεωργικής γης.

3. Ενσωμάτωση συγκεκριμένων στόχων στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ορθολογική Χρήση Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων. Οι δύο σημαντικότεροι στόχοι είναι η μείωση της ποσότητας φυτοφαρμάκων που εφαρμόζονται σε γεωργικές καλλιέργειες και η μείωση της παρουσίας υπολειμμάτων στα τρόφιμα. Οσον αφορά στην εφαρμογή φυτοφαρμάκων, ο στόχος έχει ήδη καθοριστεί στο 50% σε επίπεδο Ε.Ε., αλλά πρέπει να στοχοθετηθεί σαφώς και στο Εθνικό Σχέδιο. Για τα υπολείμματα, προτείνεται σε πρώτη φάση η μείωση των υπερβάσεων στο 2,5% των ελεγχόμενων τροφίμων προκειμένου να είμαστε κοντά στον μέσο όρο της Ε.Ε. Οι υπερβάσεις στην Κύπρο είναι κατά κανόνα υπερδιπλάσιες του μέσου όρου της Ε.Ε.

4. Σημαντική ενίσχυση επιδοτήσεων για εναλλακτικές μεθόδους φυτοπροστασίας. Για την εφαρμογή των προνοιών του νέου κανονισμού για την ορθολογική χρήση φ. προϊόντων, προβλέπεται η δυνατότητα επιδότησης των γεωργών μέσω του Στρατηγικού Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης. Η πρόνοια αυτή πρέπει να αξιοποιηθεί με την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων, όπως για παράδειγμα η βιολογική καταπολέμηση εχθρών και η εφαρμογή βιολογικών σκευασμάτων φυτοπροστασίας.

5. Εφαρμογή ισχυρών αποτρεπτικών ποινών. Μέχρι πρότινος, η παράνομη χρήση φυτοφαρμάκων δεν επέφερε ιδιαίτερα αυστηρές ποινές. Πρόσφατα, το υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος προώθησε στη Βουλή νομοσχέδιο που προβλέπει αυστηρότερες ποινές. Πρέπει όμως οι ποινές να εφαρμόζονται αναλογικά και ιδιαίτερα στην περίπτωση ατόμων με επαναλαμβανόμενες παραβάσεις, όπως επίσης να εφαρμοστεί και η νέα πρόνοια για δημοσιοποίηση των στοιχείων των παρανομούντων (name and shame).

Η Κύπρος έχει ιδιαιτερότητες. Η έκθεση γεωργών και καταναλωτών σε υπέρμετρα μεγάλες συγκεντρώσεις φυτοφαρμάκων δεν πρέπει να είναι μία από αυτές. Η διατήρηση του μικρού γεωργικού κλήρου που διαμόρφωσε το τοπίο του νησιού στο πέρασμα των αιώνων είναι μια ιδιαιτερότητα που πρέπει και μπορούμε να διατηρήσουμε.

Ο Μενέλαος Σταυρινίδης είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Γεωπονικών Επιστημών, Βιοτεχνολογίας και Επιστήμης Τροφίμων, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Χωρίς μαγείρους - σερβιτόρους τα ξενοδοχεία

Έρευνα της ΑνΑΔ ανέδειξε τις ανάγκες – Έλλειψη 6.000 θέσεων σε επαγγέλματα της τουριστικής βιομηχανίας

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τις ποσοτικές και ποιοτικές ανάγκες σε ειδικότητες στον τουριστικό κλάδο ανέδειξαν τα αποτελέσματα πρόσφατης μελέτης της ΑνΑΔ, «Προβλέψεις ζήτησης και προσφοράς εργατικού δυναμικού στην κυπριακή οικονομία 2022-2023». Τα συμπεράσματα και οι εκτιμήσεις της έρευνας επιβεβαιώνουν τις ανησυχίες και τον προβληματισμό που εκφράζεται από τουριστικούς φορείς και επαγγελματίες του τουρισμού, ότι η έλλειψη προσωπικού είναι μία από τις μεγαλύτερες πληγές για την τουριστική βιομηχανία. Καταγράφονται λοιπόν ανάγκες κυρίως σε ειδικότητες όπως υπάλληλοι υποδοχής, τραπεζοκόμοι, μπάρμαν, καμαριέρες ξενοδοχείων και αρτοποιοί, καθώς και στην εξειδίκευση μαγείρων –κυρίως στην ιαπωνική και κινέζικη κουζίνα. Στόχος της έρευνας είναι πάντως να δοθεί και μια λύση για τις ανάγκες που υπάρχουν, μέσω της προώθησης και της εφαρμογής προγραμμάτων κατάρτισης για κάλυψη των αναγκών. Στην έρευνα συμμετείχαν φορείς και επιχειρήσεις που έδωσαν τις εκτιμήσεις τους για τις υπάρχουσες ανάγκες.

Χιλιάδες οι ανάγκες

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Τμήματος Εργασίας, το 2023 οι ανάγκες σε άτομα για επαγγέλματα που εμπίπτουν στην τουριστική βιομηχανία θα έχουν ως εξής:

Υπάλληλοι υποδοχής ξενοδοχείων	155
Μάγειροι	1.795
Βοηθοί κουζίνας	556
Αρτοποιοί	398
Ζαχαροπλάστες	90
Υπάλληλοι υποδοχής εστιατορίων	166
Τραπεζοκόμοι	1.498
Μπάρμαν	488
Μπαρίστες (καφέ)	110
Καμαριέρες ξενοδοχείων	807
Συντηρητές ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων ξενοδοχείων	95

Το κενό στην κουζίνα

Όπως προαναφέραμε, σύμφωνα με το Τμήμα Εργασίας, υπάρχουν ανάγκες για 1.795 μάγειρες το 2023. Αναλυτικά, το μεγαλύτερο κενό αυτή τη στιγμή εντοπίζεται στην ιαπωνική κουζίνα (930) και ακολουθεί η κινέζικη κουζίνα (439 μάγειρες). Αναφέρονται επίσης ανάγκες για 210 μάγειρες εξειδικευμένους στην ινδική κουζίνα, 116 μάγειρες εξειδικευμένους στη μεξικάνικη κουζίνα, 59 μάγειρες εξειδικευμένους στην αραβική κουζίνα και 42 στη ρωσική κουζίνα, 30 μάγειρες εξειδικευμένους στην ταϊλανδέζικη κουζίνα και 10 εξειδικευμένους στη λιβανέζικη κουζίνα. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το 2022 η απασχόληση στο επάγγελμα του Μάγειρα ανήλθε σε 4.972 άτομα, εκ των οποίων σχεδόν το 70% ήταν Κύπριοι, το 18,9% Ευρωπαίοι και 11,9% πολίτες τρίτων χωρών. Η ΑνΑΔ εισηγείται όπως εφαρμοστούν τέσσερα προγράμματα κατάρτισης, ώστε άνεργοι μάγειρες να αποκτήσουν εξειδίκευση στην ιαπωνική και κινέζικη κουζίνα, αφού εργοδοτηθούν ως βοηθοί μάγειρες δίπλα από έμπειρους εξειδικευμένους μάγειρες ιαπωνικής και κινέζικης κουζίνας μέχρι να αποκτήσουν την αναγκαία εμπειρία.

Εκτιμήσεις του Τμήματος Εργασίας ανεβάζουν φέτος τις ανάγκες για μαγείρους σε 1.795 και σε 1.498 τραπεζοκόμους.

Σοβαρά κενά υπάρχουν και στην ειδικότητα της καμαριέρας αλλά και στους βοηθούς κουζίνας.

Τραπεζοκόμοι και μπάρμαν

Μεγάλος είναι ο αριθμός των αναγκών και στο επάγγελμα του τραπεζοκόμου. Σύμφωνα με την έρευνα, πάνω από 8,2 χιλιάδες άτομα εργάστηκαν ως τραπεζοκόμοι μέσα στο 2022 (6.075 Κύπριοι, 74,0%), ενώ η ανεργία τους καλοκαιρινούς μήνες έφτασε τα 228 άτομα (137 Κύπριοι, 60,1%) με τις κενές θέσεις να ανέρχονται τον ίδιο χρόνο σε 1.744. Η ποσοστιαία κατανομή της απασχόλησης κατά υπηκοότητα δείχνει σημαντική συμμετοχή από Ευρωπαίους πολίτες (20,1%) και από πολίτες τρίτων χωρών (6,0%). Για το 2023 έχει αναφερθεί ότι, σύμφωνα με το Τμήμα Εργασίας, οι ανάγκες στο συγκεκριμένο επάγγελμα ανέρχονται σε 1.498. Σημειώνεται επίσης ότι περίπου 300 άτομα τον χρόνο αποφοιτούν κάθε χρόνο από τις Τεχνικές/Επαγγελματικές Σχολές από τον κλάδο σπουδών «Μαγειρική και Τραπεζοκομία». Από το 2018 εφαρμόστηκαν τρία προγράμματα κατάρτισης στο πλαίσιο του Σχεδίου της ΑνΑΔ «Προγράμματα Κατάρτισης Ανέργων» για δικαιούχους Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ) με την επιτυχή συμμετοχή 38 ατόμων. Η εισήγηση είναι όπως προωθηθεί η εφαρμογή έξι προγραμμάτων κατάρτισης.

Στην περίπτωση του επαγγέλματος του μπάρμαν, μέσα στο 2022, η απασχόληση ανήλθε στις 4.567 άτομα (2.873 Κύπριοι, 62,9%), η ανεργία τους καλοκαιρινούς μήνες έφτασε τα 97 άτομα (65 Κύπριοι, 67,0%) και υπήρχαν 428 κενές θέσεις. Στο συγκεκριμένο επάγγελμα, η συμμετοχή Ευρωπαίων πολιτών ανέρχεται στο 26% και πολιτών τρίτων χωρών στο 11%. Για το 2023 οι συνολικές ανάγκες ανέρχονται σε 488 άτομα.

Ψάχνουν καμαριέρες

Ανάγκες για 807 καμαριέρες ξενοδοχείων υπάρχουν το 2023 σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Τμήματος Εργασίας, όπως αυτές διατυπώνονται στην έρευνα της ΑνΑΔ. Για το 2022, η απασχόληση στο συγκεκριμένο επάγγελμα ανήλθε σε 15.014 άτομα (9.579 Κύπριοι, 63,8%), ενώ η ανεργία τους καλοκαιρινούς μήνες έφτασε τα 614 άτομα (417 Κύπριοι, 67,9%). Η ποσοστιαία κατανομή της απασχόλησης κατά υπηκοότητα δείχνει σημαντική συμμετοχή από Ευρωπαίους πολίτες (16,9%) και από πολίτες τρίτων χωρών (19,3%). Κατά την περίοδο των καλοκαιρινών μηνών, πάνω από τους μισούς ανέργους στην συγκεκριμένη ειδικότητα, είναι ηλικίας πέραν των 50 ετών. Σύμφωνα με την έρευνα, υπάρχουν ανάγκες για 807 άτομα, ενώ η ΑνΑΔ εισηγείται όπως προωθηθεί η εφαρμογή 4 προγραμμάτων κατάρτισης.

Στην υποδοχή

Σύμφωνα με την έρευνα, το 2022 εργάστηκαν ως υπάλληλοι υποδοχής 1.630 άτομα (932 Κύπριοι, 57,2%), ενώ η ανεργία τους καλοκαιρινούς μήνες, έφτασε τα 39 άτομα (15 Κύπριοι, 38,5%) και υπήρχαν 184 κενές θέσεις. Η ποσοστιαία κατανομή της απασχόλησης κατά υπηκοότητα δείχνει έντονη συμμετοχή από Ευρωπαίους πολίτες (32,3%) και από πολίτες τρίτων χωρών (10,5%). Στο συγκεκριμένο επάγγελμα προκύπτει επίσης ότι 1 στους 3 ανέργους είναι από 50 χρονών και άνω. Βάσει της έρευνας, οι συνολικές ανάγκες απασχόλησης σύμφωνα με το Τμήμα Εργασίας είναι 155 άτομα.

ΟΚΥΠΥ
Οργανισμός Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας

MRI: Ο ΟΚΥΠΥ συνεχίζει να εξελίσσεται με υπερσύγχρονο εξοπλισμό

Ζούμε στην εποχή όπου η τεχνολογία μεταμορφώνει ραγδαία την περίθαλψη του ασθενή, με τα υπερσύγχρονα συστήματα απεικόνισης έως τις χειρουργικές συσκευές αιχμής να συμβάλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της παρεχόμενης ιατρικής φροντίδας. Ο σύγχρονος ιατρικός εξοπλισμός έχει βελτιώσει αισθητά την υγειονομική περίθαλψη, ενισχύοντας τις διαγνωστικές δυνατότητες, διευρύνοντας τις θεραπευτικές επιλογές, βελτιώνοντας την παρακολούθηση των ασθενών, επιτρέποντας την εξατομικευμένη ιατρική, προωθώντας την έρευνα και διευκολύνοντας την τηλεϊατρική.

Συνεχείς επενδύσεις

Ο Οργανισμός Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ), αντιλαμβανόμενος τη θετική επίδραση της τεχνολογίας προς όφελος των ασθενών, επενδύει συνεχώς στην υιοθέτηση και ενσωμάτωση σύγχρονου ιατρικού εξοπλισμού, ως ένα εργαλείο ζωτικής σημασίας για την πρόοδο της υγειονομικής περίθαλψης και την αντιμετώπιση των πολύπλοκων ιατρικών προκλήσεων της εποχής μας.

Το υπερσύγχρονο MRI

Σήμερα, το Ακτινολογικό Τμήμα του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού του ΟΚΥΠΥ, είναι εξοπλισμένο με νέο Σύστημα Μαγνητικής Τομογραφίας (MRI) 1.5 Tesla, μία επένδυση ύψους 2.4 εκατομμύρια ευρώ. Πρόκειται για ένα σπουδαίο εργαλείο, νέας γενιάς με υπερσύγχρονο λογισμικό και υψηλό αριθμό καναλιών λήψης, το οποίο εξασφαλίζει εξαιρετικά υψηλής ποιότητας απεικόνιση του εγκεφάλου, των αρθρώσεων του σώματος (συνδέσμους, τένοντες, μηνίσκους, χόνδρους κ.ά.), των σπονδύλων και των μεσοσπονδύλιων δίσκων και του νωτιαίου μυελού.

Μονάδα παιδιατρικής ακτινολογίας

Παρέχει επίσης σημαντικές πληροφορίες για τα συμπαγή όργανα της κοιλίας όπως: ήπαρ, νεφροί, πάγκρεας κ.ά. Κατά τη διαδικασία δεν χρησιμοποιείται ιονίζουσα ακτινοβολία, κάτι που προτιμάται σε περιπτώσεις που αφορούν παιδιά και εγκύους. Αναλόγως της εξέτασης δίδονται εκ των προτέρων οδηγίες προετοιμασίας στον ασθενή. Η διάρκεια των εξετάσεων κυμαίνεται από 30 έως 60 λεπτά. Την ίδια στιγμή, εντός του Ακτινολογικού Τμήματος έχει συσταθεί μονάδα παιδιατρικής ακτινολογίας την οποία στελεχώνουν δύο παιδοακτινολόγοι οι οποίες, πέραν των υπερήχων σε όλο το φάσμα της παιδιατρικής, σε συνεργασία με τους παιδιάτρους και τους αναισθησιολόγους εκτελούν μαγνητικές τομογραφίες σε παιδιά υπό αναισθησία, όπου χρειάζεται.

Εξέλιξη

Ο ΟΚΥΠΥ, δεν σταματά εδώ. Με την τεχνολογία να εξελίσσεται μέρα με τη μέρα, εντάσσει συνεχώς νέο σύγχρονο εξοπλισμό σε όλα τα νοσηλευτήριά του, με στόχο οι γιατροί του να έχουν ισχυρά εργαλεία για τη διάγνωση τη θεραπεία, και τη διαχείριση ιατρικών καταστάσεων. Μία εξέλιξη που αναμένεται να ενισχύσει τις προσπάθειές του για καλύτερη ιατρική φροντίδα, βελτιωμένη ποιότητα ζωής και αυξημένα ποσοστά επιβίωσης στους ασθενείς. Η ένταξη ιατρικού εξοπλισμού στα νοσηλευτήρια του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας ενισχύει επίσης τη συλλογή πολύτιμων δεδομένων και πληροφοριών που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη νέων φαρμάκων, θεραπευτικών πρωτοκόλλων και ιατρικών παρεμβάσεων.

Για πληροφορίες και ραντεβού με το Ακτινολογικό του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού επικοινωνήστε με τα τηλέφωνα: 25801265, 25801262 και 25801640 ή επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Τμήματος.

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Οι μεγάλες προκλήσεις του ελληνικού τουρισμού

Ανάγκη για οργανισμούς διαχείρισης προορισμών και καλύτερες υποδομές

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ο ελληνικός τουρισμός, όπως και η παγκόσμια αγορά των ταξιδιών, βρίσκεται μπροστά σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι: οι ταξιδιώτες αποφεύγουν πλέον πολυσύχναστους προορισμούς και εποχές, ενώ αναζητούν αυθεντικές εμπειρίες που βασίζονται στην τοπική κουλτούρα και στον πολιτισμό, αλλά και σεβασμό στο περιβάλλον και ιδιωτικότητα.

Την ίδια ώρα, οι Ελληνες πολίτες, οι οποίοι στη συντριπτική τους πλειονότητα αναγνωρίζουν τη μεγάλη σημασία του τουρισμού για την εθνική οικονομία, έχουν αρχίσει να είναι σκεπτικοί σε σχέση με τις επιδράσεις του στην καθημερινότητά τους, στο περιβάλλον και στη φυσιογνωμία των επιμέρους προορισμών, ενώ είναι προβληματισμένοι από την εξάπλωση των βραχυχρόνιων μισθώσεων αλλά και τις αυξήσεις στο κόστος των διακοπών.

Και την ώρα που το ενδιαφέρον για το περιβάλλον κορυφώνεται μεταξύ Ελλήνων και ξένων, η πλειονότητα των μεσαίων και μικρού μεγέθους κυρίως ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων δηλώνει πως δεν μπορεί, ή δεν ξέρει πώς να επενδύσει σε δράσεις βιωσιμότητας και περιμένει τις σχετικές πρωτοβουλίες από την Πολιτεία τόσο σε επίπεδο καθοδήγησης όσο και χρηματοδότησης.

Πρόκειται για τάσεις που μετρήθηκαν από τις Pulse, Mindahaus και Deloitte αντίστοιχα, για λογαριασμό της πρωτοβουλίας της εφημερίδας «Καθημερινή», Reimagine Tourism in Greece. Πρωτοβουλία που παρουσιάστηκε αυτή την εβδομάδα στο Κέντρο Πολιτισμού Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος και αποσκοπεί στην ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων πλευρών, Πολιτείας, τοπικών κοινωνιών και επιχειρήσεων, με στόχο την ανάδειξη ενός νέου «παραδείγματος» για τον τουρισμό που θα ενισχύσει τα οικονομικά οφέλη για τη χώρα, προφυλάσσοντας όμως παράλληλα το περιβάλλον αλλά και τον χαρακτήρα των προορισμών της.

Οπως τόνισε στην έναρξη της εκδήλωσης ο Daniel Levine, ειδικός στην καταγραφή των τάσεων στον τουρισμό παγκοσμίως, «μόνο όταν οι κάτοικοι ενός προορισμού είναι χαρούμενοι, είναι και οι επισκέπτες του». Ο Doug Lansky, εμπειρογνώμονας Αειφόρου Τουρισμού, εξήγησε πως ο ραγδαία αναπτυσσόμενος τουρισμός τείνει να φθίνει στις χώρες όπου τα πλήθη των επισκεπτών επιβαρύνουν τους προορισμούς εκτός εάν όλοι οι εμπλεκόμενοι του κλάδου αντιληφθούν εγκαίρως πως πρέπει να επανεφεύρουν συνεχώς τον εαυτό τους και να σέβονται τους κανόνες της αειφορίας.

> **Μόνο όταν οι κάτοικοι ενός προορισμού είναι χαρούμενοι, είναι και οι επισκέπτες του.**

Οι απαντήσεις σε αυτές τις προκλήσεις, όπως και η μείωση της εποχικότητας και της γεωγραφικής συγκέντρωσης στον τουρισμό, αποτελούν συνδυασμό ενεργειών μεταξύ των οποίων κρίσιμο ρόλο διαδραματίζει η βελτίωση των υποδομών που στην Ελλάδα υστερούν ακόμα πολύ, αλλά και η ίδρυση και λειτουργία οργανισμών διαχείρισης προορισμών (DMOs) που θα μπορέσουν – κατόπιν διαλόγου με όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές– να θέσουν στόχους, να προσδιορίσουν τα προβλήματα, να βρουν τις κατάλληλες λύσεις και να τις επιβάλλουν. Μια διαδικασία στην οποία ήδη πρωτοστατεί ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, όπως εξήγησε ο πρόεδρός του και CEO του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, Γιάννης Παράσχης. Μιλώντας με τον διευθυντή της εφημερίδας «Καθημερινή», Αλέξη Παπαχελά, σημείωσε ότι στην Ελλάδα «χτίσαμε ένα καλό brand, αλλά είμαστε σε κρίσιμο σταυροδρόμι και πρέπει να ορίσουμε τα πράγματα για τα επόμενα χρόνια». Οσον αφορά τις προκλήσεις που έχουν αρχίσει να αναδύονται και το ερώτημα κατά πόσον βρισκόμαστε πλέον αντιμέτωποι με τον υπερτουρισμό, σημείωσε ότι «σε προσωπικό επίπεδο δεν μου αρέσει καθόλου ο όρος υπερτουρισμός. Η έννοια του υπερτουρισμού, του μεγάλου αριθμού των ξένων που χαλάνε τη ζωή των ντόπιων, εμπεριέχει στοιχεία ξενοφοβικά. Ζούμε σε έναν κόσμο παγκοσμιοποιημένο και διεθνοποιημένο. Η Ελλάδα είναι ένας χώρος - χωνευτήρι πολλών πολιτισμών, με φιλόξενους ανθρώπους». «Προβλήματα που μπορεί να αναδύονται σημειακά μπορούν να αντιμετωπιστούν με εργαλεία διαχείρισης των ροών», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Αλλά και οι υποδομές υστερούν ακόμα σημαντικά, παρά τις επενδύσεις που έχουν γίνει σε κάποιους προορισμούς, όπως στο αεροδρόμιο της Αθήνας από τον ΔΑΑ και τα 14 περιφερειακά αεροδρόμια της Fraport Greece. Χαρακτηριστικό είναι το πρόβλημα των λιμανιών. Ο CEO της Attica Group και πρόεδρος του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας, Σπύρος Πασχάλης, αναφέρθηκε στις παθογένειες του λιμενικού συστήματος, υπογραμμίζοντας πως «δυστυχώς είναι κατακερματισμένο, υπάρχει ασυνεννοησία, ενώ δεν γίνονται επενδύσεις στις υποδομές». Αντιθέτως, η Attica Group έχει καταρτίσει επενδυτικό σχέδιο προϋπολογισμού 1 δισ. ευρώ για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και τον περαιτέρω εκσυγχρονισμό του στόλου της.

Θύμισε ωστόσο την ανάγκη στήριξης της προσπάθειας χρηματοδοτικά μιας και αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση της παγκόσμιας ναυτιλίας. Υπογράμμισε επίσης πως η ελληνική ακτοπλοΐα και η Attica Group διασφαλίζουν την επικοινωνία της ηπειρωτικής με τη νησιωτική χώρα όλες τις εποχές, ακόμα και με ζημιογόνα δρομολόγια.

Τι πιστεύουν οι Ελληνες για τον τουρισμό

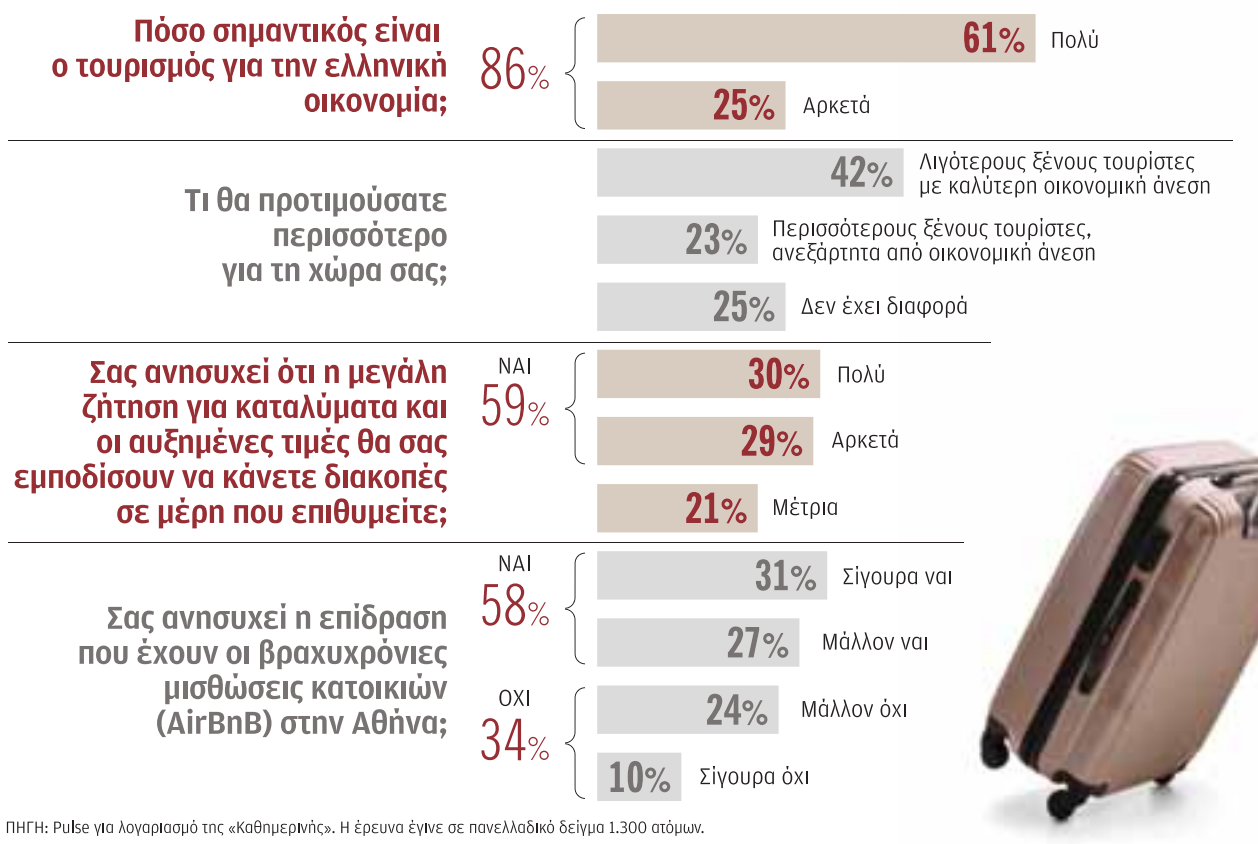

ΠΗΓΗ: Pulse για λογαριασμό της «Καθημερινής». Η έρευνα έγινε σε πανελλαδικό δείγμα 1.300 ατόμων.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Γεωγραφική διασπορά και μεγαλύτερη σεζόν

Το ζήτημα της εποχικότητας αλλά και της γεωγραφικής διασποράς του εισερχόμενου τουρισμού αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τον ελληνικό τουρισμό. Στην Ελλάδα το 90% του τουρισμού, εξήγησε ο πρόεδρος του ΣΕΤΕ Γιάννης Παράσχης, κατανέμεται σε 5 Περιφέρειες (Κρήτη, Νότιο Αιγαίο, Ιόνιο, Δυτ. Μακεδονία και Αττική) και όχι μόνο στις Κυκλάδες. Το στοίχημα είναι τα 40 εκατομμύρια των επισκεπτών που αναμένεται να υποδεχθεί η χώρα έως το 2030 να κατανεμηθούν δικαιότερα, τόσο γεωγραφικά όσο και εποχικά, παράλληλα με την εφαρμογή πολιτικών διαχείρισης των προορισμών.

Προσπάθεια στην οποία ήδη επιδίδονται μεγάλες επιχειρήσεις όπως η Aegean. Οπως εξήγησε ο CEO της εταιρείας Δημήτρης Γερογιάννης, η Aegean έχει διευρύνει το πτητικό της πρόγραμμα τόσο χρονικά όσο και γεωγραφικά, ενώ εργάζεται για την περαιτέρω ανάπτυξη προορισμών. Παράλληλα, επενδύει σε νέες τεχνολογίες όπως η χρήση βιώσιμων αεροπορικών καυσίμων, αλλά και στην ενίσχυση της απασχόλησης στην Ελλάδα με καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας μέσω του προγράμματος εκπαίδευσης πιλότων και μηχανικών. Τη χρονική διεύρυνση της τουριστικής περιόδου και την ανάπτυξη νέων προορισμών τόνισε ως στόχους και ο γενικός διευθυντής Ανάπτυξης της Fraport Greece, Γιώργος Βήλος. Η εταιρεία του συνεχίζει να υλοποιεί έργα αναβάθμισης των αεροδρομίων, όπως πρόγραμμα 100 εκατ. ευρώ για τον εναρμονισμό των 14 αεροδρομίων με τα πρότυπα της EASA.

Οι επικεφαλής μεγάλων ομίλων συμμετείχαν στην εκδήλωση της «Καθημερινής» κατά την οποία παρουσιάστηκε η πρωτοβουλία Reimagine Tourism in Greece. Μία πρωτοβουλία που ως στόχο έχει να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός πλαισίου κατευθυντήριων γραμμών, που θα βοηθήσει τον τουρισμό και τη χώρα, την κοινωνία και το περιβάλλον. Στην πρωτοβουλία αυτή της «Καθημερινής» συμπαραστάτες στέκονται ως ιδρυτικοί εταίροι η Aegean, η Attica Group, η Fraport Greece, η Τράπεζα Πειραιώς και άλλοι, ενώ στην όλη προσπάθεια συμβάλλει και ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών.

Να διαφυλαχθεί η ταυτότητα των παραδοσιακών οικισμών

Την ανάγκη να αναπροσαρμοστεί η πολιτική για τον τουρισμό στα νέα δεδομένα που δημιουργεί η αλματώδης ανάπτυξη της μη ξενοδοχειακής φιλοξενίας επεσήμανε ο CEO της Oliaros Ιάσων Τσάκωνας στην εκδήλωση της «Καθημερινής» Reimagine Tourism in Greece. Τόνισε ότι όλοι οι επίσημοι φορείς του τουρισμού εργάζονται σήμερα χωρίς να λαμβάνουν υπ' όψιν ότι πολύ σημαντικό μέρος της διαμονής πλέον προσφέρεται σε κατοικίες βραχυχρόνιας μίσθωσης και άλλες μορφές, εκτός της οργανωμένης φιλοξενίας. Κανένας μελλοντικός σχεδιασμός δεν μπορεί να τελεσφορήσει αν δεν βασιστεί σε αυτή τη νέα πραγματικότητα.

Στην ίδια συζήτηση ο ομότιμος καθηγητής Χωροταξίας και Πολεοδομίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Χάρης Κοκκώσης σημείωσε ότι ο τουρισμός είναι αλληλένδετος με πολλούς κλάδους της οικονομίας. Αλλάζουν, είπε ο κ. Κοκώσης, τόσο γρήγορα τα πάντα γύρω μας (τεχνολογία, γεωπολιτική, κοινωνική δομή και δυναμική, κ.λπ.), που επιβάλλουν ταυτόχρονα στρατηγική αλλά και διαχείριση. «Μέχρι τώρα αναζητούσαμε την αριθμητική αύξηση του τουρισμού. Τώρα θα πρέπει να βάζουμε κριτήρια σχετικά με το ποιοι θα μπουν στη χώρα. Δεν πρέπει να αντιγράφουμε ό,τι κάνουν οι άλλοι», πρότεινε ο καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης και κάτοχος της έδρας Gladstone στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, Στάθης Καλύβας. «Οταν ένας τόπος είναι καλός για τους κατοίκους του, είναι και καλός για τους τουρίστες του», συμπλήρωσε και υπογράμμισε πως «θα πρέπει να αποφύγουμε μοντέλα τουρισμού που δεν προσθέτουν θετικά στον τουρισμό όπως για παράδειγμα η κρουαζιέρα. Χιλιάδες τουρίστες αποβιβάζονται σε έναν προορισμό αφήνοντας δυστυχώς πίσω τους μόνο σκουπίδια. Αυτό το μοντέλο δεν βοηθάει την Ελλάδα. Θα πρέπει να δημιουργήσουμε εμπειρίες όπου οι μόνιμοι κάτοικοι μαζί με τους ταξιδιώτες αναπτύσσουν ένα «διάλογο» μεταξύ τους και ανταλλάσσουν εμπειρίες». «Το να προσκαλούμε πλούσιους τουρίστες απλά ανεβάζει το κόστος των διακοπών για όλους», ανέφερε χαρακτηριστικά. Την κρισιμότητα, τις προκλήσεις αλλά και τις επιτυχίες του σχεδιασμού μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τη διαχείριση προορισμών μέσω διαλόγου με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη περιέγραψε ο επικεφαλής του οργανισμού διαχείρισης τουρισμού της Ολλανδίας (Netherlands Board of Tourism & Conventions), Jos Vranken.

> **Οι τοποθετήσεις διακεκριμένων αρχιτεκτόνων, καθηγητών και επιχειρηματιών στο συνέδριο της «Κ» Reimagine Tourism in Greece.**

Για τη σχέση της αρχιτεκτονικής με τη χωρική ταυτότητα και τη βελτίωση του τρόπου ζωής μίλησαν οι κορυφαίοι αρχιτέκτονες Ανδρέας Κούρκουλας, Πάνος Δραγώνας και Γιάννης Αίσωπος. Συζητώντας για το πώς μπορεί να διαφυλαχθεί η ταυτότητα παραδοσιακών οικισμών σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς και ταυτόχρονα να εξελιχθεί η αρχιτεκτονική τους, ο κ. Κούρκουλας παραλλήλισε την υπάρχουσα κατάσταση με μια σκηνογραφία, τονίζοντας πως θα πρέπει να σχεδιαστεί το πώς η σύγχρονη αρχιτεκτονική θα ταιριάξει με το υπάρχον περιβάλλον, δίνοντας ως παράδειγμα τα Ξενία του Αρη Κωνσταντινίδη το '60. Ο Πάνος Δραγώνας εξήγησε πως οι τουριστικοί οικισμοί δεν αφορούν μόνο την εικόνα ενός κτίσματος, αλλά «ένα ολόκληρο πρόγραμμα, με τους ήχους, με τις μυρωδιές, με τα τζιτζίκια, αν θέλετε, αλλά και με ένα αφήγημα».

Συζητώντας για τις πόλεις, και οι τρεις εκτίμησαν πως θα πρέπει να αποφευχθεί η ομογενοποίηση περιοχών, και ακόμα και σε πολύ δημοφιλείς στους τουρίστες γειτονιές να διατηρηθεί η «ζωντάνια της γειτονιάς» και της τοπικής κοινωνίας.

Ελλάδα και ανταγωνιστικές μεσογειακές χώρες

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

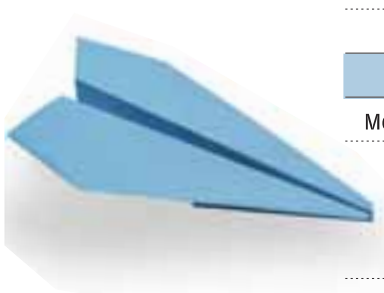

	ΚΑΤΑΤΑΞΗ
Μάλτα	19
Κύπρος	25
Πορτογαλία	28
Ισπανία	32
Ιταλία	33
Ισραήλ	43
Αίγυπτος	50
ΕΛΛΑΔΑ	**51**
Μαυροβούνιο	53
Κροατία	57
Μαρόκο	91
Τυνησία	98
Τουρκία	104

ΠΗΓΗ: Deloitte/ Καθημερινή

Βιωσιμότητα

ΜΕΤΡΑΕΙ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΑΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ;

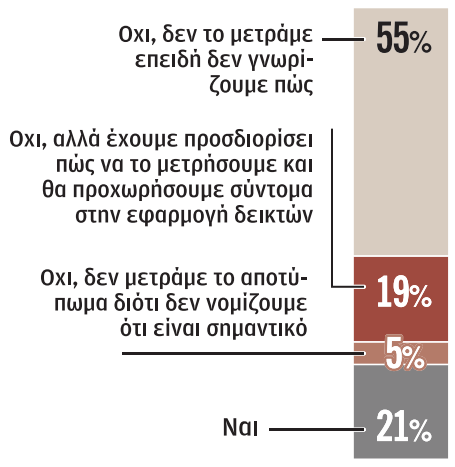

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τραπεζική στήριξη

Υπάρχουν επαρκείς χρηματοδοτήσεις για να γίνουν όλα αυτά; Ο ξενοδοχειακός κλάδος αποτελεί διαχρονικά έναν από τους σημαντικότερους που έχει στηρίξει ο τραπεζικός κλάδος. Τα συνολικά δάνειά του ανέρχονται σε 9,6 δισ. σε σύνολο επιχειρηματικών δανείων 72 δισ., δηλαδή περίπου το 13% του συνόλου. Οπως εξήγησε στο πλαίσιο της εκδήλωσης ο Θεόδωρος Τζούρος, Executive General Manager, Chief Corporate & Investment Banking της Τράπεζας Πειραιώς, «το τραπεζικό σύστημα στις νέες χρηματοδοτήσεις εξετάζει την υλοποίηση των κριτηρίων από τις επιχειρήσεις όπως το ενεργειακό τους αποτύπωμα», αλλά «οι επιδόσεις των επιχειρήσεων του τουρισμού όσον αφορά το ESG είναι ακόμα χαμηλές». «Εχουμε έτοιμες πάντως χρηματοδοτήσεις τουριστικών επιχειρήσεων που επενδύουν σε ΑΠΕ, ενώ και το Ταμείο Ανάκαμψης συμβάλλει καίρια προς την ίδια κατεύθυνση», συμπλήρωσε.

epic

STREET FEST NICOSIA

JULY 04TH, 19:00-00:00, PALIAS ILEKTRIKIS STR.

- SERIAL GRILLER, BAR & GRILL
- EVANGELOS KOUNENIS PERSONAL CHEF
- HUNGRY DEAL
- THE POT BELLY
- QUATTRINO AUTENTICO ITALIANO
- POR FAVOR
- THE OLD SOULS
- BARONYMOUS
- THE OLD POWERHOUSE CHILL BAR
- VOLVÈR
- CARLSBERG BEER STATION
- LEON BEER STATION
- CREPALAND
- PAPAFILIPOU ICE CREAM
- CHARITY WINGS

SUPPORTED BY

HELLENIC BANK

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

DEEJAY 93.5 RADIO

Δύσκολο στοίχημα η προστασία επιχειρήσεων από κυβερνοεπιθέσεις

Με κακόβουλο λογισμικό οι 440 στις 100.000 ελληνικές ιστοσελίδες

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Με τη διαρροή δεδομένων να εκτιμάται ότι θα μπορούσε να είναι καταστροφική για τις επιχειρήσεις, οι τελευταίες και ιδίως όσες δραστηριοποιούνται σε κρίσιμους τομείς, όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια και η υγεία, θέτουν σε άμεση προτεραιότητα τη θωράκισή τους έναντι πιθανών κυβερνοεπιθέσεων. Δεν είναι τυχαίο ότι παγκοσμίως οι δαπάνες για την προστασία των επιχειρήσεων έναντι των χάκερ εξακολούθησαν να εμφανίζουν διψήφιους ρυθμούς ανάπτυξης (12,5%) κατά το πρώτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς και να διαμορφώνονται σε περίπου 17 δισ. ευρώ. Ανά γεωγραφικές ενότητες, η περιοχή της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής, όπου συμπεριλαμβάνεται η Ελλάδα, εμφανίζει τη δεύτερη υψηλότερη ποσοστιαία αύξηση δαπανών (13,4%) μετά τη Λατινική Αμερική, σύμφωνα με έρευνα της τεχνολογικής εταιρείας Canalys. Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της τεχνολογικής εταιρείας IBM, το 83% των επιχειρήσεων βρέθηκε αντιμέτωπο με τουλάχιστον ένα περιστατικό διαρροής δεδομένων κατά τη διάρκεια του 2022, ενώ υπολογίζεται ότι οι απώλειες για τις επιχειρήσεις θα αυξηθούν από 8 τρισ. ευρώ σε 22 τρισ. ευρώ μέχρι το 2027.

Την ίδια στιγμή, με την τηλεργασία να έχει καθιερωθεί, η προστασία των επιχειρήσεων έναντι των κυβερνοπειρατών είναι ακόμη πιο σημαντική. Προς την κατεύθυνση αυτή, η Indusface, μια πολυεθνική τεχνολογική εταιρεία, πραγματοποίησε έρευνα με στόχο να εντοπίσει σε ποιες χώρες η απομακρυσμένη εργασία είναι ασφαλής. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνάς της, η Ελλάδα ανήκει στην πεντάδα των πιο ασφαλών ευρωπαϊκών χωρών, διαθέτοντας δείκτη κυβερνοασφάλειας (με ανώτατο το 100) 76,31. Στην πρώτη θέση

ΗΓΗ: Canalys

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Ελλάδα ανήκει στην πεντάδα των πιο ασφαλών ευρωπαϊκών χωρών για την απομακρυσμένη εργασία.

της κατάταξης βρίσκεται η Φινλανδία, ακολουθούν το Βέλγιο, η Αυστρία, η Ελβετία και η Ελλάδα, με τη Νορβηγία, τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Εσθονία να έπονται.

Παρά τις καλές επιδόσεις, η Ελλάδα καταλαμβάνει χαμηλή θέση σε ορισμένες κατηγορίες κυβερνοχτυπημάτων, που απαρτίζουν το σύνολο στο οποίο στηρίζεται η αξιολόγησή της. Για παράδειγμα, μεταξύ των οκτώ προηγούμενων χωρών είναι η τρίτη μετά την Εσθονία και τη Νορβηγία σε επιθέσεις άρνησης εξυπηρέτησης DDOS (ένας σέρβερ ή ιστοσελίδα κατακλύζεται με μεγάλο αριθμό εικονικών αιτημάτων) οι οποίες ανέρχονται σε 386 ανά 100.000 χρήστες. Βάσει της ίδιας έρευνας, η Ελλάδα διαθέτει περίπου 370 ψεύτικες ιστοσελίδες ανά 100.000 ηλεκτρονικές διευθύνσεις, αριθμός που αυξάνεται σε 440 όταν πρόκειται για ιστοτόπους που διαθέτουν κακόβουλο λογισμικό. Σύμφωνα με τους αναλυτές της Indusface, βασικό μέσο αποτροπής των κυβερνοεπιθέσεων είναι η εκπαίδευση των εργαζομένων, η αποφυγή χρήσης κωδικών σε πολυάριθμους λογαριασμούς, η δημιουργία συστημάτων ισχυρής ταυτοποίησης των εργαζομένων που απασχολούνται από απόσταση.

Με τα δεδομένα αυτά, το 58% των επιχειρήσεων σχεδιάζει να αυξήσει άμεσα τις επενδύσεις του στην υιοθέτηση μέτρων αποτροπής κυβερνοεπιθέσεων των οποίων ο ρόλος στον ψηφιακό μετασχηματισμό των εταιρειών θεωρείται κρίσιμος, όπως προκύπτει από έρευνα της συμβουλευτικής εταιρείας Deloitte για τον αντίκτυπο της κυβερνοασφάλειας στις επιχειρήσεις. Η στρατηγική αυτή, κατά την έρευνα, οδηγεί σε σημαντικό θετικό αντίκτυπο στη φήμη του brand τους, στην εμπιστοσύνη των πελατών τους, στη σταθερότητα της λειτουργίας τους, αλλά και στα έσοδά τους. «Η κυβερνοασφάλεια κερδίζει σταθερά μια θέση στην ατζέντα των διοικητικών συμβουλίων, αποτελώντας κομβικό σημείο για πρωτοβουλίες αλλά και επενδύσεις», ανέφερε ο εταίρος και Cyber Leader της Deloitte Ελλάδας, Χρήστος Βιδάκης. Η ανάγκη για την περαιτέρω ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας έχει μεγιστοποιηθεί επειδή, σύμφωνα με την έρευνα, οι επιχειρήσεις θεωρούν ως πυλώνες του ψηφιακού τους μετασχηματισμού το ψηφιακό νέφος (cloud), την ανάλυση δεδομένων (data analytics), την επιχειρησιακή τεχνολογία και τα συστήματα βιομηχανικού ελέγχου, την τεχνητή νοημοσύνη (AI) και τα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G).

Εντυπωσιακές επιδόσεις στον τομέα Έρευνας και Ανάπτυξης

Τις επιταγές της τεχνολογίας έχουν αρχίσει να ακολουθούν οι ελληνικές επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να προλάβουν τις ραγδαίες αλλαγές που αυτή φέρνει στο επιχειρείν αλλά και γενικότερα στην καθημερινότητά μας. Κλάδοι της λεγόμενης «νέας οικονομίας», όπως ο τομέας της Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D), σημειώνουν εντυπωσιακές επιδόσεις, κάτι που αποτυπώνει τη δυναμική του κλάδου των startups καθώς και την έμφαση που δίνουν στην ερευνητική δραστηριότητα μεγάλες επιχειρήσεις, όπως οι φαρμακοβιομηχανίες. Έτσι, σύμφωνα με το νέο τεύχος της σειράς μελετών «Τάσεις του επιχειρείν» που εκπόνησε η διεύθυνση οικονομικής ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας, το πρώτο τρίμηνο του 2023 ο κλάδος του R&D σημείωσε αύξηση πωλήσεων 54% σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο, γεγονός που μπορεί να δικαιολογηθεί από την ενίσχυση του οικοσυστήματος των νεοφυών επιχειρήσεων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη –καθώς οι startups έχουν το R&D στο DNA τους–, την ενίσχυση της hitech βιομηχανίας, καθώς και την κατάθεση περισσότερων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας.

Σύμφωνα με τη μελέτη, οι ιδιωτικές δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης έχουν εκτοξευθεί την τελευταία δεκαετία, ωστόσο παραμένουν χαμηλές σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (1,5%), λόγω και του χαμηλού επιπέδου εκκίνησης. Από την άλλη όμως, δεδομένου ότι οι πωλήσεις εμφανίζουν υψηλή συσχέτιση με τις ιδιωτικές δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης, για το 2023 η ΕΤΕ ανεβάζει τον λόγο ιδιωτικών δαπανών R&D προς το ΑΕΠ στο 1% από 0,3% το 2011, καλύπτοντας έτσι άνω του 1/3 της απόκλισης με την Ε.Ε.

Εκτός από τον συγκεκριμένο κλάδο, αύξηση πωλήσεων (αποπληθωρισμένες) κατά 25% σημειώνει ο κλάδος της πληροφορικής το πρώτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με πέρυσι. Την ίδια στιγμή, κλάδοι που «χτυπήθηκαν» από την οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας δείχνουν να ανακτούν το χαμένο έδαφος, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τις κατασκευές αλλά και τους κλάδους του τουρισμού και της ψυχαγωγίας που επλήγησαν από την πανδημική κρίση.

Σε γενικές γραμμές, η μελέτη σημειώνει πως το 2023 ξεκίνησε δυναμικά για τις ελληνικές επιχειρήσεις με ετήσια αύξηση πωλήσεων 8% το πρώτο τρίμηνο (αποπληθωριστικές) και με όλους τους βασικούς κλάδους να σημειώνουν άνοδο. Εξαίρεση αποτελούν το λιανεμπόριο (-2%) και ο κλάδος των logistics

Το πρώτο τρίμηνο ο κλάδος κατέγραψε αύξηση πωλήσεων 54% σε ετήσια βάση.

(-12%) που επηρεάστηκε αρνητικά από τη διακοπή των σιδηροδρομικών δρομολογίων μετά το δυστύχημα στα Τέμπη. Στο μεταξύ, οι ενδείξεις αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού, κυρίως στη βιομηχανία και στο χονδρικό εμπόριο, λειτουργούν ευεργετικά για το κόστος των επιχειρήσεων. Για το σύνολο του 2023 οι αναλυτές εκτιμούν πως η άνοδος των πωλήσεων των επιχειρήσεων θα αγγίξει το 6%, με τους κλάδους της πληροφορικής και των κατασκευών (+16% και 14% αντίστοιχα) να ξεχωρίζουν καθώς καλούνται να υλοποιήσουν τις πρώτες επενδύσεις του Ταμείου Ανάκαμψης. Επιπλέον, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η μελέτη, «οι κλάδοι βιομηχανίας και υπηρεσιών εμφανίζουν ισχυρές προοπτικές πωλήσεων (της τάξης του 11%-12%), καθώς έχουν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν την τεχνολογική στροφή και την εξωστρεφή κατεύθυνση που υλοποιείται σταδιακά στην ελληνική οικονομία».

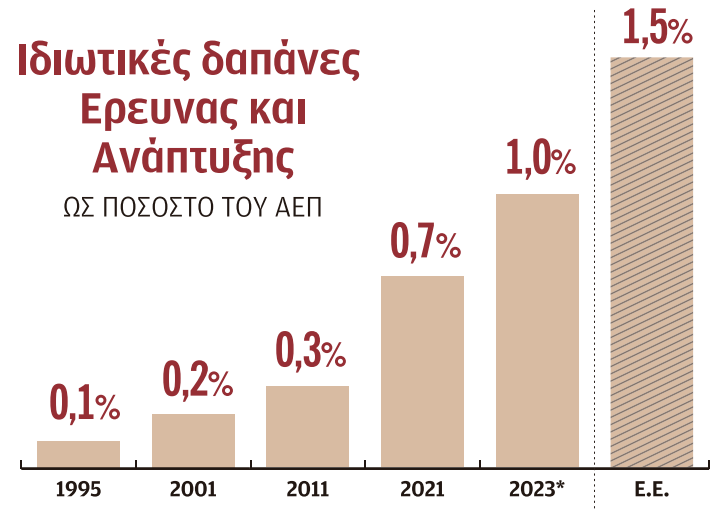

ΙΓΗ: Εθνική Τράπεζα

* Εκτίμηση βάσει της επίδοσης του πρώτου τριμήνου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

829 έργα σε μία διετία από το «Ορίζοντας Ευρώπη»

Η Ελλάδα ανήκει στις χώρες που αξιοποιούν, διαχρονικά, σε μεγάλο βαθμό τις ευκαιρίες από τα προγράμματα-πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενωσης για την έρευνα και την καινοτομία, με αξιοσημείωτες επιδόσεις, που κατατάσσουν τη χώρα μας στις πρώτες θέσεις μεταξύ των 27 κρατών-μελών σε μια σειρά από κρίσιμους δείκτες, όπως αριθμός εγκεκριμένων έργων, αριθμός συμμετοχών σε έργα και ύψος εγκεκριμένης χρηματοδότησης, σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου.

Την περίοδο 2021-2022 στο πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» η Ελλάδα αναδεικνύεται στην 7η θέση τόσο αναφορικά με τον αριθμό εγκεκριμένων έργων (829 έργα, μερίδιο Ελλάδας 16,5%) όσο και ως προς την εγκεκριμένη χρηματοδότηση (644,72 εκατ. ευρώ, μερίδιο Ελλάδας 4,5%). Στα έργα συμμετέχουν 505 μοναδικοί ελληνικοί φορείς, ενώ καταγράφονται συνολικά 1.716 συμμετοχές.

Τα δεδομένα αυτά προκύπτουν από τα στατιστικά στοιχεία και τους δείκτες της νέας έκδοσης του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ) με τίτλο «Η ερευνητική δραστηριότητα των ελληνικών φορέων σε χρηματοδοτούμενα έργα, Πρόγραμμα "Ορίζοντας Ευρώπη", 2021-2022». Στα εγκεκριμένα έργα της πρώτης διετίας 2021-2022 συμμετέχουν επιχειρήσεις, τα ελληνικά πανεπιστήμια, τα ερευνητικά κέντρα και άλλοι δημόσιοι φορείς, καθώς και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί. Οι συμμετοχές προέρχονται και από τις 13 περιφέρειες, ενώ οι θεματικές περιοχές με τον μεγαλύτερο αριθμό συμμετοχών και τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση είναι «Ψηφιακές τεχνολογίες, Βιομηχανία και Διάστημα» και «Κλίμα, Ενέργεια και Κινητικότητα». Αξιοσημείωτη είναι επίσης η δικτύωση που επιτυγχάνουν οι ελληνικοί φορείς, δημιουργώντας συνεργατικούς δεσμούς με φορείς από 92 χώρες.

Χωρίς επαρκή ενημέρωση για την κυκλική οικονομία μία στις δύο επιχειρήσεις

Πρόθυμες να επενδύσουν στην κυκλική οικονομία εμφανίζονται οι ελληνικές επιχειρήσεις αν και οι περισσότερες από τις μισές, και συγκεκριμένα το 53%, δηλώνουν ότι δεν είναι επαρκώς ενημερωμένες ή έχουν περιορισμένες γνώσεις για τον «πράσινο» κλάδο, που αποτελεί μέρος της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (EU Green Deal) και μέσο για την επίτευξη των κύριων στόχων της.

Το 60% μάλιστα των επιχειρήσεων της χώρας δηλώνει πως εντός των επόμενων δύο ετών θα βρίσκεται σε προηγμένο στάδιο όταν επί του παρόντος σε προηγμένο στάδιο βρίσκεται μόλις το 38%. Τα στοιχεία αποτυπώνονται στην έρευνα που διεξήγαγε η ΕΥ Ελλάδος για λογαριασμό του Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, η οποία παρουσιάστηκε σε ειδική εκδήλωση με θέμα «Κυκλική οικονομία: Ξεπερνώντας τα εμπόδια, αναδεικνύοντας τις ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις», που πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια της ετήσιας γενικής συνέλευσης του Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Σύμφωνα με έρευνα του ΣΕΒ, καλύτερα προετοιμασμένες για τη μετάβαση στη βιώσιμη ανάπτυξη είναι οι μεγάλες επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με την έρευνα, υψηλότερο ποσοστό ενημέρωσης παρατηρείται στις μεγάλες επιχειρήσεις (71%) και στις επιχειρήσεις μελών του ΣΕΒ (55%), οι οποίες, όπως διαπιστώνεται, αναλαμβάνουν περισσότερες πρωτοβουλίες όσον αφορά την κυκλική οικονομία. Σε ό,τι αφορά τη δυναμική μετάβασης σε προηγμένο στάδιο, φαίνεται να είναι μεγαλύτερη στις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, από 29% στο 53%. Αντίστοιχα, οι μεγάλες επιχειρήσεις, ενώ βρίσκονται ήδη σε πιο ανεπτυγμένο στάδιο, δηλώνουν πρόθυμες να συνεχίσουν τη μετάβαση από 58% στο 74%. Κύριοι ανασταλτικοί παράγοντες στην ανάπτυξη ή ωρίμανση επιχειρηματικών σχεδίων, σύμφωνα με την έρευνα, είναι η ανεπάρκεια υποδομών και το έλλειμμα τυποποίησης και τεχνικών προδιαγραφών. Η προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, η επιμόρφωση και επιβράβευση των καταναλωτών όπως και η αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για την παροχή κινήτρων που ενθαρρύνουν την εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας, αναγνωρίζονται οριζόντια από τις επιχειρήσεις ως ευκαιρίες που θα συμβάλουν στην επιτάχυνση της ανάπτυξης ή ωρίμανσης των επιχειρηματικών σχεδίων. Ταυτόχρονα, η δημιουργία συνεργειών στην αλυσίδα αξίας προκρίνεται ως άμεση προτεραιότητα από τις μεσαίες επιχειρήσεις.

Κύριοι ανασταλτικοί παράγοντες στην ανάπτυξη επιχειρηματικών σχεδίων είναι η ανεπάρκεια υποδομών και το έλλειμμα τεχνικών προδιαγραφών.

«Η κυκλική οικονομία αποτελεί κεντρικό πεδίο δράσης, στο οποίο τα τελευταία χρόνια έχουμε συμβάλει στη διαμόρφωση του εθνικού σχεδιασμού στη χώρα καταθέτοντας τεκμηριωμένες προτάσεις στον δημόσιο διάλογο. Συνεργαστήκαμε με την ΕΥ Ελλάδος στην υλοποίηση έρευνας, ώστε να αποκτήσουμε μία δομημένη αποτύπωση της γνώσης, αλλά και της ετοιμότητας της ελληνικής επιχειρηματικότητας να επενδύσει στην κυκλική οικονομία. Τα ευρήματα μάς βοηθούν να σχεδιάσουμε και να υλοποιήσουμε ακόμη πιο στοχευμένες παρεμβάσεις με μετρήσιμα αποτελέσματα», σημείωσε ο πρόεδρος του Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, Ανδρέας Σιάμισης, στο πλαίσιο του χαιρετισμού του.

Η έρευνα διεξήχθη σε μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις σε όλη την ελληνική επικράτεια, με δραστηριότητα σε 7 διαφορετικούς επιχειρηματικούς κλάδους (μεταφορές / αποθήκευση, εμπόριο, υπηρεσίες, μεταποίηση, ξενοδοχεία / εστιατόρια, κατασκευές και πρωτογενής παραγωγή), μέσω της χρήσης δομημένου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου κλειστών και ανοιχτών ερωτήσεων.

Στροφή στη νομισματική πολιτική της Τουρκίας

Αλμα στα επιτόκια κατά 6,5% στο 15% – Σε νέο χαμηλό η λίρα

Η τουρκική λίρα υποχώρησε σε νέο χαμηλό, μετά τη μικρότερη του αναμενομένου αύξηση των επιτοκίων. Το νόμισμα διολίσθησε κατά 2,6% έναντι του δολαρίου στην Κωνσταντινούπολη. Η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής αναφέρει σε ανακοίνωσή της ότι η νομισματική σύσφιγξη θα γίνει σταδιακά.

Η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας, υπό τη νέα διοίκηση της Χαφιζέ Γκαγέ Ερκάν, προχώρησε σε κατακόρυφη αύξηση των επιτοκίων, σηματοδοτώντας μια στροφή σε πιο συμβατικές πολιτικές προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο δυσθεώρητος πληθωρισμός, ο οποίος ανέρχεται επισήμως στο 39,6%. Συγκεκριμένα, αύξησε τα επιτόκια κατά 6,5% στο 15%.

Πρόκειται για την πρώτη αύξηση από τον Μάρτιο του 2021 και έρχεται μετά τον διορισμό από τον πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν δύο διεθνώς αναγνωρισμένων αξιωματούχων στη διεύθυνση της τράπεζας και του υπουργείου Οικονομικών. Πρόκειται για τη Χαφιζέ Γκαγέ Ερκάν και τον Μεχμέτ Σιμσέκ, αντίστοιχα.

Η αύξηση των επιτοκίων αποτελεί ένδειξη ότι η χώρα απομακρύνεται από την ανορθόδοξη πεποίθηση του Ερντογάν ότι η μείωση των επιτοκίων καταπολεμά τον πληθωρισμό. Η παραδοσιακή θεωρία της οικονομίας λέει ακριβώς το αντίθετο και οι κεντρικές τράπεζες σε όλο τον κόσμο αυξάνουν γρήγορα τα επιτόκια για να καταπολεμήσουν τις εξάρσεις των τιμών καταναλωτή.

Πολλοί έχουν κατηγορήσει την προσέγγιση του Ερντογάν για την επιδείνωση της κρίσης κόστους ζωής στη χώρα.

Ωστόσο, η αύξηση αυτή ήταν έκπληξη για τη μεγάλη πλειονότητα των οικονομολόγων σε έρευνα του Bloomberg, καθώς ανέμεναν μεγαλύτερη αύξηση στο 20%.

Μάλιστα, η τουρκική λίρα υποχώρησε σε νέο χαμηλό, μετά τη μικρότερη του αναμενόμενου αύξηση των επιτοκίων.

Το νόμισμα διολίσθησε κατά 2,6% στα 24,20 έναντι του δολαρίου στην Κωνσταντινούπολη, μετά την ανακοίνωση της απόφασης.

Η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής αναφέρει σε ανακοίνωσή της ότι η νομισματική σύσφιγξη θα γίνει σταδιακά, όπως χρειάζεται. Η πρώτη επιτοκιακή αύξηση εδώ και πάνω από δύο χρόνια είναι κομβικό σημείο και σηματοδοτεί την εγκατάλειψη των ανορθόδοξων πολιτικών που ευθύνονται για την αποχώρηση ξένων επενδυτών και την εκτός ελέγχου εκτίναξη των τιμών.

Η πρώτη επιτοκιακή αύξηση εδώ και πάνω από δύο χρόνια είναι κομβικό σημείο και σηματοδοτεί την εγκατάλειψη των ανορθόδοξων πολιτικών.

Αλλά η απόφαση δικαιώνει επίσης τους σκεπτικιστές που συνεχίζουν να αμφισβητούν το κατά πόσον ο πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν –ο οποίος έχει αυτοπροσδιορισθεί ως «εχθρός» των υψηλών επιτοκίων, υποστηρίζοντας εδώ και χρόνια τα οφέλη της χαλαρής νομισματικής πολιτικής– θα δώσει στην Ερκάν το ελεύθερο να δράσει κατά το δοκούν.

«Οι επενδυτές θα απογοητευτούν και θα μείνουν έκπληκτοι από την απόφαση», δήλωσε ο Πολ Γκριρ, διαχειριστής χαρτοφυλακίου της Fidelity International με έδρα το Λονδίνο, πριν από την ανακοίνωση της απόφασης.

Η μέχρι στιγμής επιφυλακτικότητα υποδηλώνει ότι «η νέα οικονομική ομάδα έχει κάπως περιορισμένο πολιτικό ρόλο και επιρροή για να υλοποιήσει γρήγορες και εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις και να δώσει την απαραίτητη ώθηση στην αξιοπιστία της αγοράς».

Σε υψηλό 15 ετών ανήλθε το επιτόκιο δανεισμού στη Μεγάλη Βρετανία

Νέα αύξηση μισής ποσοστιαίας μονάδας αποφάσισε η Τράπεζα της Αγγλίας (BoE), ανεβάζοντας το βασικό επιτόκιο δανεισμού στο 5%, στο υψηλότερο επίπεδο από τον Απρίλιο του 2008. Πρόκειται για τη 13η συναπτή συνεδρίαση της κεντρικής τράπεζας με επιτοκιακή αύξηση, με στόχο την αποκλιμάκωση των πληθωριστικών πιέσεων.

Μάλιστα, οικονομολόγοι και παράγοντες της αγοράς ανέμεναν μικρότερη αύξηση 25 μονάδων βάσης. Ωστόσο, η BoE δήλωσε ότι υπήρχαν «σημαντικές» ενδείξεις ότι η μείωση του πληθωρισμού στη χώρα θα χρειαστεί μεγαλύτερο διάστημα από το προσδοκώμενο.

«Υπήρξαν σημαντικές αρνητικές ενδείξεις στα πρόσφατα στοιχεία, οι οποίες καταδεικνύουν μεγαλύτερη "εμμονή" στη διαδικασία (σ.σ. μείωσης) του πληθωρισμού», ανέφερε η αρμόδια επιτροπή της BoE. «Για την αποκλιμάκωση των δευτερογενών επιπτώσεων και των εξελίξεων των τιμών, που προκλήθηκαν από εξωτερικά σοκ, είναι πιθανό να χρειαστεί περισσότερος χρόνος απ' ό,τι χρειάστηκε για να αναδυθούν», προσέθεσε.

Σε μεγαλύτερη από την αναμενόμενη αύξηση, κατά 0,5%, προχώρησε η Τράπεζα της Αγγλίας.

Υπενθυμίζεται πως σύμφωνα με τα στοιχεία της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας της χώρας που δημοσιεύθηκαν την Τετάρτη, ο πληθωρισμός τον Μάιο παρέμεινε σε υψηλότερο επίπεδο από το προσδοκώμενο.

Η αγορά αναμένει περαιτέρω αυξήσεις τους επόμενους μήνες από την Τράπεζα της Αγγλίας, ενώ επενδυτές προεξοφλούν ότι το βασικό επιτόκιο θα φτάσει ακόμη και στο 6% μέχρι το τέλος του έτους.

EPA

Ειδικότερα, ο δείκτης τιμών καταναλωτή διαμορφώθηκε στο 8,7% τον Μάιο, παραμένοντας αμετάβλητος από τον Απρίλιο. Ο δομικός πληθωρισμός, ο δείκτης δηλαδή που αφαιρεί τις ευμετάβλητες τιμές τροφίμων και ενέργειας, επιταχύνθηκε αιφνιδίως στο 7,1% από 6,8% τον προηγούμενο μήνα. Αξίζει να σημειωθεί ότι αναμενόταν ευρέως ήπια αποκλιμάκωση του βασικού δείκτη στο 8,4% και σταθερός δομικός πληθωρισμός.

Πιθανολογείται ότι η αιφνιδιαστική απόφαση της BoE για μεγαλύτερη επιτοκιακή αύξηση «κλείδωσε» μετά τα στοιχεία του πληθωρισμού. Εξ ου και τώρα οι traders ποντάρουν με μεγαλύτερη βεβαιότητα για περαιτέρω αυξήσεις τους επόμενους μήνες, με ορισμένους να προεξοφλούν ότι το βασικό επιτόκιο θα φθάσει ακόμη και στο 6% μέχρι το τέλος του έτους, διακυβεύοντας σε έναν βαθμό την ανάπτυξη της βρετανικής οικονομίας.

Η Βρετανία βέβαια γλίτωσε μία ευρέως αναμενόμενη ύφεση μέχρι στιγμής. Ωστόσο, σε αντίθεση με τις άλλες χώρες του G7, η οικονομία δεν έχει ανακάμψει στα επίπεδα προ πανδημίας, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης φέτος αναμένεται να ανέλθει μόλις στο 0,25%, σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της ίδιας της BoE.

Στο μεταξύ, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύθηκαν επίσης την Τετάρτη, το καθαρό χρέος του δημόσιου τομέα της Βρετανίας ξεπέρασε το 100% του ΑΕΠ τον Μάιο για πρώτη φορά από το 1961 εξαιτίας του υψηλού κόστους δανεισμού. Αυτό ενδέχεται να αποτελέσει εμπόδιο στην υλοποίηση των δεσμεύσεων της βρετανικής κυβέρνησης για εξυγίανση των ισολογισμών και αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

Η αύξηση του ενιαίου εισιτηρίου ωθεί υψηλότερα τον πληθωρισμό στη Γερμανία

Μπορεί η ΕΚΤ να μάχεται πυρετωδώς τον πληθωρισμό αυξάνοντας τα επιτόκια, όπως άλλωστε και οι περισσότερες κεντρικές τράπεζες εντός και εκτός Ευρώπης, όμως οι προσπάθειές της υπονομεύονται από το φτηνό ενιαίο εισιτήριο για τα γερμανικά μέσα μαζικής μεταφοράς. Ο λόγος για το άλλοτε πάμφθηνο εισιτήριο των 9,90 ευρώ, που το περασμένο έτος προσφέρθηκε στους πολίτες από τον Ιούνιο έως και τον Αύγουστο προκειμένου να τους διευκολύνει να κυκλοφορούν και να τους ελαφρύνει από το δυσβάσταχτο κόστος της ενέργειας. Με το εισιτήριο αυτό μπορούσαν να έχουν πρόσβαση στα περιφερειακά τρένα, στα τραμ και στα λεωφορεία.

Η επιτυχία του ήταν τόσο μεγάλη και το ενιαίο εισιτήριο έγινε τόσο δημοφιλές, ώστε το Βερολίνο αποφάσισε να το μονιμοποιήσει φέτος αν και η τιμή του δεν είναι πλέον τόσο χαμηλή αλλά πωλείται έναντι 49 ευρώ.

Η διαφορά αυτή είναι, όμως, σημαντική. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις οικονομολόγων της Bloomberg Economics, αυτή η διαφορά τιμής θα δώσει νέα ώθηση στον ετήσιο πληθωρισμό της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας, σε μια στιγμή που ήδη ο δείκτης έχει επιταχυνθεί τον Ιούνιο στο 7% από το 6,3% στο οποίο βρισκόταν τον Μάιο. Και βέβαια ο αντίκτυπος αυτής της επιτάχυνσης θα γίνει αισθητός πέραν των συνόρων της Γερμανίας καθώς εκτιμάται πως θα προσθέσει περίπου 0,2 εκατοστιαίες μονάδες στον πληθωρισμό της Ευρωζώνης μέσα στον Ιούνιο και γενικότερα θα εντείνει τις πληθωριστικές πιέσεις μέχρι και τον Αύγουστο. Αυτό συνεπάγεται όμως ότι εξανεμίζονται οι ελπίδες για μια παύση στις αυξήσεις επιτοκίων από πλευράς της ΕΚΤ και της πρωτοφανούς στροφής της σε περιοριστική νομισματική πολιτική. Οπως έχουν, άλλωστε, τονίσει πολλά στελέχη της τράπεζας, η παύση θα μπορούσε να αποφασιστεί μόνον όταν διαπιστωθεί παρατεταμένη υποχώρηση των πληθωριστικών πιέσεων. Και βέβαια σε ό,τι αφορά ειδικότερα τη Γερμανία, η ημέρα εκείνη φαίνεται να είναι ακόμη πολύ μακριά. Οπως επισήμανε ο Μάρτιν Αντεμερ, οικονομολόγος της Bloomberg Economics στη Φρανκφούρτη, «το επίπεδο πληθωρισμού του Ιουνίου ενδεχομένως αποτελεί το υψηλότερο επίπεδο του γενικού πληθωρισμού για το υπόλοιπο του έτους». Σε ό,τι αφορά τον δομικό πληθωρισμό, ο ίδιος οικονομολόγος τονίζει πως «αντιθέτως αναμένεται να φτάσει σε νέα ύψη μέσα στο καλοκαίρι και να αποτελέσει πονοκέφαλο για την ΕΚΤ». Η γερμανική στατιστική υπηρεσία αναμένεται να δώσει στη δημοσιότητα τα νέα στοιχεία της για τον πληθωρισμό στις 29 Ιουνίου, ενώ την αμέσως επόμενη ημέρα θα ακολουθήσει η δημοσιοποίηση των στοιχείων για τον πληθωρισμό της Ευρωζώνης.

Ο πληθωρισμός της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας επιταχύνθηκε τον Ιούνιο στο 7% από το 6,3% στο οποίο βρισκόταν τον Μάιο.

Υστερα από απόφαση του Βερολίνου η τιμή του εισιτηρίου για όλα τα μέσα μαζικής μεταφοράς, διαμορφώθηκε στα 49 ευρώ από 9,90.

Στο μεταξύ, πάντως, οι κεντρικές τράπεζες συνεχίζουν τον αγώνα τους κατά του πληθωρισμού. Τελευταία χθες λίγο μετά την Τράπεζα της Αγγλίας ακολούθησε η κεντρική τράπεζα της Νορβηγίας, που προχώρησε σε μία ακόμη αύξηση επιτοκίων κατά 50 μονάδες βάσης, φτάνοντας τα επιτόκια της νορβηγικής κορώνας στο 3,75% και εξωθώντας το νόμισμα στη μεγαλύτερη άνοδο των τελευταίων δύο εβδομάδων. Δεσμεύθηκε, επίσης, πως θα προχωρήσει και σε πολλές ακόμη και ίσως πιο επιθετικές αυξήσεις, προκειμένου να πολεμήσει τον επίμονο πληθωρισμό και την υποχώρηση του νορβηγικού νομίσματος.

BLOOMBERG

ΑΝΑΛΥΣΗ

Σε κρίση η Ασιατική Επενδυτική Τράπεζα

Της **ΟΥΝΑ ΓΚΑΛΑΝΙ / REUTERS**

Η κινεζική «Παγκόσμια Τράπεζα» προσπάθησε μάταια να αποφύγει την εμπλοκή της στις γεωπολιτικές εντάσεις. Ο Καναδάς, ένας εκ των μελών της, «παγώνει» τη δραστηριότητά του στην Ασιατική Επενδυτική Τράπεζα Υποδομών (AIIB) μετά την παραίτηση του γενικού διευθυντή επικοινωνιών, Μπομπ Πίκαρντ, που κατήγγειλε μέσω Twitter ότι έχουν διεισδύσει στο ίδρυμα στελέχη του ΚΚΚ που λειτουργούν ως «μυστική αστυνομία».

Ουσιαστικά κατήγγειλε πως η AIIB έχει εξελιχθεί σε όργανο του Πεκίνου. Πρόκειται για καίριο πλήγμα σε ένα υπεύθυνο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα της Κίνας.

Εως τώρα η AIIB, που ιδρύθηκε το 2016 ως εναλλακτική στην Παγκόσμια Τράπεζα, έχει κινήσει κεφάλαια που συγκέντρωσε από 106 μέλη, μεταξύ των οποίων η Ινδία, η Βρετανία και η Γαλλία, για να επενδύσει πάνω από 42 δισ. δολ. σε 221 σχέδια, και προωθεί την καλή διαχείριση των χρημάτων.

«Παγώνει» τις δραστηριότητές του ο Καναδάς μετά τις καταγγελίες ότι έχει εξελιχθεί σε όργανο του Πεκίνου.

Η δραστηριότητά της έρχεται σε αντίθεση με τον νέο Δρόμο του Μεταξιού, μέσω του οποίου το Πεκίνο έχει δανείσει εκατοντάδες δισ. δολ. για να επεκτείνει την επιρροή του και να εξαγάγει μέρος της πλεονασματικής βιομηχανικής παραγωγής του σε Ασία, Αφρική και Λατινική Αμερική.

Δικαίως ή αδίκως, αυτό το σχέδιο έχει επικριθεί ως η διπλωματία της Κίνας με την οποία αιχμαλωτίζει άλλες χώρες «σε μια παγίδα χρέους». Και για το ίδιο το Πεκίνο, άλλωστε, αυτό το σχέδιο υπήρξε απογοητευτικό: από το 2008 έως το 2021 δαπάνησε περίπου 240 δισ. δολ. επιδοτώντας χώρες όπως η Αργεντινή και το Πακιστάν.

Αντιθέτως, η σαφώς μικρότερη AIIB κινήθηκε περισσότερο όπως θέλουν οι ανεπτυγμένες χώρες, ενίοτε υιοθετώντας θέσεις αντίθετες από εκείνες του Πεκίνου. «Πάγωσε», για παράδειγμα, τον δανεισμό προς τη Ρωσία μετά την εισβολή στην Ουκρανία.

Συντάχθηκε με την Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ τον Απρίλιο, όταν κάλεσε τους πολυμερείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να διατηρήσουν το καθεστώς του προνομιούχου πιστωτή, που τους εμποδίζει να συμμετάσχουν στις ζημίες σε περιπτώσεις αναδιάρθρωσης κρατικού χρέους και διασφαλίζει συνεχή πρόσβαση σε φθηνό χρήμα.

Αυτό ήταν σημαντικό γιατί η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος πιστωτής των χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος και η στάση της AIIB ήρθε σε αντίθεση με εκείνη της κινεζικής ηγεσίας που προσπαθεί να πείσει το ΔΝΤ και τους άλλους διεθνείς πιστωτές να συμμετάσχουν στις ζημίες σε αναδιαρθρώσεις χρέους μαζί με τις κινεζικές τράπεζες.

Τώρα, όμως, οι καναδικές αρχές διερευνούν τις κατηγορίες του Μπομπ Πίκαρντ και αναθεωρούν τη συμμετοχή του Καναδά στην τράπεζα. Ανακοινώνοντας την αναστολή της συμμετοχής του Καναδά και τη διεξαγωγή ερευνών, η Καναδή υπουργός Οικονομικών, Κρίστια Φρίλαντ, τόνισε πως «οι έρευνες θα διεξαχθούν διεξοδικώς και είναι ανοικτά όλα τα ενδεχόμενα για το αποτέλεσμα».

Εξάλλου, η Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα που έχει έδρα στη Σαγκάη και είναι γνωστή ως «η τράπεζα των BRICS» σχεδιάζει να δεχθεί ως μέλος της τη βαθύπλουτη Σαουδική Αραβία καθώς οι κυρώσεις έχουν πλήξει τη Ρωσία, που υπήρξε ιδρυτικό μέλος της.

Από την πλευρά της η AIIB, βέβαια, χαρακτήρισε «αβάσιμες και απογοητευτικές» τις κατηγορίες του κ. Πίκαρντ που βρισκόταν σε αυτή τη θέση από τον Μάρτιο του περασμένου έτους.

Ο,τι κι αν γίνει, όλα αυτά θυμίζουν πως η χρηματοδότηση φραγμάτων και συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης στις φτωχές χώρες έχει εξελιχθεί σε διπλωματικό ποδόσφαιρο.

Η Ε.Ε. δεν μπορεί να κατασχέσει τα «παγωμένα» ρωσικά κεφάλαια

Ποιες είναι οι επιλογές για την αξιοποίηση περισσότερων από 200 δισ. ευρώ

Η Ευρωπαϊκή Ενωση εκτιμά ότι δεν μπορεί να κατασχέσει με νόμιμο τρόπο τα «παγωμένα» ρωσικά assets και αντ' αυτού επικεντρώνεται στην προσωρινή χρήση των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με έγγραφο που περιήλθε στην κατοχή του Bloomberg.

Η Ε.Ε. εξετάζει δύο επιλογές στην προσπάθειά της να αξιοποιήσει περισσότερα από 200 δισεκατομμύρια ευρώ (219 δισεκατομμύρια δολάρια) σε δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία της ρωσικής κεντρικής τράπεζας και να τα διοχετεύσει στην Ουκρανία, αναφέρει το δημοσίευμα. Πολλά από τα κεφάλαια ανήκουν στον γίγαντα διακανονισμών Euroclear Ltd., ενώ απέφεραν σχεδόν 750 εκατ. ευρώ μέχρι το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους.

Η Ε.Ε. αναμένεται να ζητήσει εντολή από τους ηγέτες της να εργαστεί πάνω σε αυτή την κατεύθυνση, όταν συναντηθούν στις Βρυξέλλες αυτή την εβδομάδα. Μια ομάδα εργασίας της Ε.Ε. για τη χρήση των ρωσικών αποθεματικών, που έχουν «παγώσει» στο πλαίσιο των κυρώσεων του μπλοκ, συζητάει πώς θα συλλέξει πληροφορίες και θα αξιολογήσει επιλογές βάσει του ενωσιακού και του διεθνούς δικαίου. Τα μέλη του δεν βλέπουν «καμία αξιόπιστη νομική οδό που να επιτρέπει τη δήμευση "παγωμένων" ή ακινητοποιημένων περιουσιακών στοιχείων με μόνη βάση ότι αυτά τα περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα της Ε.Ε.», συμπεραίνει.

Αρκετές μεγάλες παγκόσμιες τράπεζες ανησυχούν ότι η οικειοποίηση των ρωσικών περιουσιακών στοιχείων θα μπορούσε να προκαλέσει αντίποινα της Μόσχας κατά των υπόλοιπων συμφερόντων τους στη χώρα, σύμφωνα με άτομα που γνωρίζουν το θέμα. Η Ρωσία θα δυσκολέψει τη ζωή των ξένων τραπεζών και θα στοχοποιήσει το τοπικό προσωπικό τους, δήλωσε στέλεχος μιας τράπεζας. Ενα δεύτερο στέλεχος δήλωσε ότι η τράπεζά του δεν ασκεί άμεσα πιέσεις, αλλά αντιτίθεται κατ' αρχήν στη δήμευση από την Ε.Ε.

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει προειδοποιήσει ότι η χρήση των εσόδων από τα επιτόκια των περιουσιακών στοιχείων θα μπορούσε να ενθαρρύνει τους κατόχους επίσημων αποθεματικών να γυρίσουν την πλάτη στο ευρώ, αναφέρει το δημοσίευμα. Η κεντρική τράπεζα πιστεύει ότι ο διεθνής συντονισμός θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στον μετριασμό των κινδύνων.

EPA

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, δήλωσε κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης για την Ανάκαμψη της Ουκρανίας ότι το μπλοκ θα υποβάλει πρόταση για τη χρήση αυτών των αποθεμάτων πριν από τα μέσα Ιουλίου.

Παγκόσμιες τράπεζες ανησυχούν ότι η οικειοποίηση των ρωσικών περιουσιακών στοιχείων θα μπορούσε να προκαλέσει αντίποινα της Μόσχας.

Το έγγραφο αναφέρει σημαντικά νομικά εμπόδια σε μία από τις δύο επιλογές που εξετάζει το μπλοκ: την προσωρινή χρήση των ρευστών διαθεσίμων της κεντρικής τράπεζας της Ρωσίας – με άλλα λόγια, την επένδυση των περιουσιακών στοιχείων και τη διοχέτευση των εσόδων στην Ουκρανία.

Η Ενωση προτίμησε μια δεύτερη επιλογή: τη λεγόμενη έκτακτη εισφορά. Οι επιχειρήσεις με ρωσικές συμμετοχές που αποκομίζουν μεγάλα κέρδη επενδύοντάς τα, θα μπορούσαν να κληθούν να μεταφέρουν ένα σημαντικό ποσό στην Ε.Ε. Αυτό θα μπορούσε να μειώσει τον νομικό κίνδυνο για το μπλοκ, επειδή η Ε.Ε. δεν θα τα διαχειριζόταν.

Οι αξιωματούχοι της Ε.Ε. ανέφεραν ότι αυτό το μοντέλο δεν θα επηρεάσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, θα διατηρήσει τα επιχειρηματικά μοντέλα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και θα είναι δίκαιο από άποψη φορολογίας. «Δεν θα επηρέαζε τη νομική κατάσταση των περιουσιακών στοιχείων», πρόσθεσαν.

Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, δήλωσε την Τετάρτη σε ομιλία της στη Διάσκεψη για την Ανάκαμψη της Ουκρανίας στο Λονδίνο ότι το μπλοκ θα υποβάλει πρόταση για τη χρήση αυτών των αποθεμάτων πριν από τις θερινές διακοπές του στα μέσα Ιουλίου.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΕΛΩΝΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 06.07.2023 στις 9.00 π.μ. θα διεξαχθεί στην Αποθήκη Δημοσίου του Τελωνείου Λεμεσού Δημόσιος Πλειστηριασμός.

Όλα τα εμπορεύματα που θα πωληθούν περιλαμβάνονται στην γνωστοποίηση της Διευθύντριας του Τμήματος Τελωνείων που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ.5433 ημερομηνίας 16 Ιουνίου 2023. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν την εν λόγω γνωστοποίηση και στην ιστοσελίδα του τμήματος Τελωνείων www.mof.gov.cy/ce.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιθεωρήσουν τα εμπορεύματα στην Αποθήκη του Τελωνείου Λεμεσού που βρίσκεται στο Λιμάνι Λεμεσού αποθήκη αρ.2 καθώς και στις Αποθήκες Προσωρινής Εναπόθεσης στις 03, 04 και 05 Ιουλίου 2023 μεταξύ των ωρών 9.00 π.μ. - 1.00 μ.μ.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποτείνονται στους αρμόδιους λειτουργούς του τμήματος (τηλ. 25802438, 25802522, 25802526).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΕ ΓΑΛΛΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΜΕ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ CAMPUS FRANCE

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2023/24

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου ενημερώνει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, που θα αρχίσουν σπουδές προπτυχιακού, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού επιπέδου το χειμερινό εξάμηνο του 2023/24 σε Πανεπιστήμια της Γαλλίας και μόνο, ότι οι σχετικές αιτήσεις θα είναι διαθέσιμες από την Παρασκευή 16 Ιουνίου 2023 μέχρι τις 7 Ιουλίου 2023, ώρα 15:00, στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου www.cyscholarships.gov.cy.

Οι αιτήσεις μαζί με όλα τα σχετικά έγγραφα μπορούν να παραδοθούν στα γραφεία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου ή να αποσταλούν:

(α) ηλεκτρονικά στη διεύθυνση info@ikyk.mof.gov.cy,
(β) μέσω ταχυδρομείου ή (γ) μέσω εταιρειών ταχείας μεταφοράς.

Περισσότερες πληροφορίες: info@ikyk.mof.gov.cy ή στο τηλέφωνο 22456433.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω:

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/2352/2023
Πωλητής/τες: ΓΙΑΣΟΥΜΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ - ΑΓΓΛΙΑ
Αγοραστής: ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΛΑΞΙΩΝ 42, 2560 ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 0/16200
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 0/2-231-373/7/56/7
Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Εμβαδό τ.μ.: 4861
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ,
Τοποθεσία: ΠΑΝΩ ΤΡΑΧΩΝΑΣ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 3/4
Ποσό Πώλησης: €4.400,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

SHUTTERSTOCK

Η απόφαση για μετακόμιση δεν είναι εύκολη, καθώς τα νησιά που περιλαμβάνει το πρόγραμμα «Our Living Islands» αποκόπτονται από την ηπειρωτική χώρα λόγω της παλίρροιας σε καθημερινή βάση και δεν συνδέονται με αυτή με γέφυρες ή μονοπάτια.

Επιδότηση για μετεγκατάσταση σε απομακρυσμένα νησιά

Εως και 84.000 ευρώ δίνει η ιρλανδική κυβέρνηση σε όσους αγοράσουν κατοικία

Αν έχετε ονειρευτεί ποτέ να αφήσετε τα πάντα πίσω σας και να ζήσετε σε ένα απομακρυσμένο νησί, ίσως τώρα να είναι η ευκαιρία. Η Ιρλανδία προσφέρει επιχορήγηση έως και 84.000 ευρώ, με την προϋπόθεση εγκατάστασης σε ένα από τα νησιά της χώρας.

Υπάρχουν όροι που συνδέονται με τη συμφωνία, καθώς και ορισμένοι παράγοντες που μπορεί να αποτρέψουν τους ενδιαφερομένους από το να κάνουν αυτή την κίνηση.

Τα εν λόγω νησιά αποκόπτονται από την ηπειρωτική χώρα λόγω της παλίρροιας σε καθημερινή βάση και δεν συνδέονται με αυτήν με γέφυρες ή μονοπάτια, σύμφωνα με την ιρλανδική κυβέρνηση.

Περίπου 300.000 επισκέπτες πηγαίνουν σε αυτά τα νησιά κάθε χρόνο, αλλά σχεδόν κανείς δεν μένει εκεί. Ορισμένα νησιά έχουν μόλις δύο κατοίκους όλο τον χρόνο, ενώ το μεγαλύτερο έχει πάνω από 700. Συνολικά, περίπου 3.000 άνθρωποι ζουν σε περίπου 30 νησιά.

Σύμφωνα με τις λεπτομέρειες του σχεδίου που δημοσιεύθηκαν αυτόν τον μήνα, η μείωση των επιπέδων του πληθυσμού –ειδικά η έλλειψη νέων– συνιστά βασική ανησυχία. Μεταξύ 1996 και 2016 ο πληθυσμός των νησιών που καλύπτονται από τη συγκεκριμένη πολιτική διαπιστώθηκε ότι μειώθηκε κατά 12,8%.

Αλλά οι στόχοι της πολιτικής υπερβαίνουν την ενίσχυση των επιπέδων πληθυσμού. Το σχέδιο «Our Living Islands» περιλαμβάνει 80 δράσεις που έχουν σχεδιαστεί για να υποστηρίξουν και να ενδυναμώσουν τις νησιωτικές κοινότητες και τους ανθρώπους που ζουν εκεί», δήλωσε η Χέδερ Χάμφρις, υπουργός Αγροτικής και Κοινοτικής Ανάπτυξης της Ιρλανδίας.

Στόχος του Δουβλίνου, να ενισχυθεί ο πληθυσμός των νησιών της χώρας, ο οποίος μειώνεται διαρκώς.

«Είναι όλα σχετικά με τη βελτίωση της στέγασης, την καλύτερη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες στην υγεία και την εκπαίδευση, την παροχή ευρυζωνικών συνδέσεων υψηλής ταχύτητας και την περαιτέρω ανάπτυξη των υπαίθριων ανέσεων, οι οποίες με τη σειρά τους θα αυξήσουν τον τουρισμό και θα υποστηρίξουν βιώσιμες νησιωτικές κοινότητες».

Η βελτίωση των υποδομών και η αύξηση των ευκαιριών εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής για απομακρυσμένη εργασία, αποτελούν επίσης μέρος του 10ετούς σχεδίου.

Με χαμηλά επίπεδα υποδομών και αρκετή μοναξιά, η μετακόμιση σε ένα απομακρυσμένο νησί δεν προσφέρεται για όλους. Ούτε και θα λάβουν όλοι όσοι κάνουν την κίνηση την πλήρη πληρωμή σε μετρητά.

Οι επιχορηγήσεις αποτελούν μέρος ενός υπάρχοντος προγράμματος που η κυβέρνηση διαχειρίζεται σε όλη τη χώρα. Για την αγορά ενός υπάρχοντος, κενού ακινήτου, ο αγοραστής θα λάβει επιχορήγηση 60.000 ευρώ αν βρίσκεται σε απομακρυσμένο νησί, μόλις 10.000 ευρώ περισσότερα από ό,τι στην ηπειρωτική χώρα.

Το μεγαλύτερο ποσό –84.000 ευρώ– θα πάει σε όσους επιλέξουν να αναλάβουν εγκαταλελειμμένα ακίνητα. Η μετακόμιση σε ένα τέτοιο ακίνητο στην ηπειρωτική χώρα συνοδεύεται από επιχορήγηση της τάξης των 70.000 ευρώ.

Οι επιχορηγήσεις έχουν σχεδιαστεί για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να ανακαινίσουν παλαιές ιδιοκτησίες, που διαφορετικά μπορεί να καταστραφούν – έτσι τα χρήματα θα μπορούσαν να δαπανηθούν γρήγορα, ανάλογα με το απαιτούμενο μέγεθος της ανακαίνισης.

Τα εν λόγω ακίνητα πρέπει επίσης να έχουν κτιστεί πριν από το 1993 και να είναι ακατοίκητα για τουλάχιστον δύο χρόνια. Το πρόγραμμα ξεκινάει επίσημα την 1η Ιουλίου, αλλά θα ισχύει για τις υπάρχουσες αιτήσεις αγοράς κατοικίας.

Παρόμοια προγράμματα έχουν επίσης ξεκινήσει και σε άλλες χώρες.

Στην Ιταλία, η Σαρδηνία πρόσφερε σε ενδιαφερόμενους 15.000 ευρώ για να μετακομίσουν εκεί πέρυσι εάν χρησιμοποιούσαν τα χρήματα για να ανακαινίσουν ένα ακίνητο, ενώ σε διάφορες πόλεις της χώρας έχουν πουληθεί από τους δήμους σπίτια μόνο για ένα ευρώ ή έχουν δοθεί δωρεάν στο παρελθόν.

Το 18% της αξίας τους έχασαν τα διαμάντια

«Τα διαμάντια είναι ο καλύτερος φίλος της γυναίκας», όπως λέει ένα τραγούδι. Δεν είναι όμως και η καλύτερη επιλογή για έναν επενδυτή, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια έχουν χάσει σημαντικό μέρος της αξίας τους. Η τιμή των διαμαντιών έχει υποχωρήσει 18% από το ιστορικό υψηλό που είχε αγγίξει τον Φεβρουάριο του 2022, ενώ από τις αρχές του έτους έως σήμερα καταγράφει απώλειες 6,5%, σύμφωνα με τον παγκόσμιο δείκτη τιμών ακατέργαστων διαμαντιών. Και η αξία τους αναμένεται να υποχωρήσει ακόμη περισσότερο.

«Ενα φυσικό διαμάντι ενός καρατίου κόστιζε πριν από έναν χρόνο 6.700 δολάρια, ενώ σήμερα πωλείται 5.300 δολάρια», αναφέρει ο Πολ Ζιμνίσκι, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας αναλύσεων Paul Zimnisky Diamond Analytics. Τα διαμάντια, όπως και άλλα κοσμήματα, «είδαν» την αξία τους να εκτινάσσεται στα ύψη στη διάρκεια της πανδημίας. Τώρα όμως που οι οικονομίες επαναλειτουργούν κανονικά, η ζήτηση μειώθηκε και οι τιμές έχουν αρχίσει να υποχωρούν. Ο ολοένα και μεγαλύτερος ανταγωνισμός από τα εργαστηριακά διαμάντια, η βραδύτερη του αναμενομένου ανάπτυξη της Κίνας και η έντονη αβεβαιότητα έχουν αφαιρέσει μέρος από τη λάμψη της αγοράς διαμαντιών, αναφέρουν αναλυτές.

Ενας αυξανόμενος αριθμός καταναλωτών στρέφεται τώρα στα διαμάντια εργαστηρίου. Το μερίδιο αυτών των διαμαντιών στην αγορά αυξάνεται συνεχώς: το 2020 ήταν μόλις στο 2,4% και τώρα έχει ξεπεράσει το 9%. Μοιάζουν οπτικά με τα φυσικά διαμάντια και αποτελούν το «τέλειο υποκατάστατο», αναφέρει ο διευθύνων σύμβουλος της Angara Jewelry, Ανκούρ Νταγκά. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι στοιχίζουν αρκετά πιο φθηνά.

«Πριν από τρία χρόνια μπορούσες να βρεις ένα εργαστηριακό διαμάντι σε τιμή αντίστοιχη στο 20% ή στο 30% της τιμής ενός φυσικού διαμαντιού». Τώρα η τιμή έχει φθάσει στο 75% έως 90% της τιμής του φυσικού διαμαντιού, σύμφωνα με τον Νταγκά, ο οποίος αποδίδει τις χαμηλότερες τιμές στις μηχανές που έχουν γίνει πολύ πιο αποτελεσματικές στην παραγωγή περισσότερων εργαστηριακών διαμαντιών.

Στο χειρότερο σενάριο, ο ίδιος προβλέπει ότι οι τιμές των φυσικών διαμαντιών θα υποχωρήσουν κατά 20% έως 25% από τα σημερινά επίπεδα τους επόμενους 12 μήνες, κάτι που σημαίνει μια πτώση κοντά στο 40% από το ιστορικό υψηλό τους.

Οι αναλυτές δεν περιμένουν ότι θα επιβληθούν κυρώσεις στα διαμάντια της κορυφαίας παραγωγού χώρας, της Ρωσίας. Στις αρχές Μαΐου η ομάδα του G7 είχε εξετάσει το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων στη Ρωσία, με τη Βρετανία να λαμβάνει την πρωτοβουλία για μονομερείς κυρώσεις στη ρωσική κρατική εταιρεία διαμαντιών Alrosa.

Οι οικονομίες επαναλειτουργούν κανονικά, η ζήτηση μειώθηκε και οι τιμές έχουν αρχίσει να υποχωρούν.

Η Ρωσία είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός διαμαντιών στον κόσμο και ακολουθούν η Μποτσουάνα και η Δημοκρατία του Κονγκό, σύμφωνα με το Diamond Registry.

Πάντως η Ρωσία δεν θα δυσκολευθεί να συνεχίσει να πωλεί τα διαμάντια της, παρά τις κυρώσεις, ειδικά σε χώρες όπως Ινδία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, ακόμη και στην Ευρωπαϊκή Ενωση. Η Ινδία είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας διαμαντιών στον κόσμο, με τις ΗΠΑ στη δεύτερη θέση, ενώ ακολουθούν Χονγκ Κονγκ, Βέλγιο και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

REUTERS

Ενα φυσικό διαμάντι ενός καρατίου κόστιζε πριν από ένα χρόνο 6.700 δολάρια, ενώ σήμερα πωλείται 5.300 δολάρια.

Με ιπτάμενα ταξί οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο Παρίσι το 2024

Η πρωτοπόρος των ιπτάμενων ταξί, Volocopter GmbH, προσπαθεί να λάβει επίσημη άδεια για τη μεταφορά επιβατών κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων στο Παρίσι το 2024, αναφέρει σε δημοσίευμά του το Bloomberg. Η γερμανική εταιρεία, η οποία κατασκευάζει τα ηλεκτρικά αεροσκάφη κάθετης απογείωσης - προσγείωσης (eVTOL), υποστηρίζει πως αναμένεται να λάβει το πράσινο φως για τη λειτουργία των VoloCity ιπτάμενων ταξί της από την ευρωπαϊκή αρχή το β΄ τρίμηνο του 2024, λίγο πριν από τους επερχόμενους Ολυμπιακούς Αγώνες. «Είπαμε στις ομάδες των επιστημόνων και των τεχνικών μας πως θα χρειαστεί να περάσουμε κάποιες νύχτες χωρίς ύπνο από εδώ και στο εξής», τόνισε ο CEO της εταιρείας, Ντρικ Χόκε, σε ομιλία του κατά τη διάρκεια του Paris Air Show, προσθέτοντας ότι «ποτέ δεν ισχυριστήκαμε πως αυτή η προσπάθεια θα ήταν εύκολη».

Σύμφωνα με το ειδησεογραφικό πρακτορείο, το επιτυχές λανσάρισμα της υπηρεσίας αεροταξί για τους Ολυμπιακούς Αγώνες θα προσφέρει στη γερμανική εταιρεία το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι ανταγωνιστών, όπως οι Joby Aviation Inc. και Archer Aviation Inc. Η Volocopter αναμένεται να λανσάρει αεροσκάφη μεγαλύτερης χωρητικότητας.

Σύμφωνα με τον κ. Χόκε, η εταιρεία θα έχει τη δυνατότητα να παράγει 50 αεροσκάφη VoloCity ετησίως. Η Volocopter απασχολεί 700 εργαζομένους και έχει επιτυχημένο ιστορικό κατασκευής ανεμοπλάνων. Τα σχέδιά της συμπεριλαμβάνουν την παροχή πέντε VoloCity αεροταξί για τους Ολυμπιακούς Αγώνες που θα χρησιμοποιηθούν σε εναέριες οδούς, οι οποίες θα είναι προκαθορισμένες από τη γαλλική αεροπορική αρχή DGAC. Η μία θα συνδέει το Παρίσι με το αεροδρόμιο Saint-Cyr κοντά στις Βερσαλλίες, ενώ μια άλλη θα συνδέει το αεροδρόμιο Le Bourget με το Charles de Gaulle. Αυτά τα δύο αεροδρόμια έχουν ήδη άδεια για πτήσεις παραδοσιακών ελικοπτέρων.

Η Volocopter κατέχει ευρωπαϊκή πιστοποίηση όσον αφορά τον σχεδιασμό και την παραγωγή των αεροσκαφών. Η νέα προσπάθεια αφορά την πιστοποίηση για τη χρήση τους, η οποία θα τους βοηθήσει να πάρουν την άδεια από τη European Aviation Safety Agency (EASA). Η Aeroports de Paris, η οποία διαχειρίζεται τα μεγαλύτερα αεροδρόμια της γαλλικής πρωτεύουσας, πρόκειται να διαχειρίζεται τους «τερματικούς» από και προς τους οποίους θα μετακινούνται τα VoloCity. Αν και ένα από αυτά τα ελικοδρόμια έχει κατασκευαστεί σε πλωτή φορτηγίδα στον Σηκουάνα στο κεντρικό Παρίσι, η Volocopter δεν έχει λάβει άδεια για μεταφορά από και προς το κέντρο της μεγαλούπολης, λόγω φόβων για την ασφάλεια τέτοιας προσπάθειας.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: «ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ»

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, διενεργεί Διαγωνισμό για την Αγορά Υπηρεσιών από Ιατρούς και από άλλους Επαγγελματίες Υγείας και Αποκατάστασης για συμμετοχή στις αξιολογήσεις που διενεργούνται από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες στα πλαίσια του έργου «Επέκταση και Αναβάθμιση του Νέου Συστήματος Αξιολόγησης της Αναπηρίας» (αρ. Διαγωνισμού ΤΚΕΑΑ 13/2022).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν τα Έγγραφα Διαγωνισμού από την ιστοσελίδα του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας www.eprocurement.gov.cy καθώς και από την ιστοσελίδα του Τμήματος www.dmsw.gov.cy/dsid στην ενότητα «Τελευταία Νέα».

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ: 31 Ιουλίου 2023.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023

Αυξήσεις-ρεκόρ στις τιμές των ακινήτων το α΄ τρίμηνο

Ενισχύθηκαν κατά 16,5% στην Αττική και κατά 16,1% στη Θεσσαλονίκη

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Διαδοχικά ιστορικά υψηλά ξεπερνάει ο ρυθμός αύξησης των τιμών κατοικιών, όπως φαίνεται από τα στοιχεία που επιμελείται η Τράπεζα της Ελλάδος.

Κατά το φετινό πρώτο τρίμηνο οι τιμές αυξήθηκαν κατά 14,5% σε ετήσια βάση στο σύνολο της χώρας, ενώ στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα η αύξηση ήταν ακόμη υψηλότερη, καθώς άγγιξε το 16,5% στην Αττική και το 16,1% στη Θεσσαλονίκη. Αντίστοιχα, στις άλλες μεγάλες πόλεις, η αύξηση ήταν της τάξεως του 13,1%, ενώ στις λοιπές περιοχές της χώρας οι τιμές ήταν αυξημένες κατά 13,1%.

Η εκτίναξη των τιμών στην Αττική είναι τέτοια, ώστε ξεπεράστηκε για δεύτερο διαδοχικό τρίμηνο το ιστορικό υψηλό ετήσιας μεταβολής. Το τέταρτο τρίμηνο του 2022 η ετήσια αύξηση των τιμών είχε ανέλθει σε 15,2%, όντας η υψηλότερη επίδοση των τελευταίων δεκαετιών. Αντίστοιχα, στη Θεσσαλονίκη η αύξηση είχε αγγίξει το 14,5% κατά τους τελευταίους τρεις μήνες του 2022.

Πλέον, σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2017 οι τιμές στην Αττική έχουν καταγράψει «ράλι» της τάξεως του 68% και έχουν σχεδόν φθάσει στο απόγειο της αγοράς κατοικίας, κατά το 2007. Μάλιστα, η αύξηση των τιμών στην Αττική είναι πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη αύξηση στο σύνολο της χώρας, η οποία για την περίοδο 2017-2023 (α΄ τρίμηνο) διαμορφώνεται σε 49%.

Σημαντική αύξηση κατά 12,8% σημείωσαν επίσης τα νεόδμητα ακίνητα, ενώ τα μεταχειρισμένα κατέγραψαν αύξηση της τάξεως του 15,6% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022. Η ΤτΕ προχώρησε και σε αναθεώρηση των στοιχείων για το σύνολο του 2022, κάνοντας λόγο για αύξηση 11,7%, έναντι αύξησης 7,6% το 2021.

Αντίστοιχα, με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία, οι τιμές των νεόδμητων κατοικιών αυξήθηκαν κατά 12,2% το 2022 (από αύξηση 8,2% το 2021), ενώ για τα παλιά διαμερίσματα η μέση αύξηση διαμορφώθηκε σε 11,3%, έναντι αύξησης 7,2% το 2022.

Τιμές πώλησης

(α΄ τρίμηνο 2023)

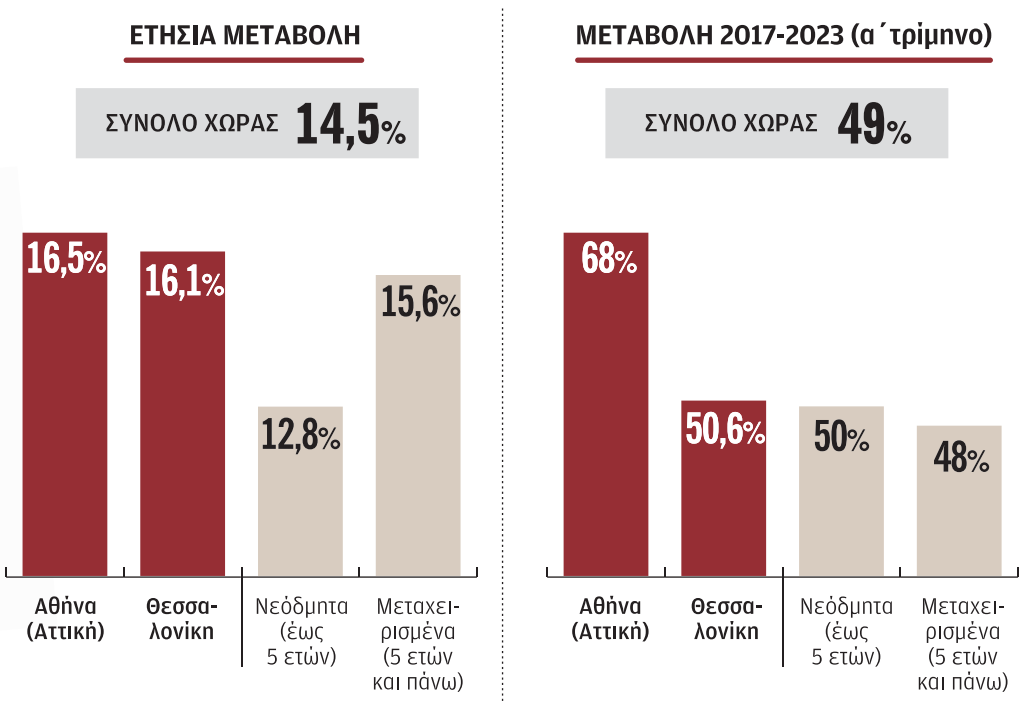

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στην Αττική ξεπεράστηκε για δεύτερο διαδοχικό τρίμηνο το ιστορικό υψηλό ετήσιας μεταβολής.

Η κατακόρυφη άνοδος των τιμών κατά το φετινό α΄ τρίμηνο, ιδίως στην Αττική, οφείλεται ασφαλώς στο ότι το λεκανοπέδιο αποτελεί βασικό «στόχο» των ξένων επενδυτών, πέραν της εγχώριας ζήτησης.

Ειδικά φέτος παρατηρείται μια μη φυσιολογική αύξηση των ξένων επενδύσεων μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα», εξαιτίας των επικείμενων αλλαγών, που θα καταστήσουν δυσκολότερη την εξασφάλιση της άδειας παραμονής.

Συγκεκριμένα, το ελάχιστο όριο επένδυσης θα διπλασιαστεί (αρχής γενομένης από την 1η Αυγούστου), σε 500.000 ευρώ για αγορές ακινήτων στο κέντρο, τα βόρεια και τα νότια προάστια, τη Σαντορίνη, τη Μύκονο και τον Δήμο Θεσσαλονίκης. Ως εκ τούτου, παρατηρείται «φρενίτιδα» συναλλαγών από πολίτες τρίτων χωρών, στην προσπάθειά τους να εξασφαλίσουν άδειες παραμονής προτού αυξηθεί το όριο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Μετανάστευσης, μόνο κατά τη διάρκεια των πρώτων τεσσάρων μηνών του 2023 (Ιανουάριος - Απρίλιος) έχουν υποβληθεί 3.064 αιτήματα για τη χορήγηση αδειών παραμονής μόνιμου επενδυτή.

Πρόκειται για αριθμό που είναι αυξημένος κατά 155% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό πρώτο τετράμηνο, όταν είχαν υποβληθεί 1.200 αιτήματα. Αντίστοιχα, οι υπηρεσίες του υπουργείου έχουν εκδώσει ήδη 1.474 νέες άδειες, 165% περισσότερες από πέρυσι, όταν το σχετικό νούμερο δεν είχε ξεπεράσει τις 557 άδειες.

Με βάση τις αιτήσεις του πρώτου τετραμήνου, προκύπτει ότι έχουν υλοποιηθεί αγοραπωλησίες ύψους τουλάχιστον 766 εκατ. ευρώ, όταν συνολικά το 2022 το αντίστοιχο μέγεθος (με βάση τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν) είχε ανέλθει σε 1,09 δισ. ευρώ.

Εκτός όμως από την αυξημένη ζήτηση, ένας ακόμη λόγος που ωθεί τις τιμές πώλησης προς τα πάνω, είναι η χαμηλή προσφορά, καθώς ο ρυθμός απορρόφησης ακινήτων είναι αισθητά υψηλότερος από τον ρυθμό αναπλήρωσής τους, δηλαδή από το πόσα ακίνητα διοχετεύονται στην αγορά προς πώληση. Αυτό οφείλεται σε δύο βασικούς λόγους.

Ο πρώτος αφορά τη χαμηλή οικοδομική δραστηριότητα, παρότι την τελευταία διετία έχει καταγραφεί βελτίωση. Το 2022 οι νέες άδειες οικοδομών αυξήθηκαν κατά 126% σε σχέση με το χαμηλό σημείο που είχαν βρεθεί το 2016, φθάνοντας τις 9.793. Ωστόσο, ακόμη κι έτσι, το μέγεθος αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 30.000 νέα διαμερίσματα, έναντι σχεδόν 200.000 που εισέρρεαν στην αγορά στα μέσα της δεκαετίας του 2000.

Πέραν του χαμηλού αριθμού των νέων οικοδομών, έλλειψη παρατηρείται και σε μεταχειρισμένα ακίνητα, καθώς μερικές δεκάδες χιλιάδες βρίσκονται «εγκλωβισμένα» σε μια μακροχρόνια διαδικασία δέσμευσής τους λόγω χρεών.

Πρόκειται για κατοικίες που αποτελούν εγγυήσεις για στεγαστικά δάνεια, που έχουν «κοκκινίσει» και βρίσκονται στα χέρια των εταιρειών διαχείρισης απαιτήσεων (κυρίως) ή και σε τράπεζες. Οπως φαίνεται, ακόμη και σε περιπτώσεις που υπάρχει συναινετική λύση, δηλαδή ο ιδιοκτήτης έχει αποδεχθεί την εκχώρηση του ακινήτου έναντι της διαγραφής του χρέους, τα ακίνητα καθυστερούν χαρακτηριστικά να βρεθούν στην αγορά προς πώληση.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Αποκωδικοποίηση της Αγοράς Ακινήτων

Μία από τις κυριότερες κινητήριες δυνάμεις που διοχέτευσαν κεφάλαια σε επενδύσεις ακινήτων στην χώρα μας, για το μεγαλύτερο μέρος του 2022 και τους πρώτους μήνες του 2023, ήταν ο πληθωρισμός. Ο φόβος του ροκανίσματος της αγοραστικής δύναμης του χρήματος δεν ήταν αποκύημα της φαντασίας μας, αλλά πραγματικός. Με τον πληθωρισμό να αγκαλιάζει τα ψηλότερα μονοψήφια νούμερα για το μεγαλύτερο τμήμα αυτής της περιόδου (Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2022: 8,1%), με επιμέρους δείκτες να φλερτάρουν επικίνδυνα ακόμη και με διψήφια, ήταν αρκετός λόγος να ωθήσει επενδυτές προς κατευθύνσεις που προσφέρουν καλύτερη ασφάλεια έναντι αυτού του κινδύνου. Και όπως είδαμε πολλές φορές, τα ακίνητα έχουν αυτή την ιδιότητα.

Θετικό στην παρούσα περίοδο είναι το γεγονός ότι δομικά υλικά από μέταλλο και αλουμίνιο σημείωσαν πτώση, και αυτά τα υλικά είναι σημαντικό κομμάτι της οικοδομικής βιομηχανίας.

Για την περίοδο Νοεμβρίου 2022 – Απριλίου 2023 η Λευκωσία έδειξε πως η μείωση στον δανεισμό είχε μεγαλύτερο ειδικό βάρος από την αναζήτηση ασφαλούς καταφυγίου από τον πληθωρισμό. Αυτό προφανώς και συνέβη λόγω του γεγονότος ότι η συντριπτική πλειοψηφία των αγοραστών είναι Λευκωσιάτες.

Παράλληλα, έστω και με κάποια χρονική υστέρηση, είδαμε ένα ράλι ανόδου στα επιτόκια εφόσον είναι το κυριότερο όπλο άσκησης νομισματικής πολιτικής που μπορεί να αναχαιτίσει τον πληθωρισμό. Η αύξηση στα επιτόκια αφενός ενθαρρύνει την αποταμίευση και αφετέρου αποθαρρύνει τον νέο δανεισμό. Και τα δύο, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, «κρυώνουν» την οικονομία η οποία βρισκόταν σε ρυθμό πληθωριστικής υπερθέρμανσης.

Από τα πιο πάνω, εξάγεται το συμπέρασμα πως δημιουργούνται δύο αντίθετες δυνάμεις στη ζήτηση. Η μία την αυξάνει κυρίως με την διοχέτευση ιδίων κεφαλαίων σε επενδύσεις, ενώ η άλλη την μειώνει εφόσον μειώνονται τα δάνεια. Τα στατιστικά στοιχεία πωλήσεων που αναλύουμε κάθε μήνα, δείχνουν πως στη ζυγαριά των τελευταίων μηνών η πρώτη κατηγορία είχε μεγαλύτερο ειδικό βάρος από τη δεύτερη, με αποτέλεσμα οι πωλήσεις να αυξάνονται.

Τα στατιστικά στοιχεία, όμως, έδειξαν παράλληλα πως για την περίοδο Νοεμβρίου 2022 – Απριλίου 2023 (έξι μήνες) η Λευκωσία είπε μια διαφορετική ιστορία από τις υπόλοιπες επαρχίες, η οποία έχει τη σημασία της. Πιο συγκεκριμένα, έδειξε πως η μείωση στον δανεισμό είχε μεγαλύτερο ειδικό βάρος από την αναζήτηση ασφαλούς καταφυγίου από τον πληθωρισμό. Αυτό προφανώς και συνέβη λόγω του γεγονότος ότι η συντριπτική πλειοψηφία των αγοραστών είναι Λευκωσιάτες, σε αντίθεση με τις παραλιακές επαρχίες όπου ένα σεβαστό μερίδιο της ζήτησης πηγάζει από ξένους που επενδύουν με δικά τους κεφάλαια. Ο τυπικός Κύπριος αγοραστής σήμερα, βάζει τη δική του συνεισφορά και δανείζεται το υπόλοιπο του τιμήματος.

Η πιο πάνω αποκωδικοποίηση της λευκωσιάτικης ζήτησης από τους developers που δραστηριοποιούνται στη Λευκωσία, έκανε τους τελευταίους να είναι πιο «κουμπωμένοι» στις επόμενες τους επεκτατικές κινήσεις. Ενα ενδιαφέρον στοιχείο όμως είναι το γεγονός ότι κατά τον Μάιο αυτή η εικόνα των «παγωμένων» Λευκωσιατών άλλαξε αφού η αγορά κινήθηκε με τρόπο που κάλυψε σχεδόν όλο το χαμένο έδαφος των προηγούμενων μηνών. Φυσικά μπορεί να υπάρχει μια εξήγηση. Ο πληθωρισμός στο μεταξύ υποχωρεί αισθητά και αναμένεται εντός του έτους να κυμανθεί πέριξ του 3,3% με την δυναμική που αναπτύσσεται να τον ρίχνει σταδιακά στο 2,3% το 2024 και στο 2% το 2025. Παρόλο που οι βόρειοι Ευρωπαίοι τηρούν και επιβάλλουν μια αμετακίνητη αμυντική στάση κατά του πληθωρισμού με περαιτέρω αύξηση στα επιτόκια, η αγορά φαίνεται να προεξοφλεί σε κάποιο βαθμό ότι αυτό το ράλι ανόδου φθάνει σε ένα τέλος με σταδιακή αντιστροφή των αναθεωρήσεων.

Στην εξίσωση όμως έχουμε και την προσφορά. Ένα σημαντικό της τμήμα είναι οι κατασκευές. Οι δείκτες τιμών κατασκευαστικών υλικών σημειώνουν μια σχετική σταθεροποίηση τους πρώτους πέντε μήνες του 2023 παρουσιάζοντας έως και μια ελαφριά πτωτική τάση.

Αυτό όμως δεν μπορεί να προκαλέσει επανάπαυση επειδή κάτι σχεδόν ανάλογο συνέβη και το δεύτερο εξάμηνο του 2022, αλλά μετά υπήρξε αύξηση μεταξύ Δεκεμβρίου και Ιανουαρίου. Θετικό όμως στην παρούσα περίοδο είναι το γεγονός ότι δομικά υλικά από μέταλλο και αλουμίνιο σημείωσαν πτώση, και αυτά τα υλικά είναι σημαντικό κομμάτι της οικοδομικής βιομηχανίας.

Η παγιοποίηση του κατασκευαστικού κόστους σε ψηλά επίπεδα παγιοποιεί με τη σειρά της και τον καθορισμό νέων ψηλών τιμών πώλησης κτιριακών μονάδων, εφόσον κανένας δεν θα βρεθεί να πουλήσει στη ζημιά του. Οι νέες ψηλές τιμές δεν αφορούν μόνο τις καινούργιες κατασκευές, αλλά και τις μεταχειρισμένες μονάδες. Οι μεταχειρισμένες μονάδες έχουν πλέον ψηλότερο κόστος αντικατάστασης αφενός, και αφετέρου επωφελούνται από την ώθηση προς τα πάνω, που τους δημιουργούν οι νέες μονάδες εφόσον το κενό αέρος που δημιουργείται τυγχάνει εκμετάλλευσης.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΈΧΝΕΣ & γράμματα
ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023

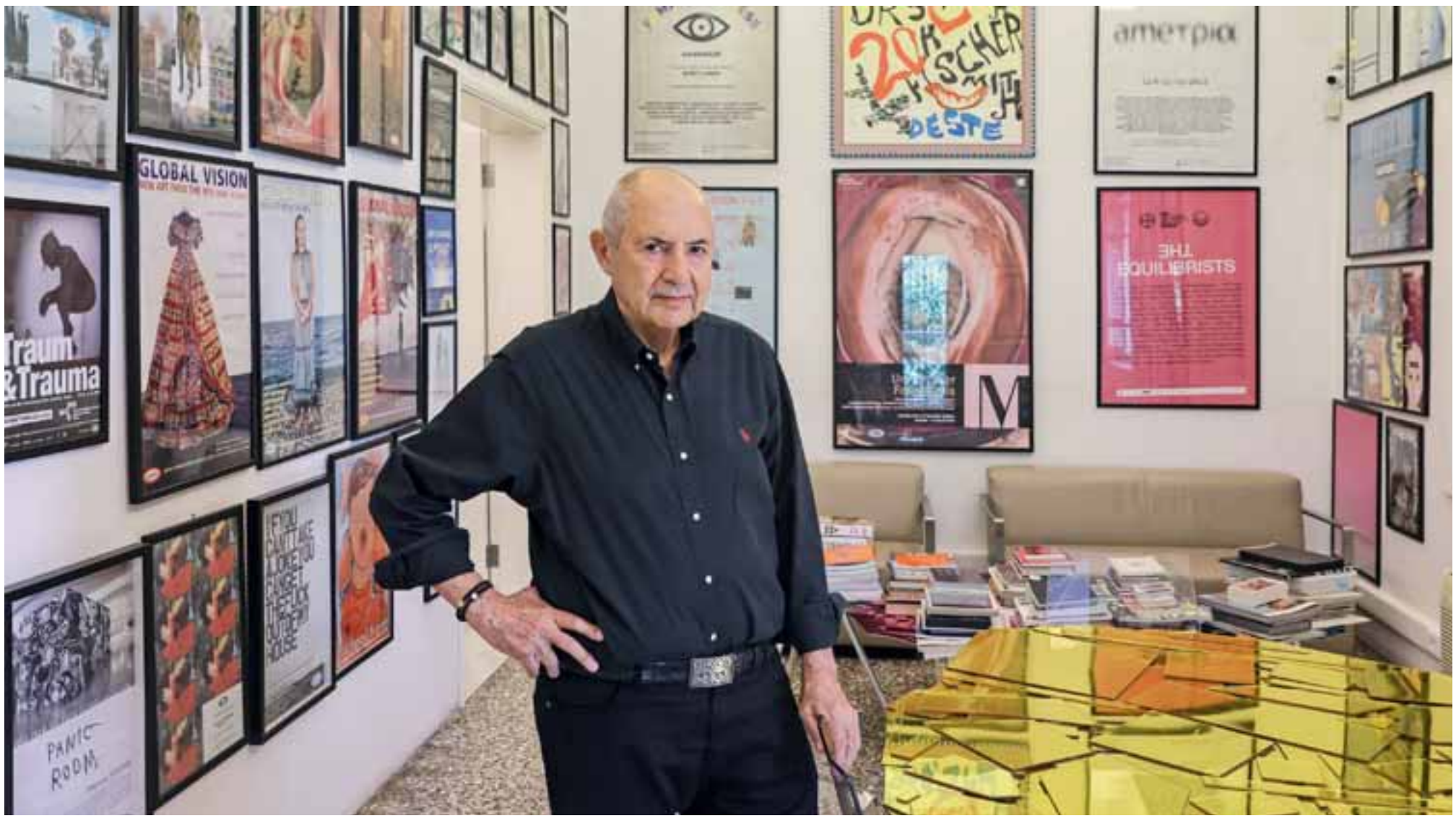

«Οταν συναντιέται κανείς με την τέχνη, αλλάζει σαν άνθρωπος», λέει ο Δάκης Ιωάννου, ο οποίος συγκαταλέγεται στους πέντε κορυφαίους συλλέκτες στον κόσμο. Εδώ, στα γραφεία του Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ, στη Νέα Ιωνία.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

«Πώς θα πάμε στον Ηλιο;»

Ο Δάκης Ιωάννου μιλάει αποκλειστικά στην «Κ» για τη συλλογή του, τον Τζεφ Κουνς και την Υδρα

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Με κάθε περιστροφή του πολλαπλασιάζει την αξία του νησιού. Το δεκάμετρο κινητικό γλυπτό «Apollo Wind Spinner» του Τζεφ Κουνς, που πλέον ανήκει στον Δήμο Υδρας με μόνιμη δωρεά από τον μαικήνα της τέχνης Δάκη Ιωάννου, ήδη αποτελεί ένα σύγχρονο τοπόσημο όχι μόνον της Ελλάδας, ολόκληρης της Μεσογείου. «Πώς θα πάμε στον Ηλιο;» ρωτούν οι τουρίστες πατώντας το πόδι τους στην Υδρα. Τι χαρίσατε, κ. Ιωάννου, στον Αργοσαρωνικό και η λάμψη του περνά ωκεανούς;

Συναντηθήκαμε στα γραφεία του Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ στη Νέα Ιωνία. Βρίσκονται στην προσφυγική γειτονιά των κλωστοϋφαντουργείων –εδώ στεγαζόταν μια καλτσοβιοτεχνία–, και η σιδερένια αυλόπορτα έχει συντηρηθεί αλλά δεν έχει αλλάξει. Οποιος είδε το mega yacht «Guilty» του Κύπριου επιχειρηματία, συλλέκτη και ιδρυτή του ΔΕΣΤΕ δεμένο στο λιμάνι της Υδρας –115 πόδια μήκος, ποπ εξωτερικό με γεωμετρικά σχέδια, κίτρινους ρόμβους, ροζ τρίγωνα και μπλε πολύγωνα–, άλλο περιμένει να συναντήσει. Οφθαλμαπάτη. Μπαίνοντας, η απλότητα του εξωτερικού κτιρίου δίνει τη θέση της σε μια έκρηξη χρωμάτων και σχημάτων με την ορμή ζωντανού οργανισμού. Ο Δάκης Ιωάννου έχει στο γραφείο του έργα σπουδαίων καλλιτεχνών της σύγχρονης τέχνης με αφιερώσεις, έχει χιουμοριστικά πορτρέτα του, έχει memorabilia από σημαντικές συνεργασίες, αλλά στην πόρτα είναι κολλημένη μια ζωγραφιά του εγγονού του. Γράφει «Dakis», με πολύχρωμα γράμματα.

«Θέλω να φανεί πόσο σημαντικό είναι να γίνει ένα τέτοιο δημόσιο έργο», μου λέει όταν αρχίζουμε να μιλάμε. Εν αρχή ην, λοιπόν, ο Ηλιος και η απόφαση που πήρε με τη σύζυγό του να τον αγοράσουν και να τον προσφέρουν στην Υδρα. «Είναι ίσως από τις λίγες φορές στην Ελλάδα που ένα σύγχρονο έργο τέχνης θα σηματοδοτήσει τόσο έντονα έναν τόπο», προσθέτει. Είναι αλήθεια ότι το εντυπωσιακό χρυσό ανεμοδούριο, μαζί με την έκθεση «Apollo» του Κουνς στα Σφαγεία, έφερε πέρυσι στα εγκαίνια στο νησί περίπου 3.000 άτομα από όλο τον κόσμο.

> *Είναι από τις λίγες φορές στην Ελλάδα που σύγχρονο έργο τέχνης σηματοδοτεί τόσο έντονα έναν τόπο.*

> *Δεν ξέρω πόσα έργα έχω. Πώς τα μετράει κανείς; Ούτε έχει σημασία. Η συλλογή μου είναι μέρος της ζωής μου.*

«Ο Κουνς είναι πολύ φίλος από παλιά. Δεν τον προσκάλεσα ποτέ να κάνει έκθεση στην Υδρα, διότι όλη η ιδέα των εκθέσεων στα Σφαγεία έχει έναν πολύ περιορισμένο προϋπολογισμό. Από εκεί και πέρα εξαρτάται από τον καλλιτέχνη τι θέλει να κάνει. Μπορεί να πάρει την γκαλερί του για να χρηματοδοτήσει ένα έργο που στοιχίζει παραπάνω ή να το κάνει με αυτά τα χρήματα. Αυτό είναι απόλυτα σκόπιμο, επειδή δεν ήθελα να φαίνεται ότι έρχεται ένας μεγάλος συλλέκτης και δίνει εκατομμύρια για να γίνει ένα μόνον έργο. Αλλά το συγκεκριμένο ποσό για τον Κουνς είναι για να αγοράσει καφέ».

© JEFF KOONS / PHOTO: EFTYCHIA VLACHOU

Αποψη εγκατάστασης της έκθεσης «Jeff Koons: Apollo», εκθεσιακός χώρος Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ, Σφαγεία Υδρας (21/6-31/10/2022).

«Ομως η έκθεση έγινε», λέω. «Ναι, γιατί βρεθήκαμε πριν από περίπου τέσσερα χρόνια στη Νέα Υόρκη, του εξήγησα τη συνθήκη κι εκείνος είπε: "Δάκη, I'll do it"», μου εξηγεί. Βεβαίως υπερέβη κατά πολύ τον προϋπολογισμό, αλλά ήταν ένα δώρο του καλλιτέχνη προς τον άνθρωπο που τον πίστεψε και τον στηρίζει με συνέπεια επί σχεδόν τέσσερις δεκαετίες. Ηθελε να του προσφέρει την έκπληξη που ένιωσε όταν είδε το εμβληματικό «One Ball Total Equilibrium Tank». Το έργο σηματοδότησε μια στροφή στην πορεία της σύγχρονης αμερικανικής τέχνης, και η αγορά του την αρχή της διάσημης συλλογής του Δάκη Ιωάννου.

– Ποια είναι η ψυχοσύνθεση ενός συλλέκτη, κ. Ιωάννου;

– Δεν ξέρω. Δεν ξεκίνησα να αγοράζω έργα για να γίνω συλλέκτης. Μάλιστα έλεγα πως μια συλλογή αποτελεί συγκέντρωση τροπαίων. Ανακάλυψα ότι είμαι συλλέκτης μετά δύο χρόνια, όταν είδα πόσα έργα απέκτησα κατά την περίοδο που πηγαινοερχόμουν συχνά στη Νέα Υόρκη, έκανα παρέα με καλλιτέχνες και πήγαινα σε εκθέσεις. Τότε αγόρασα έναντι 2.000-3.000 δολαρίων –δηλαδή όχι ακριβά– έργα δημιουργών που σήμερα είναι περιζήτητοι.

– Τι είναι μια συλλογή κατά τη γνώμη σας;

– Κάτι πολύ δημιουργικό. Μέσω του ΔΕΣΤΕ τη χρησιμοποιούμε ως μέσο επικοινωνίας, έτσι ώστε να αρχίσει ένας διάλογος για τη σχέση της τέχνης με τη ζωή, με τον έρωτα, το σεξ και τον θάνατο. Αυτά τα θέματα με απασχολούσαν εξαρχής, γι' αυτό ενεπλάκην με την τέχνη.

– Ακουσα ότι έχετε σταματήσει να αγοράζετε έργα τέχνης.

– Εχω σταματήσει να αναζητώ νέους καλλιτέχνες. Στη Νέα Υόρκη οι γκαλερί έγιναν, από 50 ή 100, 2.000-3.000. Τώρα δεν πάω πουθενά, εκτός αν μου υποδείξει κάποιος κάτι πολύ ενδιαφέρον. Συνεπώς αγοράζω εάν μάθω ότι υπάρχει κάτι ιδιαίτερο. Και βεβαίως παρακολουθώ τους καλλιτέχνες με τους οποίους έχω ήδη κάποια σχέση.

– Υπάρχει μια μεγάλη έκρηξη στη σύγχρονη τέχνη. Γιατί;

– Δεν έχω ιδέα. Είχα δυο-τρεις φίλους συλλέκτες με τους οποίους μοιραζόμασταν τις ίδιες ιδέες και προβληματισμούς, αλλά πέθαναν δυστυχώς. Τώρα, όταν βρίσκομαι στη Νέα Υόρκη προτιμώ να πηγαίνω στην όπερα.

– Εξακολουθείτε όμως να βρίσκετε τα στοιχεία που σας γοήτευσαν στο παρελθόν;

– Κάποιες φορές ναι, δυστυχώς όμως η σύγχρονη τέχνη έχει αρχίσει να γίνεται μόδα. Κάποτε γινόταν μια έκθεση και με το ζόρι να παίρναμε τρία slides των έργων. Τώρα η μία γκαλερί στέλνει ένα pdf με 40 έργα, η άλλη με 50 έργα, και πάει λέγοντας.

– Γιατί συλλέγετε σύγχρονη τέχνη και όχι, για παράδειγμα, πίνακες του 19ου αιώνα;

– Επειδή με ενδιαφέρει να είμαι μέσα στη δημιουργία της τέχνης και όχι να αναλύω την ιστορία της. Αυτή είναι η δουλειά των μουσείων. Ούτε μας ενδιαφέρει στο ΔΕΣΤΕ το εκπαιδευτικό κομμάτι. Οποιος θέλει μπορεί να πάει στα ειδικά σχολεία για να σπουδάσει.

– Δεν επιθυμήσατε όμως ποτέ ένα έργο του Ντε Κίρικο ή του Βερμέερ;

– Μα, υπάρχουν στα μουσεία για να τους βλέπω. Οταν είμαι στη Νέα Υόρκη, πηγαίνω τρεις-τέσσερις φορές στο MoMA. Μια μέρα θα συγκεντρωθώ σε ένα κομμάτι της μόνιμης συλλογής, την άλλη μέρα θα πάω να δω μια ειδική έκθεση αρχιτεκτονικής, την επομένη πάλι στο MoMA. Επίσης, έχω έναν πολύ στενό διάλογο με τους επιμελητές των μεγάλων μουσείων – το New Museum, το MoMA, το Met, το Guggenheim, το Whitney.

– Είστε όντως ένας από τους πέντε μεγαλύτερους συλλέκτες σύγχρονης τέχνης στον κόσμο, όπως σας ονομάζουν, με περίπου 600 έργα;

– Δεν ξέρω πόσα έχω. Πώς τα μετράει κανείς; Ούτε έχουν σημασία όλα αυτά. Η συλλογή μου είναι μέρος της ζωής μου. Τα παιδιά μου μεγάλωσαν δίπλα στα έργα, και μάλιστα δεν είναι κρυμμένα από εδώ κι από εκεί. Οταν συναντιέται κανείς με την τέχνη, αλλάζει σαν άνθρωπος. Από τη στιγμή που εμπλέκεται προσωπικά, που συζητάει με καλλιτέχνες και πηγαίνει σε μουσεία, αρχίζει να σκέφτεται διαφορετικά.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

25.6-1.7.23

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Παρουσίαση βιβλίου της Στέλλας Βοσκαρίδου Οικονόμου, «Μικρομηχανισμοί» (εκδ. εντευκτηρίου 2022) σε Λεμεσό και Λευκωσία. Για το βιβλίο θα μιλήσουν η συγγραφέας Λουΐζα Παπαλοΐζου και η ποιήτρια Έρινα Χαραλάμπους. Η Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου (Λεμεσός, 1981) σπούδασε Μουσικολογία και έχει ασχοληθεί, ανάμεσα σ άλλα, με θέματα που αφορούν τις σχέσεις της γλώσσας με τη μουσική. Έχει εκδόσει τα βιβλία ποίησης «Αναγέλαστα, των γεναικών τζαι των σκαλαπουντάρων» και «ΦόΒ, υπογλώσσιο νυχτερινό» (εκδ. Τεχνοδρόμιον, 2013 και 2015, αντίστοιχα). Το 2017 αναδείχθηκε νικήτρια στο 1ο Διεθνές Poetry Slam που έγινε στην ΚύπροΛεμεσός: Δευτέρα, 26 Ιουνίου, ώρα 7:30 μ.μ., Παλιό Ξυδάδικο, Γενεθλίου Μιτέλλα 34. Λευκωσία: Παρασκευή, 30 Ιουνίου, ώρα 7:00 μ.μ. Καφεαναγνωστήριο Έρμα, Έκτορος 43. **Πληροφορίες: 99932788.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Αμεδαίος ή πώς να το ξεφορτωθούμε»

Συνεχίζονται οι παραστάσεις της ιλαροτραγωδίας του Ευγένιου Ιονέσκο «Αμεδαίος ή πώς να το ξεφορτωθούμε», μία παραγωγή της θεατρικής ομάδας «Σόλο για Τρεις», σε σκηνοθεσία Μαρίας Μανναρίδου Καρσερά. Καμιά κοινωνία δεν κατάφερε να καταργήσει την μελαγχολία μας, κανένα πολιτικό σύστημα δεν μπορεί να μας λευτερώσει από την οδύνη της ζωής, τον φόβο μας μπροστά στον θάνατο, την δίψα μας για την Τελειότητα. Πώς να αποδείξεις ένα νόημα και μια «τάξη» εκεί που δεν βλέπεις κανένα; Στα έργα μου προσπάθησα να εξωτερικέψω το άγχος των χαρακτήρων μου γι' αυτό το κενό μέσα από αντικείμενα». Από το πρόγραμμα της παράστασης «Αμεδαίος ή Πώς να το ξεφορτωθούμε» που ανέβασε το Εθνικό Θέατρο το 1981. Ερμηνεύουν οι ηθοποιοί Φώτης Αποστολίδης, Χριστίνα Χριστόφια, Βασίλης Παφίτης, Ειρήνη Ανδρονίκου, Ιζέλ Σεϋλανί, Μυρσίνη Χριστοδούλου. Δευτέρα 26 Ιουνίου και Τρίτη 27 Ιουνίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Χώρα Κοραή 1, πλατεία Αρχιεπισκοπής, Λευκωσία. **Κρατήσεις 96147809.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Αέρινα Περάσματα»

Η Art Seen παρουσιάζει την πρώτη ατομική έκθεση της Ελληνίδας καλλιτέχνιδας Μαρίνας Γκενάντιεβα «Αέρινα Περάσματα», σε επιμέλεια Τάκη Κουμπή και Μαρίας Στάθη. «Τα "Αέρινα Περάσματα" θέτουν το ερώτημα της διέλευσης των ορίων και, ιδίως, την κίνηση του περάσματος των αόρατων ορίων, όπως αυτών της Νεκρής Ζώνης, τα οποία δεν εξακριβώνονται ούτε στο έδαφος ούτε στους χάρτες, αλλά προσλαμβάνονται μέσω της ενόρασης και της θέασης. Η παρουσία των έργων, εδώ, αποβλέπει να μετατρέψει την εικαστική μορφή σε ενεργητική εικόνα και να θέσει το έργο εν κινήσει μέσω της διάδρασης με τον παρατηρητή. Συνεπώς, δεν πρόκειται για αναπαραστάσεις αλλά για έργα που καθίστανται ενεργήματα εικόνας, καθότι εμπεριέχουν οπτικώς τη μετατροπή τους σε τεχνουργήματα εν ενεργεία. [...]». Γνωρίζοντας την καλλιτέχνιδα Μαρίνα Γκενάντιεβα μέσα από συζήτηση με τον κ. Τάκη Κουμπή & παρουσίαση έκδοσης του καταλόγου της έκθεσης στις 18:30. **Δευτέρα 26 Ιουνίου και Τετάρτη 28 Ιουνίου, ώρα 6:30 μ.μ. Art Seen, Λεωφόρος Αρχ. Μακαρίου Γ΄ 66Β. Λευκωσία.**

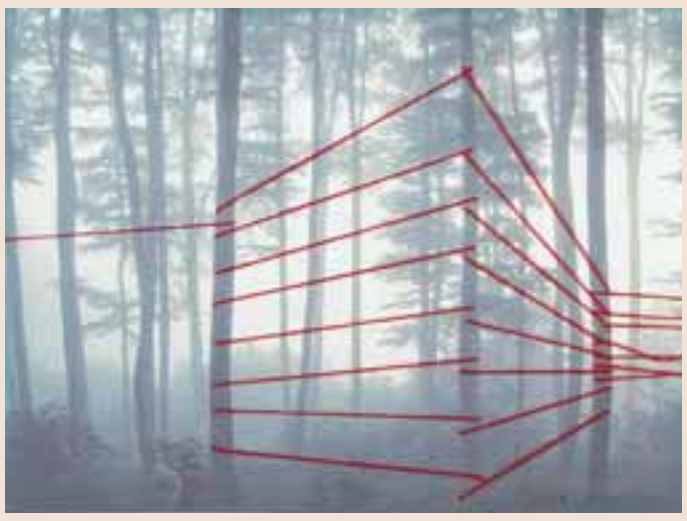

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Το Σύγχρονο είναι Επίκαιρο

Το Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στη Λευκωσία σε συνεργασία με την Μπιεννάλε Γραφικών Τεχνών της Λουμπλιάνα και το Διεθνές Κέντρο Γραφικών Τεχνών της Λουμπλιάνα παρουσιάζουν την έκθεση Contemporary Equals Fresh – Contemporary Slovene Graphic Arts σε επιμέλεια της διευθύντριας της συλλογής της Μπιεννάλε Breda Skrjanec. Η έκθεση «Το Σύγχρονο είναι Επίκαιρο» παρουσιάζει δέκα Σλοβένους καλλιτέχνες διαφορετικών γενεών, οι οποίοι εκθέτουν έργα που δημιούργησαν τα τελευταία πέντε χρόνια. Οι δέκα αυτοί καλλιτέχνες, μέσα από το έργο τους, δημιουργούν εικόνες της εποχής μας, ρευστές αλλά και διεπιστημονικές στην προσέγγιση, το καλλιτεχνικό λεξιλόγιο και την έρευνα που τις χαρακτηρίζει. Οι περισσότερες ποικίλλουν σε πειραματισμό στις τεχνικές τους. Οι καλλιτέχνες αξιοποιούν μια ευρεία γκάμα τεχνικών, τυπικών και εννοιολογικών αναζητήσεων, δεν περιορίζονται στις τεχνικές γνώσεις και τα έργα τους αποκαλύπτουν τα διαφορετικά στάδια της δημιουργικής διαδικασίας: ο κάθενας τους συνδυάζει τις παραδοσιακές τεχνικές της χαρακτικής, ξεπερνώντας τα όρια στον τρόπο κυρίως της παρουσίασης των έργων στον χώρο. **Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή, Αμμοχώστου 55-59, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως 5 Αυγούστου.**

ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

«Κυπροφωνία 3» καθηλωτικά, ρομαντικά αριστουργήματα

Η γιορταστική θερινή παραγωγή «Κυπροφωνία 3» αποτελεί το αποκορύφωμα της χρονιάς για τις δύο ορχήστρες μας, οι οποίες θα παρουσιάσουν πλάι-πλάι, υπό τη διεύθυνση του καλλιτεχνικού διευθυντή της Σ.Ο.Ν.Κ., Γιώργου Κουντούρη, καθηλωτικά, ρομαντικά αριστουργήματα. Τα νεαρά, ταλαντούχα μέλη της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων, μοιράζονται τον ενθουσιασμό και το νεανικό τους πάθος με τους επαγγελματίες μουσικούς – αρκετοί από τους οποίους είναι εκπαιδευτές τους – προσφέροντας στο ακροατήριο μία σπάνια μουσική εμπειρία σύμπραξης και συνδημιουργίας στο ανώτατο επίπεδο. Ο Λουκάς Δημητρίου, θα ερμηνεύσει το Rondo Capriccioso του Saint-Saens και ο Πέτρος Χειμωνίδης, κορυφαίος κρουστός της Σ.Ο.Ν.Κ., θα παρουσιάσει το Κοντσερτίνο για μαρίμπα και ορχήστρα (1940) του Paul Creston. Η συναυλία θα ολοκληρωθεί με την 1η Συμφωνία του Gustav Mahler. Λουκάς Δημητρίου βιολί, Πέτρος Χειμωνίδης μαρίμπα, Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου & Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου Γιώργος Κουντούρης μαέστρος. **Λευκωσία Παρασκευή 30 Ιουνίου, Αμφιθέατρο Σκαλί, Αγλαντζιά, 8:30 μ.μ. Πληροφορίες: 22 463144, www.cyso.org.cy**

ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ

«Φρανκενστάιν» της Canicula Puppets

Η θεατρική ομάδα Canicula Puppets παρουσιάζει την τελευταία της παραγωγή για μία μόνο παράσταση, την Πέμπτη 29 Ιουνίου 2023 στις 7:00μ.μ., στο Πολιτιστικό Κέντρο Εγκώμιο στη Λευκωσία. Πρόκειται για μια σκηνική δημιουργία του Ρομπέρτο Μπράχαμ, καλλιτέχνη από την Γουατεμάλα που ζει στην Κύπρο, με σκηνοθεσία των πολυβραβευμένων Ελλήνων κουκλοπαικτών Merlin Puppet Theater που εδρεύουν στο Βερολίνο, σε συνεργασία με τη Μαρίνα Κατσαρή, και του σχεδιαστή φωτισμού Βασίλη Πετεινάρη. Τη μουσική έγραψε ο Γουατεμαλτέκος συνθέτης Sergio Marroquin de Leon, και τα κοστούμια έφτιαξε η ταλαντούχα καλλιτέχνις Παναγιώτα Κωνσταντή. Πρόκειται για μια παράσταση κουκλοθεάτρου, εμπνευσμένη από το ομώνυμο ξακουστό μυθιστόρημα της Mary Shelley. Ο «Φρανκενστάιν» της Canicula Puppets είναι η γλυκιά ιστορία της Ολίβιας Φρανκενστάιν, ένα κοριτσάκι γεμάτο περιέργεια που λατρεύει το χορό, και που η καθημερινότητά της διακόπτεται από ένα περίεργο συναπάντημα. Ηλικίες: 6+. **Περισσότερες πληροφορίες τηλέφωνο 99300202.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ο ανεξίθρησκος Γιώργος Λούκος

Μάλλον είναι ίδιον της πολιτικής να συντάσσεται με το ρεύμα. Σπάνια επικεφαλής υπουργείων ή και δημόσιων οργανισμών στρέφουν το πηδάλιο κόντρα στο κύμα, και δεν είναι μόνο ο φόβος της «ανατροπής» που ορίζει την πλεύση. Ο καθένας θα ήθελε να περιορίσει το κόστος μιας σύγκρουσης με αντιλήψεις ή συμφέροντα. Το πρώτο ίσως έχει βαθύτερες ρίζες από το δεύτερο. Ενίοτε, βέβαια, συνυπάρχουν και τα δύο στη συσκευασία του ενός. Και τότε δεν αυξάνεται μόνο ο βαθμός δυσκολίας, αλλά και επικινδυνότητας. Οταν ανέλαβε ο Γιώργος Λούκος το Φεστιβάλ Αθηνών - Επιδαύρου, τελευταίους μήνες του 2005 (ύστερα από πρόσκληση του τότε πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή), είχε πολλά μέτωπα ανοιχτά, με την έννοια ότι άλλοι θεωρούσαν τον θεσμό ως μια συρραφή πολιτιστικών εκδηλώσεων, άλλοι το αντιμετώπιζαν ως λίγο-πολύ ιδιοκτησία τους. Δεν έκρυβε ο Γ. Λούκος ότι δεχόταν τηλεφωνήματα από πολιτικούς και μεγαλοσχήμονες καλλιτέχνες να εγκρίνει/φιλοξενήσει την πρόταση του τάδε ή της δείνα. Καρατομήθηκε Δεκέμβριο του 2015 –η τρίτη θητεία του έληγε Μάρτιο του 2016–, καθώς είχε κατηγορηθεί για κακοδιαχείριση που ζημίωσε το ελληνικό Δημόσιο με 2.700.000 ευρώ.

Υστερα από οκτώ (ναι, 8) χρόνια δικών και διάχυτης κακυποψίας, υπόγειας ή εμφανούς, η εκκρεμότητα (για να το πούμε κομψά) έληξε. Την περασμένη Τρίτη, σύμφωνα με ομόφωνη απόφαση του δικαστηρίου, κρίθηκε αθώος. Ο ίδιος δήλωσε «δικαιωμένος» και «ευγνώμων» τόσο στην ελληνική Δικαιοσύνη όσο και στους αμέτρητους φίλους του. Και είναι, πράγματι,

Το παντοδύναμο μότο ότι «ο επικεφαλής πρέπει να είναι δικό μας παιδί», που έφτασε σε κρεσέντο επί ΣΥΡΙΖΑ, διατρέχει όλο το πολιτικό σύστημα.

αμέτρητοι. Φάνηκε τόσο όταν ξέσπασε το δήθεν σκάνδαλο όσο και τώρα που ανακοινώθηκε η αθωωτική απόφαση.

Ομως το «θέμα Λούκου» δεν είναι στενά κομματικό. Επί ΣΥΡΙΖΑ συνέβησαν τα χειρότερα, αλλά δυσανεξία υπήρξε και το 2012, όταν ο τότε υπερυπουργός Κ. Τζαβάρας εξέφραζε (κάτι παραπάνω από) ενστάσεις για την ανανέωση της θητείας τού, μετ' αποδείξεων, εξαιρετικά επιτυχημένου διευθυντή του Φεστιβάλ. Και επειδή και τότε (Αύγουστος του 2012) δεκάδες καλλιτέχνες από την Ελλάδα και το εξωτερικό είχαν συνυπογράψει για την παράταση της θητείας του, ο κ. Τζαβάρας είχε αντιδράσει: «Την απόφαση που θα πάρω δεν θα τη στηρίξω στο αν ο δείνα που θα αναλάβει να γίνει πρόεδρος σε έναν οργανισμό είναι αρεστός σε μια ομάδα». Η αντίληψη ότι πολλοί ξένοι μπερδεύονται στα πόδια μας και δεν αφήνουν την ελληνική παραγωγή να ανθήσει (το έλεγαν και «αφελληνισμό») διατρέχει όλο το πολιτικό σύστημα. Για την ακρίβεια, βρίσκει υποστηρικτές και δεξιά και αριστερά. Οπως και το παντοδύναμο, επαναλαμβανόμενο, μότο ότι «ο επικεφαλής πρέπει να είναι δικό μας παιδί», που έφτασε σε κρεσέντο επί ΣΥΡΙΖΑ με τα συνεπακόλουθα κατασκευασμένα σκάνδαλα.

Πλήρωσε ακριβά την ανεξιθρησκία του ο Γιώργος Λούκος. Αλλά «ακριβό» ήταν και το καλό που πρόσφερε γενναιόδωρα στην πόλη και στη χώρα (ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος, την κατάλληλη στιγμή –μετά την «εξωστρέφεια» των Ολυμπιακών–, στην κατάλληλη θέση). Ο πολιτισμός και ειδικότερα η τέχνη δεν έχουν άμεση απόδοση. Αυτό είναι κοινός τόπος, στον οποίο παγιδεύονται όσοι βιάζονται να επικοινωνήσουν κι όχι να πράξουν. Ισως εδώ να βρίσκεται και η αμήχανη (για να μην πούμε αδιάφορη) σχέση πολιτικής - πολιτισμού. Μια σημαντική έκθεση, μια παράσταση, μια συναυλία, μια ταινία, μια έκδοση, χρειάζονται χρόνο για να αποτιμηθούν, να επηρεάσουν, να διαμορφώσουν. Η δεκαετία του Γιώργου Λούκου στο Φεστιβάλ μάς έκανε πιο πλούσιους. Οι θεατές πολλαπλασιάστηκαν, τα ερεθίσματα μεταβολίστηκαν οξύνοντας το κριτήριο, άλλαξε το τοπίο, εσωτερικό και εξωτερικό, έμειναν ανοικτές οι πόρτες για τους επόμενους διευθυντές, ώστε να καλλιεργηθούν περαιτέρω οι χαραγμένες διαδρομές και να γεννηθούν και νέες. Η κάθαρση, με την αθωωτική απόφαση, επαναδιατυπώνει το παρελθόν δίνοντας μεγαλύτερη ώθηση στο παρόν, στηρίζοντας το μέλλον.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Στις 5.451 λέξεις της ομιλίας πνίγηκε ο πολιτισμός

Πέρασαν εκατό ημέρες και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας παρουσίασε σε μία μαραθώνια συνέντευξη Τύπου τα έως σήμερα πεπραγμένα της κυβέρνησής του. Μεταξύ των πολλών που είπε και όσων δεν είπε, στις 5.451 λέξεις η λέξη πολιτισμός αναφέρεται πέντε φορές και από αυτές τις πέντε ουσιαστικά μία φορά: «Τέλος, ως ένα πρώτο μέτρο για την προαγωγή του πολιτισμού στη Νεολαία μας, ακολουθώντας τις καλές πρακτικές άλλων χωρών, εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, τον Ιούνιο, η παραχώρηση προπληρωμένης Κάρτας Πολιτισμού Νέων, με πιλοτική εφαρμογή τα €200 με τη συμπλήρωση του 18ου έτους, ως κίνητρο για πολιτιστική ψυχαγωγία. Μια δράση η οποία θα υλοποιηθεί μεσώ συνεργασίας του Οργανισμού Νεολαίας με το Υφυπουργείου Πολιτισμού».

Στις πρώτες λοιπόν εκατό ημέρες το υφυπουργείο Πολιτισμού και η κυβέρνηση έκαναν πράξη, όχι ακόμα αλλά εντάξει... μία προεκλογική δέσμευση. Την Κάρτας Πολιτισμού Νέων. Τα άλλα θα έρθουν σιγά-σιγά, άλλωστε τώρα δεν υπάρχει και ο βραχνάς του Τμήματος Αρχαιοτήτων. Θα μου πείσε εκατό μέρες περίμενες να αλλάξουν πολλά πράγματα; Όχι, φυσικά και όχι, αφελής δεν είμαι. Αυτό που περίμενα να δω είναι πόσο ρόλο τελικά διαδραματίζει η έννοια πολιτισμός, όχι στη θεώρηση του κ. Χατζηγιάννη, αλλά στο μυαλό του προέδρου της Δημοκρατίας και επιβεβαιώθηκα από τη μακρά ομιλία του.

Όταν ο πρόεδρος σε ομιλία του για το έργο της νέας και άφθαρτης νέας διακυβέρνησης του τόπου, έκτασης 24 σελίδων με 5.451 λέξεις δεν έχει τίποτε να πει γι' αυτό που ονομάζουμε πολιτισμό, τότε βράσε ρύζι. Πού είναι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας στις πρεμιέρες του ΘΟΚ, εκείνος δεν είχε πει στα Βραβεία του ΘΟΚ ότι θα τον βλέπουν οι ηθοποιοί συχνά; Εμ, δεν τον βλέπουμε και αυτό είναι φυσιολογικό, και κανείς δεν θα τον κατηγορούσε, διότι ως πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει δεκάδες υποχρεώσεις... αλλά το είπε. Ήθελε να χαϊδέψει τα αφτιά όλων μας... και μάλλον τα κατάφερε. Σιγά που θα θυμάται ο κόσμος τι λέμε πάνω στον ενθουσιασμό μας, θα σκέφτηκε. Σε συνάφεια με τη γενικότερη στάση του δεν είναι και ο διορισμός του κ. Χατζηγιάννη; Είναι, οπότε τι περιμένουμε; Να περάσουν οι 180 μέρες και να δούμε τότε πόσες λέξεις θα έχει για τον πολιτισμό.

Είχαμε διάφορες βραβεύσεις το τελευταίο διάστημα, είδατε κάποια ανακοίνωση από την Προεδρία της Δημοκρατίας; Εγώ δεν είδα, και εντάξει ο πρόεδρος ψάχνει να βρει απεσταλμένο για το Κυπριακό στην Ε.Ε., οι σύμβουλοί του στο Προεδρικό Μέγαρο δεν σκέφτηκαν ότι θα ήταν καλό να πουν δυο λόγια για τους ανθρώπους του πολιτισμού που βραβεύτηκαν; Μια οικογένεια είναι άλλωστε, δεν μιλάνε μεταξύ τους; Τίποτε, πολιτισμός είναι τα 200 ευρώ για την πολιτιστική ψυχαγωγία των νέων μας. Να τους δώσουμε, σιορ, 200 ευρώ να σιωπήσουν... Αυτή η απουσία κάθε αναφοράς στον πολιτισμό από πλευράς του προέδρου της Δημοκρατίας και του Προεδρικού θα έπρεπε να είχε αναστατώσει ολόκληρο τον ούτως καλούμενο κόσμο του πολιτισμού, θα έπρεπε να είχαν βγει οι συντεχνίες, οι ενώσεις, οι ομάδες να αντιδράσουν. Να αναρωτηθούν γιατί τους θεωρούν αόρατους και σε αυτή την κυβέρνηση. Τόσες πρεμιέρες, και έγνοια όλων είναι οι φωτογραφίες, αλλά για το επίδικο τίποτα. Για την έλλειψη πολιτιστικού οράματος τίποτε, δώστε τους, σιορ, 200 ευρώ και βλέπουμε. Εν τη παλάμη λοιπόν και έπειτα σιωπή. Είναι κρίμα που δεν βρέθηκε τίποτε για να ειπωθεί, ούτε για την Κυπριακή Βιβλιοθήκη, ούτε για το καθεστώς του καλλιτέχνη, ούτε για το νέο Κυπριακό Μουσείο, ούτε για σχέδια ανάπτυξης της λογοτεχνίας, ούτε για τον κινηματογράφο, ούτε για το θέατρο. Μία λέξη ήταν αρκετή, όπως πολλά μας είναι και τα 200 ευρώ, και αυτά ήταν 350, αλλά μετά από σκέψη και για να μη διαταραχθούν τα δημοσιονομικά έγιναν 200 και πάλι καλά. Αλλά τώρα θα περιμένει και ο κ. Χριστοδουλίδης να περάσουν τα χρόνια για να εγκαινιάσει το νέο Κυπριακό Μουσείο για να μείνει και εκείνου το όνομα στο διηνεκές πάνω σε ένα έργο πολιτισμού.

Εκατό ημέρες και ακόμα όλα είναι σαν την πρώτη ημέρα, σαν να μην πέρασε ούτε μία ημέρα από την πρώτη ημέρα και απόδειξη τούτου η μία και μοναδική φορά που η λέξη πολιτισμός περιλαμβάνεται στην ομιλία του προέδρου της Δημοκρατίας για τις εκατό ημέρες διακυβέρνησης, τις οποίες συνοπτικά παρουσίασε με μόνο 24 σελίδες κείμενο και 5.451 λέξεις, μεταξύ των οποίων πέντε φορές συναντάμε τη λέξη πολιτισμός και ουσιαστικά μία μόνο φορά...

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

«Στον δρόμο της καλλιέργειας της ψυχής»

Ο βιολιστής Χάρης Χατζηγεωργίου έφυγε στα 14 του για σπουδές στη Σοβιετική Ένωση ώσπου έγινε εξάρχων στην ΕΛΣ

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Το διμηνιαίο περιοδικό τεχνών και πολιτισμού «Διόραμα» στο τεύχος 45 (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2022) φιλοξένησε εκτενές αφιέρωμα στον βιολιστή Χάρη Χατζηγεωργίου, και μόλις πρόσφατα (8 Ιουνίου 2023) στο Σπίτι της Κύπρου φιλοξενήθηκε τιμητική εκδήλωση στο πρόσωπό του. Την εκδήλωση οργάνωσε το Σπίτι της Κύπρου, η Ένωσις Κυπρίων Ελλάδος (Ε.Κ.Ε.) και το περιοδικό «Διόραμα», με τη στήριξη του Υφυπουργείου Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στο αφιερωματικό τεύχος του περιοδικού «Διόραμα» περιλαμβάνεται και ψηφιακός δίσκος με ανέκδοτο υλικό από σολιστικά αποσπάσματα του Χατζηγεωργίου). Ο Χάρης Χατζηγεωργίου είναι από τις περιπτώσεις Κυπρίων δημιουργών που ενώ έχει διαπρέψει στο εξωτερικό, στην ιδιαίτερή του πατρίδα το αποτύπωμά του είναι μάλλον αμελητέο και όπως σημειώνει η αδελφή του, Άντρη Χατζηγεωργίου Λυμπουρή, τέως επιθεωρήτρια Μουσικής στη Μέση Εκπαίδευση, στην απόφασή της να ασχοληθεί με τον Χάρη Χατζηγεωργίου σημαντικό ρόλο έπαιξε η ανάγκη που η ίδια έχει να ξεκινήσει ένας διάλογος μεταξύ φορέων πολιτισμού και των πανεπιστημίων μας για να γνωρίσει το κοινό σημαντικούς Κύπριους δημιουργούς.

Οι πρώτοι δάσκαλοι του Χατζηγεωργίου ήταν οι Αρμένιοι Ara Vorsganian (1934-2020) και Vahan Bedelian (1894-1990), μουσικοί που διείδαν στον νεαρό βιολιστή αστείρευτο ταλέντο, το οποίο φρόντισαν να αναδείξουν. Ο νεαρός Χάρης Χατζηγεωργίου έδωσε το πρώτο του ατομικό ρεσιτάλ στο ξενοδοχείο Curium Palace στη Λεμεσό, το οποίο –ειρήσθω εν παρόδω– κατεδαφίστηκε πριν από μερικές ημέρες. Ο νεαρός φέρελπις μουσικός βρέθηκε μόλις στα 14 χρόνια του για σπουδές στη Μόσχα, όπου τα πράγματα στην αρχή δεν πήγαιναν όπως είχαν σχεδιαστεί. Βέβαια, τύχη αγαθή ο Χατζηγεωργίου γνωρίστηκε με τον Κύπριο βιολιστή και σπουδαστή στο Κονσερβατόριο Tchaikovsky της Μόσχας Πολύβιο Κοιρανίδη, ο οποίος τον προετοίμασε και εν τέλει μετέβη στο Κίεβο, όπου σπούδασε βιολί, με μέντορα τον Pavel Nikolaevich Makarenko. Αποφοίτησε από το περιώνυμο Κονσερβατόριο Tchaikovsky του Κιέβου το 1976 και έκτοτε οι μουσικοί δρόμοι άνοιξαν για τον Χάρη Χατζηγεωργίου, ο οποίος με αφοσίωση και σκληρή δουλειά δικαίωσε τους δασκάλους του, αλλά πρωτίστως την οικογένειά του.

Οι πρώτοι δάσκαλοι του ήταν οι Αρμένιοι Ara Vorsganian (1934-2020) και Vahan Bedelian (1894-1990), μουσικοί που διείδαν στον νεαρό βιολιστή αστείρευτο ταλέντο, το οποίο φρόντισαν να αναδείξουν.

Εξάρχων της ΕΛΣ

Το 1979, μετακόμισε από την Πολωνία, όπου είχε πάει για μεταπτυχιακές σπουδές (χώρα καταγωγής της συζύγου Ντάνα Μίσιακ), στην Ελλάδα. Στην Αθήνα με τη βοήθεια του Μάνου Χατζιδάκι εργοδοτήθηκε στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών ως έκτακτος συνεργάτης. Το 1980 προσελήφθη στην Εθνική Λυρική Σκηνή στη θέση του κορυφαίου Α΄ ως primo di secondi. Το 1983, παράλληλα με τη θέση του στη Λυρική Σκηνή θα εργοδοτηθεί και στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και το 1990 θα λάβει τη θέση του εξάρχοντος της Ορχήστρας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, θέση που διατήρησε έως τη συνταξιοδότησή του το 2020. Το 1982 ίδρυσε, μαζί με τη σύζυγό του Ντάνα και τη Φρόσω Πρωτοπαπά ένα τρίο με πιάνο και το 1983, με την πιανίστρια Βίκυ Στυλιανού συγκρότησαν το «Τρίο Αθηνών», το οποίο έκανε πολλές εμφανίσεις σε όλη την Ελλάδα, την Κύπρο και το εξωτερικό. Το 1989 συνεργάστηκε με τον Μάνο Χατζιδάκι στην Ορχήστρα των Χρωμάτων, έως το 1991. Το 1994 ίδρυσε την Ορχήστρα Δωματίου της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και ανέλαβε τα καθήκοντα του καλλιτεχνικού διευθυντή και μαέστρου. Συνεργάστηκε στενά και με τον Μίκη Θεοδωράκη, μάλιστα ο τελευταίος θα εμπιστευθεί στο Τρίο Αθηνών το «Τρίο» για βιολί, βιολοντσέλο και πιάνο, καθώς και τη «Σονατίνα αρ. 2».

Ο ίδιος ο μουσικός αναφέρει στο «Διόραμα»: «Έχοντας πάντα σύμμαχο την αγάπη για τη μουσική και το βιολί, νομίζω ότι κατάφερα να βαδίσω στον ορθό δρόμο, τον δρόμο της μουσικής τέχνης, της καλλιέργειας της ψυχής που προσφέρει και την ομορφιά της ζωής που απορρέει από αυτήν. [...] Αν είχα μια δεύτερη ευκαιρία στη ζωή, πάλι αυτόν τον δρόμο θα διάλεγα».

Ο Χάρης Χατζηγεωργίου συνεργάστηκε στενά με τον Μάνο Χατζιδάκι, τον Μίκη Θεοδωράκη και άλλους σπουδαίους μουσικούς. Το 1990 είχε την ευκαιρία να παίξει με τον Astor Piazzola στο Ηρώδειο και το Αρχαίο Ωδείο της Πάτρας.

Ποιος είναι

Ο Χάρης Χατζηγεωργίου γεννήθηκε στην Αμμόχωστο. Σπούδασε με υποτροφία στο Κονσερβατόριο Π. Ι. Τσαϊκόφσκι στο Κίεβο και με ακόμη μία υποτροφία συνέχισε μεταπτυχιακές σπουδές στο βιολί στη Βαρσοβία. Έχει δώσει πολλά ρεσιτάλ στην Ελλάδα, Κύπρο και σε πολλές χώρες του εξωτερικού και έχει εμφανιστεί ως σολίστ με διάφορες ορχήστρες. Πραγματοποίησε πολλές ηχογραφήσεις για την Ελληνική και Κυπριακή Ραδιοφωνία και Τηλεόραση και έχει ηχογραφήσει σε δίσκο έργα Ελλήνων συνθετών για βιολί και πιάνο. Συνιδρυτής του «Τρίο Αθηνών», το οποίο έχει ηχογραφήσει τρεις δίσκους LP και δύο ψηφιακούς δίσκους CD με έργα Ελλήνων συνθετών. Από το 1990 μέχρι το 2022 υπήρξε ο εξάρχων της Ορχήστρας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Ως μαέστρος έχει εμφανιστεί με διάφορα σύνολα και ορχήστρες (Ορχήστρα Δωματίου της ΕΛΣ, Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, Ορχήστρα Εναρμόνια κ.λπ.). Έπαιξε στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, καθώς και στην Ορχήστρα των Χρωμάτων του Μάνου Χατζιδάκι.

Rialto

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

23

11, 12 ΤΡΙ, ΤΕΤ 20:30 (40΄)
Grandmothers | Μιλένα Ugren Κούλας (X)

Συνεχίζοντας την έρευνά τους για το τραύμα, η Μιλένα και οι χορεύτριές της εξερευνούν την ικανότητά μας να το αντιμετωπίζουμε, εστιάζοντας στην έννοια της ανθεκτικότητας. Χορογράφος: Μιλένα Ugren Κούλας. Στο πλαίσιο τους προγράμματος Τερψιχόρη του Υφυπουργείου Πολιτισμού. €8/6

14 ΠΑΡ 21:00 (75΄)
Music for Shepherds and Sultans*
Μιχάλης Κουλουμής (M)

Το διεθνές τρίο του Μιχάλη Κουλουμή παρουσιάζει την πρώτη του ολοκληρωμένη δισκογραφική δουλειά με πρωτότυπες συνθέσεις, εμπνευσμένες από την κληρονομιά της κλασικής οθωμανικής μουσικής, καθώς και από μελωδίες και τραγούδια της Κύπρου. Μουσικοί: Μιχάλης Κουλουμής, Tristan Driessens, Miriam Encinas.

16 ΚΥΡ 20:30 (70΄)
Παγκύπρια Συνάντηση Χορωδιών
Π.Κ. Επιλογή @Πλατεία Ηρώων (M)

Χορωδίες και παιδιά από όλη την Κύπρο παρακολουθούν για δύο μέρες βιωματικά εργαστήρια με θέμα: «Πολυφωνία και Αυτοσχεδιασμός μέσα από την Παράδοση». Διδάσκουν: Ναταλία Λαμπαδάκη και Marleen de Boo. Το αποτέλεσμα των εργαστηρίων θα παρουσιαστεί στο κοινό. Είσοδος ελεύθερη.

18 ΤΡΙ 21:00 (89΄)
Ο Αξιαγάπητος κύριος Τροχίδης**
(Γαλλία, 2018) (K)

Από τον δημιουργό του *Μικρού Νικόλα*, Jean-Jacques Sempé, μία υπέροχη ιστορία για τη φιλία και την αγάπη, για όλη την οικογένεια! Σε ένα ειδυλλιακό χωριό στις Άλπεις, ένας μάστορας ποδηλάτων κρύβει ένα μεγάλο μυστικό. Σκηνοθεσία: Pierre Godeau.

***18th Cyprus Rialto World Music Festival**
@ Πλατεία Ηρώων, Είσοδος Ελεύθερη

19 ΤΕΤ 21:00 (90΄)
Monsieur Doumani* (M)

Το πολυβραβευμένο διεθνώς σχήμα, επηρεασμένο από την κυπριακή παράδοση και τη μουσική της περιοχής, δημιουργεί μια ιδιαίτερη, ψυχεδελική ατμόσφαιρα. Παρουσιάζει υλικό από τους τέσσερις δίσκους του, καθώς και καινούργια ακυκλοφόρητα κομμάτια. Μουσικοί: Αντώνης Αντωνίου, Δημήτρης Γιασεμίδης, Άντης Σκορδής.

21 ΠΑΡ 21:00 (121΄)
Κλέφτες Καταστημάτων** (Ιαπωνία, 2018) **12+** (K)

Ο Ιάπωνας σκηνοθέτης παρουσιάζει μία άλλη όψη των κλεμμένων στιγμών στη ζωή και στο σινεμά. Μετά από εξόρμηση για άλλη μια μικροκλοπή, ένας άντρας και ο γιος του συναντούν ένα μικρό κορίτσι μέσα στο κρύο. Χρυσός Φοίνικας στο Φεστιβάλ Καννών, υποψηφιότητα για Όσκαρ. Σκηνοθεσία: Kore-eda Hirokazu.

22 ΣΑΒ 21:00 (75΄)
Rumba Attack* (M)

Οι Rumba Attack συνθέτουν δική τους πρωτότυπη ορχηστρική μουσική σε ύφος Flamenco-Rumba, ένα πολύ ξεχωριστό μουσικό συνονθύλευμα με ακούσματα και ήχους από τη Μέση Ανατολή και την Ελλάδα. Μουσικοί: Κωνσταντίνος Λύρας, Μέμνων Αρέστης, Σάββας Θωμά.

23 ΚΥΡ 21:00 (110΄)
Μη φεύγεις, Βάντα!**
(Ελβετία, 2020) (K)

Η Βάντα είναι μια Πολωνή μετανάστρια που φροντίζει τον ανήμπορο πατριάρχη μιας πλούσιας οικογένειας. Η αναπάντεχη εγκυμοσύνη της θα φέρει τα πάνω κάτω. Μια πικρή κωμωδία, βραβευμένη στο Φεστιβάλ της Tribecca. Σκηνοθεσία: Bettina Oberli.

****Θερινό Σινεμά**
@Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ €8
Με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους

24 ΔΕΥ 21:00 (80΄) **Gaba Project*** (M)

Το σχήμα παρουσιάζει δικές του συνθέσεις και μοιράζεται με τους θεατές νέα ηχοχρώματα που προκύπτουν από τον συνδυασμό του handpan, της λύρας και του κοντραμπάσου, καθώς και διασκευές μουσικών παραδόσεων της Αν. Μεσογείου. Μουσικοί: Βασίλης Βασιλείου, Χριστίνα Πολυκάρπου, Νικόλας Τρύφωνος.

25 ΤΡΙ 21:00 (158΄) **Tár**** (ΗΠΑ, 2022) **12+** (K)

Η Λίντια Ταρ (Cate Blanchett) είναι η μαέστρος της συμφωνικής ορχήστρας του Βερολίνου, μια γυναίκα στο απόγειο της καριέρας της. Δυναμική, απαιτητική, εγωκεντρική, η Λίντια ζει μια οχυρωμένη ζωή με τη σύντροφό και την κόρη τους. Σκηνοθεσία: Todd Field.

26 ΤΕΤ 21:00 (90΄)
Origins* - Οδυσσέας Τουμάζου (M)

Ο κιθαρίστας και συνθέτης Οδυσσέας Τουμαζου παρουσιάζει πρωτότυπες συνθέσεις από τον δεύτερο προσωπικό του δίσκο. Με έντονο το στοιχείο του αυτοσχεδιασμού, οι συνθέσεις του αντλούν επιρροές από την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου. Μουσικοί: Μάριος Μενελάου, Βασίλης Φιλίππου, Οδυσσέας Τουμάζου.

28 ΠΑΡ 21:00 (90΄)
Lola and the Sea** (Βέλγιο, 2019) **12+** (K)

Την ώρα που η 18χρονη τρανσέξουαλ Λόλα μαθαίνει ότι μπορεί επιτέλους να κάνει χειρουργική επέμβαση, η μητέρα της, η μόνη οικονομική της στήριξη, πεθαίνει. Τηρώντας την τελευταία επιθυμία της, η Λόλα και ο πατέρας της, ξεκινούν ένα απρόσμενο ταξίδι. Σκηνοθεσία: Laurent Micheli.

30 ΚΥΡ 21:00 (90΄) **Whiskydenker*** (M)

Χάλκινα πνευστά και ντίσκο; Γερμανική ποίηση και τζαζ; Ορχήστρα τσίρκου και πανκ; Δύσκολο να αποτυπωθεί το είδος της μπάντας αυτής που ανεβάζει τη διάθεση, συνενώνοντας λάτρεις του ροκ εν ρολ, του σουίνγκ και της τζαζ. Μουσικοί: Florian Wehse, David Riaño Molina, Oliver Saar, Philipp Rittmannsperger.

www.rialto.com.cy

Design: Nasia Demetriou, nasiademetriou.com

Οι Τάσσος Κυριακίδης, Μαριλένα Ιωαννίδου και Μαρίνος Μαρίνου sommelier ελαιολάδου δοκίμασαν εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο.

Εκλεκτά προϊόντα Κύπριων παραγωγών

Ο «Γαστρονόμος» δοκίμασε εξαιρετικά τοπικά προϊόντα, με ποιοτικά χαρακτηριστικά και πολύ καλή πρώτη ύλη

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΑΔΕΙΛΙΝΗ**

Το ταξίδι του «Γαστρονόμου» για εξερεύνηση και ανάδειξη αυθεντικών κυπριακών προϊόντων συνεχίζεται. Μέσα στον Μάρτιο οργάνωσε έξι τυφλές γευσιγνωσίες (όλες οι τυφλές γευσιγνωσίες του «Γ» βιντεογραφήθηκαν και φυλάσσονται για σκοπούς διαφάνειας) σε τρεις διαφορετικές ημέρες με τους γευσιγνώστες του «Γ» να δοκιμάζουν 62 διαφορετικές ετικέτες προϊόντων, αξιολογώντας με συγκεκριμένα κριτήρια και μεθοδολογία, στον φιλόξενο χώρο του μπαρ εστιατορίου Kamara στη Λευκωσία.

> *Όλα τα προϊόντα που δοκιμάστηκαν είναι αναπόσπαστο κομμάτι της κυπριακής κουζίνας μας και ο «Γ» με τα Βραβεία Ποιότητας που διοργανώνει κάθε χρόνο από το 2014 θεωρεί ότι για να υπάρξει εξέλιξη πρέπει να υπάρχει η γνώση της παράδοσης.*

Όλα τα προϊόντα που δοκιμάστηκαν είναι αναπόσπαστο κομμάτι της κυπριακής κουζίνας μας και ο «Γ» με τα Βραβεία Ποιότητας που διοργανώνει κάθε χρόνο από το 2014 θεωρεί ότι για να υπάρξει εξέλιξη πρέπει να υπάρχει η γνώση της παράδοσης. Στις τυφλές γευσιγνωσίες αξιολογήθηκαν τα παρακάτω προϊόντα, εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, παραδοσιακό χαλλούμι από αιγοπρόβειο γάλα και φρέσκια μαλακή ανάλατη αναρή.

Στα ποτά, αποστάγματα ζιβανίας (όχι παλαιωμένη) αλλά και premium κόκκινα κρασιά, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά της κατηγορίας όπως η παλαίωση στο βαρέλι ή πιθάρι, με βάση γηγενείς ή ξενικές ποικιλίες αμπέλου από τις χρονιές 2016-2020 και τη διαθεσιμότητά τους στην αγορά. Στα λευκά κρασιά αξιολογήθηκαν ετικέτες μόνο από Ξυνιστέρι single vineyard ή ανώτερης ποιότητας από τις χρονιές 2020-2022. Premium κυπριακά κρασιά που αποτελούν τη ναυαρχίδα των οινοποιείων και βρίσκουν σιγά σιγά τη θέση τους στο wine list των εστιατορίων και στην καρδιά των οινοφίλων.

Ο «Γ» δοκίμασε εξαιρετικά προϊόντα, με ποιοτικά χαρακτηριστικά και πολύ καλή πρώτη ύλη, από παραγωγούς που έχουν μεράκι, αξιοσύνη, ευσυνειδησία και όραμα, που τα πιστεύουν και τα στηρίξουν μέσα από αλλεπάλληλες κρίσεις.

Με τα μοναδικά προϊόντα τους κερδίζουν τον σεβασμό και την αγάπη μας. Τα αποτελέσματα των γευσιγνωσιών θα ανακοινωθούν στην τελετή απονομής των Βραβείων Ποιότητας Γαστρονόμος που θα πραγματοποιηθεί την Τρίτη 27 Ιουνίου, στο προαύλιο του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Στροβόλου, με περήφανο χορηγό την Τράπεζα Κύπρου.

Τα μέλη της επιτροπής Γευσιγνωσίας του «Γ» δοκίμασαν σε τυφλές γευσιγνωσίες παραδοσιακό χαλλούμι από αιγοπρόβειο γάλα και φρέσκια μαλακή ανάλατη αναρή, προϊόντα συνώνυμα της Κύπρου.

Τα μέλη της γευσιγνωσίας

Τα μέλη της γευσιγνωσίας του «Γ» είναι οι: Φώτης Παπαδήμας, καθηγητής ΤΕ.ΠΑ.Κ. τμήμα «Επιστήμη και Τεχνολογία Προϊόντων Ζωικής Προέλευσης», Τάσσος Κυριακίδης, sommelier ελαιολάδου, ερευνητής Επιδημιολογίας και Υγείας του Πανεπιστημίου Yale, Ντένη Καλλιβωκά, δημοσιογράφος γεύσης κρασιού και ποτού, εκδότρια του Difford's Guide Greece & Cyprus, ιδρύτρια των Aegean Cocktails & Spirits & Athens Cocktail Festival, Μαριλένα Ιωαννίδου, σεφ κυπριακής κουζίνας, sommelier ελαιολάδου, Ελίνα Χριστοφίδου, αρμόδια λειτουργός για θέματα οινογαστρονομίας στο υφυπουργείο Τουρισμού (τομέας Ειδικών Ενδιαφερόντων), Αθηνά Λοΐζίδου, σεφ, συγγραφέας μαγειρικών βιβλίων και συνεργάτιδα του «Γ», Ανδρέας Εμμανουήλ, sommelier, επίτιμος πρόεδρος Παγκύπριου Συνδέσμου Οινοχόων, ιδρυτής Ομίλου Οινοφίλων Κύπρου, Γιώργος Τσαντιώτης, εστιάτορας, σεφ, Γιώργος Κασσιανός, sommellier, πρόεδρος Παγκύπριου Συνδέσμου Οινοχόων, Αλίσα Τοσούδη, head sommelier Amathus Beach Hotel, Κατερίνα Ψωμαδέλη, sommelier Pralina Experience, Απόστολος Κουρουπάκης, δημοσιογράφος, υπεύθυνος ύλης της «Καθημερινής», αρχισυντάκτης πολιτιστικού ενθέτου «Ζωή» της «Καθημερινής» Κύπρου, Μαρίνος Μαρίνου, sommelier ελαιολάδου, Κυριάκος Φώκου σεφ Το Πατρικό και Γιάννης Αδειλίνης, δημοσιογράφος, ραδιοφωνικός παραγωγός, υπεύθυνος Βραβείων Ποιότητας.

Στα ποτά αξιολογήθηκαν αποστάγματα ζιβανίας (όχι παλαιωμένη), καθώς και premium κυπριακά κρασιά που αποτελούν τη ναυαρχίδα των οινοποιείων, τα οποίβρίσκουν τη θέση τους στους καταλόγους των κυπριακών εστιατορίων.

Η αβάσταχτη γοητεία ενός τέλειου λάθους

Το διήγημα που τιτλοφορεί τη συλλογή περιέχει σπάνια στοιχεία, διατυπωμένα με ύφος τολμηρό, ασυμβίβαστο

ΣΠΥΡΟΣ ΒΓΕΝΗΣ
«Η εποχή του ταράνδου»
εκδ. Αντίποδες, 2022, **σελ.** 120

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Με μια πρόταση ο Σπύρος Βγενής χαράσσει μεγάλους ομόκεντρους κύκλους, που μοιάζουν με καταφύγια ή παγίδες, καλύπτοντας απέραντες εκτάσεις αφήγησης.

Το πρώτο βιβλίο του Βγενή είναι άνισο. Δυσκολεύεται άλλωστε να παραμερίσει ορισμένα ελαττώματα από τα οποία υποφέρει η ελληνική λογοτεχνία. Κοντή πρόζα, κόλλημα με την ύπαιθρο, αφηγηματικά ευρήματα που αποκωδικοποιούν τη γραφή και τη ξεφουσκώνουν. Κάποια διηγήματα βιάζονται να τελειώσουν και κάποια δεν ολοκληρώνονται ποτέ. Είναι σαν να γράφει βιαστικά και η αλήθεια είναι πως αυτό προκαλεί μια αναγνωστική έξαψη, ειδικά σε όσους έχουν κουραστεί να διαβάζουν για συγκλονιστικές νέες κυκλοφορίες από Έλληνες συγγραφείς που δηλώνουν λάτρεις του Καζαντζάκη ή του Ντέιβιντ Φόστερ Γουάλας. Που είναι περίπου το ίδιο.

Ωστόσο, ανάμεσα στα είκοσι τέσσερα διηγήματα υπάρχει μια ιστορία που λάμπει πραγματικά. Δεν είναι τυχαίο που δάνεισε τον τίτλο της στη συλλογή, η οποία εμφανίστηκε στο τέλος του προηγούμενου χρόνου. Μια καλή ιστορία αρκεί για να δικαιολογήσει τις υπόλοιπες. «Η εποχή του ταράνδου» δεν ξεπερνά τις επτά σελίδες και περιέχει στοιχεία που δεν συναντάς εύκολα στην ελληνική παραγωγή, διατυπωμένα μάλιστα μέσα από την αίγλη ενός τολμηρού ύφους που δεν έχει ωριμάσει αρκετά για να συμβιβαστεί: χιούμορ, ακομπλεξάριστες αναφορές στο σεξ από κάποιον που μάλλον έχει χαρεί το σεξ, ακατέργαστη γλώσσα, λες και έχει γεννηθεί στον δρόμο και θέλει να επιστρέψει στον δρόμο, μ' ενδιάμεσο σταθμό το σπίτι μας όπου υφαίνουμε τη βαρεμάρα μας.

Αρωμα... delete

Οπως ανέφερα παραπάνω, ο Βγενής γράφει γρήγορα, σαν να έχει πάθει ηλεκτροπληξία ή σαν να έχει πάρει σπιντ, σαν να μην το πολυσκέφτεται ή, ακόμη καλύτερα, σαν να μη φαίνεται πως το πολυσκέφτεται, αποφεύγοντας την επεξεργασμένη φράση που μυρίζει ντιλίτ, λες και είναι το πλέον ιδανικό πλήκτρο για να γράφεις. Ναι, συμφωνώ: καλύτερα να σβήνεις παρά να γράφεις. Υπό την προϋπόθεση πως έχεις γράψει κάτι προηγουμένως. Διαφορετικά, τι να σβήσεις;

Στην ελληνική λογοτεχνία μού λείπουν δύο πράγματα: να μιλήσει κανείς για το τώρα με αμεσότητα και να ξοδέψει τις δυνάμεις του στο λάθος. Στη λάθος φράση. Στη λάθος σύνταξη. Στη λάθος ορθογραφία. Στη λάθος διάταξη των λέξεων πάνω στο χαρτί ή την οθόνη. Γιατί ίσως τότε φτιαχτεί μια εκκωφαντική, παράφωνη και άναρχη συγχορδία που θα μας ταρακουνήσει, προσφέροντάς μας το γκρανγκ μιας ξεχαρβαλωμένης κιθάρας, που τόσο έχουμε ανάγκη. Δεν νομίζω πως μπορούμε να παρηγορηθούμε με κάτι λιγότερο. Ή περισσότερο.

Πιστεύω πως, συχνά, προσπαθώντας να γράψουμε την τέλεια φράση, καταλήγουμε να γράψουμε την πιο αδιάφορη φράση, έτσι όπως ακριβώς τα λέει ο αφηγητής του «Ταράνδου» για τα γκράφιτι του Λούη, του «χτικιάρη γκραφιτά» που χάνεται για πάντα σε μια σπηλιά: «Ηταν πολύ ακριβής στις γραμμές του, τα κομμάτια του ήταν αναμενόμενα και τα σκίτσα του βαρετά».

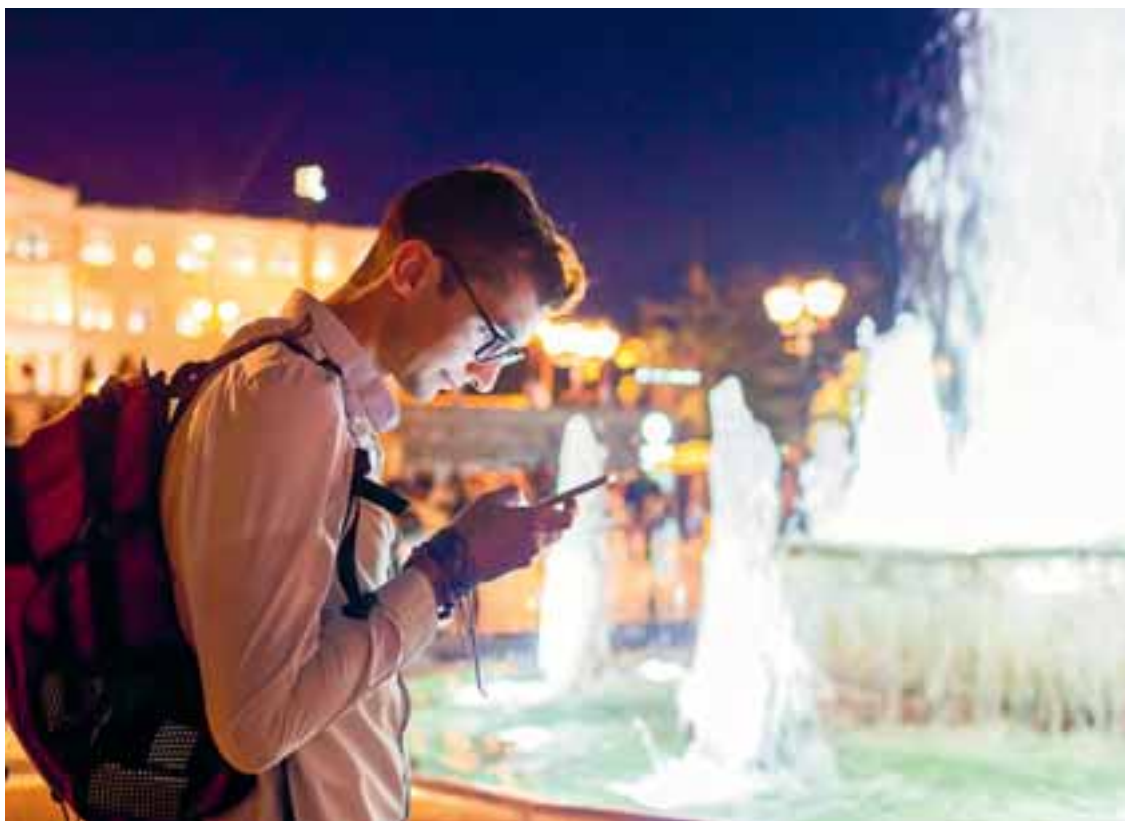

Στη λάθος διάταξη των λέξεων ίσως κρύβεται η εκκωφαντική, παράφωνη και άναρχη συγχορδία μιας ξεχαρβαλωμένης κιθάρας, που τόσο έχουμε ανάγκη. Εκείνο το γκρανγκ που θα μας ταρακουνήσει.

Το βασικό προτέρημα του Βγενή είναι πως με μια πρόταση μπορεί να χαράξει μεγάλους ομόκεντρους κύκλους γύρω της, που μοιάζουν με καταφύγια ή παγίδες, καλύπτοντας απέραντες εκτάσεις αφήγησης, με μια δρασκελιά και χωρίς κόπο, όταν άλλοι συγγραφείς χρειάζεται να διανύσουν μια τεράστια απόσταση με τα πόδια, γράφοντας χιλιόμετρα σελίδων, για να μην πουν στο τέλος τίποτα. Για παράδειγμα, όταν γράφει, στο μπάσιμο του διηγήματος, «Εγώ είχα μια γκαρσονιέρα στα κάτω Πετράλωνα και ζούσα πουλώντας τη συλλογή νομισμάτων του πατέρα μου και βγάζοντας σκυλιά πλουσίων για βόλτα», στήνει ένα ολόκληρο σκηνικό με είκοσι λέξεις και μας δίνει τη δυνατότητα να φανταστούμε τη ζωή του, το παρελθόν και το παρόν του, να τη διαπεράσουμε όπως τρυπάμε ένα σεντόνι, τοποθετώντας στις τρύπες τα κέρματα της δικής μας ζωής. Κι έπειτα, βγαίνοντας μια βόλτα, ίσως δούμε την Αθήνα λιγότερο άθλια, λιγότερο καταδικασμένη, λιγότερο παραδομένη σε μια επίθεση επενδύσεων που έχει ονειρευτεί ένας καρχαρίας, επειδή θα την έχει ρυμοτομήσει ξανά η μυθοπλασία ενός τριαντάρη που τριγυρίζει κάπου εκεί έξω σαν ένα φάντασμα το οποίο δεν φοβάται να βάλει τα γέλια μέσα στη νύχτα.

Μυθιστόρημα εν συντομία

Η ιστορία του νεαρού που ερωτεύεται τη Στέλλα και αργότερα την αδελφή της, που τρώει κασερόπιτες και καπνίζει χόρτο, που τραβάει μαλακία και του αρέσουν οι πίπες –μήπως θα ήταν πιο κομψό να γράψω πως αυνανίζεται και χαίρεται τον στοματικό έρωτα;–, που κάνει παρέα με τον Λούη προτού αυτός πεθάνει όπως ένας τάρανδος που πέφτει στο κενό, είναι ένα πρώτης τάξεως υλικό για ένα υπέροχο μυθιστόρημα, το οποίο ο Βγενής δεν θα καθόταν να γράψει.

Επειδή φαίνεται να έχει καταλάβει πως στην εποχή μας ελάχιστοι έχουν χρόνο να διαβάσουν και, επομένως, η λογοτεχνία πρέπει να είναι φτωχή όπως το σκυλί ενός πλούσιου που είναι έτοιμο να μας δαγκώσει: «Είστε ανεγκέφαλοι, της είπα. Οχι, μου είπε, είμαστε ερωτευμένοι».

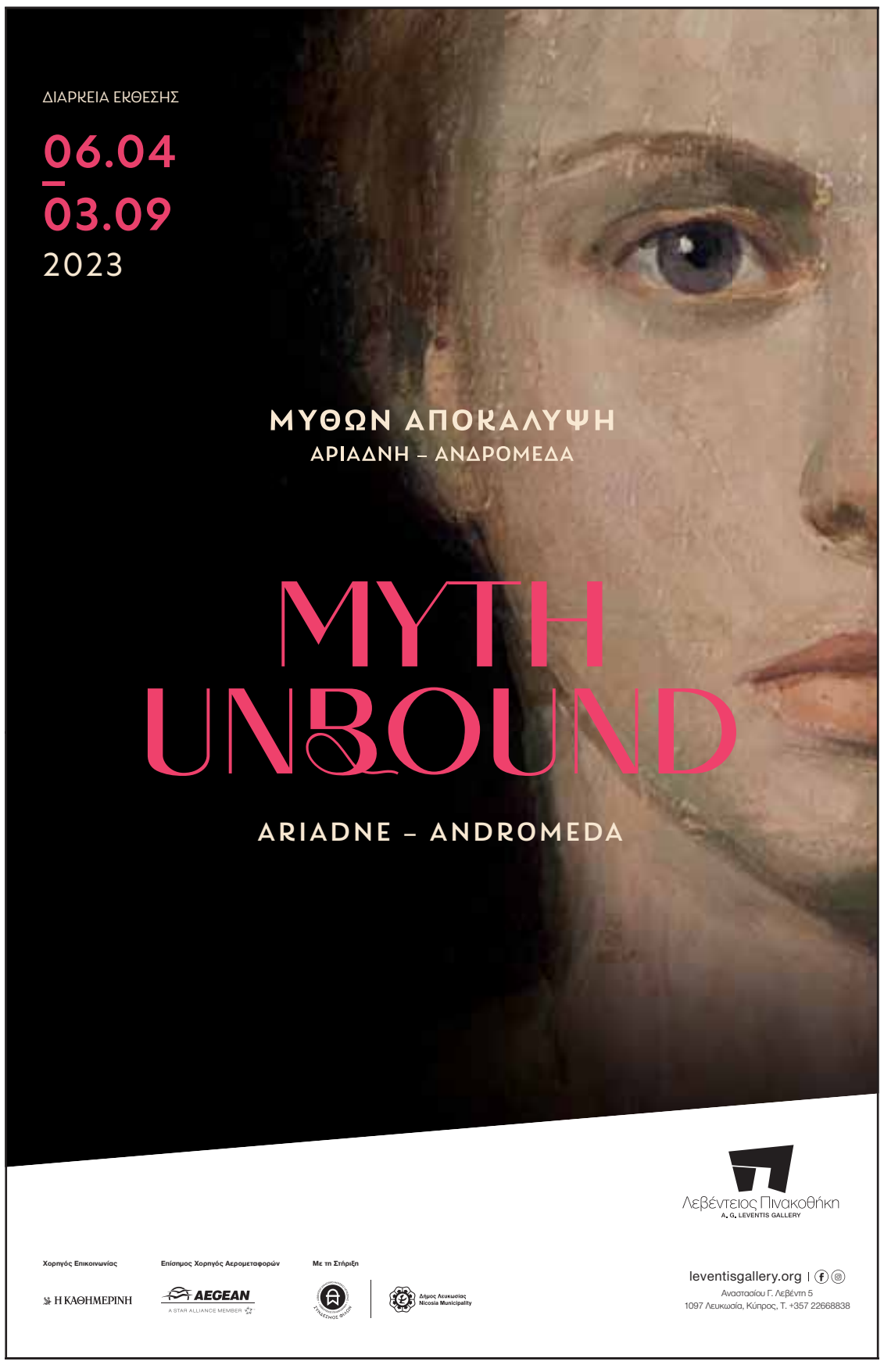

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

SMITHSONIAN

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Φρέντερικ Ντάγκλας
Η Νάσιοναλ Πόρτρετ Γκάλερι του Σμιθσόνιαν, στην Ουάσιγκτον, παρουσιάζει μεγάλη έκθεση για τη θρυλική και επιδραστική προσωπικότητα του Φρέντερικ Ντάγκλας (1818-1895), που γεννήθηκε σκλάβος. Διεκδικώντας την ελευθερία του σε πολύ νεαρή ηλικία, κατέφυγε στη Νέα Υόρκη και σταδιακά εξελίχθηκε σε σημαντικό κήρυκα της απελευθέρωσης των μαύρων, διανοούμενο και συγγραφέα. Εγραφε για την ελεύθερη συνείδηση. Η έκθεση συνδέει την έντυπη κουλτούρα με τη διαμαρτυρία και την πρόοδο.

STATE ART COLLECTIONS DRESDEN

ΔΡΕΣΔΗ
Μη με λησμόνει
Το κάστρο Χούμπερτουσμπουργκ, ανάμεσα στη Δρέσδη και στη Λειψία (στο Βέρμσντορφ), είναι ένα ανακτορικό κυνηγετικό καταφύγιο του 18ου αιώνα. Λίγοι το θυμούνται. Επειτα από πολλές αλλαγές χρήσεων, παραμένει κενό, αλλά τα δωμάτιά του είναι γεμάτα αναμνήσεις όσων πέρασαν από εκεί. Σήμερα, έχει ανοίξει και φιλοξενεί την έκθεση «Μη με λησμόνει» με διασπορά 80 έργων συγχρόνων καλλιτεχνών. Συνδιαλέγονται με τη μνήμη, με το κενό, με την ανάγκη νοηματοδότησης ενός χώρου φορτισμένου.

SUSAN STAVA/THE NEW YORK TIMES

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Λιζλ Στάινερ
Φωτογράφος-θρύλος, γεννημένη στην Αυστρία, με καριέρα στην Αμερική, η Λιζλ Στάινερ πέθανε σε ηλικία 95 ετών. Η Στάινερ υπήρξε φωτογράφος προσωπικοτήτων αλλά ήταν ονομαστή και για τις αυτοπροσωπογραφίες της ακόμη και σε μεγάλη ηλικία. Είχε φωτογραφίσει πολλούς δικτάτορες, όπως ο Κάστρο, ο Πινοσέτ, ο Χρουστσόφ, και το διασκέδαζε, γιατί τους έλεγε πώς να στηθούν και εκείνοι υπάκουαν. Φωτογράφισε επίσης τον Τζον Κένεντι, τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, τον Λούις Αρμστρονγκ...

ILVY NJOKIKTJIEN/THE NEW YORK TIMES

ΚΑΪΡΟ
Ολλανδία και Αίγυπτος
Μια έκθεση στην ολλανδική πόλη Λέιντεν, στο Εθνικό Μουσείο Αρχαιοτήτων, προκαλεί αντιδράσεις στην Αίγυπτο. Η έκθεση έχει τίτλο «Η Αίγυπτος στη χιπ-χοπ, τζαζ, σόουλ και φανκ» και εστιάζει σε μαύρους σταρ της ποπ κουλτούρας, όπως η Μπιγιονσέ ή η Τίνα Τέρνερ, και στην έμπνευσή τους από την αρχαία Αίγυπτο ως μια μαύρη, αφρικανική κουλτούρα. Η σύνδεση των αρχαίων Αιγυπτίων με τη Μαύρη Αφρική θεωρείται σύμπτωμα της διορθωτικής τάσης της Ιστορίας από ορισμένους κύκλους.

THE FRICK COLLECTION

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Ο 21ος και ο 18ος
Το Μουσείο Φρικ στο Μανχάταν, στην προσωρινή του έδρα, παρουσιάζει μια γοητευτική σύζευξη σύγχρονης και κλασικής τέχνης. Είναι μια εγκατάσταση ειδικά για σχεδιασμένο χώρο, δημιουργημένη από τον Ελβετό καλλιτέχνη Νικολας Πάρτι, που συνδυάζει το έργο του Ροζάλμπα Καριέρα «Πορτρέτο άνδρα με κοστούμι προσκυνητή» με ένα περιβάλλον δικών του παστέλ, δημιουργώντας μια έντονη αίσθηση φόρμας και χρώματος. Το έργο του Καριέρα αποκτήθηκε από το Μουσείο Φρικ το έτος 2020.

RIJKSMUSEUM

Λεπτομέρεια από τον «Σημαιοφόρο» του Ρέμπραντ (1636).

Η επιστροφή ενός «Σημαιοφόρου»

Στο Αμστερνταμ, στο εθνικό μουσείο Rijksmuseum, ο «Σημαιοφόρος» (1636) του Ρέμπραντ έχει επιστρέψει. Με την ολοκλήρωση μιας περιοδείας στην Ολλανδία, το αριστούργημα του Ρέμπραντ αποκαλύφθηκε και στο πιο δημοφιλές μουσείο της χώρας, όπου θα εκτίθεται μονίμως δίπλα σε ένα άλλο αριστούργημα του Ρέμπραντ, τη «Νυχτερινή περίπολο» (1642). Η υποδοχή του «Σημαιοφόρου» έγινε με ιεροτελεστία και εντυπωσιακό τελετουργικό. Ο «Σημαιοφόρος», ένα από τα τελευταία κορυφαία έργα του Ρέμπραντ, που παρέμενε σε ιδιωτική συλλογή, αποκτήθηκε από το Rijksmuseum χάρη σε μια πίστωση 150 εκατ. ευρώ από την ολλανδική κυβέρνηση και επιπλέον χορηγούς. Το συγκεκριμένο έργο του Ρέμπραντ είναι άρρηκτα δεμένο με την ιστορία της Ολλανδίας.

Τέτοιοι σημαιοφόροι τοποθετούνταν ως εμπροσθοφυλακή των στρατευμάτων κατά τη διάρκεια του ογδοηκονταετούς πολέμου, του πολέμου της Ανεξαρτησίας, που οδήγησε στη γέννηση των Κάτω Χωρών το 1648. Σε αυτή τη μεγάλων διαστάσεων αυτοπροσωπογραφία, ο Ρέμπραντ ζωγραφίζει τον εαυτό του με επαναστατικό ύφος, γεμάτο θάρρος και γενναιότητα. Ήταν η έναρξη μιας πορείας προς την κορυφή, που θα κατέληγε στη «Νυχτερινή περίπολο».

Ο Τάκο Ντίμπιτς, γενικός διευθυντής του Rijksmuseum, δήλωσε πως «ο "Σημαιοφόρος" είναι μία από τις μεγάλες αυτοπροσωπογραφίες του Ρέμπραντ και η καλλιτεχνική του κορύφωση. Περήφανος και προσηνής ταυτόχρονα, είναι ένας ύμνος στην ανθρωπότητα». Ο Ρέμπραντ ήταν 30 ετών όταν ζωγράφισε τον «Σημαιοφόρο». Ζωγράφισε τον εαυτό του με ρούχα εποχής. Συνειδητά τοποθετεί τον εαυτό του στη βόρεια παράδοση προτρέτων σημαιοφόρων με τις υπογραφές του Ντίρερ, του Λούκας φαν Λέιντεν και του Χόλτσιους.

Οι σημαιοφόροι είχαν επικίνδυνο καθήκον μέσα στο στράτευμα τον 17ο αιώνα. Στο πεδίο της μάχης προηγούνταν των στρατιωτών με γυαλιστερά ρούχα και ανεμίζουσες σημαίες. Ο στρατός, στη διάρκεια του ογδοηκονταετούς πολέμου, είχε εξεγερθεί κατά της ισπανικής κυριαρχίας. Ταυτόχρονα, ο «Σημαιοφόρος» δείχνει τη φιλοδοξία του Ρέμπραντ να ζωγραφίσει ένα ομαδικό πορτρέτο στρατιωτών, κάτι που πέτυχε αργότερα με την ανάθεση της «Νυχτερινής Περιπόλου». Ο Ρέμπραντ είχε ζωγραφίσει περί τα 340 έργα. Στην Ολλανδία υπάρχουν 44 έργα του Ρέμπραντ, εκ των οποίων τα 22 στο Rijksmuseum.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

«Θρησκευόμενη, αλλά σε ένα αντισυστημικό πλαίσιο»

«Ημουν δεκαπέντε όταν διάβασα το "Πέρα από την αρχή της ηδονής" του Φρόιντ. Με εντυπωσίασαν οι ιδέες του Φρόιντ γύρω από το πώς μπορεί κάποιος να ερμηνεύσει τον κόσμο – ανακαλύπτοντας κρυμμένα συστήματα νοήματος που εξηγούσαν τις σχέσεις μας με την πραγματικότητά μας και τους εαυτούς μας».

Η Πολωνή νομπελίστα (2018) Ολγκα Τοκάρτσουκ εξομολογείται πολλά στο τελευταίο τεύχος του The Paris Review (Ανοιξη 2023), στην καθιερωμένη συνέντευξη του ιστορικού περιοδικού «Η τέχνη της μυθοπλασίας» (The Art of Fiction), από τη Μάρτα Φιγκλέροβιτς.

Η τελευταία πέρασε τέσσερις ημέρες με τη συγγραφέα στο απομονωμένο σπίτι της, σε ένα μικρό χωριό στην κάτω Σιλεσία. Οταν δεν πίνουν τσάι, καφέ ή σπιτική σλιβοβίτσα (ας πούμε, τη ρακή των Σλάβων), παρακολουθούν στην τηλεόραση ταινίες φρίκης από την Ταϊβάν.

«Οταν τα βλέμματά μας συναντιούνται, μπορώ να διαισθανθώ έναν ολόκληρο κόσμο πίσω από αυτά».

Η επίδραση του Φρόιντ στο έργο της Τοκάρτσουκ (το τελευταίο που κυκλοφορεί στα ελληνικά είναι το μεγάλο της μυθιστόρημα «Τα βιβλία του Ιακώβ», από τις εκδόσεις Καστανιώτη, σε μετάφραση της ακάματης Αλεξάνδρας Ιωαννίδου) έχει τη σημασία της, καθώς η Τοκάρτσουκ ξεκίνησε εργαζόμενη ως ψυχοθεραπεύτρια.

Κάποια στιγμή θα ανακαλύψει και τον Γιουνγκ. «Με συνεπήρε η ιδέα του συλλογικού ασυνείδητου, όπως και η επιμονή του ότι ανήκουμε στον οργανικό κόσμο – ότι τα φυτά, τα ζώα και τα μανιτάρια είναι όλα σημαντικά για την κατανόηση της ανθρώπινης συνείδησης».

SHUTTERSTOCK

Η Πολωνή νομπελίστα (2018) Ολγκα Τοκάρτσουκ εξομολογείται πολλά στο τελευταίο τεύχος του The Paris Review (Ανοιξη 2023).

Στα πολυπρισματικά, πολυκάναλα πολυ-μυθιστορήματα της Τοκάρτσουκ (από τους «Πλάνητες» έως «Το αρχέγονο και άλλοι καιροί» αλλά και στο, φαινομενικά, πιο απλό «Οδήγησε το αλέτρι σου πάνω από τα οστά των νεκρών» – όλα από τις εκδόσεις Καστανιώτη και όλα μεταφρασμένα από την Αλ. Ιωαννίδου, με εξαίρεση το «Αλέτρι», τη μετάφραση του οποίου υπογράφει η Αναστασία Χατζηγιαννίδη), η ταύτιση της συνείδησης των χαρακτήρων της με τον φυσικό κόσμο και τα «κρυμμένα νοήματά του» είναι έντονη και αφήνει στον αναγνώστη ένα κάποιο αίσθημα δέους.

Δεν είναι αυτή κάποια χαρωπή new age ταύτιση με τη φύση: η φύση στην Τοκάρτσουκ μπορεί να είναι τρομακτική, βίαιη και σίγουρα μυστηριώδης – αλλά ακατάπαυστα σαγηνευτική.

«Είμαι θρησκευόμενη», λέει η συγγραφέας στο The Paris Review, «αλλά σε ένα γενικό, μη συστημικό πλαίσιο», προσθέτοντας: «Ισως αυτό να ήταν το πραγματικό προπατορικό μας αμάρτημα, πίσω στην Εδέμ – όχι ότι φάγαμε τον απαγορευμένο καρπό, αλλά ότι σκοτώσαμε ζώα. (...) Οποτε βλέπω, για παράδειγμα, έναν αρουραίο ή μια αλεπού, όταν τα βλέμματά μας συναντιούνται, μπορώ να διαισθανθώ έναν ολόκληρο κόσμο πίσω από αυτά. Το να υποβαθμίζεις κάτι τέτοιο είναι σαν να αρνείσαι ότι αυτός ο κόσμος υπάρχει, ότι υπάρχει ένας κόσμος μέσα τους για τον οποίο δεν γνωρίζουμε τίποτα».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ**

Τζαζ πανδαισία με πιάνο, μπάσο και κιθάρα

Τρεις άνδρες ντυμένοι κομψά, φωτογραφημένοι λες και ποζάρουν για κάποιον μεγάλο ζωγράφο, φιγουράρουν στο εξώφυλλο του δίσκου. Με τον τρόπο που στέκονται ο ένας κοντά στον άλλο, δεν μοιάζουν με τρία ξεχωριστά άτομα, αλλά με ολότητα αποτελούμενη από τρία ισότιμα μέρη.

Στο πάνω δεξιά μέρος του κάδρου διαβάζουμε τον λακωνικό τίτλο «The Trio», αλλά δεν γίνεται αμέσως αναγνωρίσιμο τι είδος μουσικής παίζει αυτή η τριάδα. Τα κοστούμια και τα αυστηρά βλέμματα, το γεγονός πως είναι όλοι λευκοί, η θεατρική ατμόσφαιρα της φωτογράφισης – υπάρχει κάτι απροσδιόριστο εκεί, πιθανώς κάτι από τον κόσμο της κλασικής μουσικής.

Στο οπισθόφυλλο όμως όλα έχουν τζαζ σημειολογία: οι φωτογραφίες των μουσικών στο στούντιο, τα ονόματα των κομματιών που προέρχονται από το τζαζ ανθολόγιο, οι σημειώσεις που υπογράφονται από έναν μεγάλο κιθαρίστα της τζαζ, τον Τζιμ Χολ. Και όταν η βελόνα μπαίνει στα αυλάκια του βινυλίου και αρχίζει η μουσική, ηχεί ένα από τα πιο ασυνήθιστα σχήματα της τζαζ, του τρίο που αποτελείται από πιάνο, μπάσο και κιθάρα.

Το πρώτο κομμάτι είναι σύνθεση του Καρλ Πέρκινς, ταλαντούχου πιανίστα της «Τζαζ της Δυτικής Ακτής» του '50, ο οποίος παρόλο που πέθανε στα 29 του, πρόλαβε να κερδίσει ένα κομμάτι αθανασίας λόγω αυτής της μελωδίας που, μέσα στα μινόρε της, έχει κάτι το μυστήριο, λες και είναι το ηχητικό θέμα κάποιου παλιού φιλμ νουάρ.

Ακολουθεί μια εκδοχή του «Smoke Gets in your Eyes» του Τζερόμ Κερν, τραγούδι γραμμένο για θεατρικό μιούζικαλ του 1939 αλλά απογειωμένο σε δημοφιλία από τη διασκευή που του έκαναν οι Platters το 1959. Εδώ κλέβει την παράσταση η σύμπραξη του μπάσου και της κιθάρας, που, ελλείψει των τυμπάνων, κρατούν τον ρυθμό και, όπως γράφει ο Τζιμ Χολ στο οπισθόφυλλο, «γίνονται ένα όργανο». Ο δίσκος προσφέρει και άλλες παλιές νοσταλγικές μελωδίες, όπως μια αναπάντεχα χαρμόσυνη εκδοχή του ελεγειακού «The End of a Love Affair» και μια αργόσυρτη, βελούδινη εκτέλεση του «For Heaven's Sake».

Το «The Trio» ηχογράφησε τον δίσκο του τον Ιούνιο του 1961. «Ακούγοντας αυτόν τον δίσκο, αναρωτιέται κανείς γιατί ο παραγωγός δεν κλείδωσε την πόρτα...», σχολίασε ο Μαρκ Μάγιερς των New York Times.

Γουόλτερ Νόρις, Χαλ Γκέιλορ και Μπίλι Ντιν ηχογράφησαν στη σύντομη ζωή του «The Trio» ένα έργο που προστέθηκε στη μεγάλη λίστα των άγνωστων αριστουργημάτων της ιστορίας της τέχνης.

Τα υπόλοιπα τέσσερα κομμάτια, όμως, είναι πρωτότυπες συνθέσεις των μουσικών και ακούγονται φορτισμένα με έναν ηλεκτρισμένο μοντερνισμό. Ένα από αυτά είναι και το «Scramble» που θυμίζει εκείνες τις δαιμονισμένες, περίπλοκες συνθέσεις του Τσάρλι Πάρκερ. Έχει γραφτεί από τον πιανίστα της μπάντας Γουόλτερ Νόρις, μουσικό και συνθέτη κορυφαίας κλάσης, που όμως παρέμεινε γενικά άγνωστος. Από το 1977 έως τον θάνατό του, το 2011 έζησε στο Βερολίνο, και παρά τη συνεχή του δράση στον χώρο της τζαζ, κρατούσε χαμηλό προφίλ. Ήταν τέτοια η δεξιοτεχνία και η τεχνική του και τόσο εντυπωσιακή η λυρική του ικανότητα, που ο Αμερικανός δημοσιογράφος Ουίλιαμ Γουίτγουορθ (που είχε μεγάλη θητεία στο New Yorker και στο Atlantic και βαθιά γνώση της τζαζ) είχε πει χαρακτηριστικά: «Δεν μπορώ να σκεφτώ άλλον μουσικό στον χώρο της τζαζ με τέτοια άνεση και τέτοια φαντασία».

Το «The Trio» ήταν μια ιδέα του μπασίστα της ηχογράφησης Χαλ Γκέιλορ, ενός επίσης τεχνικού και ολοκληρωμένου μουσικού, που προηγουμένως είχε παίξει δίπλα σε μεγάλα ονόματα όπως ο Σταν Γκετζ και είχε συνοδεύσει την Πέγκι Λι, τη Λένα Χορν και τον Φρανκ Σινάτρα. Η μουσική σταδιοδρομία του όμως έληξε άδοξα, εφόσον προτίμησε να ακολουθήσει καριέρα συμβουλευτικού ψυχολόγου.

Απότομα έληξε και η μουσική καριέρα του εκπληκτικού κιθαρίστα του δίσκου, του Μπίλι Μπιν. Μαζί με αυτούς, έτσι και η ηχογράφηση με αυτό το τρίο που τόσο λίγο έζησε, προστέθηκε στη μεγάλη λίστα των αγνώστων αριστουργημάτων της ιστορίας της τέχνης.

Το «The Trio» των Γουόλτερ Νόρις, Χαλ Γκέιλορ και Μπίλι Ντιν ηχογράφησε την εκλεκτική του «μουσική δημοκρατία» τον Ιούνιο του 1961 στον όγδοο όροφο του Radio City Music Hall της Νέας Υόρκης, στο ίδιο στούντιο όπου δεκαπέντε χρόνια αργότερα έμπαιναν οι Ramones για να γράψουν τον πρώτο τους δίσκο. Παραγωγός ήταν ο δαιμόνιος Οριν Κίπνιουζ, ιδρυτής της ιστορικής Riverside Records, που είχε στο ρόστερ της γίγαντες όπως ο Μπιλ Εβανς και ο Θελόνιους Μονκ.

Ας μην ξεχνάμε όμως και τον δημιουργό εκείνου του ατμοσφαιρικού «τριπλού πορτρέτου» του εξωφύλλου, τον σπουδαίο φωτογράφο Ντέιβιντ Σαπίρο, που έβγαλε, μεταξύ πολλών άλλων, μερικές από τις πιο εμβληματικές φωτογραφίες του Μοχάμεντ Αλι, του Αλ Πατσίνο και του Μάρλον Μπράντο στο σετ του «Νονού», και του Αντι Γουόρχολ μαζί με τους Velvet Underground.

Αξίζει, τέλος, να σημειώσουμε και ένα σχόλιο του δημοσιογράφου Μαρκ Μάγιερς της εφημερίδας New York Times: «Ακούγοντας αυτόν τον δίσκο, αναρωτιέται κανείς γιατί ο παραγωγός δεν κλείδωσε την πόρτα, αφήνοντας τους μουσικούς να παίζουν μέχρι να αρχίσουν να παρακαλάνε για να φύγουν».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Μια ιστορία με πέντε ήρωες και δύο φωνές

ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΥΛΛΑΙΟΥ
Ο δικός της καθρέφτης
εκδ. Πόλις, **σελ.** 138

Οι πρεσβύτεροι κριτικοί δεν έχουμε ίσως πια τα περιθώρια (χρόνου, αντοχής και διάθεσης) να παρακολουθούμε ολόκληρη τη νέα λογοτεχνική παραγωγή, όπως κάναμε παλαιότερα και όπως κάνουν σήμερα οι νεότεροι από εμάς. Δεν λείπει όμως το κέφι για την κριτική της κριτικής, για μια μετα-κριτική των μυθιστορημάτων και των διηγηματογραφικών συλλογών, οι οποίες διακρίθηκαν από τις λογοτεχνικές επιτροπές των πρόσφατων βραβείων.

Γεωργία Συλλαίου, «Ο δικός της καθρέφτης», βραβείο μυθιστορήματος 2023 του ηλεκτρονικού περιοδικού «Ο Αναγνώστης». Αλεξανδρούπολη, μεταπολιτευτικές δεκαετίες, κοινωνία που παρά τους ορίζοντες στους οποίους αρχίζει να ανοίγεται επιμένει να μην προστατεύει τα αδύναμα μέλη της – σιωπά και συγκαλύπτει αίσχη ακατονόμαστα που ασκούνται πάνω στα παιδιά. Η βία που ακολουθεί, προκύπτει αναπόφευκτη. Διαβάζω το τρίτο πεζογραφικό έργο της Συλλαίου (γεν. 1962), που πρωτοεμφανίστηκε στα γράμματα στα πενήντα χρόνια της, έχοντας ισχυρή παρουσία στον χώρο της μουσικής εκτέλεσης κι έχοντας προσελκύσει το ενδιαφέρον της σημειωματογραφίας με δεκαέξι κείμενα για το πρόσφατο μυθιστόρημά της. Όπως προκύπτει από την ηλεκτρονική βάση Βιβλιονέτ, μόνον ένα σημείωμα περιέχει περισσότερες αρνητικές παρά θετικές παρατηρήσεις – τα υπόλοιπα είναι επαινετικά. Το ολιγοσέλιδο βραβευμένο μυθιστόρημα διαβάζεται μονορούφι. Τι έχει πετύχει η σχετικώς νεοεισελθούσα στον χώρο συγγραφέας; Δημιούργησε μια ιστορία με πέντε ήρωες και δύο φωνές, τοποθετώντας όλα τα στοιχεία της πλοκής και τις σημαντικές τροπές τους κάτω από μια φαινομενικώς αδιάφορη, καθημερινή επιφάνεια. Κατόρθωμα αξιοσύστατο, καθώς απαιτεί άριστο χειρισμό του υλικού και απόλυτο έλεγχο των μεταβάσεων από το έξω προς το μέσα και αντιστρόφως. Κι ακόμη επίτευγμα κρίσιμο, καθώς πετυχαίνει την υπαινικτική υποβολή, ένα από τα ισχυρότερα όπλα της μυθοπλαστικής τέχνης. Η ρυθμική επανεμφάνιση προσώπων, γεγονότων και αντικειμένων μες στην πλοκή πλάθει επιπλέον μοτίβα, παραπέμποντας στην πλούσια νεοελληνική παράδοση του λογοτεχνικού συμβολισμού.

«Φθινόπωρο» του Κωσταντίνου Χατζόπουλου, «Απασιονάτα» της Μόνας Μητροπούλου, «Κλειστή ζωή» του Κώστα Στεργιόπουλου, για να αναφερθώ στο παρελθόν. Το γεγονός υποδεικνύει πως, όπως και άλλοι συγγραφείς (κυρίως σκηνοθέτες), η Γεωργία Συλλαίου μπήκε στον στίβο της αφήγησης προπαιδευμένη. Ανεξαρτήτως κλάδου, η μαθητεία στον ευρύτερο καλλιτεχνικό χώρο δείχνει να αποδίδει καλούς καρπούς. Η τεχνική της Συλλαίου εμφανίζει παρ' όλα αυτά μια ελαττωματική πλευρά. Η ύπαρξη των δύο διαφορετικών φωνών –των αδελφών Ερμιόνης και Στέλλας– που εξιστορούν την περιπέτεια της εξαδέλφης τους Νόρας είναι προσχηματική, αποσκοπώντας μόνο στο να διευκολύνει τη συγγραφέα στο ξετύλιγμα της πλοκής. Διότι ούτε διαφοροποιημένες εμφανίζονται μεταξύ τους ως προς το ηχόχρωμα και τον χαρακτηριολογικό τους τόνο οι φωνές, αλλά ούτε και πείθει ο υποτιθέμενος ανταγωνισμός τους πάνω στο ποια θα κερδίσει την εύνοια της γοητευτικής ξαδέλφης. Πώς μπορεί ο πολύπλευρος αδελφικός δεσμός να συρρικνώνεται, σε βάθος χρόνου μάλιστα, σε ένα και μοναδικό σημείο αιχμής; Κι ούτε ο αυτοκαταστροφικός γάμος της μικρής αδελφής μοιάζει να προκύπτει οργανικά μέσα απ' την υπόθεση. Περισσότερο φαίνεται σαν το ένα πρόσωπο να μοιράστηκε τεχνητά στα δύο για να έχουμε δύο οπτικές (μόνο όμως στα λόγια και όχι με τη δημιουργία ανεξάρτητων μυθοπλαστικών μορφών). Γι' αυτό νομίζω πως παρά τις πολυάριθμες πληροφορίες που έχουμε για τη ζωή τους, ως πρόσωπα η Ερμιόνη και η Στέλλα είναι πολύ πιο αχνές από ό,τι αντιστοίχως η πολύτροπη Νόρα, ο απειλητικός θείος Αντρέας και η παθητική θεία Ζωή. Ακυρώνει το πρόβλημα τη σημασία του μυθιστορήματος και την αξία της βράβευσής του; Οχι.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑΚΗ

Ο Κωνσταντίνος Α. Τριανταφυλλάκης γεννήθηκε στο Ασημένιο Διδυμοτείχου Εβρου, με καταγωγή από την Ανατολική Θράκη. Αποφοίτησε από την Πάντειο, έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στις ΗΠΑ (οικονομικά και πολιτικές επιστήμες). Εργάζεται ως σύμβουλος επιχειρήσεων. Από τις εκδόσεις Ιανός κυκλοφόρησε πρόσφατα το πέμπτο βιβλίο του, το ιστορικό μυθιστόρημα «Η έξοδος των Θρακών», που αναφέρεται στον βίαιο ξεριζωμό των Ελλήνων από την Ανατολική Θράκη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Την «Αναφορά στον Γκρέκο» του Νίκου Καζαντζάκη, τη «Ζωή σε απόσταση» του Κωνσταντίνου Τσάτσου και την «Ιδιωτική οδό», του Οδυσσέα Ελύτη. Κάθε φορά που τα διαβάζω είναι σαν την πρώτη φορά και κάθε ανάγνωση μια νέα εμπειρία.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Να βλέπεις τον κόσμο πέρα απ' αυτό που βλέπουν τα μάτια σου και ν' απολαμβάνεις το αισθητό με τα έργα της τέχνης σου. Είναι από το βιβλίο του Τόμας Κέιχιλ, «Γι' αυτό έχουν σημασία οι Ελληνες».

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Η μάστιγα της Ασίας» του Τζορτζ Χόρτον.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.
Ενα καλό βιβλίο μπορείς να το διαβάσεις παντού! Ομως, λατρεύω να διαβάζω, ενώ ταξιδεύω, στο κατάστρωμα του πλοίου!

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν;
Ενοχές επειδή μου άρεσε ένα βιβλίο, όχι! Ενοχές γιατί πρότεινα κάποιο βιβλίο σε φίλους και δεν τους άρεσε, ναι!

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Αυτό που μένει μετά την ανάγνωση. Μια ανεξίτηλη εικόνα, μια πρόταση που την κάνω δική μου, κάποιες νέες σκέψεις...

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;
Ξαναδιαβάζω την «Αιολική Γη» του Βενέζη!

Το βιβλίο διδάσκει Ιστορία. Πώς λειτουργεί ο ιστορικός και ο μυθιστορηματικός χρόνος στο έργο σας;
Πατώντας στα ιστορικά γεγονότα, προσπάθησα να φέρω στο φως ιστορίες απλών ανθρώπων, τις ζωές τους, τις τραγωδίες και τις λίγες χαρές τους, που η «επίσημη ιστορία» δεν θεώρησε άξιες λόγου να μνημονεύσει και προσπερνώντας τις αγνόησε επιδεικτικά.

Τι σημαίνει για εσάς προσωπικά αυτό το βιβλίο;
Είναι έργο ζωής. Η εκπλήρωση ενός χρέους προς τη γιαγιά, τον παππού μου και τους Ελληνες της Ανατολικής Θράκης που ξεριζώθηκαν βίαια από τις πατρογονικές τους εστίες. Που πέρασαν τον ποταμό Εβρο ρακένδυτοι, από το τίποτα κατάφεραν να δημιουργήσουν πολλά και πέθαναν με το παράπονο ότι δεν μπόρεσαν να επιστρέψουν στα σπίτια τους. Το βιβλίο είναι ένα καντήλι στη μνήμη τους.

Επιμέλεια: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

ΨΗΦΙΑΚΗ **ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**

από τη Read LIBRARY

JULIE BELLINKX
«Η γουργουριστή περιπέτεια του Λαγού»
εικονογράφηση: Melanie Louwerens
εκδ. Amber Alert Europe / Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (SaferInternet4kids)

Κάθε χρόνο 300.000 παιδιά εξαφανίζονται στην Ευρωπή. Προκειμένου να ελαττωθεί αυτός ο τρομακτικός αριθμός συνειδητοποιούμε πως είναι σημαντικό να καταφέρουμε να καλλιεργηθεί στα παιδιά από μικρή ηλικία η δεξιότητα και η γνώση που απαιτείται ώστε να διαφυλαχθεί η ασφάλειά τους. « Η γουργουριστή περιπέτεια του Λαγού» είναι μια ιστορία που μαθαίνει στα παιδιά να εμπιστεύονται το ένστικτό τους ώστε να μένουν ασφαλή. Μέσω της ιστορίας αυτής μεταγγίζονται στα παιδιά σημαντικοί εμπειρικοί κανόνες με παιγνιώδη και θετικό τρόπο. Αυτοί οι κανόνες βασίζονται σε πέντε συμβουλές από ειδικούς στο μεγάλο αυτό θέμα που μαστίζει την εποχή μας.

• Πάντα να εμπιστεύεσαι το ένστικτό σου. Εάν κάτι αισθάνεσαι πως δεν είναι σωστό, μην το κάνεις.
• Ποτέ μην πηγαίνεις κάπου μόνος/η σου. Είναι ασφαλέστερο να είσαι μαζί με άλλους.
• Μην πηγαίνεις πουθενά με κάποιον/α που δεν γνωρίζεις ή που δεν περιμένεις.
• Ζήτησε από άλλους γονείς βοήθεια, εάν χαθείς.
• Μάθε να βάζεις σημάδια στον δρόμο. Έτσι, είναι πιο εύκολο να βρεις τον δρόμο της επιστροφής.

Η ιστορία αυτή δεν είναι μονάχα μια συναρπαστική ιστορία με όμορφη εικονογράφηση αλλά και πολύτιμη για την εκπαίδευση των παιδιών.

Το βιβλίο διανέμεται δωρεάν και από την εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο Read-Library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Ο μύθος του Αριστοτέλη Ωνάση στο φως

Το Αρχείο Επιχειρήσεων Ωνάση αποκαλύπτει τη δομή του ομίλου και την πορεία του επιχειρηματία προς την κορυφή

Του **ΑΧΙΛΛΕΑ ΧΕΚΙΜΟΓΛΟΥ**

Αγνωστες λεπτομέρειες για τη ζωή του Αριστοτέλη Ωνάση φέρνει στο φως ένα νέο βιβλίο που αποκωδικοποιεί το DNA του ομίλου επιχειρήσεων του σπουδαιότερου Ελληνα επιχειρηματία του 20ού αιώνα. Πρόκειται για την «Ιστορία Επιχειρήσεων Ωνάση 1924-1975», που κυκλοφορεί από το Ιδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών - ΙΤΕ και τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, σε επιστημονική επιμέλεια της καθηγήτριας Ναυτιλιακής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, Τζελίνας Χαρλαύτη.

Το βιβλίο αναδεικνύει για πρώτη φορά το Αρχείο Επιχειρήσεων Ωνάση, καλύπτοντας μια περίοδο που ξεκινάει από τα τέλη του 19ου αιώνα και καταλήγει στον θάνατο του επιχειρηματία το 1975. Και αποκαλύπτει τη δαιδαλώδη λειτουργία ενός πολυεθνικού ομίλου που λειτουργούσε με 240 επιχειρήσεις σε τρεις ηπείρους.

Ο πρόσφυγας Ωνάσης, έχοντας λάβει την κατάλληλη εμπορική μόρφωση στη Σμύρνη, παίρνει τον δρόμο για την Αργεντινή, με «την μανίαν και τον πόθον» να γίνει έμπορος. Μετά πολλά χρόνια, στο ζενίθ της οικονομικής κρίσης, αγοράζει καράβια και εισέρχεται στη ναυτιλία. Ταξιδεύει αδιάκοπα για να εμβαθύνει τις γνώσεις του και συμβάλλει στην αντικατάσταση των Βρετανών από τους Ελληνες στην tramp ναυτιλία. Το 1939 ιδρύει την πρώτη του παναμαϊκή εταιρεία, έχοντας αντιληφθεί τα οφέλη των υπεράκτιων εταιρειών.

Ο Αριστοτέλης Ωνάσης με τον υπουργό Οικονομικών της κυβέρνησης Αντενάουερ και μετέπειτα καγκελάριο της Δυτικής Γερμανίας, Λούντβιχ Ερχαρντ, το 1953. Το πρώτο πλοίο που βγήκε μεταπολεμικά από τα ναυπηγεία της Βρέμης ήταν το τάνκερ «Olympic Cloud».

Η καθέλκυση του «Τίνα Ωνάση», του μεγαλύτερου δεξαμενοπλοίου της εποχής του, 25 Ιουλίου 1953, στο Αμβούργο.

Ταξίδι της Ανακτορικής Φρουράς των Ευζώνων στη Νέα Υόρκη. Εδώ ποζάρουν μαζί με αεροσυνοδό της Ολυμπιακής Αεροπορίας.

Ο Ωνάσης και η Τίνα Λιβανού στο Μπουένος Αϊρες το 1947.

Η στολή της Ολυμπιακής Αεροπορίας που σημάδεψε τη «χρυσή» εποχή της εταιρείας. Είχε σχεδιαστεί από τον Πιερ Καρντέν.

Η Ολυμπιακή Αεροπορία έγινε κορωνίδα του ομίλου του Ωνάση. Επάνω, η γνωστή πινακίδα στη λεωφ. Βουλιαγμένης.

Το αεροσκάφος «Olympic Zeus», το πρώτο Boeing 747-200 που μπήκε στον στόλο της Ολυμπιακής Αεροπορίας τον Ιούνιο του 1973.

Η «Ωνασιάδα»

Επενδύει εγκαίρως σε νεότευκτα δεξαμενόπλοια, κάτι πρωτοπόρο για την τότε ελληνόκτητη ναυτιλία. Συνδυάζει την εμπειρία της ελληνικής, βρετανικής και νορβηγικής ναυτιλίας και φέρνει ένα νέο μοντέλο επιχειρηματικής οργάνωσης, όπου η διαχείριση και η πλοιοκτησία αποτελούν δύο διακριτές οντότητες και δημιουργεί υπεράκτιες εταιρείες στους μετέπειτα «φορολογικούς παραδείσους». Στόχος του ήταν να έχει τη μέγιστη ευελιξία δράσης, περιορίζοντας τον επιχειρηματικό κίνδυνο σε επίπεδο πλοίου και όχι στόλου.

Ακολουθεί η συμμαχική νίκη. Οι ΗΠΑ παρέχουν στην Ελλάδα 100 πλοία Liberty και 7 δεξαμενόπλοια Τ2 σε χαμηλή τιμή, τα οποία η Αθήνα προσφέρει σε εφοπλιστές. Ο Ωνάσης ζητεί 12 πλοία, αλλά δεν του δίδεται ούτε ένα, έπειτα από παρεμβάσεις των Ελλήνων εφοπλιστών. Το 1947 ξεκινά την «Ωνασιάδα», ένα λίβελλο με τον οποίο διασύρει το εφοπλιστικό κατεστημένο.

Ο Ωνάσης αγοράζει 10 Liberty απευθείας από τη Ναυτιλιακή Επιτροπή των ΗΠΑ, με τη συγχρηματοδότηση της Citibank, ανοίγοντας για πρώτη φορά την τραπεζική αγορά για μη Αμερικανούς υπηκόους. Επίσης, καινοτομεί και εξυπηρετεί το δάνειο με ναυλοσύμφωνα. Η εκτόξευση των ναύλων και των τιμών των πλοίων τού δίνει την ευκαιρία να τα πουλήσει γρήγορα και να αγοράσει τα πολυπόθητα Τ2. Η αίτησή του, όμως, απορρίπτεται διότι οι Αμερικανοί σταματούν να πωλούν δεξαμενόπλοια σε ξένους. Τότε, δημιουργεί νομότυπες αμερικανικές εταιρείες χρησιμοποιώντας ως «βιτρίνα» παθητικούς μετόχους και τα αγοράζει.

Σύγκρουση με τις ΗΠΑ

Οι υποψιασμένες αμερικανικές αρχές διατάσσουν έρευνα του FBI, το οποίο το 1951 κάνει φύλλο και φτερό τα βιβλία τους. Υπό ασφυκτική πίεση, ο Ωνάσης λαμβάνει δράση και χτυπά ευθέως τα αμερικανικά ναυτιλιακά συμφέροντα μεταφέροντας τις παραγγελίες των νέων πλοίων στα γερμανικά και στα γαλλικά ναυπηγεία και την έδρα των επιχειρήσεών του στο Μόντε Κάρλο. Ταυτόχρονα, επιτίθεται στην καρδιά των αμερικανικών συμφερόντων στη Μέση Ανατολή, συνάπτοντας συμφωνία με τη Σαουδική Αραβία για τη μεταφορά πετρελαίου, την οποία μονοπωλούσε έως τότε η Aramco.

Το αμερικανικό κατεστημένο κηρύσσει πόλεμο εναντίον του και ο Ωνάσης γίνεται πρωτοσέλιδο, κατηγορούμενος για εξαπάτηση των ΗΠΑ. Το θέμα φτάνει σε εξεταστική επιτροπή της αμερικανικής Γερουσίας. Το αμερικανικό υπουργείο Δικαιοσύνης τεκμηριώνει την ιδιοκτησία του επί των αμερικανικών επιχειρήσεων και διατάσσεται κατάσχεση 17 πλοίων του. Ωστόσο, δικαιώνεται στα αμερικανικά δικαστήρια, ενώ στο ποινικό σκέλος η δίωξη εναντίον του επίσης απορρίπτεται.

Η δαιδαλώδης λειτουργία ενός παγκόσμιου οργανισμού με 240 επιχειρήσεις σε ένα βιβλίο με 700 σελίδες και πάνω από ένα εκατ. τεκμήρια.

Αϊζενχάουερ - Νιάρχος - Νίξον

Στις 22 Ιουλίου 1954, το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ συνεδριάζει με θέμα τη συμφωνία Ωνάση - Σαουδικής Αραβίας, η οποία χαρακτηρίζεται ως απειλή για τα στρατηγικά και οικονομικά συμφέροντα των ΗΠΑ. Ο πρόεδρος Αϊζενχάουερ δίνει εντολή για την ακύρωσή της. Η CIA αναλαμβάνει να ταπεινώσει τον εφοπλιστή. Και το πετυχαίνει με τη συνεργασία του Σταύρου Νιάρχου κι ενός πρώην συνεργάτη του Ωνάση. Ο Νιάρχος προσλαμβάνει τον πράκτορα της CIA Ρόμπερτ Μαχέου, ο οποίος ξεκινά να δουλεύει κατά του Ωνάση – μεταξύ άλλων, εξαγοράζει τη φωνή εφημερίδας στην Ελλάδα και βάζει κοριό στο διαμέρισμα του εφοπλιστή. Παράλληλα, οι πετρελαϊκές εταιρείες προχωρούν σε μποϊκοτάζ κατά του Ωνάση και σταματούν τις παραγγελίες στα πλοία του – ο εφοπλιστής χάνει πάνω από 20 εκατ. δολάρια. Οι Σαουδάραβες δέχονται αφόρητες πιέσεις από τις ΗΠΑ και την Aramco και συμφωνούν να επιλυθεί η υπόθεση σε διεθνές δικαστήριο, η οποία εκδικάζεται τρία χρόνια αργότερα υπέρ της Aramco.

Εχει μεσολαβήσει, ωστόσο, ως από μηχανής θεός, το κλείσιμο του Σουέζ το 1956 από τον Νάσερ, που υποχρεώνει τα δεξαμενόπλοια να κάνουν τον διάπλου της Αφρικής. Σε εκείνη τη συγκυρία, ο Ωνάσης είναι ο μόνος που διαθέτει μεγάλο αριθμό αναύλωτων δεξαμενοπλοίων. Τα ρίχνει αμέσως στην αγορά, επιτυγχάνοντας τεράστια κέρδη. Τελικά, ΗΠΑ και Ωνάσης υπογράφουν συμφωνία διακανονισμού. Ο εφοπλιστής δηλώνει ένοχος (αν και νομικά δεν είναι), οι Αμερικανοί πετυχαίνουν τη συμβολική διαπόμπευσή του και η υπόθεση κλείνει. Είναι, πάντως, ενδιαφέρον ότι ο εφοπλιστής συνεισφέρει οικονομικά στην προεκλογική εκστρατεία του Ρίτσαρντ Νίξον, ο οποίος ήταν και αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Αϊζενχάουερ.

Πλήθος αποκαλύψεων

Μέσα από το Αρχείο Επιχειρήσεων Ωνάση, το βιβλίο φέρνει στο φως άγνωστα μέχρι σήμερα στοιχεία: την έγκαιρη επισήμανσή του για τον ρόλο της ναυτιλίας και του τουρισμού, τομείς τους οποίους ήδη από τη δεκαετία του 1940 χαρακτήριζε ως κύριες βιομηχανίες της Ελλάδας («κάθε λαός για την δουλειά που τον έφτιασε ο Θεός», έγραφε)· το μοντέλο επιχειρησιακής οργάνωσης του ομίλου του, το οποίο αντιγράφεται έως και σήμερα· την «ακτινογραφία» των περισσότερων από τις 240 επιχειρήσεις που διέθετε ανά τον κόσμο· τον δαιδαλώδη οικονομικό και λογιστικό έλεγχο των βιβλίων του ομίλου· την έγκαιρη χρήση της πληροφορικής για τη μηχανοργάνωση της αποθήκης και του λογιστηρίου – μάλιστα, στελέχη του έφεραν τον τίτλο data processing operator· τη μαζική πρόσληψη ναυτικών από τις σεισμόπληκτες Κεφαλονιά και Ιθάκη· το asset play, το οποίο τον οδηγούσε να πωλεί καράβια όταν οι τιμές ήταν υψηλές και να αγοράζει όταν αυτές κατέρρεαν.

Επιπλέον, αποκαλύπτει ότι ο Καραμανλής τον υποχρέωσε να παραιτηθεί από τη διεκδίκηση των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά υπέρ του Νιάρχου· το δαιδαλώδες σχήμα της αγοράς και εκμίσθωσης των αεροσκαφών του στην Ολυμπιακή Αεροπορία, που ακολουθούσε την πρακτική της εκμετάλλευσης του θαλάσσιου στόλου του· τη διαρκή χρήση της απειλής αποχώρησης από την Ολυμπιακή προκειμένου να αποσπάσει νέες παραχωρήσεις· την προστασία από τον ανταγωνισμό που εξασφάλισε για την αεροπορική εταιρεία από τη χούντα· τις στενές σχέσεις που ανέπτυξε με τον δικτάτορα Παπαδόπουλο τόσο για την Ολυμπιακή όσο και για την επένδυση του διυλιστηρίου της «Ωμέγα», που τελικά δεν πραγματοποιήθηκε, όμως προκάλεσε μία ακόμη σύγκρουση Ωνάση - Νιάρχου μέσω διένεξης Παπαδόπουλου - Μακαρέζου.

Ενώ φωτίζει και άλλες ενδιαφέρουσες πτυχές: το γεγονός ότι ποτέ στη ζωή του δεν έμεινε στο ίδιο μέρος για περισσότερες από 14 ημέρες, αλλά και για το ότι δεν απέκτησε ποτέ ιδιόκτητο σπίτι τουλάχιστον έως το 1956· τη χρηματοδότηση προεκλογικής εκστρατείας της Ενώσεως Κέντρου· το ότι στήριζε οικονομικά την πρώτη του σύντροφο Ινγκεμποργκ Ντέντιχεν, με την οποία ήταν μαζί από το 1934 έως το 1946, έως και μετά τον θάνατό του.

Ο Ωνάσης πέθανε στις 15 Μαρτίου 1975, αφήνοντας πίσω του περιουσία 500 εκατ. δολαρίων (σημερινή αξία 2,7 δισ. δολάρια) κι επιτυγχάνοντας το αδύνατο: να διατηρήσει τις επιχειρήσεις του δραστήριες, διασφαλίζοντας παράλληλα το κοινωφελές έργο του, τους κληρονόμους του και τη συνέχεια του ομίλου, που εξακολουθεί σήμερα να δραστηριοποιείται με είκοσι δεξαμενόπλοια και 1.000 ναυτικούς.

Ο κ. Αχιλλέας Χεκίμογλου είναι συγγραφέας και ερευνητής.

Αναπαραστάσεις της πραγματικότητας

Οι φιλοσοφικές ανησυχίες του συγγραφέα «παντρεύονται» με τις δυσοίωνες προβλέψεις για την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΑΛΑΜΒΡΕΖΟΣ
Εικονικός εφιάλτης
εκδ. Παπαζήση, 2023, **σελ.** 432

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Συγγραφέας αρκετών βιβλίων, ο Καλαμβρέζος είναι ένας λογοτέχνης εγκλωβισμένος στον πολύ στενό κορσέ του διπλωμάτη.

Κάποιοι επαγγελματίες λόγω συνθήκης γράφουν καθημερινά. Οι περισσότεροι διεκπεραιωτικά, ορισμένοι κακά και άλλοι με πάθος. Επί της αρχής πάντα, οι διπλωμάτες (και οι δημοσιογράφοι) ανήκουν στην κατηγορία των γραφιάδων που μάχονται με το λευκό κενό το οποίο πρέπει να συμπληρωθεί με γραπτές πληροφορίες. Είτε το λευκό κενό είναι χάρτινο είτε εκείνη η ψηφιακή επιφάνεια στην οποία αποτυπώνονται κείμενα σε έναν υπολογιστή, η πρόκληση είναι η ίδια. Κάποιοι από αυτούς έχουν και ένα έμφυτο συγγραφικό ταλέντο. Ο πρέσβης της Ελλάδας στο Βέλγιο Διονύσης Καλαμβρέζος ανήκει σίγουρα σε αυτή την κατηγορία. Συγγραφέας αρκετών βιβλίων, ανάμεσα στα οποία και ένα διπλωματικού - ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος, ο Καλαμβρέζος είναι μάλλον ένας λογοτέχνης εγκλωβισμένος στον πολύ στενό κορσέ του διπλωμάτη.

Το τελευταίο βιβλίο του με τίτλο «Εικονικός εφιάλτης» αποδεικνύει αυτό τον ισχυρισμό. Οπως όλα τα βιβλία του συγγραφέα, είναι αναπόφευκτα παρούσες οι επιδράσεις από την επαγγελματική έξη του. Ο Διονύσης Καλαμβρέζος υπηρετεί σήμερα ως πρέσβης της Ελλάδας στο Βέλγιο, ωστόσο έχει περάσει από τη μόνιμη αντιπροσωπεία στα Ηνωμένα Εθνη στη Νέα Υόρκη αλλά και τις πρεσβείες Πεκίνου και Μόσχας. Εχει δηλαδή «περπατήσει» στους διαδρόμους της διεθνούς πολιτικής και γνωρίζει πολύ καλά τα συστατικά που συνθέτουν τις προκλήσεις που συνήθως ξεπερνούν τα σύνορα μιας χώρας. Η διπλωματική καριέρα του Δ. Καλαμβρέζου είναι στην πραγματικότητα η έρευνα που διεξάγει για να γράφει τα βιβλία του.

Η δράση στον «Εικονικό εφιάλτη» εκτυλίσσεται στη Νέα Υόρκη του όχι και πολύ μακρινού μέλλοντος.

Ο «Εικονικός εφιάλτης» δεν θα μπορούσε να ξεφύγει από αυτόν τον κανόνα. Τα πολλά και πυκνά επεισόδιά του εκτυλίσσονται στη Νέα Υόρκη του όχι και πολύ μακρινού μέλλοντος. Ο συγγραφέας στο εισαγωγικό σημείωμά του προετοιμάζει το κοινό για κάποια παραθέματα που έχουν τοποθετηθεί (κυρίως) στις αρχές των κεφαλαίων, δανεισμένα από το έργο συγγραφέων όπως, μεταξύ άλλων, ο Αντρέ Μαλρό, ο Φιόντορ Ντοστογιέφσκι, ο Χόρχε Λουίς Μπόρχες ή ο Λέων Τολστόι. Ωστόσο, κατά την ταπεινή άποψη του γράφοντος ο Καλαμβρέζος κυρίως επιθυμεί να συνομιλήσει με τον «Χαμένο παράδεισο» του Τζον Μίλτον και τις «Σπαταλημένες ζωές» του Ζιγκμουντ Μπάουμαν. Αυτή η διαλεκτική είναι παρούσα σε όλο το βιβλίο. Η δυστοπία του Καλαμβρέζου φλερτάρει με την ποιητική αφαίρεση του Μίλτον, αλλά πατάει γερά πάνω στα θεωρητικά θεμέλια που πραγματεύεται ο Μπάουμαν, ο οποίος είχε ουσιαστικά μιλήσει πρώτος για τους χαμένους της νέας νεωτερικότητας.

Φιλοσοφικές ανησυχίες

Σε κάθε περίπτωση, αυτές οι φιλοσοφικές ανησυχίες του Καλαμβρέζου «παντρεύονται» σε αυτό το βιβλίο με τις δυσοίωνες προβλέψεις για την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης (AI), την εξαφάνιση κάθε έννοιας ιδιωτικότητας, την υποβάθμιση της ατομικότητας, την ενίσχυση των θεμελίων που υποστηρίζουν τον έλεγχο όχι μόνο της δράσης, αλλά και της σκέψης των ανθρώπων.

Αρχικά για υπηρεσίες (ακόμη ανύπαρκτες στον πραγματικό κόσμο) με ονόματα όπως Μεταβατική Υπηρεσία Κοινωνικής Προστασίας ή Συνεκτικό Ολιστικό Πρόγραμμα, τα οποία δεν μοιάζουν παράταιρα διότι αποτυπώνουν μια πιθανή πραγματικότητα διόλου απίθανη, δεδομένης της απουσίας φαντασίας που συνήθως χαρακτηρίζει το κράτος όταν αναζητεί ονόματα. Ο συγγραφέας δεν αερολογεί. Εχει διαβάσει πολύ προτού αναπτύξει το θέμα του. Η αναφορά στους κινδύνους της παραπληροφόρησης γίνεται επί τη βάσει της θεωρίας για τις εσκεμμένα ανακριβείς αναπαραστάσεις της πραγματικότητας (Intentionally Inaccurate Representations of Reality - IIRR) και, παρά την έντονη αφηγηματική φύση του βιβλίου του Καλαμβρέζου, ο λόγος των ηρώων είναι τεκμηριωμένος. Η πλοκή είναι συχνά δαιδαλώδης. Αν και το βιβλίο διαβάζεται εύκολα διότι υπάρχει μια κεντρική ιδέα, δηλαδή η προσπάθεια αντιμετώπισης διεθνών προκλήσεων, εγκληματικών δράσεων και ψυχοκοινωνικών προβλημάτων που προκύπτουν από την ολοένα και πιο εντατική διείσδυση του εικονικού στην πραγματικότητα, της τεχνητής νοημοσύνης στην πραγματικότητα, πολλές φορές οι διάλογοι είναι τόσο πυκνοί που πρέπει να κάνεις μια στάση και να τους ξαναδιαβάσεις. Ο συγγραφέας παρασύρεται, εν ολίγοις, αρκετά συχνά από την ικανότητά του να πλάθει διαλόγους και παράλληλα σενάρια. Το βιβλίο, πάντως, διαβάζεται πολύ εύκολα και ως μια αλληγορία για την ανθρώπινη κατάσταση, η οποία παρά την τεχνολογική πρόοδο παραμένει στα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της ουσιαστικά απαράλλαχτη.

Ενα πολύ ευχάριστο, πρόσθετο δώρο στον αναγνώστη είναι η γεωγραφία του Μανχάταν της Νέας Υόρκης, το οποίο ο συγγραφέας φαίνεται ότι έχει περπατήσει εξαντλητικά.

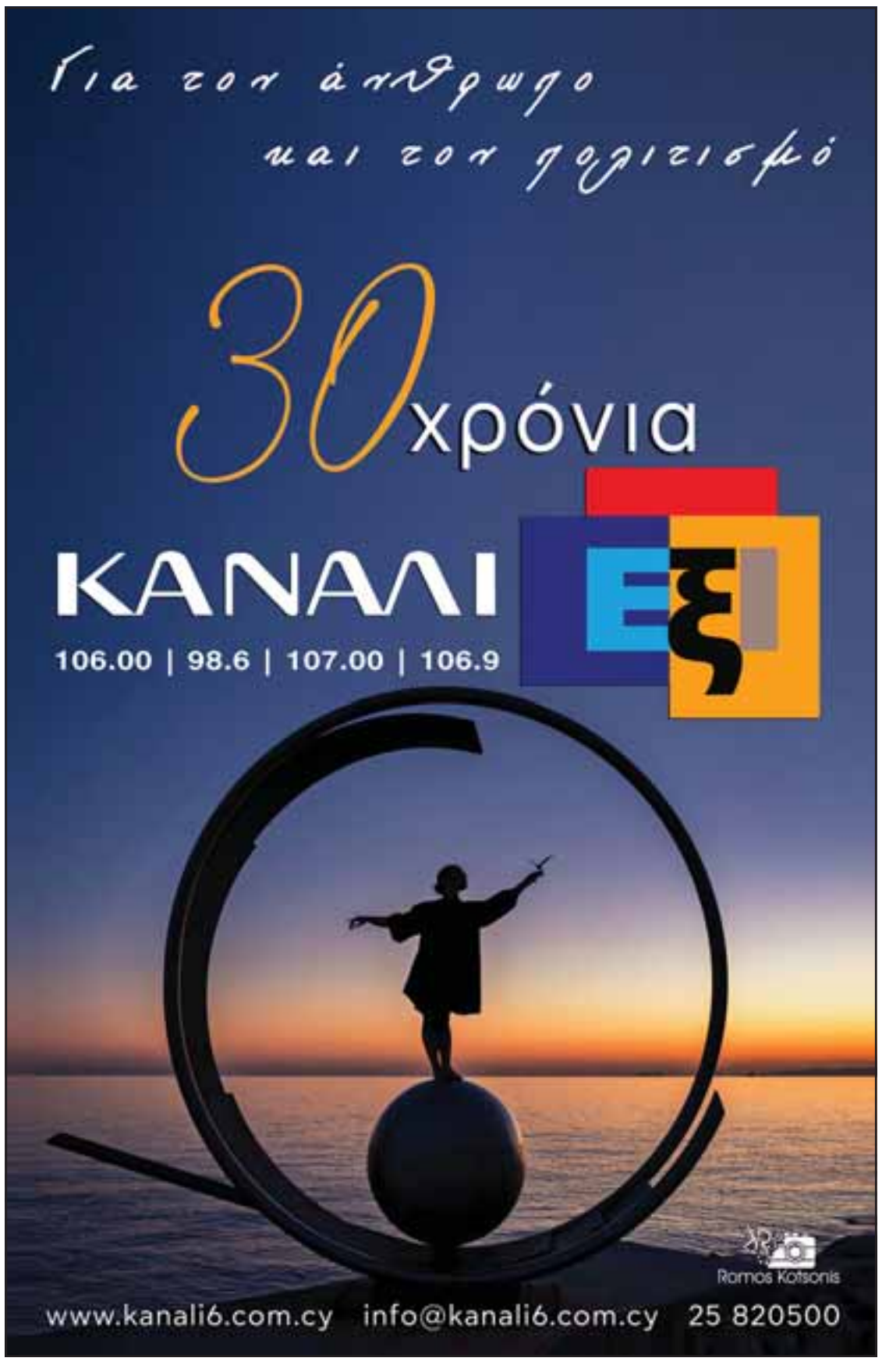

Υπαρξιακή σάτιρα με το βλέμμα στο Διάστημα

Η νέα ταινία του Γουές Αντερσον

Asteroid City ★★½
ΔΡΑΜΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2023)
Σκηνοθεσία: Γουές Αντερσον
Ερμηνείες: Τζέισον Σβάρτσμαν, Σκάρλετ Γιόχανσον, Τομ Χανκς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Εχοντας κάνει πρόσφατα πρεμιέρα στο Φεστιβάλ Καννών, το νέο φιλμ του Γουές Αντερσον έρχεται και στις ελληνικές αίθουσες. Αυτή τη φορά ο Αμερικανός sui generis δημιουργός ακροβατεί μεταξύ Γης και... Διαστήματος, καθώς μας μεταφέρει στο 1955 κάπου στις ερήμους των νοτιοδυτικών ΗΠΑ. Εκεί στην (επινοημένη) Asteroid City, η οποία οφείλει το όνομά της σε έναν γιγάντιο κρατήρα από μετεωρίτη, φθάνει ένας πατέρας (Τζέισον Σβάρτσμαν), ο οποίος έχει μόλις χάσει τη σύζυγό του, παρέα με τα τέσσερα παιδιά του. Ενα από αυτά είναι νεαρός εφευρέτης, ο οποίος μαζί με μερικές ακόμη νεανικές ιδιοφυΐες πρόκειται να βραβευτεί σε ειδική εκδήλωση παρουσία στρατού και επιστημόνων. Τα πάντα ωστόσο θα ανατραπούν όταν ένας εξωγήινος επισκέπτης προσγειώνεται προσωρινά στην περιοχή βάζοντας τους πάντες σε κατάσταση καραντίνας.

Ο Αντερσον στήνει έναν ακόμη από τους παράξενους μύθους του, ντύνοντάς τον με το συνηθισμένο, κουκλίστικα πολύχρωμο οπτικό περιτύλιγμα. Εδώ βέβαια υπάρχει και ασπρόμαυρο κομμάτι, στο οποίο παρακολουθούμε τους ηθοποιούς που υποδύονται τους αληθινούς πρωταγωνιστές της ιστορίας στις πρόβες του σχετικού θεατρικού. Αυτή η αφήγηση μέσα στην αφήγηση πάντως μπορεί να προκαλέσει κάποια σύγχυση στον θεατή, ο οποίος έχει ήδη βομβαρδιστεί με τις ατελείωτες λεπτομέρειες του σεναρίου και τους πολλούς διαφορετικούς χαρακτήρες που συνηθίζει ο Αντερσον. Τους τελευταίους φυσικά υποδύεται και πάλι ένα αστεράτο καστ ηθοποιών σε μεγάλους ή μικρότερους ρόλους, ανάμεσα στους οποίους η Σκάρλετ Γιόχανσον, ο Τομ Χανκς, η Τίλντα Σουίντον, ο Εντουαρντ Νόρτον, ο Τζέφρι Ράιτ κ.ά. Ειδικά η Γιόχανσον έχει ίσως τον πιο ενδιαφέροντα ρόλο, υποδυόμενη μια σταρ του σινεμά η οποία προσπαθεί να τελειοποιήσει τον επόμενο χαρακτήρα της, ενώ ταυτόχρονα ελκύεται από τον κάπως αλλόκοτο, θλιμμένο πατέρα-φωτογράφο του Σβάρτσμαν.

Ο σκηνοθέτης στήνει έναν ακόμη από τους παράξενους μύθους του, ντύνοντάς τον με πολύχρωμο περιτύλιγμα, ωστόσο η μανιέρα του γίνεται υπερβολικά προβλέψιμη και σε κάποια σημεία βαρετή.

Στα καλύτερά του το «Asteroid City» είναι μια έξυπνη υπαρξιακή σάτιρα πάνω στο «εδώ» και στο «αλλού», την αγάπη για τη γνώση και την επιστήμη απέναντι στις τρομακτικές εφαρμογές τους. Οι νεαροί αστρονόμοι έχουν το βλέμμα στραμμένο στον ουρανό την ώρα που από τη Γη υψώνονται πελώρια «μανιτάρια» από τις πυρηνικές δοκιμές στην ίδια έρημο. Από την άλλη, η μανιέρα του Αντερσον γίνεται εδώ υπερβολικά προβλέψιμη και σε κάποια σημεία βαρετή, μια φόρμα γοητευτική μεν αλλά περισσότερο ερωτευμένη με τον εαυτό της παρά ουσιώδης.

COURTESY OF POP.87 PRODUCTIONS / FOCUS FEATURES

Από τους σταρ του χολιγουντιανού καστ, η Σκάρλετ Γιόχανσον έχει ίσως τον πιο ενδιαφέροντα ρόλο, υποδυόμενη μια... σταρ του σινεμά η οποία προσπαθεί να τελειοποιήσει τον επόμενο χαρακτήρα της, ενώ ταυτόχρονα ελκύεται από τον κάπως αλλόκοτο, θλιμμένο πατέρα-φωτογράφο του κεντρικού ήρωα.

HOME CINEMA

Η εντυπωσιακή επιστροφή ενός πειστικού action hero

© 2023 NETFLIX, INC.

Επάνω, ο Κρις Χέμσγουορθ πρωταγωνιστεί στην ταινία του Netflix «Τάιλερ Ρέικ: Η φυγάδευση 2». Κάτω, ο Γουίλεμ Νταφόε ως Βίνσεντ βαν Γκογκ «Στην πύλη της αιωνιότητας», ταινία που είναι διαθέσιμη στο Ertflix.

Τάιλερ Ρέικ: Η φυγάδευση 2
ΔΡΑΣΗΣ (2023)
Σκηνοθεσία: Σαμ Χάργκρεϊβ
Ερμηνείες: Κρις Χέμσγουορθ, Γκολντσίφτε Φαραχανί

Η καταιγιστική περιπέτεια του Netflix με πρωταγωνιστή τον Κρις Χέμσγουορθ και τη σεναριακή σφραγίδα των αδελφών Ρούσο («Εκδικητές») αποκτά εντυπωσιακό σίκουελ. Ο υπερπράκτορας Τάιλερ Ρέικ, ειδικός στις αποστολές διάσωσης, αναλαμβάνει μια ακόμη τέτοια, ταξιδεύοντας στη Γεωργία. Εκεί πρέπει να σώσει μια μητέρα με τα δυο παιδιά της από τα νύχια μιας τοπικής εγκληματικής οργάνωσης, η οποία επί της ουσίας διαφεντεύει τη χώρα. Στο πλευρό του έχει ξανά τους πιστούς συντρόφους του, Νικ (Γκολντσίφτε Φαραχανί) και Γιαζ (Ανταμ Μπέσα).

Ο σκηνοθέτης της πρώτης ταινίας, Σαμ Χάργκρεϊβ, αναλαμβάνει και πάλι το τιμόνι, σε ένα φιλμ όπου η δράση σερβίρεται στον θεατή σχεδόν χωρίς ανάσα. Κι αν αυτό θα έμοιαζε αρκετά κουραστικό –ή βαρετό– υπό άλλες συνθήκες, εδώ σε μεγάλο βαθμό λειτουργεί, κυρίως χάρη στην ευρηματική κινησιολογία της κάμερας και στο έξυπνο μοντάζ. Το τελευταίο δίνει την εντύπωση των συνεχόμενων, χορογραφημένων μονοπλάνων, με τα «κοψίματα» να κρύβονται στα κατάλληλα σημεία. Το αποτέλεσμα είναι μια σειρά από εντυπωσιακές σκηνές μάχης όλων των ειδών, με τον Κρις Χέμσγουορθ –σε άψογη φόρμα– να είναι για πρώτη ίσως φορά τόσο πειστικός ως action hero.

Στην πύλη της αιωνιότητας ★★★
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Τζούλιαν Σνάμπελ
Ερμηνείες: Γουίλεμ Νταφόε, Οσκαρ Αϊζακ, Μαντς Μικελσεν

Από την πλατφόρμα του Ertflix επιλέγουμε την πιο πρόσφατη κινηματογραφική βιογραφία του μεγάλου Βίνσεντ βαν Γκογκ. Ο 19ος αιώνας βαδίζει προς το τέλος του και στη Γαλλία οι καλλιτεχνικές εξελίξεις είναι καταιγιστικές. Οι άλλοτε «βλάσφημοι» ιμπρεσιονιστές αρχίζουν πια και κατακτούν τη δική τους θέση στο ζωγραφικό στερέωμα, ωστόσο στα νότια της χώρας ένας μοναχικός συνάδελφός τους ακολουθεί το δικό του ιδιαίτερο μονοπάτι. Ακολουθώντας τη συμβουλή του φίλου του, Πολ Γκογκέν (Οσκαρ Αϊζακ), ο Βίνσεντ βαν Γκογκ φθάνει στην Αρλ προκειμένου να μελετήσει το εκθαμβωτικό μεσογειακό φως και (τελικά) να δημιουργήσει μερικά από τα σπουδαιότερα αριστουργήματα στην ιστορία της ζωγραφικής.

Εχοντας τον σπουδαίο Γουίλεμ Νταφόε στον κεντρικό ρόλο, ο Σνάμπελ χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές προκειμένου να παρουσιάσει έναν Βαν Γκογκ βυθισμένο στην πνευματικότητα, έναν ασκητικό προφήτη της τέχνης, ο οποίος παλεύει κόντρα σε όλες τις αντιξοότητες, κυριευμένος από μια σχεδόν ένθεη μανία. Η εικόνα αυτή, αν και υπερβολική σε σχέση με την πραγματικότητα, είναι εμφανώς γοητευτική και –έως ένα σημείο– αποτελεσματική. Η κάμερα σε αρκετές περιπτώσεις μπαίνει στη θέση των ματιών του ίδιου του καλλιτέχνη, ενώ ταυτόχρονα ο θεατής αποκτά την όραση ενός ήρωα που βλέπει ολόκληρο τον κόσμο διαφορετικά.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Ευχάριστη βραδιά με τη Μούτερ και τους «Βιρτουόζους» της

Στις 12 Ιουνίου στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών η διάσημη Γερμανίδα βιολονίστρια Ανε-Ζοφί Μούτερ εμφανίστηκε στο Ηρώδειο μαζί με τους «Βιρτουόζους της Μούτερ», το δικό της σύνολο. Στα χαρτιά το πρόγραμμα περιλάμβανε έργα Βιβάλντι, Μπαχ, Μπολόν και Πρεβέν. Ωστόσο, το «Νονέτο» του τελευταίου, που θα ακουγόταν για πρώτη φορά στην Ελλάδα, κόπηκε, καθώς η συναυλία καθυστέρησε λόγω της βροχής και υπήρχαν φόβοι ότι ενδεχομένως να διακοπτόταν εκ νέου. Στο τέλος της βραδιάς, όμως, καθώς ο ουρανός καθάρισε, οι μουσικοί αποζημίωσαν το ενθουσιώδες κοινό με τέσσερα κομμάτια εκτός προγράμματος.

Ηταν συνολικά μία ευχάριστη βραδιά. Τόσο η επιλογή του ρεπερτορίου όσο και το εξαιρετικό επίπεδο των μουσικών φρόντισαν γι' αυτό. Είναι επίσης καταπληκτικό πόσο γρήγορα προσαρμόζεται το ανθρώπινο αυτί στις εκάστοτε συνθήκες. Διότι, μπορεί η Μούτερ να δήλωνε στον Νικόλα Ζώη και στην «Κ» εντυπωσιασμένη από την ακουστική των αρχαίων θεάτρων (25/5/2023), ωστόσο η γνωστή σε όλους άριστη ακουστική τους αφορά τον λόγο και όχι τη μουσική, και δη την κλασική, η οποία έχει ανάγκη από ανακλαστικές επιφάνειες. Μάλιστα όσο περισσότερες τόσο καλύτερα, γεγονός που άλλωστε αποτυπώνεται στον σχεδιασμό όλων των σύγχρονων αιθουσών συναυλιών. Τα παλαιότερα χρόνια τις απαραίτητες διαθλάσεις του ήχου πετύχαιναν οι φορτωμένες διακοσμήσεις των αιθουσών: αυτό είναι ένα από τα μυστικά της περίφημης αίθουσας των «Φίλων της Μουσικής» της Βιέννης. Σε κάθε περίπτωση, η μουσική την οποία επέλεξε να παρουσιάσει στην Αθήνα η Μούτερ είχε γραφεί για κλειστούς και πολύ μικρότερους χώρους από το Ρωμαϊκό Ωδείο. Ετσι, για ακόμα μία φορά, στο Ηρώδειο χρειάστηκαν μερικά λεπτά μέχρι το αυτί να προσαρμοστεί στην εξαιρετικά «στεγνή» ακουστική του ανοικτού χώρου και να «αναπληρώσει» την ηχητική εικόνα. Το τσέμπαλο, βέβαια, παρέμεινε άκρως διακριτικό σε όλη τη διάρκεια της βραδιάς. Σε κάθε περίπτωση, αποζημίωσε ο εξαιρετικός ήχος του συνόλου εγχόρδων που συνόδευε τη Μούτερ. Η βραδιά ξεκίνησε με το Κοντσέρτο σε φα μείζονα για τρία βιολιά του Αντόνιο Βιβάλντι και συνεχίστηκε με δύο έργα του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ: το πρώτο Κοντσέρτο για βιολί (BWV 1041) και το τρίτο Βραδεμβούργιο Κοντσέρτο (BWV 1048). Στα ζωηρά μέρη ο εκπληκτικός συντονισμός ανάμεσα σε ομοειδή έγχορδα, τα βιολιά, τις βιόλες και τα τσέλα, είχε ως αποτέλεσμα έναν ήχο μεστό και εστιασμένο, ταυτόχρονα επίσης ευέλικτο και σπινθηροβόλο όσο χρειαζόταν. Στα αργά μέρη, πάλι, βασικό στοιχείο ήταν η φαντασία στη διάπλαση της μελωδικής γραμμής και κάποιες ευρηματικές λύσεις, που σε τόσο γνωστά έργα, όπως τα συγκεκριμένα, έκαναν τη διαφορά. Η ίδια η Μούτερ διαφοροποιούσε με εξαιρετική αίσθηση τις φράσεις, επιλέγοντας με καλαισθησία τον κατάλληλο παλμό κάθε τόνου (βιμπράτο), προσθέτοντας έκφραση στην ερμηνεία της.

Η Ανε-Ζοφί Μούτερ απέδωσε τα έργα με απίστευτη τεχνική ασφάλεια και εκφραστική φαντασία.

ΘΩΜΑΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

Στο τέλος της βραδιάς, οι μουσικοί αποζημίωσαν το ενθουσιώδες κοινό με τέσσερα κομμάτια εκτός προγράμματος.

Η κορύφωση της βραδιάς ήρθε με το Κοντσέρτο σε λα μείζονα έργο 5, αρ. 2 του Ζοζέφ Μπολόν, στο οποίο η Μούτερ επιβεβαίωσε την απολύτως ξεχωριστή κλάση της, αποδίδοντας την απαιτητική γραφή όχι απλώς με απόλυτη τονική ασφάλεια και ακρίβεια αλλά επίσης με μεγάλη εκφραστικότητα.

Το πρωτότυπο πείραμα της Βαρκελώνης

Το μοντέλο της συνεταιριστικής κατοικίας La Borda αποσυνδέει το ακίνητο από την έννοια της ιδιοκτησίας

Της **ΤΖΙΝΑΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Με την αλματώδη άνοδο της αγοραίας και μισθωτικής αξίας των ακινήτων, το ζήτημα της πρόσβασης σε αξιοπρεπή και οικονομικά προσιτή στέγαση για όλους επανέρχεται συνεχώς στον δημόσιο διάλογο. Μπορεί η κατοικία να επαναπροσδιοριστεί ως κοινωνικό αγαθό και όχι ως κερδοσκοπικό προϊόν με τη δημιουργία εναλλακτικών μοντέλων κατοίκησης, αποσυνδεδεμένων από την έννοια της ιδιοκτησίας, βασισμένων στο δικαίωμα χρήσης και στη συνδιαχείριση;

Η «Κ» μίλησε με τον Carles Baiges, μέλος της καταλανικής αρχιτεκτονικής κοοπερατίβας Lacol που κέρδισε πέρυσι το βραβείο Αναδυόμενης Αρχιτεκτονικής στα ευρωπαϊκά βραβεία Mies van der Rohe για το κτίριο κατοικιών La Borda που βασίζεται στο μοντέλο της συνεταιριστικής κατοικίας και αποτελεί προϊόν συμμετοχικού σχεδιασμού.

Το μοντέλο είναι ευρέως διαδεδομένο στη Δανία, στην Ουρουγουάη και στη Γερμανία και διαφέρει από αυτό της κοινωνικής ή εργατικής κατοικίας. Για να μπεις στον συνεταιρισμό αγοράζεις μερίδιο –μετοχικό κεφάλαιο που αντιστοιχεί στην αξία του ακινήτου– ως δικαίωμα χρήσης της κατοικίας, το οποίο επιστρέφεται σε περίπτωση αποχώρησης. Τα διαμερίσματα δεν είναι ιδιόκτητα –ανήκουν στον συνεταιρισμό– και πληρώνεις ένα μηνιαίο αντίτιμο, κάτι σαν ενοίκιο.

«Στη συνεταιριστική στέγαση οι χρήστες ηγούνται της διαδικασίας, δεν είναι παθητικοί δέκτες. Οι άνθρωποι μπορούν να μείνουν εκεί όλη τους τη ζωή, χωρίς να αυξηθεί το κόστος "ενοικίου" και χωρίς να έχουν τη δυνατότητα υπενοικίασης ή μεταπώλησης, επειδή το ακίνητο παραμένει πάντα στον συνεταιρισμό», τονίζει ο Carles Baiges.

Παλιό εργοστάσιο

Ο οικιστικός συνεταιρισμός La Borda κτίστηκε σε τμήμα του αυτοδιαχειριζόμενου βιομηχανικού πάρκου Can Batlle που πρωτολειτούργησε το 1880 ως εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας. Το 1976 –με το νέο γενικό πολεοδομικό σχέδιο του δήμου– χαρακτηρίστηκε χώρος πρασίνου, ενώ το 2006 εγκρίθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο η ανάπλαση της περιοχής σε χώρο συνύπαρξης βιομηχανικών κτιρίων, χιλίων εργατικών κατοικιών και δημοσίων κτιρίων και ενός πάρκου 26,5 στρεμμάτων.

Μια βασική ανάγκη μετατράπηκε σε συλλογικό εγχείρημα, με σκοπό την παροχή οικονομικά προσιτής και οικολογικά βιώσιμης στέγασης.

LACOL

Το κτίριο La Borda χάρισε στην καταλανική κοοπερατίβα Lacol το βραβείο Αναδυόμενης Αρχιτεκτονικής στα ευρωπαϊκά βραβεία Mies van der Rohe.

Παρά τις ελπιδοφόρες αποφάσεις, η αδράνεια της πολιτείας και μια σειρά αντικρουόμενων οικονομικών συμφερόντων εμπόδιζε την έναρξη των παρεμβάσεων, γεγονός που ώθησε σε δυναμικές κοινωνικές διεκδικήσεις από τα κάτω. Η «Επιτροπή κατοίκων της La Bordeta» και το «Κοινωνικό Κέντρο Sants» οργάνωσαν καθιστική διαμαρτυρία, κατάληψη και μετατροπή ενός κτιρίου σε αυτοδιαχειριζόμενο πολιτιστικό χώρο. Επειτα από σειρά κινητοποιήσεων, ο Δήμος Βαρκελώνης ενέκρινε την παραχώρηση ολόκληρου του βιομηχανικού πάρκου στην οργάνωση των κατοίκων της περιοχής La Bordeta.

Για πρώτη φορά, δημόσια περιουσία παραχωρήθηκε σε περίπου 50.000 ακτιβιστές, κάτω από την ομπρέλα της συμμετοχικής πλατφόρμας πολιτών Barcelona en Com , και την ενεργή υποστήριξη της ακτιβίστριας και δημάρχου της Βαρκελώνης Αδα Κολάου.

Σε συνεργασία με την αρχιτεκτονική βαρκελωνέζικη ομάδα Lacol –μέσω αυτοοργάνωσης, συνελεύσεων και με πολλή εθελοντική εργασία– οι κάτοικοι ανέλαβαν την ανάπλαση των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών μονάδων και την ανέγερση της πρώτης συνεταιριστικής πολυκατοικίας. Η χρηματοδότηση του έργου προήλθε από εισφορές κατοίκων και μελών αλλά και από την οικονομική υποστήριξη ιδρυμάτων ηθικής και κοινωνικής χρηματοδότησης. Το οικόπεδο εκμισθώθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, με τη μορφή κρατικής επιχορηγούμενης οικίας, με δικαίωμα χρήσης για 75 χρόνια και καταβολή ετήσιας αμοιβής.

«Οι άνθρωποι μπορούν να μείνουν εκεί όλη τους τη ζωή, χωρίς να αυξηθεί το κόστος "ενοικίου"», λέει στην «Κ» ο αρχιτέκτονας Carles Baiges.

«Κοινωνικές κατοικίες»

«Κάθε πόλη χρειάζεται δημόσιες επενδύσεις σε οικονομικά προσιτή κατοικία. Η Βαρκελώνη καινοτομεί πολύ όσον αφορά τη συνεταιριστική στέγαση, εστιάζει σε νέες μορφές επενδύσεων όπως την αγορά ιδιωτικών κατοικιών για να τις μετατρέψει σε κοινωνικές κατοικίες... Αλλά υπάρχουν πολλά σημαντικά θέματα (όπως ο έλεγχος ενοικίων) που πρέπει να αποφασιστούν σε εθνικό επίπεδο», λέει ο Baiges.

«Η αρχιτεκτονική μπορεί να βοηθήσει να υλοποιηθούν αυτές οι ιδέες και να γίνουν πιο ελκυστικές, αλλά χωρίς δημόσιες πολιτικές, δεν μπορεί να λύσει αυτά τα προβλήματα. Ο αρχιτέκτονας είναι ένα ακόμα στοιχείο στην κοινωνία που με τα εργαλεία του μπορεί να βελτιώσει ή να επιδεινώσει καταστάσεις. Η δουλειά μας δεν είναι ποτέ ουδέτερη».

Η πολυκατοικία La Borda αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα μη κερδοσκοπικής στέγασης. Μια βασική ανάγκη μετατράπηκε σε συλλογικό εγχείρημα από τα κάτω, με σκοπό την παροχή αξιοπρεπούς, οικονομικά προσιτής και οικολογικά βιώσιμης στέγασης. Ταυτόχρονα αναπτύχθηκε ένα νέο μοντέλο διαχείρισης και ιδιοκτησίας, ενισχύθηκαν οι σχέσεις μεταξύ των γενεών, η κοινοτική ενσωμάτωση και αυτοοργάνωση, και προωθήθηκε η αλληλέγγυα οικονομία.

Τα 28 διαμερίσματα του κτιρίου έχουν επιφάνεια 40, 60 και 75 τ.μ., ενώ επιπλέον 300 τ.μ. είναι οι κοινόχρηστοι χώροι.

INSTITUT MUNICIPAL DE L'HABITATGE I REHABILITACIO DE BARCELONA

Ποδήλατα, φυτά, φως. Η κεντρική αυλή είναι ένας χώρος κοινωνικής αλληλεπίδρασης που θυμίζει τα «corralas» της κεντρικής και νότιας Ισπανίας.

ALVARO VALDECANTOS

LACOL

Χώροι ευφυείς και ευέλικτοι, εφευρετικοί, λειτουργικοί. Ολα περιστρέφονται γύρω από την κεντρική αυλή: έναν αστείρευτο χώρο κοινωνικής αλληλεπίδρασης που θυμίζει τα «corralas» – τυπολογία λαϊκής κατοικίας στην κεντρική και νότια Ισπανία.

Διαμερίσματα με κοινόχρηστη κουζίνα, τραπεζαρία, καθιστικό

Στο La Borda υπάρχουν 28 διαμερίσματα, τριών μεγεθών (40, 60 και 75 τ.μ.) με σχεδόν 300 τ.μ. κοινόχρηστων χώρων, μεταξύ των οποίων: κουζίνα-τραπεζαρία-καθιστικό, χώρος πολλαπλών χρήσεων, επισκεπτών, πλυντηρίου και υγειονομικής περίθαλψης, αίθριο και δύο μεγάλες βεράντες στα δώματα.

Διώροφοι κοινόχρηστοι ανοιχτοί χώροι, κατακόρυφα φωτεινά αίθρια, μεταβαλλόμενες προσόψεις, πανιά, περσίδες και τυποποιημένα επαναλαμβανόμενα στοιχεία αντανακλούν μια βιομηχανική τραχύτητα αντλώντας στοιχεία λαϊκής παράδοσης. Ολα περιστρέφονται γύρω από την κεντρική αυλή: έναν αστείρευτο χώρο κοινωνικής αλληλεπίδρασης που θυμίζει τα «corralas» – τυπολογία λαϊκής κατοικίας στην κεντρική και νότια Ισπανία.

Οι κάτοικοι χρησιμοποιούν εφαρμογές και ημερολόγια κράτησης για το πλύσιμο των ρούχων, οργανώνουν κοινά γεύματα και αναθέτουν τον καθαρισμό σε ομάδες ανά βάρδιες, ενώ ταυτόχρονα ενισχύουν την κοινωνικοποίηση μέσω δραστηριοτήτων όπως εργαστήρια ξυλουργικής και μουσικής.

Ευελιξία και φθηνή ξυλεία

Χώροι ευφυείς και ευέλικτοι, εφευρετικοί και καλοδουλεμένοι, λειτουργικοί και αναπάντεχοι, σχεδιασμένοι άλλοτε ως κελύφη πολύπλοκων δρώμενων και άλλοτε ως οικεία καλούπια ζωής. Το πιο σημαντικό στο έργο αυτό είναι η γενναία αρχιτεκτονική σύνθεση, ένα επιτυχημένο πείραμα συμμετοχικού σχεδιασμού, που γεννιέται χάρη στην ανάγκη αλληλεπίδρασης των χρηστών και ενδυνάμωσης των ανθρώπινων σχέσεων. Μια πολυκατοικία ιδωμένη ως εργαστήριο συλλογικών γεγονότων και διεκδικήσεων.

Τσιμεντόλιθοι, πλεκτά μεταλλικά στηθαία, αδρή τσιμεντοκονία, φυσικό ξύλο, διάφανα πολυκαρβονικά πανέλα. Εμφαση στην κυκλική οικονομία. Η πολυκατοικία La Borda κατασκευάστηκε σε έξι στάθμες σχεδόν εξ ολοκλήρου από ελαφριά, υψηλής ποιότητας ανανεώσιμη ξυλεία: cross laminated timber wood (CLT), αντί για χάλυβα ή μπετόν. «Προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε τις βιωσιμότερες και πιο αειφόρες λύσεις που επιτρέπει κάθε έργο. Στο La Borda ο συνεταιρισμός ήθελε να δημιουργήσει ένα έργο με το χαμηλότερο δυνατό ενεργειακό αποτύπωμα και γι' αυτό επιλέξαμε μαζί το CLT».

«Ο μόνος τρόπος για να πετύχουμε τους περιβαλλοντικούς στόχους που έχουμε ως κοινωνία είναι η αποανάπτυξη, επομένως προσπαθούμε πάντα να σχεδιάζουμε μειώνοντας (το νερό, την ενέργεια, τα υλικά, την κατανάλωση) όσο το δυνατόν περισσότερο. Δεν αρκεί μόνο να αλλάξουμε κάποια υλικά ή μια τεχνολογία με κάποια άλλη».

«Προσπαθούμε πάντα να παρατείνουμε τη διάρκεια ζωής των κτιρίων (ή μέρους αυτών) όσο το δυνατόν περισσότερο. Είναι το πρώτο μέτρο μείωσης της κατανάλωσης. Μας απασχολεί πολύ και η πολιτιστική κληρονομιά, ειδικά της βιομηχανικής και λαϊκής αρχιτεκτονικής, που μερικές φορές παραβλέπεται».

Η αρχιτεκτονική των Lacol συγκινεί. Οχι γιατί είναι ποιητική, αλλά γιατί προσφέρει απλόχερα στον χρήστη. «Οταν οι άνθρωποι μετακόμισαν για πρώτη φορά στο La Borda, τα πρώτα σχόλια που ακούγαμε ξανά και ξανά ήταν πόσο άνετα ήταν τα σπίτια τους. Ανέφεραν τη βελτίωση της υγείας τους, το γεγονός ότι δεν χρειαζόταν να χρησιμοποιούν τόση θέρμανση τον χειμώνα (λόγω της καλής κατασκευής), πώς ο σχεδιασμός τους προέτρεπε να συναντιούνται με τους άλλους ενοίκους», τονίζουν οι Lacol. αι προσθέτουν: «Η προσπάθειά μας έχει αληθινό αντίκτυπο στους κατοίκους. Οταν οι επισκέπτες μπαίνουν για πρώτη φορά και βλέπουν το αίθριο με ποδήλατα, φυτά, ζωή, φως... η πρώτη τους αντίδραση είναι να πουν: "αυτό είναι δυνατόν!" έχοντας ζητήσει πράγματα που για εμάς φαίνονται προφανή αλλά δεν είχαν ποτέ φανταστεί ότι θα μπορούσαν να γίνουν διαφορετικά. Το να κάνουμε τις εναλλακτικές λύσεις πραγματικότητα είναι σημαντική πτυχή της δουλειάς μας».

Οι πρωτοπόροι

Στα χνάρια του Γάλλων αρχιτεκτόνων Λακατόν και Βασάλ, γνωστών για κτίρια κοινωνικής στέγασης και εργατικές πολυκατοικίες, οι Lacol μοιάζουν να ταυτίζονται μαζί τους τόσο μορφολογικά όσο και ιδεολογικά. «Από φοιτητές θαυμάζουμε τους Lacaton & Vassal. Για το πώς κάνουν καλή αρχιτεκτονική που αποτελεί και πολιτική δήλωση ταυτόχρονα».

Στα προσεχή τους σχέδια περιλαμβάνονται αρκετά συνεταιριστικά στεγαστικά έργα, ενώ μαζί με άλλους μηχανικούς αναπτύσσουν νέες ιδέες ενεργειακής μετάβασης προς ένα βιώσιμο, δίκαιο και δημοκρατικό μοντέλο, δημιουργώντας έναν μεγαλύτερο συνεταιρισμό που ονομάζεται BATEC (www.batec.coop).

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
ΚΥΠΡΟΣ 2023

γαστρονόμος

ΠΕΡΗΦΑΝΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Τράπεζα Κύπρου

27 Ιουνίου 2023

ΒΡΑΒΕΙΟ ΧΑΛΛΟΥΜΙΟΥ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΡΥΘΡΟΥ ΟΙΝΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΛΕΥΚΟΥ ΟΙΝΟΥ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΚΟΥΖΙΝΑΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
epic

ΣΤΗΡΙΖΕΙ
ΔΗΜΟΣ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ